

מכללה האקדמית אונו

מסלול ב.א בחינוך

סמינריון שילוב והכלה במרחב החינוכי חברתי

**מה הן היתרונות והחסרונות במודל שילוב והכלת ילדים ובני נוער עם צרכים מיוחדים
בתנועת הנוער כנפיים של קרמבו?**

מרצה: ד"ר ניצן אלמוג

מגישים: מתן אוחנה ת.ז. 305232803

אברי וורלי ת.ז. 336117056

תאריך הגשה: 22/10/2020

תוכן העניינים

5.....	תקציר	1
5.....	מבוא	2
8.....	סקירת ספרות	3
8.....	ילדים ובני נוער עם צרכים מיוחדים.....	3.1
8.....	תנועות הנוער בישראל.....	3.2
9.....	יתרונות ומעלות של תנועת נוער כגורם מחנך ובונה לבני נוער בגיל ההתבגרות.....	3.2.1
	אתגרים בשילוב והכלת ילדים ובני נוער עם צרכים מיוחדים בתנועת נוער.....	3.3
10.....	צורך תקציבי.....	3.3.1
10.....	צורך ברמת מקצועית גבוהה בהדרכה, חינוך ועבודה עם ילדים ובני נוער עם צרכים מיוחדים.....	3.3.2
10.....	התחייבות ואיכות צוות ההדרכה לאתגרים שבחינוך ועבודה על ילדים ובני נוער עם צרכים מיוחדים.....	3.3.3
11.....	תפיסות ארגוניות וחינוכיות לשילוב והכלת ילדים ובני נוער עם צרכים מיוחדים בתנועות נוער בישראל.....	3.4
12.....	תפיסה ומבנה שילוב והכלה כולל של ילדים, בני נוער ומדריכים עם צרכים מיוחדים בתנועת הנוער "כנפיים של קרמבו".....	3.4.1
12.....	תפיסת שילוב חניכים עם צרכים מיוחדים בתנועת הנוער הצופים – שילוב מערכתי.....	3.4.2
13.....	מתודולוגיה	4
17.....	ממצאים	5
18.....	ממצא 1 : צורך וקושי חברתי כמניע להשתייכות וחברות בתנועה.....	5.1
19.....	ממצאי חסרונות מודל שילוב והכלת ילדים ובני נוער עם צרכים מיוחדים בקרמבו.....	5.2
19.....	ממצא 2 : קושי באחדות והטמעה מקצועית של עבודת החינוך המיוחד בשטח.....	5.2.1
	ממצא 3 : קרמבו כמעין מציאות מקבילה המתנהלת שונה חברתית מהמציאות היום יומית הרגילה עבור ילדים ובני נוער עם צרכים מיוחדים.....	5.2.2
21.....	ממצאי יתרונות מודל שילוב והכלת ילדים ובני נוער עם צרכים מיוחדים בקרמבו.....	5.3
23.....	ממצא 4 : פיתוח יכולות וכישורים אצל בעלי צרכים מיוחדים.....	5.3.1

5.3.2	ממצא 5 : תחושת שילוב, הכלה וקבלה גבוהה כתוצאה ממודל שילוב והכלה הקיים
25.....	בקרבם לעומת המודל הקיים בצופים (שילוב מערכת)
27.....	דיון
6.1	דיון בממצא 1 : כללי - קושי וצורך חברתי כמניע להשתייכות וחברות לתנועה.....27
6.2	דיון בממצאי חסרונות מודל שילוב והכלת ילדים ובני נוער עם צרכים מיוחדים
28.....	בקרבם
6.2.1	ממצא 2 : קושי באחדות והטמעה מקצועית של עבודת החינוך המיוחד בשטח.....28
6.2.2	ממצא 3 : קרבם כמעין מציאות מקבילה המתנהלת שונה חברתית מהמציאות
29.....	היום יומית הרגילה עבור ילדים ובני נוער עם צרכים מיוחדים
6.3	דיון בממצאי יתרונות מודל שילוב והכלת ילדים ובני נוער עם צרכים מיוחדים
31.....	בקרבם
6.3.1	ממצא 4 : פיתוח יכולות וכישורים אצל בעלי צרכים מיוחדים.....31
6.3.2	ממצא 5 : תחושת שילוב, הכלה וקבלה גבוהה כתוצאה ממודל שילוב והכלה הקיים
32.....	בקרבם לעומת המודל הקיים בצופים (שילוב מערכת)
6.4	סיכום ומסקנות.....34
7.	רפלקציה אישית על עבודת המחקר – מתן אוחנה 36
8.	רפלקציה אישית על עבודת המחקר – אברי ורלי 39
9.	דיון: התנסות בראי עבודת המחקר – מתן אוחנה 41
9.1	חלק א' – תיאור מסגרת ההתנסות 'כנפיים של קרבם'.....41
9.2	חלק ב' - ניתוח מסגרת ההתנסות.....43
9.2.1	כנפיי של קרבם כארגון ממוקד מערכת במידה רבה וממוקד אדם במידה מעטה.....43
9.2.2	באיזה אופן בא לידי ביטוי המודל הרפואי והמודל החברתי בתנועת הנוער כנפיים
45.....	של קרבם
9.2.3	האם תנועת הנוער כנפיים של קרבם מכילה או מדירה אנשים עם מוגבלות
46.....	מהחברה הכללית
10.	דיון: התנסות בראי עבודת המחקר – אברי ורלי 49
10.1	חלק א' – תיאור מסגרת ההתנסות 'כנפיים של קרבם'.....49
10.2	חלק ב' - ניתוח מסגרת ההתנסות.....51
11.	ביבליוגרפיה 55
12.	נספחים 58

58.....	נספח א' – טבלת ייצוג מרואיינים וממצאים.....	12.1
59.....	נספח ב' - תמלול קבוצת מיקוד מס' 1.....	12.2
96.....	נספח ג' – תמלול קבוצת מיקוד מס' 3.....	12.3
115.....	נספח ד' – תמלול קבוצת מיקוד מס' 4.....	12.4
115.....	נספח ה' – תמלול קבוצת מיקוד מס' 5.....	12.5
134.....	נספח ו' – דוח תצפית פעולה סניף יפו – מתן אוחנה.....	12.6
139.....	נספח ז' – דוח תצפית פעולה סניף חיפה – אברי וורלי.....	12.7

1. תקציר

מחקר זה הינו חוקר מה הן היתרונות והחסרונות במודל שילוב והכלה של ילדים ובני נוער עם צרכים מיוחדים בתנועת הנוער כנפיים של קרמבו. המחקר הינו מחקר איכותני ומבוסס על ראיונות חצי מובנים של קבוצות מיקוד המרכיבות חונכים וחניכים של התנועה מסניפים שונים ברחבי הארץ, כמו כן ישנו שילוב דוחות תצפית על 'פעולות' שבועיות של התנועה בשני סניפים שונים. הראיונות בוחנים ומחפשים את המניעים להשתייכות בתנועה, החוויה האישית, דינמיקות חברתיות, ערכי התנועה ואת נושא שילוב והכלה של הילדים ובני הנוער עם צרכים מיוחדים בתנועה. המשתתפים בראיונות שיתפו בפתיחות על דעותיהם וחוויותיהם ומכך הופקו הממצאים המרכזיים של המחקר.

הממצאים שעלו מהמחקר הצביעו על יתרונות וחסרונות למודל השילוב והכלה המונהג בתנועה.

יתרונות כמו 'פיתוח יכולות וכישורים אישיים' בקרב ילדים ובני נוער עם צרכים מיוחדים לצד 'תחושת שייכות, הכלה וקבלה בתנועה'. ממצאי חסרונות המודל הצביעו על 'אי הטמעה מקצועית בתחום החינוך במיוחד בדרג השטח' לצד 'יצירת מציאות חברתית אוטופית' אשר עלולה להדיר אותם מהחברה הכללית בהווה ובעתיד.

לאור ממצאים אלו בוצע דיון על מנת להפיק לקחים ותובנות כדי לשפר ולייעל את חווית השילוב

והכלה של ילדים ובני נוער עם צרכים מיוחדים בתנועות נוער בארץ בכלל ובפרט את המודל המונהג בתנועת הנוער כנפיים של קרמבו.

2. מבוא

אנשים עם "צרכים מיוחדים" הינם אנשים הסובלים מ"לקות פיסית, נפשית או שכלית לרבות קוגניטיבית, קבועה או זמנית, אשר בשלה מוגבל תפקודו באופן מהותי בתחום אחד או יותר מתחומי החיים העיקריים" (מהחוק לשיווין זכויות לאנשים עם מוגבלויות. התשנ"ח – 1998). השאיפה הנעלת של שילוב והכלת אנשים עם צרכים מיוחדים בחברה ובכלל פעולות החיים במדינת ישראל תופסת תאוצה רבה במהלך העשורים האחרונים. אנו יכולים לראות זאת בחקיקת חוקים, בחינוך, באקדמיה ובמוסדות רבים כמו בתי עסק, תאגידיים, צבא ופנאי. השאיפה לשילוב והכלה זו מגיעה מהתקדמות מוסרית, ערכית וחברתית אותו העולם עובר בכלל ובפרט החברה הישראלית.

בשנים האחרונות ישנה שאיפה לשלב בני נוער עם צרכים מיוחדים בתנועות הנוער השונות

בישראל. תנועות הנוער היו מאז ומתמיד חלק מהתרבות הישראלית בתחום החינוך הבלתי פורמאלי

המקבל במה והערכה מצד כל בחברה שלנו. בארץ ישנם מאות סניפים של תנועות נוער שונות ברוב הערים והישובים ועשרות אלפי חניכים ומדריכים הלוקחים במפעל זה חלק על טווח רחב של שנים לאורך גיל ההתבגרות.

יש תנועות אשר בחרו לשלב ולהכיל ילדים ובני נוער עם צרכים מיוחדים בתנועותיהם ע"י יצירת קבוצות ייעודיות עבורם ושילוב חניכים עם צרכים מיוחדים בקבוצות רגילות ע"ב פרמטרים תפקודיים מוגדרים, כמו תנועת הצופים וקבוצות הצמי"ד (צרכים מיוחדים) אשר היא מפעילה. וזאת כדי לא לשנות את אופי ותצורת תנועות הנוער כיום ולא לפגוע רוחנית ופיזית בחניכים עם הצרכים המיוחדים שעלולים לנסות להשתלב מעבר ליכולתם.

בשנים האחרונות קמה לה תנועות הנוער כנפיים של קרמבו המבקשת לשלב ולהכיל ילדים ובני נוער עם צרכים מיוחדים בתצורה כללית ומובנת בכל תחומי התנועה, מבעלי התפקידים עצמם, תוכן הפעולות, רוח התנועה והמרקם החברתי המרכיב את הסניפים השונים. לאור תפיסת עולם, שזה הוא המבנה הארגוני הנכון והאידיאלי לשילוב ילדים ובני נוער עם צרכים מיוחדים בתנועות נוער.

לשני התנועות תצורות שונות של שילוב והכלה ולשניהם יתרונות וחסרונות. יש הורים הבוחרים לשלוח את ילדיהם לתנועה זאת ויש לתנועה זאת, ויש חניכים המרגישים חווית שילוב והכלה טובה יותר עבורם בתנועה זאת או אחרת.

שאלת המחקר

שאלת המחקר אותה אחקור היא - מה הן היתרונות והחסרונות במודל שילוב והכלת ילדים ובני נוער עם צרכים מיוחדים בתנועת הנוער כנפיים של קרמבו? עבור מענה על שאלת מחקר זאת אנתח שאלונים חצי מובנים שהתבצעו בקבוצות מיקוד בתנועת הנוער כנפיים של קרמבו בשילוב ניתוח דוחות תצפית על פעולות של שני סניפים שונים ע"י סטודנטים לחינוך בהתמחות שילוב והכלה של המכללה האקדמי אונו.

רציונל וחיבות המחקר

למחקר בנושא שאלה זאת ישנה חשיבות רבה. ילדים ובני נוער עם צרכים מיוחדים הינם אוכלוסייה רגישה וייחודית עקב הקשיים והאתגרים איתה היא מתמודדת. בני נוער עם צרכים מיוחדים נמצאים בתקופת הזמן בחיים החשובה וקריטית ביותר עבור התפתחות תקינה, מיצוי יכולות ובניית זהות אישית ועצמאית. חוויה חינוכית, חברתית ומעצימה כמו שייכות לתנועת נוער יכולה לבנות ולעשות פלאים בחייו של בן או בת נוער עם צרכים מיוחדים. אך כמו כן גם חוויה שלילית מבחינה חברתית, התנהלותית וחינוכית בתנועת נוער יכולה לגרום לנזק חמור ואף בלתי הפיך אצל בני נוער עם צרכים מיוחדים בגיל

ההתבגרות. נזק זה יכול להגרם לדוגמה מחוסר מקצועיות של בעלי תפקידים בתנועה, קשיים חברתיים וניסיונות שילוב מעבר ליכול החניך.

מציאת מודל המבנה הארגוני, החברתי והמקצועי האידיאלי לשילוב בני נוער עם צרכים מיוחדים בתנועות נוער הינו דבר חשוב וקריטי עבור החברה בישראל בכלל ובפרט עבור הורים לילדים ובני נוער עם צרכים מיוחדים המעוניינים לשלוח את ילדיהם לתנועת נוער. מציאת מודל אידיאלי לשילוב והכלה חשוב גם עבור התנועות עצמן, שידעו כיצד לשלב שצורה נכונה ובריאה את הילדים ובני הנוער עם הצרכים מיוחדים בתנועתם.

תיאור מבנה העבודה ותכולת הפרקים

המחקר מתחיל בסקירת הספרות המחקרית על שילוב ילדים ובני נוער עם צרכים מיוחדים בחברה הישראלית. לאחר מכן בחינה על מה היא בכלל תנועות הנוער ובדגש על היתרונות המרכזיים שבה כגורם מחנך ומפתח בגיל ההתבגרות. אחרי כן סקירה על האתגרים בשילוב והכלת ילדים ובני נוער עם צרכים מיוחדים בחינוך בלתי פורמאלי ובדגש על תנועת נוער. אתגרים רבים קיימים כמו, צורך מקצועיות בעלי התפקידים, צוות צעיר ולא מחויב, מורכבות העבודה עם ילדים ובני נוער עם צרכים מיוחדים ועוד. לסיום סקירה של שני המבנים הארגוניים המרכזיים בישראל לשילוב והכלה בתנועות נוער, כנפיים של קרמבו כתנועה המשלבת באופן כולל ילדים ובני נוער עם צרכים מיוחדים ותנועת הצופים אשר נוקטת בשילוב מערכתי, קבוצות צמי"ד (צרכים מיוחדים), יתרונותיהם וחסרונותיהם של כל מבנה.

לאחר מכן הצגת התמות המרכזיות שעלו מהראיונות בקבוצות המיקוד שנעשו על חניכי וחונכי תנועת הנוער כנפיים של קרמבו לאחר ניתוח מעמיק. מתוך קבוצות המיקוד עלו תמות חיוביות ושליליות על מודל השילוב בנושא ארגוני, חברתיות, הדרכתית וחינוכי בתנועת הנוער כנפיים של קרמבו.

בדיון נעשה השוואה מעמיקה של התמונות המרכזיות אל מול הספרות המחקרית הרלוונטית לכל תמה. חלק גדול מהתמות יצרו קורלציה מעניינת עם הספרות המחקרית לכדי הסקת מסקנות ותובנות עמוקות וחשובות. בדיון עלו נקודות מעניינות וחשובות שיש לתת עליהם את הדעת ולבחון אותם על היתרונות החסרונות של מודל שילוב והכלה הקיים בתנועה ולאור כך ניתן הצעות, מחשבות ומסקנות איך וכיצד ניתן לתקן ולשפר את המצב הקיים. לסיום בוצע סיכום מעמיק ורפלקציה מצד כותבי המחקר על התהליך אותו עברו במהלך המחקר עצמו ובהתנסותם בשטח. כמו כן המלצות ומסקנות אישיות מרכזיות שהם לוקחים איתם.

3. סקירת ספרות

3.1 ילדים ובני נוער עם צרכים מיוחדים

לאורך השנים ההגדרה של אנשים עם צרכים מיוחדים השתנתה לאור התרבות הקיימת, זכויות האדם שניתנו והשלטונות המשתנים אשר הגדירו את המושג. מחקרים נוטים להסתכל על הגישה של מדינת ישראל כלפי אנשים עם צרכים מיוחדים בשלושה שלבים עיקריים; בשנותיה הראשונות של מדינת ישראל עד שנות ה-70 הגישה אל אנשים עם צרכים מיוחדים הייתה לאור המודל הרפואי, מודל זה ראה במוגבלות כבעיה רפואית ועיקר החקיקה והמדיניות על אנשים עם מוגבלויות התמקדה במישור הסוציאלי של המדינה כלפיהם, לא חוקקו חוקים המאפשרים השתלבות של אנשים עם צרכים מיוחדים בחברה כשווי זכויות. השלב השני היה בתקופה משנות ה-80 עד לשנת 1995 לאור דוחות מבקרי המדינה, נעשה לחץ ציבורי בשילוב עם התפתחות מוסרית וכך נחקקו מספר חוקים אשר אפשרו לאנשים עם צרכים מיוחדים זכויות רבות יותר משהיו להם בעבר. חוקים אלו התבטאו בשילוב אנשים עם הצרכים המיוחדים בשלל תחומים כגון תעסוקה, חברה והשכלה (חוק החינוך המיוחד, התשנ"ח 1998), ובכך אפשרו שוויון זכויות בחינוך לאנשים עם צרכים מיוחדים. התקופה השלישית הינה משנת 1998 כאשר החוק לשוויון זכויות לאנשים עם מוגבלויות עבר בכנסת ישראל והוא אשר אפשר באופן חוקי לאנשים עם צרכים מיוחדים להשתלב בכל תחומי החיים ללא מחסומים ממסדיים, טכניים ובירוקרטיים מצד החברה (רימרמן, אברמי, וארטן-ברגמן, 2011).

ישנם מספר הגדרות שונות, רחבות ומצומצמות עבור המושג "אנשים עם צרכים מיוחדים" בארץ ובעולם. ההגדרה העדכנית ביותר, המתכללת את כלל האנשים עם הצרכים המיוחדים, מנוסחת בחוק לשוויון זכויות לאנשים עם מוגבלויות (התשנ"ח, 1998). החוק מגדיר "אדם עם מוגבלות" כאדם בעל לקות פיזית, נפשית או שכלית, לרבות קוגניטיבית, קבועה או זמנית, אשר בגינה תפקודו של האדם מוגבל באופן מהותי בתחום אחד או יותר מתחומי החיים העיקריים. הגדרה זו אכן כללית ונדרשו מספר שנים, תהליכים והבהרות כדי לפשט את ההגדרה לתובנות יישומיות עבור המדינה והמערכות השונות בכדי להתקדם אל עבר שוויון זכויות מלא. לדבריה של פלדמן (2006) היה זה הצעד הראשון והחשוב במדינת ישראל אל עבר הגדרה, קביעת נורמה אחידה והצבת המטרה של יצירת שוויון מלא עבור ציבור האנשים עם הצרכים המיוחדים.

3.2 תנועת נוער בישראל

בישראל קיימות תנועות נוער שונות אשר מספקות מסגרת חינוכית, חברתית, קהילתית וערכית לאוכלוסיות שונות ומגוונות של בני נוער. חשיבותן של תנועות הנוער כגופים מחנכים בלתי פורמליים

מוטמעים בחברה הישראלית עוד מתקופת היישוב טרם הוקמה המדינה. לתנועות הנוער השונות בארץ קיים "אני מאמין" משלהם אשר עונה על צרכים שונים בכל אוכלוסייה כגון צופים, הנוער העובד, בני עקיבא ועוד. תנועות הנוער בישראל שואפות להקנות לבני הנוער כלים חברתיים, מיומנויות ופיתוח אישי לצד מציאת העצמי בקהילה, במוסדות ובעתיד במשק העבודה ובפיתוח תרבות ישראלית חברתית. מגוון הפעילויות המאפיינות תנועות הנוער כגון פעולות, התנדבויות וטיולים ברחבי הארץ הם אשר בונים מחנכים ומלמדים בדרך פיזית ואינטנסיבית את בני הנוער שלל ערכים וכישורים מהותיים לחיים (דרור, 1979).

3.2.1 יתרונות ומעלות של תנועת נוער כגורם מחנך ובונה לבני נוער בגיל ההתבגרות

קיימים יתרונות רבים בהשתתפות בתנועות נוער אשר מהווים גורם מחנך בקרב בני הנוער בישראל. ראשית, לפי Zambon et al (2010) השתתפות במסגרות חברתיות שונות כגון תנועות נוער, בעלת השלכות חיוביות על הבריאות והרווחה הנפשית של הצעירים. תנועות הנוער מייצרות שפע של פעילויות ומעלות על נס את ערך הגיבוש והקהילתיות בתנועותיהן. בעקבות הגיבוש נוצרת קרבה ורשתות חברתיות בין בני הנוער אשר מייצרת עזרה וערבות הדדית שבתורן מעניקות מענה עבור כלל בני הנוער. פועל יוצא מכך, בקרב החניכים מתגבשת תחושת שייכות אשר בונה ומחזקת את רווחתם הנפשית, ביטחונם העצמי ומייצרת תחושת שליחות ומשמעות עבור הילדים.

שנית, חברות בתנועות הנוער מהוות תרומה משמעותית מההיבט הפסיכו-חברתי. השתתפות במסגרת חינוכית בלתי פורמלית, כגון תנועות נוער, מספקת פיתוח כישורים, מערכות יחסים וקידום של זהות והגדרה עצמית (כהן, 2008). כבר מתקופה מוקדמת שבה מעוצבת האישיות של בני הנוער, הם חווים תהליך הבשלה במעבר מילדות לבגרות יחד עם דגש על ערכים אישיים אשר מפתחים את זהותם האישית בשילוב תחושת נתינה ומעורבות חברתית. החברות בתנועה מעניקה כלי מהותי לפיתוח תפיסה חברתית רחבה יותר ולא אינדיבידואלית, כך שכאשר בני הנוער יוצאים אל החיים הבוגרים שלהם, הם יוצאים בתחושה שלמעשיהם יש השפעה גם על אחרים.

מערך ההדרכה של תנועות הנוער בישראל מושתתת על בני נוער צעירים אשר היו מדריכים בעבר או הצטרפו להדרכה בתנועה ובעלי רצון להתנדבות, עשייה ותרומה לחברה ללא גמול חומרי. לרוב, בני נוער אלו מחויבים ומסורים לעבודת התנדבותם בתנועה ומשקיעים ממיטב זמנם ומשאביהם הפנימיים עבור העשייה. עובדה זו משרתת את בני הנוער והחברה בכלל בפן החינוכי בו הם לומדים מוסר עבודה, נאמנות ועזרה לזולת, דבר אשר מקרין בהשפעתו החיובית לבני הנוער בפרט ולחברה הישראלית בכלל (גילור, קליבינסקי וכפיר, 2015).

3.3 אתגרים בשילוב והכלת ילדים ובני נוער עם צרכים מיוחדים בתנועת נוער

3.3.1 צורך תקציבי

במאמרה של אבישר (2010) מוצגות ההשלכות על הכשרת עובדי הוראה בחינוך המיוחד והתפתחותם המקצועית. במאמר מודגשת המורכבות התקציבית להכשיר, ללמד ולפתח מורים ואנשי הוראה עבור עבודת חינוך מיוחד ברמה הנדרשת והראויה במדינת ישראל. לרוב ההכשרה שעוברים אנשי החינוך המיוחד בישראל ברובה זהה לזאת שעוברים אנשי חינוך רגיל. פער זה מביא עימו בעיות ותוצאות שליליות כאשר מורים מגיעים לשדה ללא הכשרה פרקטית ותאורטית מספקת ואינם בקיאים בתאוריות ובמתודות הנדרשות לעבודה עם ילדים עם צרכים מיוחדים.

נושא חוסר התקציב והמשאבים עבור החינוך המיוחד עלול להתפרש כחוסר מענה כספי לילדים עצמם, אולם הדבר אינו מדויק מאחר וחוסר התקציב מתבטא בהזנחה של הכשרת מורים ועובדים עם אוכלוסייה זו. דו"ח דורנר (2009) בסעיף 63 דן באפליה התקציבית שנעשתה על ידי ממשלת ישראל לאורך השנים במתן תקציבים נמוכים מהנקבע בחוק עבור החינוך המיוחד. הדו"ח מבהיר כי המורים בחינוך המיוחד זקוקים לתקציבים, יחס ומשאבים רבים יותר להכשרתם בכדי להביא לרמה שבה יוכלו בצורה האופטימלית לחנך ולעבוד עם ילדים ובני נוער עם צרכים מיוחדים בשל מורכבות העבודה עימם.

3.3.2 צורך ברמת מקצועית גבוהה בהדרכה, חינוך ועבודה עם ילדים ובני נוער עם צרכים

מיוחדים

לאורך השנים האחרונות מספר תנועות נוער שמו להם למטרה לשלב ילדים ובני נוער עם צרכים מיוחדים בפעילויותיהם, תנועות נוער כמו "הצופים" ו"בני עקיבא". תנועות נוער אלו מפעילות קבוצות ייעודיות עבור בני נוער עם צרכים מיוחדים ובמידת התפקוד והיכולת גם משלבות אותם בקבוצות רגילות (קלבינסקי, 2009). כמו כן קמה גם תנועת הנוער "כנפיים של קרמבו" אשר הינה בהגדרתה תנועת נוער לילדים עם צרכים מיוחדים המשלבת ילדים ללא צרכים מיוחדים ופועלת ליצירת שילוב והכלה מלא בפעילויותיה.

עבור פתיחה של מסלול עבודה של בני נוער עם צרכים מיוחדים בתנועות הנוער הרגילות כמו "צופים" או "בני עקיבא" נדרשת התנועה לעמוד בתקנים וסטנדרטים של שירות וטיפול גבוהים יותר מאותה עבודה של בני נוער ללא צרכים מיוחדים. על הארגון להוכיח מדיניות חינוכית וחזון, משאבים למימון, הכשרת צוות רחב ומקצועי ותוכניות חינוכיות המיועדות לבני נוער עם צרכים מיוחדים. עבודה וחינוך בלתי פורמאלי עבור בני נוער עם צרכים מיוחדים הינו תחום מורכב בעולם החינוך אשר מצריך מקצועיות

ורגישות רבה יותר עקב המורכבות והקושי בעבודה עם אנשים עם צרכים מיוחדים בעלי רמות תפקוד, קוגניציה ותקשורת שונות. יחס החניכה והטיפול מצריך כמות כפולה של אנשי צוות וכך גם ההתמקדות במקצוע החינוכי עצמו אשר הוא בעל מורכבות ורגישות רבה (אבישר, לייזר ורייטר, 2011).

חינוך מיוחד הינו תחום בעולם החינוך אשר מכיל בתוכו דיסציפלינות, מיומנויות וידע רב ביחס לתחומי חינוך שונים. בהיבט המחקרי, עולם החינוך המיוחד עשיר בידע ובמקצועיות ומכך אנשי השטח נדרשים להיות מיומנים ומלומדים לעבודה זו בפרקטיקה בה הם עוסקים. עם זאת אצל צוות המורים, המדריכים והמחנכים אשר עוסקים בחינוך מיוחד נדרשים כישורים אישיים ורגשיים אשר לא קיימים אצל כל אדם בגלל עבודתם עם אוכלוסייה בעלת קשיים קוגניטיביים, תקשורתיים ופיזיים (רונו, 2000).

באופן כמעט מנוגד לצורך המקצועי והמיומן שנדרש ממחנכים ועובדים עם ילדים ובני נוער עם צרכים מיוחדים, המדריכים אשר מהווים דמות סמכותית ומחנכת בתנועות נוער הם לרוב בני נוער, בגילאי תיכון, אשר לא עברו הכשרה מעשית ורלוונטית בתחום החינוך ובדגש על תחום החינוך המיוחד. לפי נתונים של הרשות הארצית למדידה והערכה בחינוך מטעם משרד החינוך ניתן לראות כי 77% מכלל הצוות של תנועות הנוער הם תלמידים צעירים בכיתות י"ב (ראמ"ה, 2017). כמו כן, נתון נוסף ממסמך זה העלה כי ככל שגיל המדריכים עולה, כך יורדים שיעוריהם של המשתתפים בתנועות הנוער. גילם הצעיר של המדריכים עומד ביחס הפוך למומחיות הנדרשת מהם בתחומי ידע שונים ומגוונים כפי שקיימים בשטח לעבודה עם ילדים עם צרכים מיוחדים. כמו כן, מטות התנועה לא מספקות מערכי שיעור מובנים ומוכנים מראש אשר מתאימים לצרכים המתעוררים והקיימים בשטח לאור גיל וסוג האוכלוסייה המגוונת בסניפים השונים. ישנה ציפייה מהמדריכים שיכתבו מערכי הדרכה חדשים המותאמים לדינמיקה העדכנית בפועל אך דבר זה לא קורה מאחר והידע האקדמי לא קיים בשטח. מאפיין זה פועל למעשה כנגד המגמה להרחיב את האופקים המקצועיים של העוסקים בעבודה בשטח (מנדל-לוי וארצי, 2016).

3.3.3 התחייבות ואיכות צוות ההדרכה לאתגרים של עבודה עם ילדים ובני נוער עם צרכים

מיוחדים

ילדים ובני נוער עם צרכים מיוחדים מתאפיינים בקשיי תקשורת וקשיים בין אישיים. בני נוער עם צרכים מיוחדים לרוב מתקשים ביצירת קשרי אינטראקציות חברתיות ותקשורת סדירה במסגרת חינוכיות פורמאלית קבועה ועל אחת כמה וכמה במסגרת בלתי פורמאלית שלא על בסיס יומי. עובדה זו מקשה על בני הנוער להשתתף בתוכניות ופעילויות שונות באופן אקטיבי מאחר והן משלבות קשרים בין אישיים עם בני הנוער סביבם וכן צוות ההדרכה. לשם כך נדרש יחס וטיפול אישי בחיבור ושילוב של אותם ילדים עם צרכים מיוחדים למסגרת ולפעילויות (אבישר, לייזר, רייטר, 2011).

יתרה מזו, ניצבים תנועות הנוער בפני חסרון נוסף שמתבטא בתחלופה גבוהה של העוסקים בתחום ההדרכה והחינוך בתנועות נוער, אשר מסתמנת בממוצע תקופת התנדבות של פחות משנה בתפקיד (אלמוג ואלמוג, 2016). מצב זה מקשה על בני הנוער עם הצרכים המיוחדים להתאקלם, לתקשר ולתפקד כחלק מהקבוצה. בנוסף לכך מצב זה מקשה על הכשרה הולמת לפני התפקיד ובזמן מילוי התפקיד אותו הם ממלאים. ההכשרות הניתנות הן בדרך כלל קצרות מועד וממוקדות בפרקטיות של ההדרכה ולא בהיבטים הרחבים של החינוך הבלתי פורמלי או של החינוך המיוחד בגלל תקופת ההתנדבות הקצרה אותה הם ממלאים בתנועה (רביב, 2016). מאפיין זה עשוי להקשות על הפצה והטמעה יעילה של הידע הקשור לעבודת השטח אשר הינה כה מורכבת.

לבסוף, חסרון נוסף אשר עולה ובעל משקל משמעותי הוא הדינמיקה אצל המדריכים בין להיות מדריך "כיפי" או מדריך "רציני". לפי דרור (1979) סוגיה זו מלווה את החינוך הבלתי פורמלי מאז ראשיתו. גם רביב (2016) תמך בעניין זה בטענה כי הוא מהווה את המכשול הגדול ביותר בפני ההפצה וההטמעה של הידע המקצועי ותהליך ההתמקצעות של העוסקים בתחום החינוך. מחד גיסא, קיימים בשטח מדריכים אשר עבורם פעולה וזמן בתנועת הנוער מטרתה הנאה, משחק והשתוללות. מאידך גיסא, יש הטוענים כי פעולה צריכה להיות מורכבת ממשחקים שונים ומתודות שיש ביניהם קשר ברור ומתוכנן שמטרתו להעביר לחניכים מסרים ערכיים וחינוכיים. כתוצאה מכך נוצר קונפליקט בין המדריכים אשר יוצר פער במסר החינוכי האחד שצריך לעבור לחניכים, וייתכן שמקשה על המדריכים בעיסוק של מידת העברת תכנים חינוכיים ובונים אל מול הפופולריות והאהדה שעלולים לקבל מהחניכים במידה ויהוו עבורם מושא של הנאה וכיף. להצלחה של מדריך עם קבוצת חניכיו ישנם מדדים רבים ומורכבים. המרכיבים של קשר אישי, כריזמה, פופולריות, יצירת חוויות של כיף וכדומה, הם משתנים מרכזיים בעבודתו של המדריך, ובשטח הם מקבלים לעיתים קרובות עדיפות על מרכיבים כגון דוגמה אישית, הצבת גבולות, עבודת עומק חינוכית וכדומה (דרור, 1979).

3.4 תפיסות ארגוניות וחינוכיות לשילוב והכלת ילדים ובני נוער עם צרכים מיוחדים בתנועות נוער

בישראל

3.4.1 תפיסה ומבנה שילוב והכלה כולל של ילדים, בני נוער ומדריכים עם צרכים מיוחדים

בתנועת הנוער "כנפיים של קרמבו"

תנועת הנוער "כנפיים של קרמבו" קיימת משנת 2002 ומפעילה כ-75 סניפים ברחבי הארץ וחברים

בה כ-6,500 פעילים, מתוכם כ-2,000 חניכים ו-4,500 חונכים. התנועה משלבת בין ילדים ובני נוער עם

וללא צרכים מיוחדים (על פי הגדרת התנועה). ביכפיים של קרמבו' השילוב בין שני העולמות הללו מתבטא בכל מעגלי החיים של התנועה- מתחיל בהטמעת האידיאולוגיה וממשיך בהגדרת הפרקטיקה של התאמת הסביבה, השיטה, ההתנהלות, ההדרכה, הליווי והתמיכה לצרכים הייחודיים של כל חניך ומדריך עם צרכים מיוחדים. לפי ה"אני מאמין" של התנועה, הכלה ושילוב של אנשים עם מוגבלות בפעילויות יומיומיות כרוכה בשינוי מדיניות ודרך פעולה שיאפשרו לזהות ולהסיר חסמים תפיסתיים, פיזיים, ותקשורתיים המעכבים את יכולתם של היחידים להשתתף באופן מלא בחברה (קובי, בועז, זייגר-קובר, 2017). התנועה שואפת לספק תשתית לגיבוש שוויונית לילדים, בני נוער ובוגרים עם צרכים מיוחדים בכדי להביאם לאפשרות להיות חלק אינטגרלי מתנועת נוער לכל דבר.

התפיסה החינוכית המנחה את הקמתה של תנועת הנוער כנפיים של קרמבו הינה "משילוב להכלה". תפיסה זו שמה לה למטרה לשלב ולהכיל את ציבור האנשים עם הצרכים המיוחדים בכלל הפעילויות, המוסדות, התכנים והמרקם החברתי בארץ כחלק בלתי נפרד מהאוכלוסייה ללא הצרכים המיוחדים. תפיסה זו שואפת לבטל את החסמים התפיסתיים, החברתיים והפסיכולוגיים הקיימים בחברה ובמערכות השונות בארץ המונעים מאנשים עם צרכים מיוחדים להשתלב כחלק בלתי נפרד בחברה ובשוק התעסוקה (טימור, 2013). שורשי תפיסת ההכלה של התנועה מגיעים מהמודל החברתי של המוגבלות המוביל את חזון התנועה והתפיסה החינוכית בה. המודל החברתי רואה בחסמים החברתיים, התרבותיים והפיזיים כגורם אשר מגביל את האדם מלהשתלב ולתפקד כרגיל בכל תחומי החיים בחברה ובכלכלה ומציע כי יש לנטרל את החסמים הללו המהווים מגבלות רבות עבור אנשים עם צרכים מיוחדים (שייקספיר, 2016). בתנועת "כנפיים של קרמבו" באים במטרה ליישם מודל חברתי זה ועל כן לא קיימת הפרדה בין קבוצות על ידי רמת תפקוד המשתתפים, אין פעילויות פיזיות המגבילות חניכים מלהשתתף ועוד.

3.4.2 תפיסת שילוב ילדים ובני נוער עם צרכים מיוחדים בתנועת הנוער הצופים – שילוב מערכתי

תנועת הנוער "הצופים" גם כן משלבת ילדים ובני נוער עם צרכים מיוחדים בפעילויותיה. קבוצות השילוב הללו נקראות קבוצות צמ"ד (צרכים מיוחדים). תוכנית שילוב זו הוכנה ונבנתה במקצועיות ובקפידה לאור מודל השילוב המערכתי. חזון התוכנית הינו תיקון חברתי השואף לאפשר לילדים ובני הנוער עם צרכים מיוחדים לממש את זכותם להיות חלק מתנועת נוער וליצר מפגש חברתי לחינוך קבלת השונה כשווה בחברה. קבוצת חניכים זו נפגשת במועד קבוע בשבוע כמו יתר הקבוצות של התנועה והפעילויות שהחניכים עוברים בה מותאמות אליהם באופן אישי ומקצועי. לכל חניך קיימת היכולת להשתלב בקבוצה "רגילה" או בקבוצת "צמ"ד" בהתאם לרמת תפקודו ויכולת השתלבותו של הנער או הנערה בתנועה ובפעילויות השונות. מבנה זה נבנה בכדי להעניק לבני הנוער עם הצרכים המיוחדים את הטיפול המקצועי והמלא אליו נדרשים אך עם זאת לשלב אותם בתנועת נוער רגילה תוך שימת דגש על

פיתוח יכולות חברתיות, תפקודיות ופיזיות. נוסף על כך, בכדי להתקבל להיות מדריך בקבוצת צמי"ד נדרש בן או בת הנוער לעבור מיונים בהם נמדדים ערכים, יכולות ובגרות בהזדרכה ולאחר שעבר אותם בהצלחה עובר הנער קורס הדרכת צמי"ד המכשיר אותו לתפקיד (קלבינסקי, 2009).

השתתפות בעלי צרכים מיוחדים בקבוצת צמי"ד מותנית בתפקוד 'סביר' לכל הפחות על פי קריטריונים קבועים המאפשרים לקבוצת הצמי"ד לקיים פעולה, ולאחר מכן לפי מידת התפקוד נעשה הניסיון לשלב אותם בקבוצות הרגילות. המודל המנחה את תוכנית שילוב והכלה זו נקרא "המודל התפקודי" אשר מבקש למיין ולבחון את יכולת תפקודם של אנשים עם צרכים מיוחדים להשתתפות בפעילויות שונות במטרה לשלב ולהכיל אותם בחברה מבלי לפגוע בהם או לא לאפשר כלל לבצע פעילויות שהם לא יכולים לבצע עקב צרכיהם המיוחדים. מודל זה אכן שומר על האנשים עם הצרכים המיוחדים מלהיפגע ומאפשר לכלל לקיים את פעילויותיו לצד שילוב עם אנשים עם צרכים מיוחדים לפי מידת יכולתם (הוצלר, 2019).

שילוב מוצלח ואידיאלי של בני נוער עם צרכים מיוחדים הינו דבר מורכב, מקצועי ורחב אשר מצריך מחשבה, תכנון, משאבים, פיתוח מערך הדרכתי וחינוכי מותאם וכן צוות מקצועי מיומן לעבודה עם בני נוער עם צרכים מיוחדים (גולן וובר, 2013).

4. מתודולוגיה

מטרת המחקר

בשנים האחרונות ישנה עליה בשילוב ילדים ובני נוער עם צרכים מיוחדים בתנועות נוער בישראל. לשילוב זה ישנם מודלים שונים שאותם מיישמים תנועות הנוער בישראל. מטרת מחקר זה הינו להבין מה הן היתרונות והחסרונות של מודל שילוב והכלה המיושם בתנועת הנוער כנפיים של קרמבו.

שאלת המחקר

מה הן היתרונות והחסרונות במודל שילוב והכלת ילדים ובני נוער עם צרכים מיוחדים בתנועת הנוער כנפיים של קרמבו?

משתתפים

במחקר איכותני זה לקחו חלק כ-22 משתתפים בגילאי 13-21 אשר הינם חניכים, חונכים או מדריכים בתנועת הנוער כנפיים של קרמבו. רוב הגדול של המשתתפים הינם עם צרכים מיוחדים ברמות תפקוד שונות. החניכיים והחונכים מגיעים מסניפים שונים ומגוונים ברחבי הארץ, הם בעלי תפקידים שונים בסניפים בהם הם חברים, פזורים על טווח גילאים רחב וללא הכרות מוקדמת אחד עם השני. זאת כדי לא ליצור רציה ותיאום במענה על השאלות ובדיון המתפתח בקבוצות המיקוד. הראיונות התבצעו ב-4 קבוצות מיקוד שונות במהלך מחנה הקיץ הארצי של התנועה. אל כל קבוצה נוסף בעל תפקיד בגיר ממטה תנועת הנוער כנפיים של קרמבו.

בני הנוער עם הצרכים המיוחדים שהשתתפו במחקר הינם ילדים ובני נוער הסובלים ממוגבלות כזו או אחרת. אדם בעל צרכים מיוחדים הינו "אדם עם לקות פיסית, נפשית או שכלית לרבות קוגניטיבית, קבועה או זמנית, אשר בשלה מוגבל תפקודו באופן מהותי בתחום אחד או יותר מתחומי החיים העיקריים" (מהחוק לשיווין זכויות לאנשים עם מוגבלויות. התשנ"ח – 1998).

כלי המחקר

מחקר זה הינו מחקר איכותני. "מחקר איכותני הוא פעילות סיטואציונית המציעה נקודת תצפית למי שצופה על העולם. פירושו של דבר, כי חוקרים איכותניים חוקרים את הדברים במיקום הטבעי שלהם, מנסים למצוא משמעות או לפרש את התופעות במונחים שבני האדם משתמשים בהם" (שקדי, 2003)

ראיון חצי מובנה בקבוצות מיקוד - כלי המחקר המרכזי הינו שאלון חצי מובנה. שאלון זה נועד לסקור את חווית החניכים והחונכים בתקופת הזמן בה הם חברים ופעילים בתנועת הנוער בנושאים שונים

כמו סיבת ההשתתפות בתנועה, חברה, תחושות, קשיים, שילוב והכלה ועוד. במקביל לאפשר להם לשתף ולפתוח נושאים נוספים שיעזרו להבין לעומק את חוויתם בתנועה. המשתתפים התבקשו תחילה לתת פרטים על עצמם, גיל, תפקיד, סניף וכו' ומשם שאלות עמוקות יותר אשר יצרו שיח ושיתוף בנושאים רבים.

דוחות תצפית – במהלך שנת הלימודים 2020 בוצעו דוחות תצפית ע"י סטודנטים של המכללה האקדמית אונו על פעולות תנועות הנוער כנפיים של קרמבו כחלק מהתנסותם בשטח והתהליך הלימודי אותו עברו. דוח תצפית א' – מתן אוחנה, בן 28, סניף יפו. דוח תצפית ב' – אברי וורלי, בת 30, סניף חיפה.

הליך המחקר

הראיונות התבצעו ב-4 קבוצות מיקוד שונות במהלך מחנה הקיץ הארצי של התנועה בשנת 2018. את המירקם האנושי של קבוצות המיקוד יצרה הנהלת תנועת הנוער כנפיים של קרמבו כחלק ממחקר הנעשה על התנועה. במחקר השתתפו כ-20 חניכים וחונכים עם צרכים מיוחדים. דוחות התצפית על פעולות התנועה נעשו במהלך שנת לימודים 2020 כחלק מהתנסות בשטח של סטודנטים לחינוך. לאחר ביצוע הראיונות בקבוצות המיקוד ודוחות התצפית נעשה מחקר ספרותי בנושא והופקו תמות מרכזיות שעלו מהראיונות ומדוחות התצפית. לצד זה בוצע דיון מעמיק של התמות לאור הספרות המחקרית להבין את השלכות, תובנות ומסקנות עיקריות מהמחקר.

5. ממצאים

טבלת ייצוג מרואיינים וממצאים:

ממצא 5	ממצא 4	ממצא 3	ממצא 2	ממצא 1	צורך מיוחד	וותק	תפקיד	גיל	שם	
										קבוצה 1
	X	X		X	יש	4 שנים	רכזת תקשורת	21	מאי	
					לא ידוע	2 שנים	חונך	13	הדר	
	X	X	X	X	אספרגר	שנה	"חונך על"	15	אמיר	
X				X	יש	3 שנים	רכזת שכב"ג	16	נועה	
X		X		X	יש	2 שנים		16	תמר	
		X		X	יש				כפיר	
										קבוצה 3
					אין	6 שנים	חניך ח'	12	עדי בן	
X		X	X	X	יש	2 שנים	חונכת	14	עדי בת	
	X	X		X	יש	2 שנים	חונכת	18	נטע	
		X		X	יש	שנה	חונך	18	רון	
			X	X	לא ידוע	4 חודשים	"חונכת על"	16	יעל	
										קבוצה 4
X	X			X	יש	3 שנים	מדריכת חונכויות	16	עמית	
	X	X			לא ידוע	3 שנים	רכז שכב"ג	17	ארי	
			X		יש	2 שנים	חונך	14	עידו	
		X	X	X	אין	3 שנים	מדריכה	15	שיר	
X	X	X		X	לא ידוע	4 שנים	מדריכת חונכויות	16	מעייין	
										קבוצה 5
	X		X	X	יש	3 שנים	רכזת תקשורת	17	דניאל	
	X		X		יש	2 שנים	חונכת	17	ליאור	
	X			X	לא ידוע	2 שנים	מדריכה	17	גיל	
		X	X	X	אוטיזם	6 חודשים	"חונך על"	16	שקד	
X	X	X		X	לא ידוע	לא ידוע	חונך	16	איתי	
X		X		X	יש	2 שנים	מדריך	16	אהוד	

5.1 כללי - ממצא 1: צורך וקושי חברתי כמניע להשתייכות וחברות בתנועה

תמה מרכזית אשר עלתה מהראיונות עם החניכים והחונכים בקבוצות המיקוד הינה שהתמודדות עם קשיים ואתגרים חברתיים של קבלה ושייכות במסגרותיהם השונות בחייהם מחוץ לתנועה עקב צרכיהם המיוחדים הם אשר היווה מניע מרכזי להגעה והשתייכות לתנועה. החניכים והחונכים חוו קשיים ואתגרים חברתיים בשלל מסגרת כמו משפחה, בית הספר, תנועות, חוגים ועוד.

כפיר פותח ומספר על החוויה שלו מהחברה בחייו עד היום: *"יש לי תסמונת אספרגר ... כפי שאמא אמרה שיש לי חברים בכל הצורות וגם שמקבלים אותי. אני נחשב ילד די מוזר, לא בדיוק מקבלים אותי"*.

נטע מרחיבה: *"יש לי צרכים מיוחדים ורוב השנים אני למדתי בבי"ס רגיל וכאילו רוב השנים אני לא כל כך, לא תמיד הרגשתי שייכת וכל הזמן הרגשתי בחיים שלי שתמיד היה לי כסף, בבי"ס הרגיל לא היה לי כסף, ולא היה לכולם סבלנות או קשב לקבל את האחר, בכלל היה לי קשה שם"*.

אהוד, בן 16.5 מספר בפתיחות על הקושי והמורכבות שצפים בעקבות הדחייה החברתית. קשיי התקשורת עם החברה סביבו מביאה למצב בו אינו מרגיש מקובל ומוכל, בייחוד עם חוסר מודעות של ילדים בני גילו לאוכלוסייה בעלת צרכים מיוחדים. **אהוד מספר**: *"אההה הגעתי ברקע של הצקות בבי"ס של אפס חברים היועצת שלי הציעה לי לבוא, לא ממש שמעתי על התנועה וברגע שהגעתי ראיתי שהכל שונה שם שזה לא כמו בבי"ס שאני מגיע וכבר מסתכלים עלי מוזר ופשוט לא יודע זה היה מיוחד והרגשתי שפתאום נהיו לי חברים פתאום עשיתי שינויים, כל החיים שלי השתנו ואם לא הייתי בקרמבו יכול להיות שלא הייתי היום"*. אהוד מעלה בדבריו מצב קיצון אליו הוא הגיע מבחינה נפשית ואישית בגלל הקשיים החברתיים שהיו לו. עם זאת אהוד חושף שהצטרפות ושייכות לתנועת הנוער "כנפיים של קרמבו" סיפקה לו את הצורך החברתי שבעקבות חסרונו הגיע לתנועה. אהוד בוחר ביטוי קיצוני של תהייה אובדנית במידה ו"כנפיים של קרמבו" לא הייתה עונה לו על הצורך החברתי ומתקנת את החוויה השלילית שעבר בבית הספר.

כפיר מפרט כיצד "כנפיים של קרמבו" עונה על צורך זה ומתקן חוויה חברתית שלילית עבור בני נוער בעלי צרכים מיוחדים המגיעים לתנועת הנוער. *"המוזרות הזאת מתקבלת כמשהו מגניב... אז זו הסיבה שלא מקבלים אותי במקומות אחרים, הסיבה שאני לא דווקא אעשה את הדברים שאני עושה בקרמבו במקומות אחרים"*.

חונד נוסף מקבוצה 5 משתף גם הוא את קשייו החברתיים בבית הוריו ומציאת נחמה בתנועה "אני יכול להגיד שאבא שלי מאד מאד לא מאמין בי ומגביל אותי. ובסופו של דבר אני מרגיש שבקרמבו יש את הבית

שלא מקבלים אותי ולא מכירים אותי והם יכולים לצחוק עלי ולרדת עלי שיש לי אספרגר... אבל בסופו של דבר בקרמבו בניגוד לכל שאר המסגרות האחרות יקבלו אותי כמו שאני"

נועה גם כן מסכמת את הצטרפותה לקרמבו כהצטרפות למקום שלא מרגישה יותר כנטע זר, אם כי שייכות: "על קרמבו שמעתי מתחילת שנה שעברה ובאמת מדהים לבוא, באמת מדהים לבוא, אני הלכתי לנסות היה לי כיף פשוט לא יכולתי לעזוב והיה לי כיף ופתאום הרגשתי שייכת ושלא כל החיים שלי מסובכים ומאד קשה לה".

תמה זו עוד עלתה פעמים רבות בקבוצת המיקוד על ידי חניכים וחונכים רבים. ניתן להבחין כי בני נוער עם צרכים מיוחדים חווים קשיים רבים בתחושת הכלתם בחברה הכללית בשלבים ותחנות רבות במהלך חייהם. הצטרפותם לקרמבו הייתה כמעין נקודת מפנה בחייהם בו לראשונה הם חשו תחושת שייכות והכלה ללא שיפוטיות ובחינה מהסביבה.

5.2 ממצאי חסרונות מודל שילוב והכלת ילדים ובני נוער עם צרכים מיוחדים בקרמבו

5.2.1 ממצא 2: קושי באחדות והטמעה מקצועית של עבודת החינוך המיוחד בשטח

תמה מעניינת אשר היה ניתן לאבחן מדברי החונכים בקבוצות המיקוד ומדוחות התצפית על פעולות התנועה הינה הקושי והאתגר של התנועה להטמיע ולהכשיר מקצועית את אנשי השטח של התנועה, חונכים ומדריכים בנושאי חינוך, הדרכה ובדגש על עבודה עם בני נוער עם צרכים מיוחדים. נושא הכשרת המדריכים לא עלה כשאלה מובנית בקבוצות המיקוד, אולם כאשר הנושא עלה, שיתף אחד החונכים שעוסק מספר שנים בחונכות כי שמעולם לא עבר הדרכה כחונך אלא פשוט קיבל את התפקיד. **חונך**: "אני עד היום לא עברתי הכשרה חוץ מזה שבפעולות הראשונות מסבירים כל מיני דברים על איך מתמודדים עם כל מיני קשיים שעולים אבל לא עברתי אף הכשרה מאד משמעותית לגבי איך מתמודדים עם צרכים שונים או קשיים שונים והרוב זה ניסיון אישי". מההקלטה לא ניתן להבין האם זה עמית, ארי או עידו, הבנים החונכים אשר השתתפו בראיון של בקבוצת מיקוד 4. יש לומר ששלושתם מציינים כי הם חונכים בקרמבו קרוב לשלוש שנים, ועל אף זאת הדבר מעורר שאלה מדוע עד לשלב זה לא קיבלו הכשרה מקצועית לעבודה עם חינוך מיוחד. בהמשך נשאל החונך כיצד ידע להתמודד עם היעדר ההכשרה בתחום לאורך תקופה ותשובתו: "מה שלי נרא עזר זה לסמוך על תחושת הבטן. בהתחלה לא היה לי פשוט להבין מה החניך רוצה כי הוא לא אומר, ובשלב מסוים אמרתי לעצמי אם אתה חושב שמשוהו קורה לך על זה מקסימום לא יצא, אם אתה חושב שהוא צמא תביא לו מים מקסימום לא ירצה,

כאילו לנסות ללכת אם מה שמרגיש לך נכון". אנו רואים כאן התערבות, חניכה והדרכה של חונכים לא על בסיס ידע מקצועי והכשרה אלא על בסיס שימוש במושגים כמו "תחושת בטן", "להבין מה החניך רוצה" "מה שמרגיש נכון". גם לדבריה של חונכת נוספת שהשתתפה בשיחה מיוחדים נקודה זאת: "כשאני התחלתי לחנוך היה מין מכתבים כאלה עם מספרים של ההורים קצת הסבר על החניך ממה שהצוות יודע להגיד. ודי מצאתי את הדרך שלי עם החניך שלי. בהתחלה ניסינו מלא מלא דברים ניסינו לראות מה באמת הוא אוהב וברגע שגילינו נצמדנו לזה כי זה משהו שעושה אותו שמח והוא אוהב לעשות בפעולות". תמה זו של התחלת עבודת חונכות עם חניכים עם צרכים מיוחדים ללא הכשרה וידע מקצועי בסיסי, עולה מספר פעמים בראיונות השונים. הסבר אפשרי לקושי המקצועי שאותו חווים החונכים נמצא אולי במהירות תהליך המינוי שלהם לתפקיד החנוך. בקבוצה 4 אחת החונכות חולקת את הדברים הבאים: "יש אצלנו גם, אני חושבת שרק ציוות אחד אני לא בטוחה עם שניים אבל יש לנו מישהו שבהתחלה הוא בא כחניך ואז ישר אחרי שבוע אמרו טוב אתה לא חניך אתה יכול מעבר לזה ופשוט ישר השנה יתנו לו לחנוך. הוא רק הגיע לתנועה השנה והוא ישר הצטרף וכמו גדול לחנוך עם מישהו והחיבור של כל הציוות יחד אני יודעת שהוא ממש סבבה לא שונה מכל ציוות אחר, כן יש קטעים שצריך לראות לא יודעת שהכל בסדר כי לפעמים יש קצת יותר קשיים אבל בתכלס כמו כל ציוות אחר, גם קשורים אחד לשני ונותנים ומשתתפים כמו כל השאר ואין הבדל הוא פשוט כמו חונך רגיל". אנו רואים כאן מצב בו מגיע בחור תנועה ואחרי שבוע מקבל את תפקיד החנוך ללא הכשרה, התנסות ובחינה לתפקיד וליכולותיו עם ילדים ובני נוער עם צרכים מיוחדים.

במהלך הדיון בו העלו מספר חונכים דרכים לעבוד עם החניכים, שיתפה אחת החונכות כי עברה תוכנית הכשרה לחונכים הנקראת ח"צ בסניף אליה משויכת ואילו יתר החונכים המרואיינים לא עברו אותה. **חונכת**: "כן לפי דעתי יש שם הרבה דברים שאנשים שלא היו בח"צ לא מבינים אותם בקרמבו". **ניצן**: "כמו מה למשל?" **חונכת**: "למשל שאיך שבאים בפעם הראשונה להיות עם חניך אז אצלנו למדנו קודם על הערכים ולא באנו מאפס, ולאט לאט שילבו אותנו עם צוותים, שתי חונכים וחניך ובהתחלה היינו אתם רק במוראלים ואחרי זה עברנו אתם פעולה שלמה ובמחנה קיץ נגיד שזה הפעם הראשונה שאתם בכלל מגיע למצב שאתה חונך חניך אז הביאו גם כרטיסים שמסבירים לנו על כל חניך מה הצרכים שלו, מה הוא אוהב, בן כמה הוא כאלה דברים כלליים שחשוב שנדע. ואז לפני שמגיע בעצם שאתה חונך את החניך בפעם הראשונה אתה גם מכיר אותו לפני כי באים לבית שלהם ועוברים אתם פעולת בית פעולת הכרה כציוות ואז זה עושה את המעבר הזה לחונכות הרבה יותר קל. כאילו אתה מכיר את הסביבה והכל יהיה טוב ואולי זה מלחיץ בהתחלה אבל לאט לאט אתה לומד להכיר אותו ויודע מה הוא אוהב לעשות או לא אוהב לעשות ונכון לעשות". מתוך דבריה אנו מבינים כי קיים מעין סטנדרט לא אחיד להכשרה חונכים.

בסניפים מסוימים בונים תוכניות הכשרה מקצועיות ומונגשות לשטח, ואילו בסניפים אחרים לא קיימת כלל הכשרות מקצועיות עבור החונכים שהולכים למלא תפקיד חשוב ורגיש בחניכת ילדים ובני נוער עם צרכים מיוחדים.

את אתגר הטמעת המקצועיות ניתן לראות גם בדוחות התצפית. בדוחות התצפית ניתן לראות את האתגר של הסניפים בהטמעת תוכן מקצועי ומותאם לילדים ובני נוער עם צרכים מיוחדים בפעולות אשר הופיעו בדוחות התצפית. מהמתרחש בתצפית של מתן על הפעולה של סניף יפו ניתן לראות מצב שבו רכז אזור אשר הגיע לביקור מתערב בתוכן לא מקצועי ולא מונגש עבור החניכים עם הצרכים המיוחדים דקות לפני תחילת הפעולה עצמה. "רכזת השכב"ג שהייתה אחרית על הפעולה לדעתו לא לקחה את הפעולה הזאת ברצינות ובנוסף פעולה כזאת לא מתאימה לכל החניכים עם הצרכים המיוחדים שנמצאים בסניף. חוליאן הדגיש את זה שאי אפשר להגיע לפעולה ככה וזה לא מקצועי וחבל שהוא צריך להתערב בפרטים של בעלי תפקידים בסניף".

אנו יכולים לראות לדברי החונכים ומדוחות התצפית שאכן ישנו פער וקושי בהטמעת מקצועי החינוך המיוחד והדרכה בדרג השטח שפועל ועובד עם הילדים ובני הנוער עם הצרכים המיוחדים בתנועה.

5.2.2 ממצא 3: קרמבו כמעין מציאות מקבילה המתנהלת שונה חברתית מהמציאות היום יומית

הרגילה עבור ילדים ובני נוער עם צרכים מיוחדים

תמה מעניינת שעלתה מחלק גדול מהמראיינים בקבוצות המיקוד הייתה שהגדרת חוויתם בקרמבו הינה מעין עולם מקביל המתנהל שונה מבחינה חברתית והתנהלותית מהמציאות היום יומית בה הם חיים.

כאשר שקד מקבוצה 5 נשאל על ידי המראיינת ניצן על סיבת השתתפותו בתנועה, ענה: "תכלס נשארתי כי אני מרגיש שזה בית בשבילי ששם אני יכול להתבטא כמו שאני. וכמו שאומרים מוצאים מקום ומשמעות זה נתן לי הסבר, תמיד חשבתי שאני שונה ואני לא יכול להיות כמו כולם והנה אני מדריך ד".

אנונימית: "אני חושבת שהמסגרת עצמה יוצרת סוייץ במוח של אנשים, המקום הזה מקבל כל אחד ואז אני אבוא לשם ואני לא אשפוט אנשים". בדבריו מדמה שקד את התנועה לבית ומציין שמרגיש שיכול להתבטא בה כפי שהוא כאשר ייתכן ובמסגרות אחרות בחייו לא יכול. בנוסף, התנועה מאפשרת לשקד לקחת תפקיד משמעותי כמדריך, דבר אשר לדעתו במסגרות אחרות ייתכן והיה נבצר ממנו מאחר ומרגיש

שהוא שונה. על דבריו הוסיפה מדריכה אחרת כי בקרמבו לא שופטים אחרים כמו במסגרות אחרות וזאת לאור הפתיחות שמאפשרת התנועה.

דוגמה נוספת היא **חניך** מקבוצה 5 שמספר על חווייתו בקרמבו לעומת חווייתו מחוץ לתנועה ואף בביתו: "אני יכול להגיד שאבא שלי מאד מאד לא מאמין בי ומגביל אותי. ובסופו של דבר אני מרגיש שבקרמבו יש את הבית שלא מקבלים אותי ולא מכירים אותי והם יכולים לצחוק עלי ולרדת עלי שיש לי אספרגר ולא בכוונה אבל הם יכולים מאד מאד להעליב אותי ובקרמבו אני מרגיש שלא יתנהגו אלי ככה אף פעם, זה קרה פעם אחת אבל לא בדיוק, אבל בסופו של דבר בקרמבו בניגוד לכל שאר המסגרות האחרות יקבלו אותי כמו שאני".

כאשר אחד המרואיינים עונה שבקרמבו הוא מרגיש 'מקובל' ובבית הספר לא, מביעה **מאי** **מקבוצה 1** את דעתה על המרקם החברתי בקרמבו לאור היכרותה עם התנועה. **מאי**: "לדעתי להיות מקובל, כאילו המילה הזאת להיות מקובל בקרמבו, נשמע לי קצת כאילו, לא יודעת, כאילו לא יודעת כאילו אם זה סטיגמה, לא יודעת... להיות מקובל בקרמבו זה נשמע לי כזה משהו שהוא לא נכון כי המטרה של קרמבו זה לכבד את כולם, לא להיות מקובל במקום שמקבל את כולם כי סך הכל אנחנו שווים אבל גם שונים, ואני פשוט חושבת שלהיות כאילו להיות מקובל במקום שגם ככה, המטרה שלו לקבל את כולם זה נראה לי פשוט". לדעתה של מאי, המושגים "מקובל" ומעמדות חברתיים לא צריכים להיות קיימים בקרמבו מאחר ורוב התנועה הינם חניכים וחונכים עם צרכים מיוחדים אשר חשים לא מקובלים מחוצה לה, ולפיכך מושגים אלו אינם שייכים למקום שצריך לתקן את חוויתם החברתית השלילית מחוץ לתנועה. בדיון אחר כאשר הנושא החברתי בקרמבו עלה מציין אמיר כי הוא נתפס כילד מוזר בבית הספר ועל כן מפתח מודעות יתר להתנהגותו, ואילו בקרמבו מרגיש שמתנהג בדרכו הטבעית ללא כל שיפוטיות כלפיו ומצידו. **אמיר**: "אני יכול לשלוט באיך אני נשפט ואיך אני שופט אותם, הם לא יכולים לשלוט באיך כאילו, חלק מהם לא יכולים לשלוט באיך כאלו הם נראים כאילו בהתנהגות שלהם. בבית ספר.. כל אחד מודע לעצמו הוא זה מה הוא, יודע בדיוק מה הוא, בפעם הראשונה שאתה רואה אותו - בקרמבו זה לא קיים. וזה מה שמייצר סביבה של חוסר שיפוטיות". שני הדוגמאות הללו של מאי שמציינת שלדעתה אין ולא צריך להיות מעמדות חברתיים בקרמבו ואמיר שמציין שהוא לא צריך להיות מודע לעצמו וככה זה בקרמבו מעידו על מציאות וסטנדרטים חברתיים בתנועה אשר לא מאפיינים את מסגרות חברתיות מחוץ לתנועה בעולם הכללי.

דוגמה נוספת אשר מבהירה את ממצא זה אולי בצורה הברורה ביותר הינה **ממישהי** מקבוצה 4: "כי זה עולם שעד שאתה לא בא לקרמבו ורואה מה קורה שם וכאילו רואה גם מהצד מה עושים שם שזה שונה מהיום יום אתה לא מבין כמה שכל שאר החיים שלך מחוץ לקרמבו זה ממש שונה לחלוטין וזה כמו

דבר אחר. ילדים בב"יס מדברים לא כמו שמדברים בקרמבו, נגיד באמת מקללים יותר או עושים או צוחקים על ילדים ולפעמים גם יכולים להיות מאד רעים ואז פתאום נכנסים לעולם אחר, עולם שמבינים שלא צריך לצחוק על משהו אפשר להיקשר אליו בדרכים אחרות גם אם אתה מרגיש שזה לא הכי אתה אתה עדיין יש לך שייכות אליו ולו אין את הצורך הזה, אההה אני צוחק עליך כדי להרגיש יותר טוב ממך. זה כמו לפעמים יש סיטואציות שזה קצת כמו בועה כזו של עולם אחר, לא משהו שאתה מכיר תמיד".

בתיאור זה של חונכת זאת על החוויה החברתית בקרמבו אנו רואים תיאור של מציאות שונה ממה שאנשים חווים בעולם הכללי, שימוש במונחים כ"עולם אחר", "שאר החיים מחוץ לקרמבו", "שונה לחלוטין", "בועה", "לא משהו שאתה מכיר תמיד", לסיום שוב המונח "עולם אחר".

מדברי המרואיינים אנו יכולים לראות כיצד הרוח, החברות בתנועה והמרקם החברתי יוצרים מציאות שונה, אוטופית ואידיאלית עבורם בהיבט החברתי. דבריהם על המציאות השונה התמקדו במישור החברתי אשר עימו חווים את מירב האתגרים בחיים מחוץ לתנועה כמו שפיטה, תחושת מוזרות, הצקות, דימוי עצמי נמוך ועוד. בתנועה הם אינם חווים את קשיים אלו, מרגישים מוכלים ומקובלים ומציינים שזו הוא חוויה חברתית שונה ויוצאת מן הכלל בחיי היום יום שלהם.

5.3 ממצאי יתרונות מודל שילוב והכלת ילדים ובני נוער עם צרכים מיוחדים בקרמבו

5.3.1 ממצא 4: פיתוח יכולות וכישורים אצל בני נוער עם צרכים מיוחדים

אחת המטרות המנחות של תנועות הנוער הינה פיתוח יכולות וכישורים בקרב החונכים, אנשי הצוות והחניכים עצמם. בתנועות נוער המשלבות אנשים עם צרכים מיוחדים, המטרה נעשית מורכבת אף יותר. מתוך הראיונות עולה שחוויתם ותפקידיהם השונים בתנועה פיתחו את יכולותיהם וכישוריהם במובנים רבים ומגוונים.

בניית דימוי וביטחון עצמי - בראיונות הבאים נשאלו המרואיינים מה קיבלו מהתנועה במהלך חברותם בה. בקבוצה 5 **אנונימי** משתף: "...אני חושב שקרמבו גרם לי להבין כמה שאני יכול וכמה שאני שווה ואפילו מגיע לי לחיות אפילו ברמה הזאת שמגיע לי לחיות ומגיע לי שיהיה לי חברים ומגיע לי שיהיה לי אופציה להתקבל לעבודה והרבה מעבר לזה כי זה משהו שלא תמיד קיבלתי מהבית... אבל בסופו של דבר בקרמבו בניגוד לכל שאר המסגרות האחרות יקבלו אותי כמו שאני אז אני יכול להגיד שאם לא התקבלתי להדרכה זה רוב הסיכויים לא בגלל שיש לי אספרגר, זה משהו שאני לא יכול להגיד שבצופים אספרגר מגביל אותי, לא היו נותנים לי ראיון. בצבא נותנים לי פטור אוטומטית, אני צריך להילחם כדי לשרת". אנו יכולים לראות כאן חונך בעל עם צרכים מיוחדים אשר מעיד שהחוויה בקרמבו עזרה לו להבין

שהוא מסוגל ומגיע לו חברה, חיים מאושרים, עבודה ותפקידים עם אחריות, דברים המעידים על פיתוח ביטחון ודימוי עצמי.

בקבוצה 3 **אנונימית** גם כן ענתה לשאלה: "יש לי משהו גם להגיד שלמדתי על עצמי... זה מה שלמדתי על עצמי, לדעת שאני באמת רצויה ובאמת אוהבים אותי, ורק אני צריכה להאמין בעצמי ולנסות לפתח חברויות וליצור קשרים".

מאי מקבוצה 1 מרחיבה גם כן: "אז אני באמת חושבת שקרמבו לימדו אותי גם איך באמת לגשת ולדבר עם אנשים, כן? אני לא הצבתי לעצמי איזה שהם מטרות כלשהן בצבא. קודם כל כן, אני התגייסתי בהתנדבות, כאילו הייתי חיילת מתנדבת, ואני פשוט רציתי לתרום מעצמי למדינה, כמה שאפשר... שזה פשוט חלק מהיום יום שלי ובלי לשים לב אני פשוט פועלת על פי הזכרונות שלה ועל פי, לא יודעת, כל מה שהיא לימדה אותי". מאי הינה דוגמה לנערה עם צרכים מיוחדים אשר החוויה בקרמבו הביאה אותה להתנדב לשרות צבאי אשר מצריך ביטחון ואמונה עצמית.

חיזוק לכך אנו גם רואים מדוחות התצפית על נעמה, מדריכה של קבוצת שכב"ג. בדוח התצפית של אברי אנו רואים דוגמה לאיך תפקיד המדריך, האחראי על הקבוצה ותכנון הפעולה, עוזר לבני נוער להשתפר בתפקידם, להוביל ולהצליח, דבר אשר מפתח תחושת מסוגלות ויכולת עצמית. "זו היתה הפעולה הכי מוצלח של הקבוצה מאז תחילת השנה. נעמה הצליחה להבין מה הצרכים שלהם ואיך הוציא את הפעולה לפועל בצורה הכי נכונה לקבוצה. כשכולם התחילו לצאת מהכיתה בסוף הפעולה ניגשתי לנעמה לשמוע איך היא הרגישה לגבי הפעולה. היא היתה מופתעת לטובה והתרגשה שלמרות הרגשת התסכול שעמה הגיעה בתחילת היום, הייתה פעולה מאוד מוצלחת. בזמן ששוחחנו, שקד נכנסה והצטרפה לשיחה, היא שמעה מהחונכים שהיה מוצלח ודברנו יחד כולנו על איך אפשר להמשיך כך בשבועות הבאים".

אנו רואים מדוגמאות אלו ומרביות אחרות בראיונות, על פיתוח ובניית הדימוי והביטחון העצמי של החונכים והחניכים בעצמם וביכולותיהם האישיות והחברתיות כתוצאה מהחוויה החברתית והמקצועית אשר עברו בתנועה.

מנהיגות, יכולות הדרכה ודיבור מול קהל - ע"י חלק גדול מהחונכים אשר נשאלו על מה למדו מהתנועה והכלים שקיבלו נושא המנהיגות, יכולות הדרכה, דיבור מול קהל ואף יזמות עלו בצורה מובהקת.

שקד מספר: "לפני שבאתי לקרמבו אמרתי לעצמי מה להדריך? מה העברתי גם חוג הארי פוטר אבל זה לא קשור זה אחרי שבאתי לקרמבו. עכשיו אני אומר אם יגידו לי להעביר חוג ואני לא הייתי

בקרמבו הייתי אומר שאין מצב אני לא מסוגל אני לא אצלית. ובאתי לקרמבו אמרו לי על החוג והנה אני הצלחתי".

איתי: "בבן גוריון, זה ביי"ס רגיל, אהההם אפילו קיבלתי הצעה להעביר מול ראש העיר והכל זה עדיין לא יצא לפעול, העברתי את זה בשכבה שלי בקרמבו ובפרלמנט, צברתי ביטחון והבנתי שגם אם אני שונה אפשר לקחת את זה למקום טוב ולרומם את זה. בפרלמנט עשינו סרטו הסבר שאהוד צילם וערך. שבסוף קצת לא השיג את מה שקיוונו כי היה קצת כשלים טכניים אבל בסופו של דבר אחרי איזה 4 חודשים הצליח להגיע ל-1500 צפיות ביוטיוב באינסטגרם ובפייסבוק. זה איזשהו הצלחה שלי כי אני העליתי את הרעיון אני כתבתי את התסריט, אני בחרתי את האנשים אני גייסתי את האנשים אני דאגתי שהם יבואו אני עשיתי את הכל".

גיל: "לי ההדרכה הייתה מאד מאד טובה הרגשתי שאני ממש עוברת דרך שכאילו תהליכים וזה נתן לי להרגיש כמו שאפשר וגם היה לי מאד מאד כיף וזהו". **ניצן** (מראיינת): "מה את חושבת שהדברים שלמדת בהדרכה והיום את עושה את זה בזכות זה?" **גיל:** "למדתי לעמוד מול קהל ואולי לעבוד מלחץ ולדבר".

אנו רואים שחוויתם של שקד, איתי וגיל בקרמבו אפשרה להם לפתח יכולות מנהיגות, הדרכה ויזמות אשר הגבירה את ביטחונם העצמי ויכולותיהם לעמוד מול קהל ולהתחיל פרויקטים יזומים קטנים עבור החברה ועזרה לאנשים.

5.3.2 ממצא 5: תחושת שילוב, הכלה וקבלה גבוהה כתוצאה ממודל שילוב והכלה הקיים

בקרמבו לעומת המודל הקיים בצופים (שילוב מערכת).

חלק מחניכי וחונכי תנועת הנוער "כנפיים של קרמבו" בילו תקופות בתנועות נוער אחרות בהם קיימת תצורה ארגונית ומודל שילוב והכלה שונה עבור ילדים ובני נוער עם צרכים מיוחדים מהתצורה הקיימת בכנפיים של קרמבו. תנועת הנוער הצופים מנהלת תצורת שילוב שנקראת "שילוב מערכת" בו עבור ילדים ובני נוער עם צרכים מיוחדים קיימת קבוצה משלהם עם חניכה והדרכה מקצועית ולפי מידת התפקוד וגיל החניכים משולבים בקבוצות רגילות בסניף. לאור דברי החניכים ישנו יתרון במודל של קרמבו לעומת מודל קבוצות הצמי"ד - קבוצה אחת אחידה היוצרת תחושת שייכות וקבלה על פני קבוצה ייעודית.

תפיסתה הארגונית של קרמבו הינה קבוצה כללית אחת גדולה או שני קבוצות (שכבי"ג ושכבי"צ)

ע"י חלוקה גסה לפי כיתות לימוד ד'–ח' ו- ט'–יב', לא על פי רמות תפקוד או חלוקה לפי בתי ספר.

אנונימי מקבוצה 5 מספר: "אצלנו זה היה פעם ראשונה שהיה צמי"ד וזה היה זוועה, שם הרגשתי

שונה כולם ברמות תפקוד מאד נמוכות שאני מודה בזה ואני הייתי בתפקוד הכי גבוה זה היה לי קשה ממש

הם הפרידו אותנו לפעילויות שונות, ראיתי אותם בחוץ בחדר סגור כזה את כל השאר לא יודע איך זה

נקרא, היה לי נוראי שם! ואז באתי לקרמבו ואני מרגיש כמו כולם". מתוארת מדבריו תחושה קשה של

חווית הפרדה והדרה שחווה בקבוצת הצמי"ד בצופים.

בהמשך הדיון בקבוצה סיפר שקד על החוויה וההרגשה שבקרמבו מעניקים סיכוי לכל אחד.

שקד: "שלמדתי על עצמי אמרתי כבר קודם, על התנועה למדתי שנתנים סיכוי לכל אחד".

ניצן: "לפני זה היית באיזה תנועת נוער?"

שקד: "כן בצופים איזה שנה זה היה פעם ראשונה שהייתה קבוצת צמיד, כאילו זה הקבוצה של

המיוחדים, של בעלי הצרכים המיוחדים לא אמרתי מוגבלים בכוונה למרות שנראה לי שהם קוראים לזה

ככה".

לאחר מכן דניאל, אשר תפקידה רכזת תקשורת בסניף רעננה, לוקחת חלק בתנועה כארבע שנים,

נתנה את דעתה על תחושות אלו של יתר החניכים על הרגשת השייכות והקבלה שהם חווים בקרמבו

לעומת הצופים: "לקרמבו יש את היכולת באמת לשלב את כל הדברים, את כל המודל הזה לכדי פועל

כלומר שנניח גם אם עכשיו יש צוות מנהל שמנהל את הסניף וגם מוביל וגם חניכים, כאילו כל המערך הזה

זה בעצם כשרואים סניף בראיה הכללית זה אחד... זה לא שיש חלוקה נניח כמו בצופים שאני שומעת

מחברות שלי וגם הייתי שם שנה שיש חלוקה לגדודים ולכל מיני דברים כאלה ופה זה אחד". לדבריה,

תחושת השייכות והקבלה מגיעה מכך שצוות ההדרכה גם כן בעל צרכים מיוחדים ועל כן מוענקת תחושת

ביטחון והבנה אחד כלפי השני בתנועה, זאת לצד העובדה שלא קיימת חלוקה של קבוצות או גילאים.

דוגמה נוספת לכך אנו יכולים לראות בהמשך הדיון בקבוצה 5, **אנונימי**: "...בסופו של דבר

בצופים גם אם הרגשתי מאד שייך לקבוצה באיזשהו שלב יש את המלחמות מוראליים וזה מאד מפולג בין

הקבוצות, יש פילוג מאד גדול בצופים זה ברור אתה פה אני פה אין מעבר, ובקרמבו אין את זה. גם אם

הרגשתי מאד שייך בצופים ובסופו של דבר קרמבו הצילו אותי. בזכות קרמבו אני מרגיש שייך. אני מרגיש

שיש לי חברים שאני יכול לשתף אותם על הכל".

בקבוצה 4 **אנונימית** מספרת על ההבנה שלה לפתיחות ולקבלה שיש בתנועה בהשוואה לתנועות

אחרות המשלבות גם הן ילדים ובני נוער עם צרכים מיוחדים: "ואז כשאתה רואה כזה בקרמבו שזה לא

אמור להיות ככה בקבוצות כמו בצופים שזה הכל קבוצות קבוצות ומי שחבר שלך אתה נמצא אתו ומי שלא יש להם קבוצה משלהם. בקרמבו כולם יחד כולם שווים ומקבלים את כולם. עושים שטויות עם כולם ולא דווקא רק עם חברים שאתה מכיר ואתה אתם כל הזמן אז זה מאד שונה".

מדברי המרואיינים אנו למדים שבתפיסת תנועות הנוער המסורתית, הן מבחינה ארגונית והן מבחינה חברתית, עבור בני נוער עם צרכים מיוחדים קיים קושי להשתלב ולהרגיש שייכים ומוכלים על ידי החברה. קשיים אלו מתבטאים באתגר להשתלב כיחידים עם צרכים מיוחדים בקבוצה של בני נוער ללא צרכים מיוחדים, תחושה של יוצאים מן הכלל בקבוצות הייעודיות שלהם (צמיי"ד), רתיעה מהסמלים והמסורות התחרותיות והשבטיות. קבוצה אחידה אחת בתנועת נוער ללא הפרדות שבטיות, תחרותיות ותפקודיות לצד בעלי תפקידים שהם עצמם עם צרכים מיוחדים יוצרת עבורם תחושת שייכות והכלה בתנועה שלא חווה במודל שילוב והכלה הקיים בצופים.

6. דיון

6.1 דיון בממצא 1: כללי - קושי וצורך חברתי כמניע להשתייכות וחברות לתנועה

תמה מרכזית אשר עלתה מהראיונות עם החניכים והחונכים בקבוצות המיקוד הינה שהתמודדות עם קשיים ואתגרים חברתיים של קבלה ושייכות במסגרותיהם השונות בחייהם מחוץ לתנועה עקב צרכיהם המיוחדים הם אשר היוו מניע מרכזי להגעה והשתייכות לתנועה. החניכים והחונכים חוו קשיים ואתגרים חברתיים בשלל מסגרת כמו משפחה, בית הספר, תנועות, חוגים ועוד.

במחקרים אשר סוקרים את המטרות והיתרונות של תנועת נוער כגורם מחנך ובונה עבור בני נוער אנו בהחלט רואים שהנושא החברתי מופיע בשלל תחומים ואף כמטרה חינוכית מובילה בתנועות הנוער (איכילוב, 1976). יתרה מזאת, מציין כהן (2008) שחברות בתנועת נוער בגיל ההתבגרות מסייעת במציאת זהות חברתית, פיתוח כישורים וערבות חברתיות. דברים אלו לא מתמקדים בבני נוער עם צרכים מיוחדים, אלא באופן כללי על המטרות ויתרונות של חברות בתנועות הנוער בגיל ההתבגרות.

אבישר, לייזר ורייטר (2011) מרחיבות על הנושא החברתי-תקשורתי אצל בני נוער עם צרכים מיוחדים. החוקרות טוענות שבני נוער עם צרכים מיוחדים ברוב המקרים מאופיינים בקשיים חברתיים, קשיי תקשורת, קשיי התחברות ומחויבות חברתית ובהמשך סוקרות כיצד קשיים אלו יכולים להשפיע לא לחיוב על תפקודם החברתי במסגרות חינוך פורמאליות ובלתי פורמאליות.

סוגיה מעניינת למחשבה ובחינה היא שקושי חברתי, חוויה שלילית חברתית בחיי בן או בת הנוער

לא הופיעו במקורות כסיבה מרכזית להשתייכות בתנועת נוער אצל בני נוער ללא מצרכים מיוחדים (איכילוב, 1976). בנוסף במאמרה מציינת איכילוב שרצון לקבל חינוך בלתי פורמלי, קהילתיות, כלים ומיומנויות לצד גיבוש זהות הינם סיבות מרכזיות להגעה לתנועת נוער. לעומת זאת, שיעור גדול של המרואיינים העלה שהסיבה שבגינה הגיעו לתנועת הנוער כנפיים של קרמבו הינה חוויה שלילית חברתית ואף במקרים מסוימים טראומתית, שהביאה אותם לחפש חברה, הכלה וקבלה במקום אחר וכך הגיעו לתנועה.

לאור ממצא זה יש לציין שמודל השילוב והכלה של בתנועה אכן עומד במבחן הראשון שהוא יצירת תחושה והרגשה של שילוב, קבלה והכלה חברתית בקרב בני הנוער עם הצרכים המיוחדים המגיעים לתנועה. ילדים ובני נוער אשר חווים קשיים בקבלה והכלה ע"י העולם מחוץ לתנועה.

מאפיין זה דורש התייחסות מכיוון שכ-17 מתוך 22 המרואיינים ציינו קשיים חברתיים כסיבה להגעה לתנועה. בתנועה אשר רוב משתתפיה לוקחים בה חלק בגלל חווית כישלון חברתי מחוצה לה, יש לבחון את המשמעויות והשלכות שיש למאפיין כזה. כיצד נתון זה משפיע על תפיסת ההדרכה, פתרון הקונפליקטים והאירועים החריגים שמתרחשים בפעולות, המרקם הבין אישי בתנועה, ההתנהלות הארגונית, קבלה ומינוי של בעלי תפקידים עם צרכים מיוחדים לתפקידים ועוד. שאלה מרכזית אשר עליה לדעתנו נדרש מחקר נוסף הינה מהי ההסתכלות והתפיסה של החניכים והחונכים על כנפיים של קרמבו, האם כתוצאה ממצא זה בני הנוער עם ובלי צרכים מיוחדים בתנועה אכן רואים את כנפיים של קרמבו כתנועת נוער לכל דבר? או מעין חוג או מועדון חברתי המשרה תחושת שייכות והכלה?

6.2 דיון בממצאי חסרונות מודל שילוב והכלת ילדים ובני נוער עם צרכים מיוחדים בקרמבו

6.2.1 ממצא 2: קושי באחדות והטמעה מקצועית של עבודת החינוך המיוחד בשטח

תמה מעניינת אשר היה ניתן לאבחן מדברי החונכים והמדריכים בקבוצות המיקוד ומדוחות התצפית על פעולות התנועה הינו הקושי והאתגר של התנועה להטמיע ולהכשיר מקצועית את אנשי השטח של התנועה, חונכים ומדריכים, בנושאי חינוך, הדרכה ובדגש על עבודה עם בני נוער עם צרכים מיוחדים. תמה זו באה לידי ביטוי בכך שמדריכים ותיקים בתנועה לא מקבלים הכשרה מקיפה בחינוך נוער עם צרכים מיוחדים, לא קיימים שיעורים והדרכות מקצועיות מובנות הנוגעות לשטח, לצד הסתמכות על ניסיונות קודמים, תחושות בטן וניסוי וטעיה בטיפול עם ילדים ובני נוער עם צרכים מיוחדים. ממצא זה

העלה גם כן סטנדרט לא תואם בהכשרת מדריכים וחונכים שאכן עוברים הכשרה מעמיקה בקורס ח"צ וחונכים אשר שלא שמעו על קורס זה כלל.

חוקרים רבים כמו רונן (2000) ואבישר, לייזר ורייטר (2011) מדגישים את חשיבות הרמה המקצועית הגבוהה, הידע והכישורים הנדרשים מצוות העובדים עם ציבור עם הצרכים המיוחדים וזאת לצד המורכבות והרגישות שעבודה זו מצריכה מאנשים אלו. כל זאת כמעט בניגוד למצב הקיים בכנפיים של קרמבו ויש לציין כי התנהלות זו מתרחשת גם שגם ביתר תנועות הנוער בו הרוב המוחלט של החונכים והמדריכים הינם תלמידים צעירים בכיתות ט'-י"ב (ראמ"ה, 2017). זאת לצד העובדה שרביב (2016) במאמרה מציינת את תפיסת העולם והחינוך בתנועות הנוער אשר היא 'יזמות מהשטח' של 'נוער מחנך נוער' ולא הנחלת וקביעת מערכי שיעור מובנים. כלומר, מודגשת חשיבות הענקת היצירתיות, היזמות והלמידה העצמית של המדריכים והחונכים. לאור זאת, חונכים אלו אינם מוכשרים ברמה האידיאלית והמתאימה לעבודתם עם ציבור ילדים ובני נוער עם צרכים מיוחדים. מתוך כך, יחד עם רגישות רבה, יש לשאול האם לצד גישה זו ישנו מחיר ואף נזק מסוים שנגרם לחניכים עקב חסר הכשרתם לתפקיד ולטיפול נכון באוכלוסייה רגישה זו.

לצד הראיונות אשר העלו את הבסיס לתמה הנוכחית, ישנם גם את דוחות התצפית שלנו אשר מחזקים הבנה זו ממבט של שני מתצפתים ניטרליים עם ניסיון והבנה חינוכית וארגונית. חוויתם של המתצפתים הינה שמתרחשות סיטואציות רבות בהם חונכים נתקלים במצבים מאתגרים אשר אינם יודעים כיצד להגיב עקב חוסר הכשרתם וגילם הצעיר ומכך עלולים לנקוט בגישה לא חינוכית ואולי לא רגישה כלפי החניכים עם הצרכים המיוחדים שבאחריותם. לדעתנו יש לבחון האם חוסר ההכשרה והניסיון של חונכים בתנועה גורם לנזק או מחיר אצל החניכים ובמידה וכן, כיצד זה מתבטא וכיצד יכולות תנועות הנוער בכלל ובפרט כנפיים של קרמבו לפתור סוגיה זו? על ממצא זה נדרש מחקר נוסף אשר יתמקד בהשפעות של חוסר ההכשרה והמקצועיות בחינוך המיוחד בדרג השטח של התנועה.

6.2.2 ממצא 3: קרמבו כמעין מציאות מקבילה המתנהלת שונה חברתית מהמציאות היום יומית

הרגילה עבור ילדים ובני נוער עם צרכים מיוחדים

תמה מעניינת שעלתה מחלק גדול של המרואיינים בקבוצות המיקוד הייתה שהגדרת חוויתם בקרמבו הינה כמעין עולם מקביל המתנהל שונה מבחינה חברתית והתנהלותית מהמציאות היום יומית בה הם חיים. דבריהם על מציאות שונה זו התמקדו במישור החברתי איתו חווים קושי בעולם מחוץ לתנועה אשר מתבטא בשפיטה, הענקת תחושת מוזרות, הצקות, דימוי עצמי נמוך ועוד. חוויות אלו קיימים פחות

אם בכלל בכנפיים של קרמבו ובכך נוצרת עבורם מציאות אוטופית ואידיאלית טובה יותר חברתית מחיי היום יום מחוץ לתנועה.

בספרות המחקרית ניתן לראות כיצד הזכויות והשאיפה לשילוב והכלת של צרכים מיוחדים התפתחה רבות בשנים האחרונות. רימרמן, אברמי, וארטן-ברגמן (2011) מציינים שחקיקת החוק לשוויון זכויות לאנשים עם מוגבלויות בכנסת ישראל היה שלב מכריע אל עבר יעד זה. עם זאת אבישר (2010) ודו"ח דורנר (2009) מוכיחים ומדגישים את חוסר הגיבוי בהוצאה לפועל של השינוי החברתי ברמה התקציבית והאופרטיבית. היבט ספציפי זה הינו הוכחה לכך שבאופן רשמי אנשים עם צרכים מיוחדים אמורים לקבל סל רחב של אפשרויות סיוע להם זקוקים במטרה להשתלב בתחום החינוך, התעסוקה והחברה, אולם בפועל המציאות רחוקה מכך ואף כואבת.

בממצא מס' 1 ראינו איך קושי חברתי הינו סיבה מרכזית עבורם להצטרף לתנועה ובתמה הנוכחית אנו רואים כיצד התנועה מהווה מעין עולם ומציאות אוטופית עבורם מבחינה חברתית, השתייכותית והתנהלותית. תחושת מציאות זו, של אנשים עם צרכים מיוחדים, ניתן לקשור עם רוח התנועה, החזון והמודל שכנפיים של קרמבו שואפת ליישם כתנועה לאור התפיסה "משילוב להכלה". על פי טימור (2015) תפיסה זו שואפת לייצר תנועת נוער המבטלת את החסמים התפיסתיים, החברתיים והטכניים שהחברה מייצרת ובכך מונעת מאנשים עם צרכים מיוחדים להשתלב כחלק בלתי נפרד מהתנועה.

המודל והחזון של התנועה הינו פרוגרסיבי במידה רבה, מתקדם ופורץ דרך בעולם בכלל ובמציאות הישראלית בפרט. לאור ממצא מס' 1 וממצא מס' 3 אנו יכולים להסיק שמערכת החינוך הישראלית והחברה בכלל נמצאים בשלבים מאוד ראשוניים ביחס למודל ולחזון שילוב והכלה של כנפיים של קרמבו. דבר זה מביא למעין דיסוננס בחוויה החברתית וההתנהלותית של בני הנוער עם הצרכים המיוחדים, אשר בבוקר לומדים בבתי ספר רגילים או מיוחדים וחווים שם קשיי קבלה והסתגלות חברתית ובעתהים מגיעים לתנועה שמהווה אוטופיה חברתית ואידיאלית עבורם.

על כן, עולה שאלה מאתגרת וקשה ששאלנו את עצמנו בהתנסותנו בשטח במהלך השנה בתנועה והיא האם התנועה מייצרת "מציאות מדומה" חברתית עבור הנוער עם הצרכים המיוחדים אשר לוקחים בה חלק? האם החוויה בתנועה מהווה עבורם מעין מודל אוטופי של הכלה, התנהלות וחברה שאינה מציאותית בחיי היום יום שלהם? הדבר עלול לייצר אכזבה גדולה, כעס, קשיים בפיתוח יכולות ומידור עצמי מצידם כלפי העולם מחוץ לתנועה אשר יכולים להתבטא במסגרות שונות כגון בתי ספר, בית ומשפחה, חוגים, חיי קהילה, שכונה ועוד. בנוסף לכך יש לבחון האם חוויה אוטופית ולא שגרתית שכזו

אכן מכינה ומכשירה את אותם ילדים ובני נוער עם צרכים מיוחדים לחיים שאחרי התנועה שמסתיימת בסיום התיכון, אל עבר גיוס או התנדבות לצבא, עבודה, חיי קהילה כלליים, אשר בהם אין מודל "שילוב והכלה" כה טוטאלי ומכוון כמו בתנועת הנוער כנפיים של קרמבו.

ישנם יתרונות רבים לכך שתנועה זו הינה עולם ומציאות אוטופית ואידיאלית עבור בני נוער עם צרכים מיוחדים אך עם זאת יש גם לא מעט חסרונות שעלולים עבור חלק מבני הנוער להיות מסוכנים ומעכבים להמשך חייהם. על כך נדרש מחקר מעמיק ונפרד אשר יתמקד בצעירים בוגרי תנועת קרמבו, אשר יבחן את היתרונות וחסרונות שהחוויה בקרמבו גרמה להם לגבי תפיסתם על החברה מחוץ לתנועה במסגרות שונות שאליהם הגיעו ועל הכשרת התנועה מבחינה חברתית אל החיים האמיתיים שאחרי התנועה.

6.3 דיון בממצאי יתרונות מודל שילוב והכלת ילדים ובני נוער עם צרכים מיוחדים בקרמבו

6.3.1 פיתוח יכולות וכישורים אצל ילדים ובני נוער עם צרכים מיוחדים

אחד המטרות המנחות של תנועות נוער הינם פיתוח יכולות וכישורים בקרב החונכים, אנשי הצוות והחניכים עצמם. בתנועות נוער המשלבות צרכים מיוחדים בפעילויות התנועה, מטרה זו הינה מורכבת ומסובכת אף יותר. מראיונות ומהתצפיות עלתה התמה שחוויתם ותפקידם של החונכים בתנועה פיתחה יכולות וכישורים בהם במובנים רבים וגוונים כמו דיבור מול קהל, אחראיות, עזרה הדדית, ניהול, יזמות, מנהיגות ועוד.

במחקרה של איכילוב (1976) פיתוח כישורים ויכולות הינה אחת המטרות החשובות של תנועות נוער מאז ועד היום כחלק מהתפיסה החינוכית. אבישר, לייזר ורייטר (2011) במאמרו מחדדות את הקושי שיש לנוער עם צרכים מיוחדים להתחבר חברתית ורגשית אל מסגרת חדשה, או להתחייב לתפקיד מסוים, ומכך אנו יכולים להבין עד כמה לא מובן מאליו פיתוח הכישורים והיכולות שאותו מציינים חונכי התנועה.

מצב זה שנוער עם צרכים מיוחדים מקבלים אחריות ותפקיד בתנועה ובכך לומדים ומתפתחים ברמה האישית והחברתית בעלת הערכה רבה ומהווה תהליך משמעותי יוצא דופן. על פי שיטת השילוב והכלה של תנועות הצופים בקבוצות צמי"ד מעטים המקרים שבהם נוער עם צרכים מיוחדים מקבלים תפקידים בעלי משמעות ויכולת פיתוח אישית. עובדה זו מציינים החונכים עם הצרכים המיוחדים שהיו בעבר בצופים וכיום חונכים בקרמבו וכן גם קלבינסקי (2009) במאמרה על קבוצות הצמי"ד בתנועות

הצופים. הסיבה המרכזית לכך היא הדרישות הגבוהות ברמת ההכשרה והמקצועיות המקצועית הנדרשת לחונכים בקבוצת צמי"ד.

ישנם שאלות רבות אשר עובדה זו מעלה, לשיפור ולשימור. נציג שני שאלות מרכזיות אשר עלו לנו עם ניתוח ממצא זה. נתחיל מהשאלה שבמהלך התנסותנו בתנועה נתקלנו בה לאורך השנה כאשר נחשפנו לבעלי תפקידים עם צרכים מיוחדים אשר מחד גיסא עושים עבודה משמעותית ומרגשת אך מאידך גיסא בעלי תפקידים עם צרכים מיוחדים אשר אינם מוכשרים ומסוגלים לבצע את העבודה. לשיפור, לאור ממצא זה ניתן לשאול מהו היקף הנזק בתנועה של בעלי תפקידים עם צרכים מיוחדים אשר אינם מוכשרים לתפקיד? האם ישנם רכזי שכבות עם צרכים מיוחדים אשר אינם מוכשרים לתפקיד ולשם פיתוחם האישי או יישום חזון התנועה עשרות חניכים נפגעים בעקבות פעולות וטכנים ברמה נמוכה?

מצידו השני של הממצא ישנה עובדה חסרת תקדים על פיתוח יכולות וכישורים לצד בניית זהות וביטחון עצמי של בני נוער עם צרכים מיוחדים בהיקף רחב בחברה הישראלית. לאור ממצא זה נדרש לשאול איך וכמה פיתוח היכולות והכישורים של בוגרי קרמבו סייעו להם להשתלב במסגרות שונות לאחר התנועה כגון צבא, תעסוקה, חברה ועוד. כיצד ממצא זה מסייע למדינה בכלל ולחברה הישראלית בפרט לטווח הרחוק במשק, בשילוב והכלה, בעזרה הסוציאלית ועוד על ידי פיתוח יכולות וכישורים אלו אצל ציבור האנשים עם צרכים מיוחדים. על כך נדרשים עוד מחקרים אשר יבחנו שאלות אלו ואת השפעתם.

תמה זו ללא כל ספק הינה דבר חיובי, בונה ומחנך עבור נוער עם צרכים מיוחדים בתנועה וכן מהווה עילה משמעותית להצטרפות נוער לתנועה במטרה לקבל הכשרה וקידום עצמי שבסופו בתקווה יאפשר יותר יכולות השתלבות בחברה וביתר תחומי החיים בעתיד. במהלך החוויה שלנו לאורך השנה בתנועה עובדה זו ריגשה אותנו רבות והייתה גורם עיקרי בהבנת חשיבות והערך המוסף של השתתפות ילדים ובני נוער עם צרכים מיוחדים בתנועה.

6.3.2 ממצא 5: תחושת שילוב, הכלה וקבלה גבוהה כתוצאה ממודל שילוב והכלה הקיים

בקרמבו לעומת המודל הקיים בצופים (שילוב מערכת)

חלק מחניכי וחונכי תנועת הנוער "כנפיים של קרמבו" בילו תקופות בתנועות נוער אחרות בהם קיימת תצורה ארגונית ומודל שילוב והכלה שונה עבור ילדים ובני נוער עם צרכים מיוחדים מהתצורה הקיימת בכנפיים של קרמבו. תנועת הנוער הצופים מנהלת תצורת שילוב הנקראת "שילוב מערכת" בו לנוער עם צרכים מיוחדים קיימת קבוצה משלהם עם חניכה והדרכה מקצועית ולפי מידת התפקוד וגיל החניכים נקבעת רמת השילוב שלהם בקבוצות רגילות בסניף. לאור דברי החניכים ישנו יתרון במודל של

קרמבו לעומת מודל קבוצות הצמי"ד - קבוצה אחת אחידה כללית עבור כולם יוצרת תחושת שייכות וקבלה עבור ילדים ובני נוער עם צרכים מיוחדים לאומת קבוצה ייעודית עבורם.

מספר חניכים בדבריהם ציינו חלוקה זו כהבדל עיקרי בחוויה שלהם בקבוצת צמי"ד אל מול החוויה שלהם בקרמבו. מתוך דבריהם ניתן להבין היבט מוצהר, שהוא התחושה שהם קיבלו מבני הנוער בקבוצות הרגילות בצופים שהדירו אותם ומסגרו אותם כקבוצה "מיוחדת". תחושה זאת נבעה בהיבט הישיר של מה הם הרגישו מהחברה בתנועה ובהיבט העקיף של אופי תנועת הצופים אשר הוסיף לתחושה זאת ע"י חולקה לשבטים שונים, דרגות ותפקידים, פעולות תחרותיות בין קבוצות, שירים ומוראלים, אשר במקרים מסוימים מאיימים ומפלגים ילדים ובני נוער עם צרכים מיוחדים. תחושות אלו שצפו דרך אופי התנועה ותצורת השילוב של קבוצה נפרדת, גרמו להם לתחושת חוסר שייכות, קבלה והכלה.

השאלה אשר אנו שאלנו את עצמנו לאור נתון זה בשילוב עם סקירת הספרות הוא האם החוויה השלילית מבחינת הכלה וקבלה במודל קבוצת הצמי"ד ניתנת לתיקון ע"י הכשרה וחינוך של יתר הקבוצות בשבטי הצופים על מורכבות ורגישות היחס וההתנהגות לבני נוער עם צרכים מיוחדים לצד הכשרה של כלל המדריכים ובעלי התפקידים? זאת לאור סיכום ממצאי הערכה שביצעה הרשות הארצית למדידות והערכה לחינוך בשנת 2017 אשר מצביעה על גילם של המדריכים בקבוצות הרגילות, שנע בין גילאי 15-18. גיל המדריכים הינו צעיר ומאופיין בחוסר בגרות, רצון לצחוק ולהיות עם החברה וללא הכשרה וחשיפה לחשיבות הקבלה וההכלה של צרכים מיוחדים אין ביכולתם להבין מה לא בסדר בהתנהגותם.

לאור דבריו של קלבינסקי (2009) אנו יכולים להתרשם שמושקע מאמץ, מחשבה והכנה חינוכית מקצועית רבה לבניית קבוצות הצמי"ד בתנועת הצופים. בבניית המודל נלקחו שיקולים כמו הדרכה מקצועית, סבלנות כלפי יכולתם המסוימת של בני נוער עם הצרכים המיוחדים, שילוב לפי רמת תפקוד ועוד. לפי דעתנו הסיבה להצלחת מודל שילוב והכלה בקרמבו בהשוואה לתנועת הצופים טמונה במבנה הארגוני ולא מקצועיות הצוות. השאלה שנדרשת לשאול היא האם הניסיון ליצור קבוצה נפרדת ומקצועית ככל שיהיו לנוער עם צרכים מיוחדים בתוך שבט לצד קבוצות רגילות הינו כשלעצמו מוקש ליצירת תחושת הכלה וקבלה? זאת לאור הנטייה של ילדים ובני נוער ללא צרכים מיוחדים ללמוד ולראות ילדים ובני נוער עם צרכים מיוחדים שונים ומיוחדים. לאור דברי החניכים והחונכים בממצאים 1, 3 ו-5 אנו רואים שקבוצה אחת גדולה או שני קבוצות גדולות ללא חלוקה לפי רמת תפקוד, בית ספר, שכבת גיל שנתית בשילוב נטרול פעילויות תחרותיות ושבטיות הינו מודל אשר בני נוער עם צרכים מיוחדים מרגישים משולבים ומוכלים ולא ה"מיוחדים". על שאלות אלו גם כן נדרשים מחקרים אשר יתמקדו במודל שילוב והכלה של תנועת הצופים ובחינתו במספר נושאים והמרכזי שהם תחושת החניכים על שייכותם לתנועה.

6.4 סיכום ומסקנות

במחקר זה רואיינו כ-22 חניכים וחונכים בתנועת כנפיים של קרמבו ראיון חצי מובנה. הראיונות התמקדו במציאת המניעים להשתייכות התנועה, החוויה האישית של החניך והחונך, דינמיקות חברתיות וערכים על מנת לבחון את היתרונות והחסרונות של מודל השילוב וההכלה של ילדים ובני הנוער עם צרכים מיוחדים אשר מיושם בתנועה. מתוך הראיונות ניתחנו מספר ממצאים המעידים על היתרונות וחסרונות של מודל השילוב והכלה.

מודל השילוב וההכלה של התנועה הינו כוללני וחסר תקדים בחזון ובפרקטיקה שעל פיה פועלת תנועת הנוער. לפי ה"אני מאמין" של התנועה, הכלה ושילוב של אנשים עם מוגבלות בפעילויות יומיומיות כרוכה בשינוי מדיניות ודרך פעולה שיאפשרו לזהות ולהסיר חסמים תפיסתיים, פיזיים, ותקשורתיים המעכבים את יכולתם של היחידים להשתתף באופן מלא בחברה (קובי, בועז, זייגר-קובר, 2017).

במודל שילוב והכלה אשר מונהג בתנועה עלו יתרונות חשובים בממצאים כמו 'פיתוח יכולות וכישורים אצל בני נוער עם צרכים מיוחדים' ע"י התפקידים שהם מקבלים או לוקחים על עצמם, דבר אשר מפתח ומכין אותם לתחנות בהמשך חייהם כמו ביה"ס, צבא, עבודה, חברה ואפילו זוגיות. יחד עם זאת יתרון נוסף הוא 'תחושת הכלה, קבלה ושייכות גבוהה לתנועה' שמסווה רווחה אישית עבור בני נוער עם צרכים מיוחדים היודעים שיש מקום שמקבל ומכיל אותם בחייהם כאשר הם חווים קשיים ואתגרים חבריים רבים מהחברה הכללית. אין ספק שיתרונות אלו חשובים לקידום והכלת ילדים ובני נוער עם צרכים מיוחדים בחברה הכללית.

לצד יתרונות אלו נמצאו מספר חסרונות. ממצאי חסרונות המודל התבטאו בשני ממצאים עיקריים. הראשון הינו 'קושי באחדות והטמעה מקצועית של עבודת החינוך המיוחד בשטח'. ממצא זה הראה שמדריכים ובעלי תפקידים שמספר שנים בתפקיד לא קיבלו הכשרה על חינוך והדרכה של על חניכים עם צרכים מיוחדים, אין שיעורים והדרכות מקצועיות מובנות היורדות לשטח, ישנה הסתמכות על תחושת בטן וניסוי וטעיה בטיפול של חניכים עם צרכים מיוחדים. לאור מחקרים מצב זה הינו מסוכן עבור ילדים ובני נוער עם צרכים מיוחדים ועלול אף להזיק להם.

הממצא השני הינו ש'קרמבו מהווה כמעין מציאות מקבילה המתנהלת שונה חברתית מהמציאות היום יומית הרגילה עבור אנשים עם צרכים מיוחדים. חניכים וחונכים בתיאור התנועה בהיבט החברתי השתמשו במושגים של "עולם אחר", "שאר החיים מחוץ לקרמבו", "שונה לחלוטין", "בועה", "לא משהו שאתה מכיר תמיד" ועוד. ההשפעות החברתיות של מודל השילוב של התנועה הינו אידיאלי ואוטופי עבורם

ומכך אינו משקף את המציאות היום יומית ועל כן לא מכין אותם חברתית לחיים האמיתיים אותם הם פוגשים מחוץ לתנועה ואחריה במהלך חייהם.

מסקנות - לאור ממצאי היתרונות וחסרונות שנמצאו במחקר עלולות מספר מסקנות מרכזיות:

מסקנה הראשונה - מודל השילוב והכלה בתנועת הנוער כנפיים של קרמבו אכן עוזר לילדים ובני נוער עם צרכים מיוחדים להשתלב בתנועת נוער. לאור ממצא 1, ו-5 בני נוער עם צרכים מיוחדים שחווים קשיים חברתיים בעולם מחוץ לתנועה ואפילו בתנועות נוער אחרות מגיעים לקרמבו, מרגישים מוכלים, מקובלים וחלק מהתנועה. תחושה זאת נובעת ממבנה ארגוני, ערכים, סוג פעילויות ובעלי תפקידים עם צרכים מיוחדים, כל אלו הינם מרכיבים הנגזרים מהמודל השילוב והכלה המיושם בתנועה.

מסקנה שנייה - לאור ממצא 1 ו-4, מודל השילוב והכלה של תנועת כנפיים של קרמבו מפתח יכולות וכישורים בקרב ילדים ובני נוער עם צרכים מיוחדים. בני נוער המגיעים לתנועה עם קשיים בדימוי עצמי, ביטחון ויכולות חברתיות מקבלים תפקידים, הזדמנויות ואחריות, אשר אין ביכולתם לקבל מחוץ לתנועה, ומכך מתפתחים ביכולותיהם וכישוריהם האישיים אל עבר החיים בחוץ לתנועה ובעתיד.

מסקנה שלישית - לאור ממצא 1 ו-3, מודל השילוב והכלה בתנועה יוצר מסגרת חברתית אשר מהווה מעין מציאות מדומה אידיאלית ואטופית עבור ילדים ובני נוער עם צרכים מיוחדים ומכך שאינה מכשירה אותם חברתית לעולם האמיתי ואף מדירה אותם בצורה מסוימת מהחברה הכללית. לאור מסקנה זו חשוב לנו לציין שמצב זה יכול לנבוע משני סיבות אשר אותם מומלץ לחקור ולבחון על ידי מחקרים נוספים אשר יהיה עליהם להתמקד בפילוסופיה ובחזון של המודל עצמו:

א. סיבה ראשונה - מודל השילוב הינו פרוגרסיבי ומתקדם יתר על המידה אל מול מיקום החברה, התרבות, מערכת החינוך, ממסדים והעולם הכללי, והוא המהווה מציאות שונה אל מול מודל מתקדם מדי חברתית המיושם בתנועה.

ב. סיבה שנייה - התנועה פרשה את המודל החברתי לשילוב והכלה בצורה שגויה ויצרה תנועה של אנשים עם צרכים מיוחדים אשר בה אנשים ללא צרכים מיוחדים משרתים וחגים סביבם. מכאן נשאלת שאלה האם המודל החברתי נועד להיות 'חזון' ושאיפה לשילוב אנשים עם צרכים מיוחדים בחברה הכללית או נועד עבור 'יצירת מערכות וארגונים אשר סובבים סביב אנשים עם צרכים מיוחדים במרכזם'.

שני סיבות אלו יכולות להיות התשובה למצב בו קרמבו מהווה מעין מציאות ועולם אוטופי ואידיאלי חברתית עבור ילדים ובני נוער עם צרכים מיוחדים אשר אינו משקף את המציאות היום יומית שלהם ומכך מדיר ואף פוגע בהכשרתם לחברה הכללית.

7. רפלקציה אישית לעבודת המחקר – מתן אוחנה

את העבודה המעשית שלי עשיתי בתנועת הנוער כנפיים של קרמבו בסניף יפו. סניף זה מורכב מבני נוער יהודים וערבים יחד הגרים באזור תל אביב, יפו וחולון. בסניף יש כבין 30-40 חברים סה"כ. מתוכן כ-8-9 עם צרכים מיוחדים ברמות תפקוד שונות, 4 חניכי שכב"צ, 6 מדריכים וכ-15-20 חונכים. הסניף מורכב משני קבוצות עיקריות שכב"צ המונה 6 חניכים ושכב"ג המונה כ-25-30 חניכים וחונכים. סניף זה נקרא סניף בהקמה וקיים מזה כ-3 שנים ומאובחן כסניף מאתגר ע"י צוות הסניף והרמה הממונה שלו עקב הגיוון החברתי שנמצא בו.

לאורך השנה הגעתי בכל יום שלישי בין השעות 00:00-16:00 לפעילות התנועה בבית הספר הדמוקרטי ביפו. הפעולה התחילה בשעה של ישיבת מדריכים וחונכים על הפעולה. שעתיים של פעולה עצמה עם הגעת החניכים ולאחר מכן שעה של פעולה וזמן של החונכים בינם לבין עצמם.

כאשר התחלתי את עבודתי המעשית בתנועה חוויתי רגשות מעורבים. למען האמת רגשות אלו ליוו אותי עד סוף השנה והפעולה האחרונה. בילדותי ובגיל הנעורים הייתי חניך בתנועת הצופים ולאחר מכן מדריך. השוני בין חוויתי בצופים לחוויה אותה ראיתי בקרב חניכי וחונכי תנועת קרמבו ללא ספק היה סיבה מרכזית לרגשות מעורבים אלו אך גם האופי שלי ועבודתי החינוכית ביום יום עזרו לי לראות היבטים שונים בתנועת קרמבו באור קצת יותר ביקורתי מהאדם הרגיל שמצטרף לפעולה שגרתית של תנועת נוער זו.

אסכם את החוויה וההתרשמות האישית שלי מהתנועה כמעין דיסוננס. מצד אחד חשיפה לחזון ולמודל שילוב והכלה מדהים עבור ילדים ובני נוער עם הצרכים המיוחדים שחוו קשיים והעדרה בחיי היום יום, לצד התפעלות והערכה לקסם שנגלה לאור עייני כל שבוע בו ילדים ובני נוער עם צרכים מיוחדים שמחים, מאושרים, מקובלים ומוכלים בתנועת נוער. אני מוכרך לומר שאני מלא הערכה וחשיבות לתנועה, לעבודה שלהם ולחזון עצמו וכל זה אינו סוטר את המחקר עצמו שערכתי והרפלקציה שאני מביע על עבודתי בשטח איתם שהינה מתמקדת יותר בהיבט הביקורתי על התנועה ובחינת מודל השילוב וההכלה שמיושם בה.

מצידו השני של החוויה שלי בתנועה נחשפתי למספר לא מבוטל של מקרים ואירועים לא חיוביים חינוכית, מקצועית ומהותית עבור הילדים ובני הנוער עם הצרכים המיוחדים בתנועה בפרט ועבור ארגון המבקש לקרוא לעצמו תנועות נוער. מקרים לדומה בהם בעלי תפקידים אשר לא מוכשרים לתפקידיהם עושים נזק או לא מבצעים את תפקידם ומכך נפגעות פעולות וחוויות החניך לצד החניכים עצמם עם הצרכים המיוחדים. בנוסף תחושה של מעין החמצה ופספוס המטרה האמיתי של מה היא תנועת נוער עבור בני

הנוער ללא הצרכים המיוחדים וזאת על חשבון "המחיר" של לשלב ולהכיל את החניכים עם הצרכים המיוחדים בכל תחומי התנועה וכמעט בכל מחיר. תוצאותיו של שאיפת התנועה ומודל שילוב וההכלה בה היא נוקטת משליך על כך שאין מחנות נוער בשטח, אין טיולים כמעט כלל, אין פעילויות פיזיות, מימד התחרותיות והמיצוי העצמי כמעט ולא קיים, תוכן הפעולות מיועד לאוכלוסיית גיל רחבה ומכך לא מקצועי ולא רלוונטי לכולם, בעלי תפקידים עם צרכים מיוחדים אשר אינם עושים את תפקידם ובכך תחומי אחריות אינם מתקיים ועוד. כל זאת לאור המטרה והחזון של שילוב והכלה כולל בתנועת נוער.

כאשר ניגשתי לחיפוש שאלת מחר אשר תסקרן ותניע אותי בנושא שילוב והכלה, מיד השאלה של מה הוא המודל האידיאלי לשלב ולהכיל ילדים ובני נוער עם צרכים מיוחדים בתנועות נוער עלה לי. שאלת המחקר אשר בחרתי היא "מה הן היתרונות והחסרונות במודל שילוב והכלת ילדים ובני נוער עם צרכים מיוחדים בתנועת הנוער כנפיים של קרמבו?". זאת לאור חוויתי האישית בתנועה שבה ראיתי יתרונות רבים ומדהימים לצד חסרונות אשר דורשים טיפול ותיקון.

כאשר החלתי בקריאת הספרות המחקרית על המודלים השונים לשילוב והכלה, על מהות תנועות הנוער בכלל ועל הקשיים והאתגרים של שילוב והכלה במיזמי חינוך ראיתי איך הנושאים שהעסיקו אותי בעבודת השטח שלי בתנועה נחקרים גם כן בעולם האקדמי ושהתובנות משם צריכות להגיע לשטח. הממצאים החיובים לא הפתיעו אותי, את חלקם ראיתי במו עיני התרגשתי מהם במהלך השנה בה לקחתי חלק בתנועה ועם זאת שמחתי והתפעלתי לקרוא עליהם בדברי החניכים והחונכים בראיונות. לעומת זאת הממצאים לשיפור הופיעו בתצורה קצת אחרת ממה שחשבתי ואף העלו תובנות ומסקנות לבחינה ושיפור אשר נמצאות בבסיס המניעים, החזון ומודל השילוב והכלה המיושם בקרמבו. החוויה שלי בשטח התנועה אינה סותרת את הממצאים שעלו אלא אפילו מחזקת אותם.

שני ממצאים שכן חידשו וחידדו תובנות עבורי היו, אחד ממצא מס' 1 אשר הראה שצורך חברתי וחוויה שלילית חברתית הינם סיבה מרכזית להגיע לתנועה. אומר שהופתעתי מכמות החניכים והחונכים שפתחו סיפורים קשים והעלו את ממצא זה כה ברור מדבריהם וזאת לצד החוויה שלי שאכן רוב החברים בתנועה חריגים חברתית, גם אלו אשר אינם עם צרכים מיוחדים, אני אומר זאת לאור עבודתי היום יומית עם בני נוער.

לצד זה עמד ממצא מס' 3 אשר הצביע על כך שקרמבו מהווה מעין מציאות מקבילה ואוטופית בהיבט החברתי מהחוויה אותה הם חווים כל יום בבית, בביה"ס ובחברה מחוץ לתנועה. את ממצא זה לא ציפיתי לראות בראיונות כה ברור וכמתבגר שלא חווה קשיים חברתיים נדרש ממני להגות בממצא זה ולחשוב על השלכותיו. שני ממצאים אלו נגעו בי בעיקר בגלל שהדיסוננס שיש בהשלכות שלהם שבמידה רבה משקף את הדיסוננס שאני חוותי לאורך השנה בתנועה - אם בני נוער עם צרכים מיוחדים הגיעו

למקום שמקבל ומכיל אותם אחרי קשיים וחוויה שלילית חברתית עובדה זו הינה עולם ומלואו עבורם ועבור העולם בכלל ומצידו השני יש לבחון את ההשפעה השלילית שלו ביצירת מציאות מדומה עבור החניכים אשר אולי לא באמת מכשירה אותם לחיים האמיתיים אלא מייצר עולם אוטופי, מדומה וזמני עבורם. דיסוננס זה של היתרונות הכבירים של מודל השילוב של התנועה שאי אפשר שלא להעריך ולהתפעל מהם לצד החסרונות והסכנות שיש במודל שעלולות לנבוע ממנו הם שליוו אותי בשטח ובאו לידי ביטוי במחקר זה.

ישנם מספר לקחים ושיעורים שאותם אני לוקח איתי לעבודת החינוך שבה אני עוסק בחיי היום יום שלי אבל בניהם ישנם שניים מרכזיים. האחד שגם מאחורי כוונה והוצאה לפועל מקסימה וחיונית כמו תנועת קרמבו יכולים להיות חסרונות ואתגרים מרכזיים שדרושים טיפול ותיקון לפני גדילה והתרחבות מאסיבית של הארגון. זאת בגלל שחוסר טיפול בדברים כאשר הם קטנים עלולה ליצור תרבות ארגונית לא בריאה ויישום מודלים שדרושים תיקון ושיפור ובכך עלולים להשפיע על רבים כאשר הארגון יגדל לטובה ולרעה. הלקח השני הינו החשיבות והנחיצות בהכשרת צוות מיומן ומקצועי לתפקידם בחינוך פורמאלי ובלתי פורמאלי כאחד ובחינה קפדנית על יכולות ובגרות בעלי תפקידים בביצוע עבודתם.

אומר לסיכום שהחוויה שלי בעבודת השטח בקרמבו העשירה, לימדה ופיתחה אותי. עד התנסותי בשטח הידע שלי עם ילדים ובני נוער עם צרכים מיוחדים היה תאורטי לרוב עם מספר מצומצם של התנסויות עם בני נוער בתפקוד גבוהה הנמצאים על הספקטרום שהשתתפו בתוכניות שונות בהם הדרכתני. עבודת השטח חשפה אותי אל ציבור הילדים ובני הנוער עם צרכים המיוחדים, הבנה של איך התאוריה והקורסים השונים שעברנו באה לידי ביטוי בעבודת היום יום לצד שיפור ביכולות והכישורים שלי בעבודה איתם. אני בטוח שבהמשך חיי אשתמש בכלים ויכולות אלו שקיבלתי בעבודת השטח בקרמבו לצד הקורסים והמחקר שעשיתי בנושא כדי לשפר ולפעול לשילוב והכלה מיטביים עבור ילדים ובני נוער עם צרכים מיוחדים בחברה שלנו.

8. רפלקציה אישית לעבודת המחקר - אברי וורלי

כשהתבשרתי כי ההתנסות המעשית בתואר תתקיים במסגרות החינוך המיוחד הופתעתי ואף נרתעתי. חוסר ההיכרות עם עולם החינוך המיוחד הותיר אותי עם חששות, אך לשמחתי חששות אלו התבדו במהרה עם הגעתי ביום הראשון להתנסות. במסגרת ההתנסות המעשית ניתנה לי ההזדמנות להכיר את תנועת הנוער "כנפיים של קרמבו", שאל פעילותה השבועית הגעתי מידי שבוע, בימי שלישי בסניף בחיפה.

עם כניסתי הראשונה לסניף מיד הבחנתי באושר והשמחה שממלאים את הסניף, לחששות ותחושה של חוסר נעימות ומבוכה נדמה כי לא היה מקום. מיד ניגשו אליי חניכים וחונכים, שמחים לקבל פנים חדשות ועוד זוג ידיים עוזרות, שואלים, מתעניינים ובעיקר ישירים, ללא כל מחסומים. שקד, רכזת הסניף, ניגשה גם היא מיד ולקחה אותי הצידה לשיחת היכרות. מרגע זה כבר הרגשתי חלק, רציתי לעזור, להשתלב ובעיקר ללמוד כמה שיותר על החינוך המיוחד הבלתי פורמלי.

הרצון שלי להיות פעילה ומעורבת נתקל לא פעם בחוסר וודאות ותסכול שכן היו מקרים שהגעתי לסניף ולא ידעו היכן לשלב אותי. במקרים אלו לא הצלחתי להבין מה הציפיות ממני ובאיזו צורה אני אמורה להשתלב בסניף ולסייע.

עברו מספר שבועות עד ששובצתי לקבוצה אחת שליוויתי אותה באופן קבוע - קבוצת הכוכבים, שהייתה מורכבת מחניכים הנמצאים ברמת תפקוד נמוכה, שלא השתלבו עם הקבוצות האחרות. שמחתי מאוד להיות חלק מקבוצה, לראות את אותם החניכים וללוות אותם משבוע לשבוע וכן התחלתי להבין מה מטרתי וכיצד אני אמורה לתרום וכן ללמוד ולהפיק תובנות ולקחים מעשייה זו.

בכל שבוע העשרתי את הידע שלי, נחשפתי לעוד מקרה, לעוד דרך התמודדות, לעוד משבר ולעוד הצלחה והתקדמות של החניכים. בשיחות הסיכום של החונכים והצוות שמעתי על האתגרים, ההתמודדויות האישיות ותחושת הסיפוק שכולם חשים, ושמניעה אותם להמשיך להתמודד ולהגיע בכל שבוע. קשה לתאר במילים את האווירה שקיימת בסניף בשעות הפעילות, אווירה של חדווה, אהבה, רצון אמיתי לעשות משהו טוב, ללא מניע ומתוך כוונה אמיתית וטהורה לשלב ולהכיל את הילדים ובני הנוער עם הצרכים המיוחדים. תחושה זו אשר מעלה חיוך על הפנים ונותנת תקווה, ממשיכה ללוות אותי עד היום.

לצד האמור, ככל שנכחתי יותר ולמדתי יותר הבחנתי כי הקשיים והאתגרים שחשים הן החניכים והחונכים לעיתים נובעים מחוסר הכשרה מקצועית של הצוות בהתמודדות והיכרות עם כלל המורכבויות

שיש סביב הצרכים של החניכים. מאחר ולפעילות מגיעים חניכים עם קשיים ומגבלות פיזיות וקוגניטיביות קשות ראיתי לא פעם התפרצות מסוכנת של אחד החניכים, שהצוות אינו מוסמך להתמודד איתו. על אף היותו של הצוות מסור ואוהב, חשתי לעיתים תסכול ואף חשש לאור העובדה שמדובר על בני נוער צעירים, בין הגילאים 18-22, אשר לא מלווים על ידי מטפלים מוכשרים או אנשים מבוגרים יותר.

החזון של התנועה וההתגייסות של אלפי בני נוער אשר בוחרים להקדיש את זמנם ולפעול למען שוויון, אהבה ומתן תחושה של כלל אדם יש מקום ומשמעות הם מעוררי השראה. אך מהתנסותי ברמה האישית חשתי שלצד המאמצים הרבים וחדוות העשייה יש פער וחוסר ידע מקצועיים שעלולים להוות מכשול.

אין זה אומר כי על מנת להנגיש פעילויות ולשלב ילדים ובני נוער עם צרכים מיוחדים יש צורך רק באנשי מקצוע, להיפך. ההתנסות גרמה לי להבין שזה התפקיד של כולנו. ההבנה כי לכל ילד וילדה מגיע להרגיש חלק מהחברה, להיות שייך ולקבל שוויון הזדמנויות צריכה להיות נר לרגלינו כחברה.

כמי שנחשפה וחוותה את הפעילות אין לי ספק בפוטנציאל ובצורך שיש בתנועה כמו כנפיים של קרמבו. החזון, הערכים והעשייה למען שוויון הזדמנויות, הענקת תחושת שייכות, גיוון והכלה ראויים להערצה. בני הנוער עם ובלי הצרכים המיוחדים שמגיעים לתנועה מעוררים השראה ותקווה לעתיד טוב יותר. אך דווקא ההבנה הזו שזה קורה רק בתנועה, ושצריך להכיר מקרוב כדי להיחשף לכל הטוב הזה עוררה בי מנגד גם תחושה של תסכול רב.

רבים מאתנו, ביניהם גם אני, לא הכרתי ולא נחשפתי לילדים ובני נוער עם צרכים מיוחדים. כנפיים של קרמבו הוא כמו אי מבודד, מוקף בחברה שמרוכזת בעצמה. הבנה זו גרמה לי להבין כי על כולנו להיות פעילים יותר למען שוויון הזדמנויות, הכלה, ושילוב האחר. החוויה שלי בכנפיים של קרמבו, פקחה לי את העיניים לכך שבחברה המשיחית יש צורך עז לתמיכה ועידוד של בני נוער וילדים אשר יש להם צרכים מיוחדים, בין אם פיזיים ובין אם רגשיים. בנוסף, ההתנסות עזרה לי לרכוש כלים וחשפה אותי למגוון דרכים בהן אפשר לעזור ולהנגיש פעילויות ונושאים שונים אצלנו בקהילה.

על אף העובדה שההתנסות לא ארכה זמן רב מדי, לאור התפרצות משבר הקורונה, אני חשה כי חמשת החודשים הללו, בהם לקחתי חלק בתנועה, היו משמעותיים עבורי ואני מוקירה על הזכות שניתנה לי להכיר ולהיחשף לתנועת נוער של ילדים עם ובלי צרכים מיוחדים, ולחניכים והחונכים שהכרתי אני באופן אישי.

תצורת סניף טיפוסי, סניף יפו

סניף התנועה הממוצע הינו זהה במבנה הארגוני לסניף בו אני התנדבתי במהלך השנה למעט סוגי האוכלוסייה שייחודיים לסניף יפו. סניף יפו מורכב מבני נוער יהודים וערבים יחד הגרים באזור תל אביב, יפו וחולון. בסניף נמנים כ-40-30 חברים בסך הכל, באופן יחסי סניף קטן לעומת סניפים אחרים באזור המרכז. מתוך כלל החברים כ-9-8 חניכים עם צרכים מיוחדים ברמות תפקוד שונות, 4 חניכי שכב"צ, 6 מדריכים וכ-20-15 חונכים. הסניף מורכב משני קבוצות עיקריות שכב"צ המונה כ-6 חניכים ושכב"ג המונה כ-30-25 חניכים וחונכים. סניף זה נקרא סניף בהקמה וקיים מזה כ-3 שנים ומאובחן כסניף 'מאתגרי' ע"י צוות הסניף והרמה הממונה שלו עקב הגיוון החברתי שנמצא בו. בסניף יפו ישנו בני נוער עם צרכים מיוחדים ממגוון רחב של מוגבלויות ולקויות שונות, קוגניטיביות, התפתחותיות וגם מוטוריות הנעזרים בכיסאות גלגלים עבור השתתפות בפעולה.

את הסניף ניהלה אידית, בת 18, כחלק משנת השרות שאותה היא עושה בתנועה ומתגוררת בקומונה של הסניף בתל אביב. לצידה היו כחמישה רכזים שונים, רכז חונכויות, רכז מדיה ורכז מפעלים ושני רכזי קבוצות, שכב"ג ושכב"צ המנהלים את שני קבוצות הגיל ד'-ח' ו-ט'-יב'.

הכוח המניע והעיקרי של התנועה הוא החונכים בכל סניף. בני נוער בכיתות ט'-יב' אשר באים לתנועה משני סיבות עיקריות שהם התנדבות וחברה. על כל חניך עם צרכים מיוחדים ישנם כ-2 חונכים לפחות שהם עוזרים לו בפעולה, מעלים ומורידים אותה מהאוטובוס ומטפלים ודואגים לו אם הוא צריך סיוע בכל תחום במהלך הפעולה.

לאורך השנה הגעתי בכל יום שלישי בין השעות 00:20-16:00 לפעילות התנועה בבית הספר הדמוקרטי ביפו. הפעולה התחילה בשעה של ישיבת מדריכים וחונכים על הפעולה 00:17-16:00. שעתיים של פעולה עצמה עם הגעת החניכים עם הצרכים המיוחדים 00:19-17:00. ולאחר מכן שעה של פעולה וזמן של החונכים בינם לבין עצמם 00:20-19:00.

תוכן ותפיסה חינוכית

עיקר הפעולה אורך כשעתיים, הפעולה מתחילה עם הגעת החניכים עם הצרכים המיוחדים בהסעה המונגשת עבורם. אז מתאספים כולם בחוץ ומתחילים בשירים ומוראליים ולאחר מכן פעולה של כשעה המנוהלת ע"י רכז הקבוצה והחונכים ולאחר מכן זמן חופשי של כחצי שעה. לסיום מסכמים את הפעולה בעוד מוראליים של סיום ועליה לאוטובוס המפזר את החניכים לבתיהם.

במהלך השנה שלי בתנועה נאמר לי שיש מערכי שיעורים ופעולות מובנים של התנועה והם יכולים להשתמש בהם אם ירצו אך לא ראיתי את הרכזים משתמשים במערכים אלה לפעולותיהם השונות אשר

ברוב הפעמים מערך מובנה היה עוזר להם רבות. הפעולות לא היו ברמה גבוהה ורוב החניכים והחונכים לא יתחברו או הבינו את הערך החינוכי והערכי מאחורי הפעולה, אם בכלל נעשה ניסיון להעביר ערך שכזה.

הפעולות אינם מכוונות לציבור אוכלוסייה מסוים אם זה חרדים, ערבים או יהודים למרות הרגישות שיש בסניף זה בו יש חניכים עם צרכים מיוחדים דוברי ערבית וחונכים אשר עושים שעות כחלק מהמחויבות האישית שלהם. לאורך השנה ניקר היה הקושי התקשורתי עם הציבור הערבי בסניף וזאת לצד הפער התרבותי והחיבור של תלמידי תיכון ערביים שבאים עבור חתימה על שעות למחויבות אישית ואינם מבינים כלל מה היא תנועת נוער, מה המטרה ולמה חשוב מה שהם עושים. חונכים אלו גם לא עברו הכשרה כל שהיא בעבודה וחניכה של ילדים עם צרכים מיוחדים.

לאור חזון התנועה והערכים המרכזיים בה ומהחוויה האישית שלי ניקר היה התחושה והתפיסה ששילוב ילדים ובני נוער עם הצרכים המיוחדים בכל היבט בתנועה הינו המטרה המרכזית של כולם והוא הערך המרכזי שלאורו בנויה התנועה (קובי, בועז, זייגר-קובר, 2017). היבטים כמו רמת הדרכה וחינוך בפעולות או מיצוי ודחיפה של חניכים לפיתוח אישי אינם ערכים מרכזיים בקרבם כמו בתנועות נוער אחרות בארץ אשר ערכים ועקרונות אלו הינם הבסיס שלהם ובכלל הבסיס של מפעל תנועות הנוער בארץ (דרור, 1979).

כנפיים של קרמבו הינה עמותה פרטית. התנועה אינה מתוקצבת ממשד החינוך כתנועת נוער אך כן מתוקצבת ע"י משרד הרווחה לאור העבודה על ילדים ובני נוער עם צרכים מיוחדים אותה היא עושה. עבור זה נעשים מאמצים של התנועה להשיג הכרה של משרד החינוך בתנועה כתנועת נוער מן המניין ומכך יינתנו עבורה תקציבים בהתאם.

9.2 חלק ב' - ניתוח מסגרת ההתנסות

9.2.1 כנפיי של קרמבו כארגון ממוקד מערכת במידה רבה וממוקד אדם במידה מעטה

בבחינה של תנועת הנוער כנפיים של קרמבו האם במהותה היא הינה ארגון ממוקד אדם או מערכת עלו מספר מאפיינים משני צידי התפיסה. עם זאת ניתן לאבחן את הארגון כממוקד מערכת באופן מובהק ולצד זה גם ממוקד אדם אך במידה מועטה. להלן מספר מאפיינים של ארגונים ממוקדי אדם ומערכת ובחינתם לאור תנועת הנוער כנפיים של קרמבו:

מקור מימון כספי - תנועת הנוער כנפיים של קרמבו אינה עמותה המומנת ע"י המדינה ע"פ כמות

חניכים החברים בתנועה או ע"י כל גוף אחר בצורה זו. עם זאת המדינה, משרד הרווחה תורם לתנועה כ-3 מיליון שקל בשנה על העבודה והתרומה שלה עם בני נוער עם צרכים מיוחדים ובפרט על עבודת השילוב וההכלה שהיא עושה. את הרוב הגדול של המימון העמותה מקבלת מארגונים פילנתרופים, תרומות של עסקים ותאגידים ודמי השתתפות של החניכים (רותם, 2013).

לכאורה אין בכך מאפיין קלאסי של ארגון מכוון מערכת, אך אי מימון אישי פר חניך ע"י המדינה הנגזר מקציב סוציאלי אינו שולל את העובדה שהאינטרס הארגוני אכן לקבל ולהכניס כמה שיותר חניכים עם צרכים מיוחדים לתנועה עבור גדילה ופיתוח הארגון כמערכת, וזאת ממספר סיבות. הראשונה הינה דמי חניכים שמהווה חלק מהכנסות הארגון ויחד עם זאת ככל שמספר החניכים עם הצרכים המיוחדים גדלים כך התרומה של גופים פילנתרופיים ובעלי עסקים לארגון תגדל עקב צורך הפעילות וממדי ההשפעה של הארגון. בנוסף לכך ישנו אינטרס ומטרה של העמותה לגדילה וצמיחה כעמותת הנוער המרכזית והגדולה בארץ שמשלבת ומכילה בני נוער עם צרכים מיוחדים אל מול יתר התנועות כמו הצופים, בני עקיבה או הנוער העובד. יצירת מצב זה תקדם את הארגון להיחשב כתנועת נוער מן המניין וכחלק ממועצת תנועות הנוער הארצית. דבר זה יביא לקבלת מקור מימון גדול ומרכזי עבור פעילויותיה ממשרד החינוך. העמותה עושה פעילות רבה להגיע ליעד זה. יחד עם זאת הארגון מתכנן אסטרטגית ואופרטיבית בכל עת פתיחת סניפים חדשים והוספת חניכים אל עבר מטרת התרחבות המערכת ולצד זאת גיוס כספים ומשאבים ממקורות שונים.

כל זאת אכן מאפיין של העמותה כעמותה ממוקדת מערכת בהיבט מקורות התקציב והמבנה הארגוני שלה.

תוכנית אישית, מתן אפשרות בחירה וגמישות המערכת - אחד הערכים המרכזיים בתנועת הנוער

כנפיים של קרמבו הינו הקבלה וההכלה של כל בעל צרכים מיוחדים ללא הבדל של רמת תפקוד או קושי השתלבותי במערכת. ערך זה הינו מרכזי וחשוב בתנועה ומורגש כמעט בכל פעולה ותחום. עם זאת ישנו לוז ברור ואחיד לכל פעולה שלא משתנה, צורך בהתחייבות של ההורים והחניכים עצמם להשתתפות על בסיס שבועי ובתכני הפעולות עצמם, שאיפה שכל בן נוער עם צרכים מיוחדים הסובל מקשיי ריכוז או הקוגניציה שלו תמיד יהיה בלוז ולא יפריע לאחרים. כל זאת כדי ליצור מידה של סדר, ארגון ואחידות לשם הצלחת הפעולות עצמם ותפקוד תקין.

בתנועה אין תוכנית אישית כתובה של בעלי התפקידים או החונכים עבור כל חניך, אין אפשרות בחירה של החניכים לגבי תכנים או האם הם רוצים או לא רוצים להשתתף והמערכת אינה גמישה לרצונותיהם האישיים אם הדבר יוצא מהמסגרת הקבוע של סדר פעולה והלוז. יש לומר שאם ישנם מקרים חריגים של

התפרצות, התנהגות לא תקינה או בקשה חריגה שינה התחשבות וכן גמישות לאור מצב וסיטואציה אך הדבר נובע מהבנת הדרכה נכונה בסיטואציה מורכבת ולא כתפיסה ממוקדת אדם.

לסיכום אומר שהתנועה אינה ממוקדת אדם בעיקרה אך אם עם זאת ישנם מאפיינים ממוקדי אדם שכן באים לידי ביטוי בתנועה ובערכים המובילים בה. התנועה אכן ממוקדת מערכת בחזון הארגוני שלה ובתפיסת המימון שדרכה היא מתקיימת.

9.2.2 באיזה אופן בא לידי ביטוי המודל הרפואי והמודל החברתי בתנועת הנוער כנפיים של

קרמבו

המודל הרפואי - מודל זה התחיל לתפוס תאוצה באמצע המאה ה-18. מודל זה ראה במוגבלות

כבעיה רפואית ששייכת לפרט וצריך לתקן אותה לאור ההבנה שמוגבלות הינה דבר שלילי וטראגי. התפיסה התמקדה בעיקר בטיפול בסימפטומים של המוגבלות ולא במהות. מודל זה שהיה מרכזי בחברה עד לפני כמה עשורים התבטא בישראל עד שנות ה-80 בכך שעיקר החקיקה והמדיניות כלפי אנשים בעלי מוגבלויות התמקדה במישור הסוציאלי של המדינה כלפיהם, לא חוקקו חוקים המאפשרים השתלבות והכלה של אנשים עם צרכים מיוחדים בחברה כשווי זכויות (רימרמן, אברמי, וארטן-ברגמן, 2011).

בתנועת הנוער כנפיים של קרמבו תפיסה זו אינה קיימת ואף מנוגדת לחזון, למטרה ולערכי התנועה. זאת אני אומר על סמך ההתנסות שלי במהלך השנה בתנועה, לאור המחקרים האחרונים אשר נעשו על התנועה והחזון והערכים אשר התנועה פועלת על ידם ומצהירה (קובי, בועז, זייגר-קובר, 2017).

המודל החברתי - המודל החברתי של המוגבלות קם בניגוד למודל הרפואי. המודל החברתי אינו

רואה את המוגבלות עצמה ואת האדם המוגבל כבעיה שצריך לתקנה אלא את החסמים החברתיים, התרבותיים והפיזיים כגורם אשר מגביל את האדם מלהשתלב ולתפקד באופן מלא בכל תחומי החיים בחברה ובכלכלה. מודל זה מציין כי יש לנטרל את החסמים הללו המהווים מגבלות רבות עבור אנשים עם צרכים מיוחדים (שייקספיר, 2016).

התפיסה החינוכית המנחה את הקמתה של תנועת הנוער כנפיים של קרמבו הינה 'משילוב להכלה' תפיסה אשר הינה תוצאה של המודל החברתי. תפיסה זו שמה לה למטרה לא רק לשלב את ציבור האנשים עם הצרכים המיוחדים בחברה ובעולם בתוכניות חינוך משלהם או במוסדות ייעודיים, אם כי להכיל אותם בכלל הפעילויות, המוסדות, התכנים והמרקם החברתי בארץ כחלק בלתי נפרד מהאוכלוסייה ללא הצרכים המיוחדים. תפיסה זו שואפת לבטל את החסמים התפיסתיים, החברתיים והפסיכולוגיים הקיימים בחברה ובמערכות השונות בארץ המונעים מאנשים עם צרכים מיוחדים להשתלב כחלק בלתי נפרד בחברה ובשוק

התעסוקה (טימור, 2013). בתנועת הנוער כנפיים של קרמבו המודל החברתי הינו מרכזי ביותר בערכים בחזון והפרקטיקה של התנועה.

9.2.3 האם תנועת הנוער כנפיים של קרמבו מכילה או מדירה אנשים עם מוגבלות מהחברה

הכללית

בעבודת הסמינריון שבה חקרתי את תנועת הנוער כנפיים של קרמבו אכן מספר ממצאים שבחרתי להציג נגעו בשאלה זו בצורה כזאת או אחרת. אני מוכרח לומר שאכן במהלך השנה בה התנסיתי בשטח בתנועה תהייתי והגיתי בשאלה זו. אציג את הטענות המרכזיות משני צידי הנושא בדבר השאלה האם תפיסת שילוב וההכלה המונהגת בקרמבו אכן מסייעת בהכלה או ממדרת את החבריה עם צרכים מיוחדים מחברה הכללית.

קרמבו כמסייעת בהכלה

לאור החוויה האישית שלי בתנועה ומהמחקר שערכתי על התנועה קרמבו אכן מסייעת לבני נוער עם צרכים מיוחדים להשתלב ולהיות מוכלים בחברה הכללית. במהלך השנה ראיתי כיצד ילדים ובני נוער עם צרכים מיוחדים אשר חלק סובלים ממוגבלויות קשות וקשיים חברתיים מתקבלים ומרגישים מוכלים ע"י התנועה ובכך מתפתחים מבחינה רגשית ואישית. תחומים כמו חיזוק ובניית תחושת מסוגלות, ביטחון עצמי ויכולות חברתיות נבנות אצלם ומסייעות להם בחיים שמחוץ לתנועה ולאחר סיום תקופתם בה. טענה זו מחזק ממצא מס' 1 בעבודת המחקר שלנו אשר מצביע על כך שצורך וקשיים חברתיים הינם מניע להשתייכות בתנועה וממצא מס' 5 אשר מעיד שתפיסת השילוב וההכלה בתנועה גורמת להם להרגיש שייכים, מוכלים ומסוגלים חברתית, דבר שחווה איתו קשיים בעולם מחוץ לתנועה. לעובדה זו, שחניכים קרמבו ישנה חוויה חברתית חיובית ובונה בתנועה לעומת חוויתם בחברה הכללית יש צד מדיר שעליו הרחיב בהמשך אך תחושה ועובדה זו בונה יכולות וכישורים חברתיים אצלם המסייעות להם להיות מוכלים בחברה הכללית בעתיד.

דבר נוסף אשר מסייע לילדים ובני הנוער עם הצרכים המיוחדים בקרמבו להשתלב ולהיות מוכלים בחברה הכללית הינו פיתוח היכולות והכישורים שרוחשים בתנועה. התפקידים אשר הם לוקחים על עצמם בתנועה, האחריות שאותה מקבלים והפעולות עצמם מסייעות להם בפיתוח יכולות, כישורים ומיצוי עצמי שזו הוא עוד ממצא בפני עצמו שהחניכים ציינו, ממצא מס' 4 בעבודת המחקר שעשינו. קרמבו אכן מסייע לילדים ובני נוער עם צרכים מיוחדים להשתלב בחברה הכללית ע"י פיתוח וחיזוק יכולות וכישורים אישיים שרחשו בתנועה כמו הדרכה, ניהול, דיבור מול קהל, עבודת צוות, יזמות ואף

מנהיגות. פיתוח כישורים ויכולות אלו יסיעו להם במהלך החיים אם זה בבית הספר, בצבא, בעבודה ואפילו בזוגיות בהמשך חייהם.

תנועת קרמבו כמדירה

לצד ההצלחה של התנועה לסייע בלהכיל ילדים ובני נוער עם צרכים מיוחדים בחברה הכללית ישנו גם את הצד השני של המטבע. תפיסת השילוב וההכלה, המודל של קרמבו הינה כוללני וחסר תקדים בחזון ובפרקטיקה שעל פיה היא פועלת כתנועת נוער. תפיסת השילוב והכלה של התנועה מבוססת על חזון אידיאלי שבבסיסו המודל החברתי (קובי, בועז, זייגר-קובר, 2017). מכאן נשאלת שאלה האם המודל החברתי נועד להיות 'חזון' ושאיפה לשילוב בעלי צרכים מיוחדים בחברה הכללית' או נועד עבור 'יצירת מערכות וארגונים אשר סובבים סביב אנשים עם צרכים מיוחדים במרכזם', כמו תנועת כנפיים של קרמבו. שאלה מהותית זו חשובה לבחינה עקב ההשלכות הרבות שיש לה על עתיד שילוב והכלת אנשים עם צרכים מיוחדים בעולמנו. אם מודל שילוב וההכלה של התנועה הינו האידיאלי ביותר, מכך על יתר הארגונים והמערכות בכל תחומי החיים לשים את ציבור האנשים עם הצרכים המיוחדים במרכז הארגון ועל הציבור ללא צרכים מיוחדים לשרת, לעזור ולסייע להם להרגיש מוכלים ומקובלים. לדעתי מצב זה לא מיישם את חזון המודל החברתי לשילוב והכלה ועם זאת לא בטוח מסייע לציבור האנשים עם הצרכים המיוחדים להשתלב ולהיות מוכנים לעולם ולחברה הכללית.

דוגמה הממחישה את המצב שבו מודל השילוב וההכלה בקרמבו אינו משלב ומכין לחיים ואף מדיר את בני הנוער עם הצרכים המיוחדים מהחבר הכללית עלה בממצא מס' 1 ו-3 בעבודת המחקר שלנו. במחקר ראינו שחברי התנועה עם הצרכים המיוחדים וגם אלו שבלי ציינו שמניע מרכזי בהגעתם לתנועה הינו קשיים חברתיים ושילובים בעולם אשר מחוץ לתנועה, ולעומת זאת בתנועה עצמה הם מצאו זהות, שייכות וקבלה. מצב זה הינו הקרקע עבור ממצא מס' 3 שעלו מהראיונות שבו קרמבו מהווה כמעין עולם, מציאות מקבילה המתנהלת שונה חברתית מהמציאות היום יומית הרגילה עבור ילדים ובני נוער עם צרכים מיוחדים. מהראיונות עלה שבקרמבו בקבלים אותם כמו שהם והם אינם צריכים להשתנות או להתאים את עצמם חברתית. **מאי** מקבוצה 5 מספרת: "כי זה עולם שעד שאתה לא בא לקרמבו ורואה מה קורה שם וכאילו רואה גם מהצד מה עושים שם שזה שונה מהיום יום אתה לא מבין כמה שכל שאר החיים שלך מחוץ לקרמבו זה ממש שונה לחלוטין וזה כמו דבר אחר. ילדים בב"ס מדברים לא כמו שמדברים בקרמבו, נגיד באמת מקללים יותר או עושים או צוחקים על ילדים ולפעמים גם יכולים להיות מאד רעים ואז פתאום נכנסים לעולם אחר... זה כמו לפעמים יש סיטואציות שזה קצת כמו בועה כזו של עולם אחר, לא משהו שאתה מכיר תמיד".

לאור ממצאים אלו נשאלת השאלה האם מצב זה אכן מכין את חברי התנועה עם הצרכים המיוחדים לחיים החברתיים האמיתיים אותם יחווה ביום בו יסיימו את חווייתם בתנועה. האם יצירת אוטופיה חברתית שלא תתקיים ביתר המסגרות אליהם יגיעו מכין אותם לדעת כיצד להסתדר ולחיות בחברה הכללית? האם המצב בו בקרמבו הם אינם נדרשים להתאים את עצמם ע"פ סטנדרטים התנהגותיים פוגעת או מועילה להם בטווח הארוך של חייהם? השאלות הללו שנובעות ממצאי המחקר הם שלעצמם צריכות להביא לבחינת מודל שילוב והכללה הנהוג בתנועה.

דעתי היא שבעצם יצירת תנועת נוער עבור ילדים ובני נוער עם צרכים מיוחדים וכאשר עקרון שילוב והכללה עומד במרכז כערך עליון מעל הכל, מהות המודל החברתי בעצמו נפגע. החוויה האישית שלי והממצאים שעלו במחקר חיזקו את הבנתי שאכן יש לתנועה משקל רב במידור בני הנוער שלה עם הצרכים המיוחדים מהחברה כללית ע"י יצירת מציאות חברתית מדומה ואוטופית אשר לא יפגשו בעולם האמיתי ואף תפגע בהם בהמשך חייהם.

10. דיון: התנסות בראי עבודת המחקר – אברי ורלי

10.1 חלק א' – תיאור מסגרת ההתנסות 'כנפיים של קרמבו'

כנפיים של קרמבו הינה תנועת נוער אשר נוסדה בתחילת שנות ה-2000 כמענה לצורך במסגרת חינוכית בלתי פורמלית לילדים ובני נוער מהחינוך המיוחד. מיום הקמתה ועד היום, תנועה זו הינה התנועה היחידה מסוגה אשר משלבת ילדים ובני נוער עם ובלי צרכים מיוחדים.¹

חזון התנועה הוא כמילות המנון התנועה "לכל אדם יש מנגינות, יש אמונות ויש תקווה להיות שייך, ומבורך בחברים ואהבה". התנועה שמה לעצמה למטרה **ליצור מקום ומשמעות לכל אדם** ולהוביל שינוי חברתי אשר על דגלו חרוטים ערכי ההכלה, שילוב ושוויון הזדמנויות עבור ילדים ובני נוער. באמצעות מודל החונכות האישית במסגרת קבוצתית, מצליחה לייצר התנועה מפגש חברתי – חינוכי ייחודי מסוגו אשר נותן מענה לצרכיהם החברתיים והרגשיים של אנשים עם צרכים מיוחדים וכן מעלה מודעות בקרב האוכלוסייה הכללית באשר לאוכלוסיות מיוחדות והנגשה חברתית.

חניכי התנועה הינם ילדים ונוער בין הגילאים 7-22 עם צרכים מיוחדים מכל קשת הלקויות ובכל דרגות החומרה, החל ממגבלות פיזיות וכלה בתסמונות קוגניטיביות שונות.² בנוסף, פעילים בתנועה בני נוער מהחינוך הכללי עם או בלי צרכים מיוחדים אשר הינם בטווח הגילאים 14-18, אשר משמשים כחונכים ומתווכים פעילות עבור החניכים.

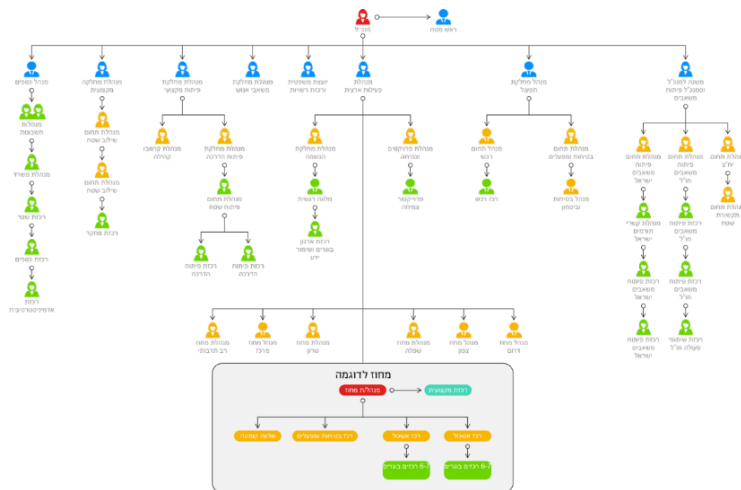
תנועת הנוער כנפיים של קרמבו פונה לכלל האוכלוסיות והקהלים במדינת ישראל ובין סניפיה נמנים סניפים בחברה היהודית (חילונית ודתית), המוסלמית, והדרוזית.³ התנועה חרטה על דגלה את הגיוון וההכלה והדבר ניכר במרקם האנושי והתרבותי הרחב שישנו בין פעילי וחניכי התנועה.

---

¹ <https://www.krembo.org.il/-about>

² <https://www.guidestar.org.il/>

³ <https://www.calcalist.co.il/>

התנועה מונה 76 סניפים בפריסה ארצית, אשר מהווים בית חברתי ומקום פעילות אחר הצהריים עבור למעלה מ 7,000 חניכים וחונכים. **מטה התנועה** מונה כ 40 אנשי מקצוע בתחומים שונים, פיתוח הדרכה, ליווי מקצועי, משאבי אנוש, תפעול, כספים וכד'. **הסניפים** מחולקים על פי מחוז גיאוגרפי כאשר לכל מחוז ישנו מנהל מחוז אשר לצידו ישנו רכזת מקצועית, תחת שניהם ישנו רכז אשכול, אשא הוא אחראי על צוות בני הנוער המנהלים את הסניף, המכונים **צוות מוביל**.

מלבד הצוות המוביל, ישנו **הצוות הבוגר** אשר אחראי על הדרכת הפעילות והובלת הקבוצות, אלו למעשה בני נוער אשר משמים כמדריכי קבוצה ומסייעים בניהול ותחזוקת סניף הפעילות.

הפעולות השבועיות מתקיימות באופן בלתי פורמאלי ובשעות אחר הצהריים, כאשר הימים משתנים בין סניף לסניף. בכל פעולה נוכחים מלבד החניכים והחונכים **סייעת סיעודית** אשר עוזרת ומסייעת לחניכים עם צרכים אינטימיים במהלך שעות הפעילות.

פעילות העמותה נשענת ברובה על בני נוער מתנדבים. על אף האמור, אלו אינם רואים עצמם כמי שפועלים במסגרת התנדבותית אלא כאנשים מן המניין אשר משתתפים בעשייה חברתית וחוייתית למען עצמם ולמען אחרים. כבכל תנועת נוער, גם בכנפיים של קרמבו כלל הפעילים בתנועה, משלמים דמי השתתפות שנתיים.

⁴ <https://www.krembo.org.il/structure>

בסניף חיפה בו אני נכחתי במהלך ההתנסות המעשית שלי, ישנם 15 בני נוער בצוות המנהל, 6 בני נוער בצוות המוביל, כ - 50 חונכים וכ - 30 חניכים. הפעולות נערכות באופן שבועי בימי שלישי בין השעות 16:00-20:00.

הפעולה השבועית – תכנים מרכזיים ואופן העברה

הפעולות המתקיימות באופן שבועי, עוסקות בנושאים חברתיים שונים, תוך התייחסות לסדר יומה של החברה הישראלית ותוך מתן דגש על תרומה לקהילה, קבלת השונה, ופיתוח מיומנויות חברתיות של החניכים בינם לבין עצמם ואל מול החונכים. כלל הפעילות מונגשת בצורה מלאה לכלל החניכים הן באמצעות מכשירי עזר תקשורתיים, הסעות למקום הפעילות ואף הנגשה כלכלית.

יום פעילות מתחיל למעשה כחצי שעה לפני שעת הפתיחה הרשמית של הסניף. הצוות המוביל והצוות הבוגר מגיעים לארגון ולהכין את הסניף עצמו ואת חדרי וחללי הפעילות כך שיהיו מוכנים לקליטת החניכים. חניכים אשר מגיעים לסניף, אם באופן עצמאי ואם בהסעות התנועה, מלווים על ידי הצוות המוביל את רחבת הכינוס בה מתחיל ומסתיים כל יום פעילות של הסניף. כל פעולה מתחילה ומסתיימת במעגל של כלל חניכי הסניף אשר שרים את שירי והמנוני התנועה יחד ברחבת הכינוס. לאחר כינוס הפתיחה, מתפצלות הקבוצות לחדרים וחללי פעילות שונים בהן מועברות הפעילות הקבוצתיות. הפעילויות מותאמות לקבוצות על פי גיל החניכים וכן רמת התפקוד הקבוצתית והאישית של כל חניך בקבוצה.

10.2 חלק ב' - ניתוח מסגרת ההתנסות "כנפיים של קרמבו"

מסגרות לאנשים עם מוגבלויות מתחלקות לשתי קטגוריות עיקריות. האחת, ולצד הנפוצה יותר, זוהי מסגרת ממוקדת מערכת. מסגרת ממוקדת מערכת הינה מסגרת לאנשים עם מוגבלויות אשר במרכז עומד הרצון שלה לתקן את האדם עם המוגבלות ולהתאים את הפרט לחברה. מסגרת זו, מתעדפת את נוחות החברה על טובת הפרט. מסגרת ממוקדת מערכת מנותבת על ידי סטריאוטיפים ומענה טכנולוגי ותרופתי להתמודדות עם אנשים עם מוגבלויות. כמו כן מסגרות אלו לרב פועלות מתוך ראייה של הפרט כמספר, כמה מיטות פנויות יש, כמה ממלאי מקום, וזאת מתוך רצון לתת דין וחשבון למממני המוסדות וכן עמידה מיעדי וועדות שונות.

המסגרת השנייה, הינה מסגרת ממוקדת אדם. מסגרת זו בניגוד לראשונה, שמה במרכז את הפרט ועוסקת בהכלה ושילוב של הפרט במשפחה, בחברה ובקהילה בה הם נמצאים. מסגרות ממוקדות אדם מקנות כלים ושיטות לשלב את האדם שיש לו נכות כזו או אחרת לחברה ולסביבה אליה הוא משתייך.

מסדרות אילו דוגלים בטובת הפרט במטרה לפתח את איכות החיים ולעזור לפרטים להיות חלק פעיל ובלתי נפרד מהחברה.

תנועת כנפיים של קרמבו דוגלת ברצונה להיות מקום שמכיל ומקבל כל אחד באשר הוא. תנועת הנוער הוקמה כמענה למחסור במסגרות המכילות ומשלבות בני נוער וילדים עם צרכים מיוחדים. קיימות מסגרות רבות בתחום החינוך המיוחד אבל מעטות משלבות ילדים ובני נוער עם ובלי צרכים מיוחדים. יתרה מכך, מרבית המסגרות שכן קיימות בתחום החינוך המיוחד הינן מסגרות ממוקדות מערכת ואילו תנועת הנוער כנפיים של קרמבו הינה בין הבודדות שהינן מסגרות ממוקדות אדם.

כנפיים של קרמבו, אינה מהווה רק מסגרת אשר ניתן לשלוח אליה את הילדים, אלא מקום ששם לעצמו למטרה לבנות ולקדם את החניכים והחונכים, לתת להם תחושת שייכות ולעזור להם לפתח קישורים חברתיים שיסייעו להם בהמשך חייהם. בנוסף התנועה מהווה מסגרת שבאה לשלב בין שני העולמות, להראות וללמד ילדים ובני נוער ללא צרכים מיוחדים אודות החשיבות והצורך שלנו כחברה לשלב ולהכיל כל אדם באשר הוא וליצור חברה שנגישה לכל אדם.

כנפיים של קרמבו הינה מסגרת מובנית בעלת תכנית ודרכי פעילות סדורים, אך לצד אלו היא מתאימה ומנגישה את התוכנית לכל אחד בצורה הטובה ביותר עבורו. דבר זה בא לידי ביטוי במודל הפעילות של התנועה, בו לכל חניך יש חונך אישי. בתחילת כל שנה לכל חניך מצוותים שני חונכים, אשר מגיעים לחניך הביתה, לומדים להכיר אותו, יושבים עם ההורים או האפוטרופוס של החניך ויחד איתם בונים תכנית אישית עבור החניך. במפגשים אלו ישנו שיח על המוגבלות והצרכים של החניך, דרכי התמודדות עם מצבים שונים, רצונות, דברים שניתן לעבוד ולהתמקד בהם, אבני דרך אותם היו רוצים להשיג לאורך השנה ועוד.

במהלך ההתנסות שלי בסניף חיפה, חוויתי שני מקרים אשר מבחינתי המחישו את העובדה שכנפיים של קרמבו הינה מסגרת ממוקדת אדם. המקרה הראשון היה עם חניך בשם אוהד⁵, אחד החניכים על הרצף בתפקוד נמוך, חניך דיי ותיק בתנועה. אוהד לא מרבה להשתתף בצורה פעילה ולרוב אוהב להסתובב בזמן הפעולה עם עצמו. נעה, המדריכה מהצוות המנהל, שהדריכה את הפעולה עבדה קשה מאוד לאורך השנה למצוא דרכים להנגיש את הפעולה לחניכים בקבוצה. הפעולה הספציפית הזו הייתה על מערכת הכוכבים, כאשר אחת התחנות הייתה משחק קלפי זיכרון. כאשר הגיע תורו של אוהד לשחק בתחנת הזיכרון, הוא התיישב ולמשך כרבע שעה שיחק במשחק עד שהצליח למצוא את כל הזוגות התואמים. החונכים ונעה היו

כל השמות הינם שמות בדויים על מנת לשמור על כבוד ופרטיותם של החניכים⁵

מופתעים מאוד כי לאורך כל השנים אוהד לא הגיע להישג כזה. אך עם הרבה התמדה, עידוד ותמיכה הוא הצליח להגיע ליעד של שיתוף פעולה לאורך זמן והשלמת פעילות משהו שמאוד לא מובן מאליו.

המקרה השני היה שיתוף פעולה באופן שבועי עם הורה של אחד החניכים, שי היה חניך חדש בסניף השנה והנכות שלו הייתה מורכבת מאוד. אך למרות הקשיים וחוסר הודאות באשר להשתלבותו בפעילות, אמא שלו החליטה לנסות לשלב אותו בתנועה. זה היה מאתגר עבורה ועבור החונכים שלו, אך כולם פעלו ועשו כמיטב יכולתם מאחר והיה חשוב להם ששי יהיה חלק מהפעילות וירגיש ככל האדם. לאור המצב התקיים שיח פתוח עם אמו של שי והוחלט כי היא תישאר במשך הפעילות במרחק קריאה, למקרה שיהיה קושי עם שי ויהיו זקוקים למעורבות שלה. היו לא מעט שבועות שהיא הגיעה באמצע הפעולה לאסוף אותו אך לאורך השנה ולצד תקשורת רבה וכנה בין המשפחה לבין החונכים, נמצאו פתרונות ודרכים להנגיש את הפעולות באופן כזה ששי יוכל לקחת חלק בתנועה. אחת הדרכים היתה שהוריו שלחו לו ערכה של דברים חושיים אשר הוא יכול לשחק איתם ומרגיעים אותו.

המבנה הראשוני שפותח על מנת להתמודד עם אנשים עם צרכים מיוחדים היה המודל הרפואי. המודל אומר, שהלקות נובעת מאובדן של תפקוד נוירולוגי, פיזי או תקשורתי. המוגבלות הינה חוסר היכולת להתנהג בצורה "נורמטיבית" בחברה מה שגורם לנכות ולחוסר יכול להיות חלק מהחברה. בניגוד אליו, בשנים מאוחרות יותר ואחרי ההתפתח הבנה עמוקה יותר של הנושא, פותח המודל החברתי. המודל החברתי בא להעיד שהאדם עם המוגבלות אינו הבעיה אלא איך שהחברה רואה אותה מדירה אותה. הלקות של אדם הינה מגבלה פיזית אך ההדרה שלה מהחברה היא בגלל המוגבלות, אלפסי-נלי (2005).

לפי הגדרות אלו, ניתן לגרוס כי תנועת הנוער כנפים של קרמבו דוגלת במודל החברתי. היא אינה רואה באדם עם מוגבלות אדם שאינו נורמטיבי או שיש לו חוסר יכולת להשתלב בחברה. כנפיים של קרמבו ראו בעיה בחברה והדרך שבה היא מדירה את האוכלוסייה של ילדים ובני נוער עם מוגבלויות ונקטה צעד על מנת לשנות מציאות זו. היא מחברת, משלבת ומכילה כל ילד באשר הוא ויוצרת פלטפורמה שלא רק מכילה אבל פועלת בצורה אקטיבית על מנת להעביר את החשיבות והכרחיות בליצור חברה מכילה ומשלבת. כמו כן, היא פועלת להעלאת המודעות בקרב האוכלוסייה הכללית, בכך שהיא מטמיעה בבני הנוער של היום את החשיבות ללמוד, לשלב ולקבל את האחר ולא לראות בהם כ"בעיה" אלא כחלק בלתי נפרד ושוויוני מהקהילה בה אנו נמצאים.

לאחר הסתכלות על כנפיים של קרמבו, העמדה והחזון שלה לשלב ולהכיל כל אדם, ניתן לגרוס באופן חד משמעי שהיא מסגרת המכילה ולא מדירה אנשים עם מוגבלויות. היא ממוקדת אדם, באה לשלב ולבנות כל אחד בצורה שהכי טובה עבורו, מעלה מודעות לקשיים ומקדמת דרכים להנגיש כל דבר לילדים

עם צרכים מיוחדים. ההתמקדות בכל חניך והצמדה לחונכות אישית וייחודית עבורו, יחד עם שילוב שיח פתוח והקשבה למשפחה של כל אחד ואחת. הראיה שאנשים עם ובלי מוגבלות הם שווים ולכל אחד יש חלק חשוב בחברה ומקום בו אנו נמצאים היא למעשה חזון העמותה.

11. ביבליוגרפיה

- אבישר, ג. (2010). **הכלה ונגישות - על תכנון לימודים לתלמידים עם מוגבלויות**. פרק רביעי – עמ' 177-187.
- אבישר, ג', לייזר, י' וריטר, ש' (2011). **שילובים: מערכות חינוך וחברה**. מתוך חיפה: אחוה.
- אלמוג, ת' ואלמוג, ע' (2016). **דור ה: Y-כאילו אין מחר**. בן שמן: מודן.
- אלפסי-הנלי, מ. (2015). **שילוב אנשים עם מוגבלות בתעסוקה; מודלים היסטוריים-נקודות מפנה- מגמות ונתונים**/ משרד הכלכלה, מחקר וכלכלה.
- גולן, מ' ובר, ר' (2013). **עולמות נפגשים: המשמעות של התנדבות של נוער וצעירים עם מוגבלות והבטחת הצלחתה**. עט השדה.
- גילור, א', קליבינסקי, ח' וכפיר, ד' (2015). **פעילויות פנאי של נוער עם מוגבלויות בישראל סקר מקוון**. מתוך מפגש לעבודה חינוכית-סוציאלית.
- דורנר ד' (2009). **דין וחשבון: הוועדה הציבורית לבחינת מערכת החינוך המיוחד בישראל**. אוחר מתוך: <https://meyda.education.gov.il/files/Owl/Hebrew/Dorner.pdf>.
- דרור, י' (1979). **תנועות הנוער: אתמול- היום-מחר**. חיפה: בית רוטנברג.
- הוצלר, י' (2019). **הכלה, עיצוב אוניברסלי והתאמה בחינוך הגופני**. בתנועה, יב(1), 70 - 94.
- הראל, ט'. (2020). **כנפיים של קרמבו**. אוחר מתוך - <https://www.krembo.org.il/%d7%90%d7%95%d7%93%d7%95%d7%aa/>
- הרשות הארצית למדידה והערכה בחינוך (ראמ"ה), (2017). **סיכום ממצאי הערכה דו-שנתית בתנועות הנוער בישראל**. ירושלים: משרד החינוך.
- טימור, צ. (2013). **מושג "האחר השונה" בראי השילוב וההכלה בחברה ובחינוך בישראל: האומנם "אחר משמעותי"?** דברים, כתב עת אקדמי, מכללת אורנים.
- כהן, א' (2008). **זהות יהודית, ערכים ופנאי**. תל אביב: מרכז קלמן, בית הספר לחינוך, אוניברסיטת תל אביב.

ליפשיץ, ח. (2014). **תוכניות לשיקום קהילה של צעירים המתמודדים עם מחלה פסיכיאטרית: השגים ואתגרים**. מפעלים מיוחדים 154. ירושלים. עמודים 15-20

מנדלילוי, נ' וארצי, א' (2016). **חינוך בלתי פורמלי לילדים, בני נוער וצעירים בישראל: עדויות מהשדה וסיכום תהליך למידה, דוח פעילות. היזמה למחקר יישומי בחינוך**. ירושלים: האקדמיה הלאומית הישראלית למדעים.

פלדמן, ד' (2006). **תרומתו של חוק השוויון לאנשים עם מוגבלות, התשנ"ח-1998 לקידום זכויותיהם והשתלבותם של אנשים עם מוגבלות שכלית בחברה הישראלית**. מבדול לשילוב: התמודדות עם מוגבלויות בקהילה. ירושלים: הוצאת כרמל, רעננה: בית איזי שפירא, 2006. עמודים 21-63.

קובי ק', בועז מ', זייגר-קובר מ' (2017). **'כנפיים של קרמבו' מודל לשילוב – מתפיסה חינוכית לגישה מקצועית**. אוחר מתוך: <https://www.beitissie.org.il/kb/wp-content/uploads/2017/08/2016.pdf>

קלבינסקי, ח' (2009). **"רוצים את הילד": מעורבות הורים שילדיהם משולבים בתנועות נוער, שביעות רצונם ועמדותיהם בנושא השילוב**. מתוך מפגש לעבודה חינוכית-סוציאלית. רביב, א' (2016). **שילוב תוכן ותהליך: עבודה עם קבוצות בחינוך הבלתי פורמלי**. קריית טבעון: מכללת אורנים.

רוך, ח' (2000). **מה המיוחד בחינוך המיוחד? סח"ש: סוגיות בחינוך מיוחד ובשיקום**. 15(2), 39-44.

רימרמן, א., אברמי, ש. וארטן-ברגמן, ט. (2011). **המדיניות כלפי אנשים עם מוגבלות בישראל: סקירה היסטורית, מצב עכשווי וצפי לעתיד**. בתוך: חובב, מ. והוזמי, ב. (עורכים). משילוב להשתלבות - אתגרים וצמיחה במעגל החיים. רעננה: הוצאת רותם. 107-120.

שיקספיר, ט' (2016). **המודל החברתי של המוגבלות**. בתוך: מור, ש., זיו, נ. קנטר, א. איכנגרין, א. ומזרחי, נ. (עורכים). **לימודי מוגבלות: מקראה**. ירושלים: הוצאת מכון ואן ליר. 91-102.

שקדי, א' (2003). **מילים המנסות לגעת: מחקר איכותני- תיאוריה ויישום**. תל-אביב: רמות, עמ' 17-22.

רותם, א' (2013). יוזמת שותפות לצמיחה. משרד הרווחה עם 'כנפיים של קרמבו'.

אוחזר מתוך :

<https://www.molsa.gov.il/interventionportal/documents/%D7%9E%D7%9B%D7%A0%D7%A4%D7%99%D7%99%D7%9D%20%D7%A9%D7%9C%20%D7%A7%D7%A8%D7%9E%D7%91%D7%95%20-%20%D7%99%D7%95%D7%96%D7%9E%D7%AA%20%D7%A9%D7%95%D7%AA%D7%A4%D7%95%D7%AA%20%D7%9C%D7%A6%D7%9E%D7%99%D7%97%D7%94%20%D7%A2%D7%9D%20%D7%9E%D7%A9%D7%A8%D7%93%20%D7%94%D7%A8%D7%95%D7%95%D7%97%D7%94%202016-%202014.pdf>

Zambon, A., Morgan, A., Vereecken, C., Colombini, S., Boyce, W., Mazur, J., Lemma, P., & Cavallo, F. (2010) The contribution of club participation to adolescent health: evidence from six countries. *Journal of Epidemiology & Community Health*, 64(1), 89–95.

12. נספחים

12.1 נספח א' – טבלת ייצוג מרואיינים וממצאים

ממצא 5	ממצא 4	ממצא 3	ממצא 2	ממצא 1	צורך מיוחד	וותק	תפקיד	גיל	שם	
										קבוצה 1
	X	X		X	יש	4 שנים	רכזת תקשורת	21	מאי	
					לא ידוע	2 שנים	חונך	13	הדר	
	X	X	X	X	אספרגר	שנה	"חונך על"	15	אמיר	
X				X	יש	3 שנים	רכזת שכב"ג	16	נועה	
X		X		X	יש	2 שנים		16	תמר	
		X		X	יש				כפיר	
										קבוצה 3
					אין	6 שנים	חניך ח'	12	עדי בן	
X		X	X	X	יש	2 שנים	חונכת	14	עדי בת	
	X	X		X	יש	2 שנים	חונכת	18	נטע	
		X		X	יש	שנה	חונך	18	רון	
			X	X	לא ידוע	4 חודשים	"חונכת על"	16	יעל	
										קבוצה 4
X	X			X	יש	3 שנים	מדריכת חונכויות	16	עמית	
	X	X			לא ידוע	3 שנים	רכז שכב"ג	17	ארי	
			X		יש	2 שנים	חונך	14	עידו	
		X	X	X	אין	3 שנים	מדריכה	15	שיר	
X	X	X		X	לא ידוע	4 שנים	מדריכת חונכויות	16	מעייין	
										קבוצה 5
	X		X	X	יש	3 שנים	רכזת תקשורת	17	דניאל	
	X		X		יש	2 שנים	חונכת	17	ליאור	
	X			X	לא ידוע	2 שנים	מדריכה	17	גיל	
		X	X	X	אוטיזם	6 חודשים	"חונך על"	16	שקד	
X	X	X		X	לא ידוע	לא ידוע	חונך	16	איתי	
X		X		X	יש	2 שנים	מדריך	16	אהוד	

12.2 נספח ב' - תמלול קבוצה מס' 1

ילדה מדברת: "הטלפון שלי על שקט כדי לא להפריע פה"

נצן: "אוקיי. אז שלום לכולם, נעים מאוד, אני נצן, שמחה מאוד להיות כאן. אני חוקרת בקריה האקדמית אונו בחוג לחינוך וחברה, וביחד עם החברות הנפלאות ב"כנפיים של קרמבו". אנחנו עושות מחקר על ההשפעות השונות של הפעילות עצמה והמשתתפים. איך זה פוגש אתכם בחיים שלכם מחוץ לקרמבו, מה אתם לומדים מזה, איזה מעגל חברתי יש לכם, ואנחנו נעשה שיחה שתיקח בערך שעה וחצי, אני יודעת שאולי קצת פחות משעה וחצי. כמה זמן יש לנו עד שש? אוקיי. ויש כמה שאלות שאני אשאל ואבקש מכם לענות. אין תשובה נכונה או לא נכונה. כל מה שאתם אומרים זה אחלה, תספרו על מה אתם מרגישים, תרגישו נוח, מה שאתם משתפים אותנו כאן נשאר ביננו. וגם אחר כך אם אני אשתמש בזה לכל מיני צרכים, אז אנחנו נשתמש בדברים שאמרתם בלי שם שיזהה אתכם. זה מבחינת המחקר, אנחנו נעשה סבב ראשון כדי להכיר, וכמו שכל אחד יגיד שם כמובן, אני גרועה בשמות אני גם לא שומרת, בני כמה, מאיזה סניף, כמה זמן אתם בקרמבו?".

מאי: "אוקיי, היי, אני מאי, אני בת 21, אני פעילה בסניף הוד השרון וזאתי השנה הרביעית שלי בתנועה".

נצן: "רגע, שנייה ותפקיד".

מאי: "אני רכזת תקשורת".

נצן: "אוקיי".

הדר: "אני הדר, בן 13, מסניף הוד השרון, מסיים את השנה השנייה בסניף ומסיים תפקיד חונך".

נצן: "שנה שעברה".

הדר: "מממ?..."

נצן: "שנה שעברה מה עשית?".

הדר: "בשנה האחרונה כאילו?".

נצן: "כן".

הדר: "חנכתי".

נצן: "גם היית חונך. אוקיי".

אמיר : "אני אמיר מסניף רמת השרון, אני בן 15, עולה ל-י, והייתי "חונך על", עכשיו עומד להיות מדריך, זו השנה הראשונה שלי בקרמבו הצטרפתי, באוקטובר לדעתי, של 2018".

נועה : "אני נועה, מסניף פתח תקווה, בת 16, מסיימת עכשיו שנה שלישית בתנועה, אני רכזת שכבה בוגרת, שנה שעברה הייתי רכזת שכבות ז-ח".

תמר : "אני תמר בת 14, עולה לכתה ט', זאתי תהיה השנה השנייה שלי עכשיו ואני הולכת ל...:"

נצן : "וסניף?"

תמר : "עמק חפר".

ניצן : "מה זה?"

תמר : "עמק חפר".

נצן : "עמק חפר, אז אתם מכירים, אתם מכירים ואת לא..אז גם..לא..אבל שניכם, נכון?"

משיבים "לא".

נצן : "לא. רגע, אבל שניכם, אתה מרמת השרון ואת מפתח תקווה, אז גם אתם לא מכירים, אז אף

אחד לא מכיר, לא, שניכם כן".

משיבה : "אנחנו מכירים, אנחנו.."

מישהי ברקע : "אבל כולם ממחוז.."

משיבים יחד : "השרון".

נצן : "יפה, אז זה גם הכרות מגניבה בין כולם. קלאודיה?"

קלאודיה : "מה?"

קלאודיה : "אה, להציג את עצמי, (צחוק) אני ממסלול קרמבו כללי".

נצן : "קרמבו כללי".

קלאודיה : "התחלתי בהודש עברתי לקיצי. אני קלאודיה, 17 שנה בקרמבו, האם המייסדת ואמא

של כפיר."

נצן : "אתם מכירים את קלאודיה?"

משיבה : "אני כן".

משיב : " אני רק מכיר את..כיאילו את הסמל של האריה"

נצן : "זה פעם ראשונה שאתה פוגש את קלאודיה?"

משיב : "מממ"

נצן : "זה מרגש קצת?"

קלאודיה : "לא צריך להגזים".(צוחקת)

נצן : "מה, לא, תהיי בריאה, זה מאוד מרגש.. אני מתרגשת שאת כאן".

קלאודיה : "זה גם הכרות גאוגרפית, לא היה לי שום מושג שפתח תקווה זה חלק ממחוז השרון".

משיבה : יוקנעם הצטרפו למחוז שלנו".

נצן : "נכון"

משיבה : "אנחנו מגדילים את גבולות הארץ מחדש. משהו כזה.."

נצן : "כמו משרד החינוך"

נצן : "תציגי את עצמך נורית"

נורית : "אני נורית, נעים מאוד, עשור בקרמבו, כמוה בגדול, ואני מנהלת את כל תחום ההדרכה

המשלבת".

נצן : "טוב, אז השאלה הראשונה שאני רוצה לשאול היא למה אתם כאן? למה אתם באים לקרמבו?

למה אתם עשר שנים, זה המון המון זמן, מי שחדש, גם אני מבינה שחדש זה קצת אחרת ול.א חייבים לעשות

לפי סדר, אז איך אתם רוצים. את רוצה להתחיל"

מאי : "מי שרוצה שידבר?"

נצן : "ואת רוצה לדבר? למה אתם באים לקרמבו? למה אתם כאן בקרמבו . מה הסיבה שבגללה

אתם חושבים שילדים אחרים באים לקרמבו? ותגידו קודם כל משהו על עצמכם".

מאי : "אז אני התחלתי, אני התחלתי בכנפיים של קרמבו לפני עשר שנים בתור חניכה, סניף הוד

השרון. הייתי חניכה שבע וחצי שנים ואז הצטרפתי לצוות תקשורת ומשם זה התהליך התחיל, אבל הסיבה

היא שאני נמצאת ב"כנפיים של קרמבו" היא כי זה, פשוטו כמשמעו, זה המקום שבו אני מרגישה שאני

נכנסת אליו, כאילו אני נכנסת עכשיו הביתה. אני נכנסת לסניף ואני מרגישה נוח עם כל אחד, אפילו אם זה נגיד, תחילת שנה, אם יש מולי בן אדם חדש כלשהו, חונך או פעיל חדש שנכנס לסניף, אני ארגיש אתו בנוח כאילו שאני מכירה אותו עכשיו – שנים. אני באמת נכנסת לסניף ואני נכנסת בלי מסכות, אני נכנסת כמו שאני, כמו שאני, מאי, כמו שאני בבית, כמו שאני מתנהגת עם ההורים. אני מרגישה גם שזה המקום היחיד שמסתכל עליי בתור, בתור מי שאני מבפנים ולא איך שאני נראית מבחוץ. וזהו, זה פשוט מקום שאני מרגישה בו שמקבלים אותי, כמו שאני. ומן הסתם אתה תהיה שמח ומאושר תמיד לבוא, על בסיס קבוע, בסיס שבועי, לבוא למקום כזה, שיש לך בו חברים מכל הגילאים וכל הצורות וכל הצבעים והדיבור הוא בגובה העיניים, ואני פשוט מרגישה הכי בנוח ברגע שאני נכנסת לסניף ובכללי אני מרגישה נוח עם כל התנועה – וזו הסיבה שאני ב"כנפיים של קרמבו, זה מקום שפשוט אני מרגישה נוח להיות עצמי".

נצן: "ובמקומות אחרים? את מרגישה פחות נוח?"

מאי: "במקומות אחרים.. כל אחד שהוא הולך למקום כלשהו, ברגע שהוא יוצא מהבית, הוא לובש סוג של מסיכה על עצמו, ומגיע עם זה לעבודה או לבית ספר או לצבא, הוא מגיע עם איזושהי מסיכה או תדמית כזאת של, אני צריך להתנהג לפי המקום, יכול להיות שישתכלו עליי בעין קצת, בזווית קצת אחרת, ובקרמבו זה פשוט לא ככה, בקרמבו, עוד פעם, אני נכנסת כמו שאני, מאי, וזהו, ו"כנפיים של קרמבו" זה מקום אחר, מקום שונה, מקום מקבל".

נצן: "אוקיי. תודה".

כפיר: "אני בא לקרמבו, זה לא לבוא לתנועה שלא עושים דבר שאין לו משמעות, וזה פשוט דבר של להרגיש את הסתם, אני ככה הייתי בתנועות אחרות, הייתי מרגיש שאני לא עושה עם עצמי כלום. ובקרמבו אני מרגיש שיש לי משמעות, עוזר לילד, לאנשים שיותר קשה להם, ולשמח אותם ולתת להם חינוך יותר טוב, מאשר.. וזה פשוט למה שאני בא לקרמבו, פחות לעזור לעצמי ויותר כאילו להרגיש את העזרה לאחר".

כפיר: "אני התחלתי לבוא לקרמבו קצת בגלל שההורים שלי.. הייתי צריך למצוא משהו שיוציא אותי מהבית. לשבת על המחשב כל היום זה לא בדיוק בריא. ומצאתי את קרמבו. אני חייב להגיד, ישר הרגשתי יחסית שייך, כי אני, יש לי תסמונת אספרגר, וב.. כשהייתי קטן יותר אז זה ביטא את עצמו יותר, ואני הרגשתי כי אני הייתי צריך גם הרבה עזרה, ואז אני הרגשתי באיזשהו מקום שאני, שכיאלו, שאני, שאני רואה אנשים, שהיו באותו מצב כמוני, וזה פשוט מרגיש לי הכי טבעי לעזור להם. לאוו דווקא לעזור, לגרום להם להיות שמחים יותר, ולעזור בפעולות. אני גם נשארתי, והיום אני בא לי קרמבו – גם בגלל הילדים שכיאלו, כפי שאמא אמרה שיש לי חברים בכל הצורות וגם שמקבלים אותי. אני נחשב ילד די מוזר, לא

בדיוק מקבלים אותו, אבל בקרמבו זה כזה, שהמוזרות הזו מתקבלת כמשהו מגניב, אפילו אני אגיד, אני מרגיש דווקא בגלל שאני לאוו דווקא לובש מסכות לכל מקום ושאני די אני כל הזמן, אז זו הסיבה שלא מקבלים אותי במקומות אחרים, הסיבה שאני לאוו דווקא אעשה את הדברים שאני עושה בקרמבו במקומות אחרים, לא בגלל שאני לא רוצה שיחשבו עליי משהו אחר, אלא שפשוט כבר די נמאס לי מאנשים ששואלים אותי למה אני עושה דברים מוזרים, או להפסיק לעשות את זה. אז אני פשוט די נמאס מזה, ולא הפסקתי את המוזרות, קצת הנמכתי את המוזרות הזאת, אני לא ממש אוהב להשתמש במילה הזאת".

נצן: "תסביר את זה רגע".

כפיר: "כי אני לא בטוח ממש למה אני לא אוהב להשתמש במילה "מוזר", פשוט הדבר הראשון שעולה לי לראש זה חייזר, מישהו שהוא לא מהעולם הזה.."

נצן: "אתה צודק".

כפיר: "ולא מכדור הארץ. זה ישר מרגיש לי כמישהו, כי שונה זה לא מילה שקשה לי להשתמש בה בכלל, שזה לדעתי דבר טוב, אבל מוזרות זה דבר שאני אוהב להשתמש בהרבה מונחים ביולוגים, ומוזרות למדנו או אנומליה בביולוגיה, לרוב מוכיחה את או אי שרידות המין, שפשוט הוא לא יצליח לשרוד בטבע, למשך מספיק ארוך, או שהוא פשוט לא יצליח בכלל לטרוף מספיק או שזה פשוט כאילו שלא ייתכן שמין כזה ישרוד בטבע".

נצן: "ואתה שורד?"

כפיר: "כן, אני שורד"

נצן: "ואתה מוזר.."

כפיר: "כן, אני מחשיב את עצמי, כן, למוזר, יותר מיוחד פשוט".

נצן: "תודה. נועה?"

נועה: "אוקיי, אז הייתי בתנועות נוער אחרות, הייתי בצופים, הייתי בנוער העובד, ואף פעם לא התחברנו, תמיד מצאתי את עצמי פורשת מהתנועה באמצע השנה ולא נהניתי. ואז בכיתה ח' היה לי קושי חברתי מאוד מאוד גדול, ולא מצאתי את עצמי באף מסגרת שהשתלבתי בה עד אותה תקופה. ושמעתי ממישהי שעזרה לי באותה תקופה, שיש תנועת נוער מסוימת, שהיא מיוחדת ותקבל כל בן אדם, לא משנה מי הוא, וכנראה שאני אמצא את עצמי שם. אז הלכתי בניסיון, היי למה, למה לוותר? למה לא לנסות? זה נשמע מקום שיקבל אותי. ומהשנייה הראשונה אנשים פשוט באו אליי, התחילו לדבר איתי, לצחוק איתי,

ולהראות לי שאני מיוחדת ומגיע לי למצוא את המקום שלי, ומאז גיליתי שקרמבו פשוט יכולה לשנות את החיים של אנשים ולהפוך אותם מאנשים מאוד מאוד שתקנים וביישנים, שלא מוצאים את עצמם - ליצורים הכי חברותיים שיש, ושהכי יכולים לפרוח ולגדול, ומאוד חשוב לי גם בכניסה שלי לתפקיד שלי השנה, לשים דגש על החונכים. כי המון אנשים מגיעים בחששות וצריכים את המקום הזה שיתמוך בהם ויכוון אותם, ולא ישפוט אותם - זה למה אני כאן".

מישהי אחרת: "אני הצטרפתי שנה שעברה. בעצם, הקמנו סניף, סוג של"

נצן: "למה סוג של?"

מישהי ממשיכה: "כן אבל אני כאילו הגעתי, אני זוכרת, בין ה..ישר בפעולה הראשונה וממש כאילו התחברתי. ובדיוק מה שנועה אמרה, שבאמת לפני זה הייתי בצופים, והייתי במדציי"ם והרבה תנועות לא התחברתי, והייתי בכל אחת איזה שנתיים, ופשוט לא כל כך מצאתי את עצמי שם ולא רציתי לבוא לפעולות, ולא היה לי את המוטיבציה ואת החשק לזה, כמו שיש לי לקרמבו, שזה באמת עכשיו חלק שהוא בלתי נפרד ממני, ואני כן יכולה להעיד שזה גם שינה אותי בהרבה מובנים, וזה נשמע ממש כזה קיצ'י להגיד אבל זה נכון ונהייתי יותר פתוחה ויותר..אני באמת בכל סיטואציה, בכל מקום שאני יגיע אליו, אני ישר אראה את עצמי שאנשים ידעו לברוח בהתחלה אם הם רוצים, אבל באמת זה כן גרם לי הרבה יותר דברים, הפך אותי ליותר סבלנית, ואני פשוט הגעתי ובאמת התאהבתי בתנועה, כי אני מרגישה פה שייכת ואני מרגישה שיש לי עם מי לדבר ועם מי להיות ו..ו..להרגיש משמעותית ושאיני עושה משהו שהוא באמת חשוב והתנסיתי עם דברים שלא היה לי לפני זה, כי לא הייתה לי כל כך אינטראקציה עם ילדים בעלי צרכים מיוחדים לפני זה. ועכשיו אני יכולה נגיד להגיד שלפני שנה, לא הייתי מדמיינת בכלל שאני יושבת בכזה מקום ומדברת עם כאלה אנשים, וכאילו לא הייתי בכלל בן אדם של תנועת נוער, ועכשיו נראה לי אני הכי .."

נצן: "טוב, מקסים. תודה, תודה וזה היה מקסים. מה השעה?"

מישהי משיבה: "חמש".

נצן: "חמש, טוב. אז אנחנו נעשה משימה יצירתית. אני אבקש מכם לדמיין אילו החיים שלכם היו ספר, מהיום שנולדתם ועד היום, והתקופה שאתם בקרמבו, זה פרק אחד בספר, שמספר על ההשתתפות שלכם בקרמבו. קחו איזה דקה לדמיין איזה שם יהיה לפרק הזה? ושאתם מוכנים - אתם מוזמנים לתת לנו כותרות".

מאי: "הייתי, כאילו יש לי הרבה מונחים, אבל חשבתי על אור. כי זה הכניס הרבה אור כזה לחיים שלי ואני חושבת שלמדתי גם בדרך להפיץ את האור, וזה המון גם אחדות שרציתי להגיד, ופשוט כולם כאילו,

במין סביבה כזאתי אוהבת גדולה, וגם נגיד לפני שבוע אז הייתי באיזה אירוע כזה, לא משנה, ופשוט מישהי ראתה שיש לי את הצמיד של קרמבו על הרגל, והיא ישר התחילה לדבר איתי, כאילו כולם ישר נקשרים ומדברים"

מישהי ברקע: "אני עם הכרתי מישהי בתור ללונה פארק, התחלתי לדבר אתה".

מאי: "זהו, זה ממש מתחבר כאילו, זה באמת פשוט, נראה לי - אור כזה".

נצן: "בדרך כלל אומרים שאור זה ההיפך מחושך, אז אני רוצה לדעת קצת מה היה לפני האור?".

מאי: "לא, זה לא היה..זה לא..האמת שלא כל כך ייחסתי את זה לחיים שלי"

נצן: "כן, אני מבינה"

מאי: "יותר ייחסתי את זה כזה לתנועה fzy, זה חשוב, אבל זה לא שהיה חושך לפני זה, שפשוט אני קצת קשה לי לזכור את עצמי כאילו לפני, כי זה באמת שינה אותי בהמון מובנים ו.. ו.. אני לא יודעת להסביר באמת מה אני חשבת על זה"

נצן: "את יכולה לתת לי נגיד שתי דוגמאות במה זה שינה אותך?"

מאי: "גם כמו שאמרתי קודם שאני - אני בכל סיטואציה וישר באה ומראה מי אני, ואם למישהו כאילו.. קרתה סיטואציה לפני זה שלא הייתי עושה ככה ואז פשוט אנשים היו מגלים את זה אחר כך, וכאילו תמיד הרגשתי פתאום לא בנוח, ועכשיו אני ארגיש לפעמים לא בנוח על זה שאני כאילו באמת אני על ההתחלה, אבל אני יודעת שזה, שזה מה..כאילו..אני לא מצליחה".

נצן: "מה זה אומר אני - אני, מה אנשים מגלים?"

מאי: "מי אני באמת, בלי המסיכות ובלי כאילו לפעמים לא היה לי את ה.. התקופות שנגיד הייתי ככה בבית וככה הייתי בבית ספר וככה הייתי בחוגים וזה, וכאילו כל סיטואציה הייתי מישהי אחרת, לא בצורה מאוד דרמטית אבל כן -אני אישית שמת לי לב לזה. וגם לזה שמת דגש, וגם שאני רואה עכשיו כל סיטואציה באור שונה ויותר סבלנית, ויש לי יותר, כאילו, לא יודעת, נגיד אם אני רואה עכשיו אנשים עם צרכים מיוחדים, ברחוב או משהו, אז ישר זה יעשה לי טוב כאילו, וסתם, כאילו באמת, פשוט לראות את זה ולהזכיר לי את קרמבו, ולהזכיר לי שעד לפני שנה הייתי רואה את האנשים ולא הייתי כאילו יודעת איך לתקשר איתם ואיך לדבר אתם. אני חושבת שזה הזוי שכאלו ככה הייתי ושיש עדיין אנשים, ההורים שלי או אנשים אחרים שלא יודעים איך באמת לבוא לסיטואציות מסוימות".

נצן: "אז את מרגישה שיש גם משהו שלמדת ברמת המיומנות, שלפני זה לא ידעת לעשות את זה".

מאי : "כן. לגמרי. וגם העניין שעכשיו אני יותר כזה יודעת גם להדריך וכל מיני דברים כאלה ויותר יצירתיות, יותר באמת שמחה כאלו בשבוע .."

נצן : "הרבה ילדים מספרים לי את זה. טוב אנחנו מדברים על השם של הפרק".

אמיר : השם שלי כנראה יהיה "להקת שוקולד וקצפת".

נצן : "אוקיי, אמיר תסביר".

אמיר : "להקה, כי קודם כל כנפיים זה שם של ציפורים, ציפורים זה להקה , יש לי אסוציאציות כאלה, ואני כן מרגיש שגם בקרמבו זה איזשהו, זה פשוט כזה, לא הייתי אומר להקה, הייתי אומר את מה שהפעולה נקראת : "שבט אחים ואחיות", אז אנחנו כזה התחברנו ממש, וכאילו אני לא ...אני באיזשהו מקום אני לא מרגיש".

נצן : "ולמה קראת לזה קצפת?".

אמיר : "כי שוקולד זה טעים וקצפת כי זה רך – אז מקום כזה נעים, טעים".

נצן : "מה רך בקרמבו?"

אמיר : "רך בקרמבו, סוג של כזה רך, לאוו דווקא רך, כאילו רך זה שנותן לי נעימות ואז פשוט נעים לי בקרמבו. אני גם בקשר לאיך קרמבו שינה אותי? אני חייב להגיד שאני ממש לא מרגיש שקרמבו שינה אותי בכלל, הוא פשוט נתן לי עוד מעגל של חברים ואולי עוד אחריות, ומרגיש לי אולי בלי קרמבו הייתי פחות אחראי, אז...".

נצן : "אז זה הרבה, גם חברים וגם אחריות, וגם שוקולד וקצפת".

אמיר : "אה..אפילו שאני כן מרגיש שיש לי, לא שתי אישיות, בין אני לקרמבו, אבל אני חושב שהחברים שלי בקרמבו, אני איכשהו, אני לא מנסה, זה פשוט יוצא שאני שומר אותם בקרמבו..אני לא יודע ממש למה זה קורה, פשוט שאם אני אראה..אני כן אפגש איתם אחרי פעולה או לפני פעולה, אבל לא ממש אף פעם יצא לי להיפגש עם מישהו בקרמבו ביום אחר".

נצן : "אחה"צ בשבוע".

אמיר : "כן".

נצן : "זה יותר חברים שאתה פוגש בסניף"

אמיר : "בדיוק..שאני משייך אותם לקרמבו, אבל זה גם נתן לי מעגל חדש של אנשים להכיר, ואני חושב שזה גם גרם לי להיות יותר...להרגיש יותר בנוח עם אנשים בכללי".

נצן : "ואתה חושב..אמרת מקודם שאתה מרגיש שאתה נשאר אותו דבר כל הזמן, אבל אתה.. הסביבות משתנות. ושאתה נכנס לקרמבו, מקבלים אותך בצורה מסוימת, ובבית ספר זה אחר לגמרי. אז אני רוצה לשאול על מה שאמרת עכשיו שאתה מרגיש שיש משהו שאתה לומד קצת במיומנויות החברתיות, אני רוצה לשאול אם זה משהו שגם עוזר לך שאתה בבית ספר או..".

אמיר : "בבית ספר - לא, ללא ספק נשארתי די אותו דבר בבית הספר, חוץ מזה שעברתי כיתה וזה לא כל כך משנה, יכול להיות שקרמבו נתן לי את האומץ לעבור כיתה..אבל הא..".

נצן : "מתי עברת כיתה?".

אמיר : "השנה, כאילו אני בתהליך שלי".

נצן : "אעבור".

אמיר : "כן"

נצן : "סיימת כיתה?".

אמיר : "סיימתי כיתה ט".

נצן : "ואתה עולה ל- י, בבית ספר?"

אמיר : "הכפר הירוק..אז אני חושב שקרמבו פשוט נתן לי את ה..לאו דווקא את האומץ, אבל בבית ספר זה שונה מקרמבו".

נצן : "ויש עוד ילדים בבית ספר שהולכים לקרמבו?"

אמיר : "לא בסניף רמת השרון".

נצן : "אוקיי".

אמיר : "וזה, הסניפים, אני חייב להגיד, הם מאוד שונים. אז לא ממש יצא לי להכיר ילדים בבית ספר בדרך כלל. אז לא הייתי אומר שקרמבו עוזר לי בבית ספר, אבל כן בחיים מחוץ לבית הספר וחברים מחוץ לבית ספר שאני מרגיש יותר נוח אתם, גם לספר להם דברים וגם פשוט בכללי".

נצן : "תודה. למי יש עוד שם לפרק?".

מישהו: "לי יש זה לא שאין לי..בקרמבו זה..(מדבר לא ברור)"

נצן: "רגע, לאט לאט לא מבינים".

מישהו: "אני השוואתי את החוויה של קרמבו את השנה הראשונה והשנייה "

נצן: "אוקיי"

מישהו: "לאיך שתיארו לי בבית ספר הרצאה ל סיגריות של מישהו שמעשן פעם ראשונה. פעם, פעמיים הוא לא אוהב את זה בכלל, פעם שלישית הוא מתחיל להתמכר".

נצן: "אוקיי".

מישהו: "בחצי שנה ראשונה בקרמבו לא סבלתי את המקום, היה לי קשה שם, לא התחברתי ברמה האישית לאף אחד או היה לי שנת הכשרה ולא הייתי מוכן לזה כאילו, ואז בשנה השנייה כבר התחברתי בסניף, היה לי יותר ביטחון, יותר התחלתי להנות שם ועכשיו אם נגיד בחופש אין קרמבו זה קשה עם זה, אני רגיל להיות שם כל הזמן ולהתעסק בקרמבו שם עם ילדים עם צרכים מיוחדים, ובקיץ אין כל כך"

נצן: "זה חסר לך".

מישהו: "פחות, כי גם יש לי חניך בקיץ שפעם בשבוע נפגש איתו ומוציא אותו, אז כיאילו".

נצן: "גם מחוץ"

מישהו: "אותו חניך שאני חונך בדרך כלל"

נצן: "אתם נהייתם חברים?"

מישהו: "זה כיאילו יותר..האמהות שם מכירות, הציעו לי, רות הציעה לי לעשות את זה והסכמת".

נצן: "אבל תגיד, החצי שנה הזאת שאתה אומר שבהתחלה היה לך ממש קשה, אז איך בכל זאת

נשארתי?"

מישהו: "אני על תנועת קרמבו שמעתי פעם ראשונה בכיתה ד', עשו לנו איזה שיעור על התנועה וכבר ידעתי אז שאני ארצה להצטרף לתנועה ואז חיכיתי פשוטעד ז' כדי להצטרף פעם ראשונה. וידעתי כל הזמן שאני עומד לחנוך, עומד לחנוך,ההתחלה, היה לי את היעד לחנוך ואחר כך אני ידעתי שאני אצטרך לעמוד בו, כי זה חשוב לי כי אני יודע שזה יכול להיות טוב לבטחון וישפר אותי במצב החברתי, אז נשארתי..גם עם חלק מהפעילויות זה פשוט מלשבת בצד בהתחלה..ועכשיו המצב הפוך לגמרי".

נצן : "זה היה שווה להתמיד!"

מישהו : ממלמל משהו לא ברור..

נצן : "אבל ממש ממש התעקשת על זה. זה היה לך ממש ממש חשוב".

מישהו : "כן".

מאי : "ואוו, אני לא רוצה לתת שם לסרט, בגלל הסיבה שזה יישמע קצת קיצוץ, אבל אני פשוט, קרמבו בשבילי זה זה..נשמע קיצוץ נורא אבל זה כיאלו זה ממש נכון, בשבילי לפחות, זה מהות החיים. אני חיה על קרמבו, אני נושמת את קרמבו, אני עשר שנים בתנועה..אז זה לא יכול להיות סתם פרק אחד קטן בתוך ספר.."

נצן : "זה הספר".

מאי : "זה הספר בדיוק".

נצן : "ולספר קוראים מהות החיים".

מאי : "נכון".

נצן : "מדעים".

מאי : "יאללה, הנה מצאנו שם".

נצן : "לדעתי זה רב מכר"

מאי : "כן"

מישהי : "אמרת שאת לא יודעת מה לעשות עכשיו, נראה לי את הולכת לכתוב ספר".

נצן : " מה את עושה מאי? מה את עושה בחיים?".

מאי : "אני השתחררתי מצה"ל לפני כמעט חודש".

נצן : "משוחררת טרייה".

מאי : "משוחררת טרייה, אפילו הספקתי כבר להיות בארה"ב, חזרתי שבוע שעבר, כן, עדיין בגיט לט. המחנה משכיח את זה וזהו. אני חושבת שכרגע אני אתחיל ללמוד משהו שאני עדיין לא רוצה לעשות, כי זה מרגיש לי מוקדם, כיאלו אני לא רואה את עצמי עכשיו באוניברסיטה מול מרצה, יושבת, מקשיבה אני רוצה לעשות תואר, אבל זה מוקדם לי מידי".

נצן : "אוקיי".

מאי : "אבל אני חושבת שאני אלך, ללכת לעבוד, שזה משהו שעוד לא יצא לי עדיין להיות בשוק העבודה, אבל איכשהו גם אחרי שאני השתחררתי, אני לא מרגישה ממהרת. כאילו אני לא..אני לא בלחץ..אם כבר אנשים שסביבי בלחץ והם מלחיצים אותי, תלכי עכשיו, תלמדי, אני כזאת שנייה, רגע".

נצן : "ואת גם יודעת מה את רוצה".

מאי : "אני לא יודעת בדיוק מה אני רוצה, כאילו פה הבעיה שאני עדיין לא יודעת מה אני רוצה".

נצן : "את רוצה לקחת את הזמן, נכון?"

מאי : "אני רוצה לקחת את הזמן".

נצן : "זה כבר דבר אחד".

מאי : "אבל הבעיה שאנשים קצת מלחיצים אותי".

נצן : "סבבה, אני רוצה אחרי זה שתשבי איתי ונדבר על זה".

מאי : "אוקיי".

נצן : "סבבה. יאללה נשאר לנו פרק אחרון. נועה".

נועה : "כן. אני חושבת שאני אקרא לפרק "משמעות חדשה", כי קרמבו פשוט הכניס לחיים שלי משמעות ונתן לי מקום להשפיע, אנשים חדשים, ונתן לי כזה, לא יודעת, פשוט נתן לי משמעות, אין לי יותר מידע..".

נצן : "זה עם הרבה משמעות "משמעות חדשה", טוב מעולה, אחלה כותרות, שמחתם אותי מאוד. בוא נראה מה מצב הזמן, יפה, ואוו יש לנו עוד הרבה זמן, יופי, אה אוקיי זה נעשה בסוף(מישהו לוחש משהו). ואתם צריכים לצאת בדיוק בשש? חמישה לשש?"

עונים לה : "עדיף".

נצן : "טוב חמישה לשש, אז אנחנו נחלק את הזמן שלנו. טוב, אנחנו דיברנו על הרבה נושאים, וחלק מהדברים באמת ככה, השאלות מסודרות לפי נושאים, אבל אתם מדברים על הדברים בצורה ככה שלמה ומעורבת. אני כן רוצה לשאול באמת יותר על מה אתם לומדים מקרמבו, אחרי היום שלכם וקצת, דיברתם על זה וקצת דיברתם באמת גם על מה זה עושה לכם מחוץ לתנועה, אבל אני רוצה לעשות עוד איזשהו ככה חידוד של זה ברמה של באמת מה לוקחים, מה דומה. כי הרבה מכם תיארתם נגיד שבקרמבו אתם מרגישים

טוב, ושמקבלים אתכם בצורה מסוימת, ותיארתם שבבית ספר זה משהו אחר לגמרי, יש כל מיני קשיים, גם חברתיים, וגם אחרים ואני שואלת, אוקיי, אז איך זה שזה ככה, זאת אומרת אני מבינה שהסביבות הם שונות, אבל האם יש נגיד משהו שאתם לומדים בקרמבו שהופך את המקום הזה לכזה בשבילכם, שאתם יכולים לעשות איתו משהו גם בבית ספר".

נדב: "כן"

נצן: "רוצה להגיב נדב?".

נדב: (מדבר לא ברור) "כן, קודם כל זה מתחיל מזה שיש לי בכיתה ילד עם צרכים מיוחדים, לא ממש משהו שהוא יותר מידי בולט, אבל שאני מדבר אתו ודברים כאלה, אני רואה ממש חסרי סבלנות כאילו בקטע שלפעמים כאילו אפילו באמצע השיעור, עשר דקות אז כאילו אני רואה אותו עצבני, עצבני לפעמים, אז אצלי זה פחות ככה, כאילו אני פחות לחוץ בזמן, כי אני יודע שסך הכל זה ילד שמנסה להשתלב במסגרת לימודית(מדבר בצורה לא ברורה על מסגרת בבת ספר כמו קרמבו)...

נצן: "אבל נגיד אם יש סיטואציה כזאת, בכיתה, שהילד הזה מנסה לשאול משהו ואחרים צוחקים

עליו.."

נדב: "לא צוחקים, די מכבדים אותו אפילו.. לפעמים פשוט יש את הרגעים שאף אחד אין לו סבלנות לשיעור, ויש הפסקה ויש צלצול ומורה מדבר עדיין וכולם מתפוצצים מעצבים ואתה שקט ורגוע ואתה אומר בסדר שידבר ..."(לא ברור)

נצן: "אז אתה אומר להם את זה?".

נדב: "אני לא אומר להם כי אני לא רוצה לתת להם הרגשה שהם מתנהגים בצורה לא יפה אבל אני

יודעת שלעצמי..(לא ברור)".

נצן: "אוקיי. יש לך דוגמא, אמיר?".

אמיר: "אני הייתי אומר שקרמבו בחיי היום יום משפיע עליי קודם כל, זה שיש לי מעגל חברתי חדש, וגם פשוט קבוצה, בכללי, גם של אנשים, מושגים וגם של אחווה כלשהי, איזשהו גיבוש שאין במקום אחר, לדעתי, וגם שפשוט, לא יודע, זה כמו שבית ספר, איכשהו תמיד בראש שלי, ככה גם, ככה גם קרמבו, תמיד אני, אני תמיד איכשהו מודע לזה שאני ילד בקרמבו, יש לי אחריויות מסוימות שאני צריך לטפל בהם, יש לי.."

נצן: "תן לי דוגמא אחת לאחריות".

אמיר: "אממ..הרבה פעמים מבקשים להביא דברים לפעילויות, דברים מיוחדים וכל מיני, או לא להביא. יש לנו ילד שמפחד מבלונים, שאז אם לילדים יש יום הולדת, או איזשהו..אז לזכור לא להביא בלונים, זה דבר שהוא מאוד מאוד קריטי ואיכשהו אנתנו מצליחים לשמור שזה לא יקרה, שזה האחריות שאני ממש גאה בה".

נצן: "כי אתה מאוד אוהב בלונים?".

אמיר: "כי אני מאוד אוהב".

נצן: "איזה כיף".

אמיר: "ואני לא ממש יכול לחשוב על".

נצן: "אמרת שיש גם מושגים בקרמבו, איזה מושגים למשל?".

אמיר: "צרכים מיוחדים, מה זה אומר ואיך זה מתבטא".

נצן: "מה זה אומר ואיך זה מתבטא".

אמיר: "לכל, לכל בן אדם זה שונה..ואני, אני גם מבין שצרכים מיוחדים זה לאו דווקא משהו שאנשים חושבים שזה אממ..".

נצן: "מה אנשים חושבים שזה?".

אמיר: "אנשים חושבים שזה או מחלה, אממ, או משהו שהוא לא בסדר בבן אדם הזה, שהוא לא יכול ללמוד, לא יכול להחליט ושהוא נולד עם זה, אבל לא יכול לעשות עם זה כלום. ושזה עצוב, אבל לא שאפשר לעשות עם זה משהו, אז למה בכלל לחשוב על זה?. זה לדעתי התפיסה של חלק מבני האדם, זה הייתה גם התפיסה של אנשים שאני מכיר. ואחרי שאני הראיתי להם את קרמבו, והסברתי להם מה אני עושה, הצלחתי איכשהו לשנות קצת את הדעה שלהם על צרכים מיוחדים, זה ממש נחמד".

נצן: "אז מה אתה חושב על צרכים מיוחדים?".

אמיר: "אני חושב שזה סוג של מוגבלות כלשהי, שעלולה לגרום לבן אדם לעשות דברים שונה, או לחשוב שונה או להיראות שונה אבל זה פשוט..אבל זה, שמה זה מסתכם, זה לא אומר..כל בן אדם יש לו לפחות משהו אחד שהוא טוב בו ואנשים עם מוגבלות וצרכים מיוחדים, הם לא שונים מזה, הם הם פשוט בני אדם שמדי פעם לאנשים יותר קשה לקבל או לדעת את הצרכים.."(מילים אחרונות לא ברורות)

נצן: "ושאמרת מקודם שיש לך אספרגר".

אמיר : "כן".

נצן : "זה נכנס בתוך צרכים מיוחדים"

אמיר : "זה ללא ספק נכנס ל.. לאנשים כשאני מספר שאני אספרגר, הרבה אנשים או לא מאמינים או שאומרים שזה מאוד הגיוני להם עכשיו עכשיו שהם יודעים אממ..זהו, לרוב זה פשוט : אה אוקיי. חלק עושים בדיחות של סיינפלד משום מה".

נצן : "אוקיי"(צחוק)

אמיר : " פשוט בגלל שאני הצלחתי לשלוט על ההתקפים שלי, בדיוק כמו שאנחנו מנסים לעזור לכל החניכים בסניף, אז אני חושב שאנשים הרבה יותר מקבלים אותי, אבל אני חושב שזה לא דווקא מחלה, לא הייתי אף פעם מגדיר את זה מחלה, וכשאומרים אתה סובל מאספרגר? משום מה יש לי, יש איזה משהו בתוכי שאומר לא, אני נהנה מזה מאוד"(כולם צוחקים)

נצן : " יכלת להגיד גם לבן אדם אתה אולי סובל מדעות קדומות.אמץ את זה".

אמיר : "אני אשתמש בזה לגמרי".

נצן : "תשתמש בזה(צחוק).אבל גם אני נהנה, גם אני מקפידה על זה.טוב. מקסים. תודה. עוד מיומנויות, דברים שאתם לומדים בקרמבו ומשתמשים ביום-יום".

נועה : "כן. אמרתם כזה משהו מקרמבו ומבית ספר. בבית ספר יש נורא נטייה להסתכל על אנשים וישר להתחיל לשפוט אותם, כאילו היא לובשת ככה אז היא אחת, שתיים, שלוש, הוא נראה בצורה מסוימת אז הוא בטח כזה וכזה וכזה, שאתה מגיע לקרמבו לא משנה איך אתה נראה ומי אתה, אנשים לא ישפטו אותך, דף חלק ונקי ואתה יכול להשפיע על, כאילו, אין אין אין איזשהי שפיטה מוקדמת לפי מראה או לפי כל היבט חיצוני אחר וזה משהו שאני לוקחת איתי לחיים מהתנועה, לבוא למישהו חדש שאני מכירה ולהסתכל עליו כדף חדש ונקי ולתת לו לתת עליי את הרושם שלו, במקום היבטים חיצוניים".

מישהי אחרת : "וזה גם לדעתי כל מה שאמרתם כאן זה נכון, גם אני ממש מרגישה את זה, ואני חושבת שזה גם באמת מלמד אותנו לא לשפוט אנשים, בדיוק כמו שנועה אמרה, ולבוא ולראות אותם איך שהם בוחרים להציג את עצמם - ולא איך שהגוף שלהם מציג אותם, או מה שזה לא יהיה וזה גם הזדמנות באמת להכיר אנשים שכאלו לא הייתי מכירה בשום סיטואציה אחרת, מבית ספר שונה, מיישוב אחר, ב..גדולים ממני באיזה ארבע שנים, שכאלו בחיים לא הייתי מתחילה לדבר אתם וזה שונה, וגם לימד אותי, נתן לי המון כלים על באמת איך לפנות ואיך לתקשר עם אנשים בעלי צרכים מיוחדים ובאמת פשוט כאלו לדעת שלהיות, להיות באמת עצמינו בכל סיטואציה ולבוא ולהציג את מי שאנחנו באמת ותמיד לתת גם

כאלו, לתת את עצמינו גם לאחרים ובאמת להיות שם והמון דברים שאת הרוב כבר אמרתם אז. זהו, אבל זה באמת נתן לי המון כלים, וזה כבר נראה לי רגיל אבל אני לא".

נצן: "אוקיי, דיברתם המון על שיפוטיות, על איך בקרמבו זו סביבה שאין בה שיפוטיות ובמקומות אחרים יש המון שיפוטיות כלפי איך מישהו נראה, מדבר, מתלבש, חושב. אתם יכולים לנסות להגדיר מה מייצר את זה? מה הופך את קרמבו למקום שאין בו שיפוטיות? זה ההדרכה? זה הערכים? זה הילדים? כאילו מה?".

אמיר: "ההגדרה של קרמבו קודם כל זה לשלב אותם, וגם שאתה בא לקרמבו, אתה לא בא כמו שאתה בא לתנועת נוער רגילה, אתה בא(לא ברור) עם צרכים מיוחדים ואולי יהיו כאלה שאני לא אתחבר אליהם, ישימו אותי אתם, צריך לקבל אותם בדיוק כמו שהם כי הרי זה, אני יכול לשלוט באיך אני נשפט ואיך אני שופט אותם, הם לא יכולים לשלוט באיך כאילו, חלק מהם לא יכולים לשלוט באיך כאלו הם נראים כאילו בהתנהגות שלהם. בבית ספר.. כל אחד מודע לעצמו הוא זה מה הוא, יודע בדיוק מה הוא, בפעם הראשונה שאתה רואה אותו - בקרמבו זה לא קיים. וזה מה שמייצר סביבה של חוסר שיפוטיות".

מישהי אחרת: "אני חושבת שהמסגרת עצמה יוצרת סויץ במוח של אנשים, המקום הזה מקבל כל אחד ואז אני אבוא לשם ואני לא אשפוט אנשים".

מישהי אחרת: "אני אתאים את עצמי כאילו למסגרת.. זה כאילו מן וייב כזה".

מישהי אחרת: "זה לא רק אתאים את עצמי למסגרת, זה כזה.. יש שם אנשים ששונים ממני ואני רוצה להפיק את המיטב מזה, כי אז אני פשוט אקבל אותם כמו שהם במקום לשפוט אותם או לעשות רע על מראה חיצוני..".

נועה: "אבל זה כאילו לי, לפחות לפעולות הראשונות, אני זוכרת שכזה כאלו הגעתי לפעולות וזה היה ברור כזה שכולם ביחד וכולם זה, כי זה מה שנורא מנסים להעביר לנו, כי זה בשנייה הופך בתוך, נכנס לתוך זה, זה ואז כולם ביחד וכולם שווים וכולם עוזרים אחד לשני.

מאי: " וכולם... חברים אחד של השני וכולם רוצים שיקבלו אותם וכולם מקבלים את כולם, זה מן מעגל שכזה"

אמיר: "אני חייב להגיד, שלצערי הרב אני לא מסכים אתכם במאה אחוז. הרבה אנשים בקרמבו, לא החניכים, האמת, עכשיו ממש לפני כמה זמן, לפני שעה בערך, אחת החניכות דיברה איתי על מה שאני קורא לו: "התרנגולת המתה שנמצאת על הראש שלי", אז זהו, אז הרבה חונכים ניסו לשנות את זה, להגיד לי להסתפר, שזה נראה מוזר, או לסדר את זה לפחות, ולא ממש בא לי, ופשוט כי אין לי כוח, זה נשמע לי

יותר מידי טרחה-לסדר, אבל להוריד לגמרי זה נוח לי. אחת החניכות היום אז היא אמרה לי, אחת החניכות אמרה לי, למה יש לך שיער ארוך? אתה בת? והיה..ואז כזה הבנתי ואו, אפילו חניכים יש להם איזשהי תפיסה של העולם ושל כאילו הדברים שמקובלים היום ולא מקובלים היום, שמצאתי אצלה קצת לב בדיוק ההיפך ממה שהתנועה מנסה להעביר, וכל פעם שאמרתי כזה, אם אמרתי לאנשים תקשיבו, זה לא ממש נעים לי שאתם מדברים איתי על זה, אז הם כן הפסיקו, והמשיכו אולי כזה שבועיים - שלושה אחרי זה, אבל באיזשהו שלב ברור שהם קיבלו את זה ואני כאילו מכיר את כולם זה נשמע כמו דבר מלפני 3-4 שנים, משהו כזה, אפילו לפני, חצי שנה שהשלב שהם לא קיבלו את השיער שלי. אז בהתחלה אני לא הרגשתי מאוד מקובל בקרמבו, ו..כן היה לי קושי להתחבר עם כולם, בעיקר בגלל שאני לא טוב בשמות, אז זה היה קצת קשה ודי מביך שאמרתי: סליחה מה השם שלך בפעם המיליון, אז אני בהתחלה אמנם לא הרגשתי שמקבלים אותי בקרמבו, אבל לאט לאט אני מרגיש שזה כן מקום ש.. נגיד שקיבלו אותי אחרי חודש-חודשיים מקסימום, לא כמו בבית ספר שהסיבה שעברתי כיתה היא זה שאחרי שלוש שנים באותה כיתה, כמה אנשים נפגשתי איתם? שלושה בערך?!"

נצן: "אחה"צ?"

אמיר: "כן, והרגשתי כבוד הדדי בערך ממקסימום עשרה ילדים, באותו זמן. הרבה פעמים קרה שהרגשתי לא מקובל בבית הספר, וזו הסיבה שאני עובר כיתה אחרי שלוש שנים, לעומת שהצלחתי להיות ילד ש יחסית לדעת אם מקובל שאוהבים חלק אחרי פחות משנה".

מאי: "לדעתי להיות מקובל, כאילו המילה הזאת להיות מקובל בקרמבו, נשמע לי קצת כאילו, לא יודעת, כאילו לא יודעת כאילו אם זה סטיגמה, לא יודעת..להיות מקובל בקרמבו זה נשמע לי כזה משהו שהוא לא נכון כי המטרה של קרמבו זה לכבד את כולם, לא להיות מקובל במקום שמקבל את כולם כי סך הכל אנחנו שווים אבל גם שונים, ואני פשוט חושבת שלהיות כאילו להיות מקובל במקום שגם ככה, המטרה שלו לקבל את כולם זה נראה לי פשוט, לא יודעת אם להגיד מיותר, אבל כזה.."

נצן: "מתנגש?"

מאי: "כן, כן, מתנגש וזהו, רק כזה הייתה לי הערה כזאת".

אמיר: "אני מסכים לא ממש היה נוח לא להיות מקובל בקרמבו, ואני חושב שזה גם יכול להיות צעד שאני עשיתי, שפשוט הייתי יותר פתוח".

נצן: "אולי זה משהו שלקח זמן פשוט שהוא יקרה".

מישהי: "סליחה שאני כאלו מפריעה פשוט עוד מעט התקשרו אליי שהתחילה הפעולה וכל הדברים אצלי, אז אולי אם מישהו צריך אותי אני רק אביא להם".

נצן: "נראה לי אין ברירה, אנחנו כן, נשחרר אותך..נמשיך עם מי שנמצא. טוב, נעשה סבב אחרון בנושא הצלחה, איך אנחנו מגדירים הצלחה ומה זה בשבילכם הצלחה, שאלה ראשונה איך אתם מגדירים הצלחה ותנסו לתת הגדרה של שורה, שתיים, בכלל בחיים שלכם מה זה הצלחה, מבחינתכם, משהו כללי".

אמיר: "לעמוד במטרה שהצבת לעצמך לפני הרבה זמן".

נצן: "מטרה שהצבת לעצמך. לפני הרבה זמן. אוקיי. להגשים אותה?".

אמיר: "זה יכול להיות בכל דבר גם אם זה בספורט שאתה עושה או לקבל גם פידבק בו"

מאי: "סליחה שאני מפריעה גם לחנוך זה סוג של"

אמיר: "צוות של הדרכה"

מאי: "אה, אה".

אמיר: אז זה ה..שיהיו דברים שאני אצליח לעמוד בהם זה הגדרה של הצלחה"

נצן: "אוקיי, זאת אומרת יש לי יעד, אני יודע איך אני מגדיר הצלחה בכלל בחיים ובקרמבו יש לי יעד מסומן. ואתה מגדיר את עצמך כמצליח ביחס ליעד שמסומן לך?".

אמיר: "רציתי, רציתי להיות מדריך שנה הבאה.. בינתיים עוד לא, אולי שנה הבאה".(קשה להבין

מה מדבר)

נצן: "אוקיי, אז בינתיים אתה נשאר חונך לעוד שנה? איך אתה מרגיש עם זה?",

אמיר: "סבבה, גם הבנתי שהסיבה העיקרית..שאתה עולה לכיתה ט..הרבה לא מקבלים תפקידים".

נועה: "יש מדקים"

אמיר: "מה זה?"

נועה: "מדקים"

אמיר: "לא סיפרו לנו עליו".

מישהי ברקע: "כן, יש, יש קורס הדרכה, כמו שנועה אמרה, זה נקרא מדקים, קורס מדריכים

קרמבואים, שעוברים את זה בכיתה ט', ואז בעצם מכיתה י' אפשר להתחיל להדריך"

אמיר : " אבל היו לי שנה שעברה שתי מדריכות מט' בסניף"

עונה לו מישהי : "אולי זה היה מאוד נדיר, בדרך כלל באת כל שכבת ט', מי שבחר, עובר את הקורס הזה, ואז למעשה אחרי הקורס הזה".

מישהו : "זה הקורס הדרכה, לא?"

מאי : "גם אצלינו היו מדריכים ב- ט'"

מישהי עונה : " כן"

מישהו עונה : " שעברו את הקורס, כן"

נועה : "כולנו משנה שעברה שהתחילה"

אמיר : "לא היה לי שמץ מזה מה זה מדקים.. כן, ידעתי שקוראים לזה מדריכים, גם בכובע כתוב הדך, הדך. כן, הבנתי את זה אחרי שמישהו הסביר לי. אני מגדיר הצלחה בתור משהו שהוא יותר, אני מרגיש טוב עם זה, כי אם אני עושה משהו שמפתיע אותי, הוא לא דווקא שאתה סוטה מהיעד. לדוגמא : קרמבו, אני מרגיש שהצלחתי בקרמבו אפילו שזה לא ממש..אף פעם לא הייתה לי מטרה להיות בקרמבו, או להצליח באיזשהי עמותה חברתית, או בכללי במעגל החברתי שהוא לא הבית ספר או חברים קרובים, אה..אז אני מרגיש שהצלחה זה דבר שאני מרגיש טוב איתו".

נצן : "ואתה מגדיר את עצמך מצליח?"

אמיר : "תלוי במה, בקרמבו ספציפית כן, בלימודים - לא, לא, אבל לא מספיק, בחברים קרובים –

כן,

נועה : "נראה לי להגדיר הצלחה זה בתור איזשהו יעד מסויים שגורם לי לצאת מאזור הנוחות שלי, כדי למלא אותו ולעמוד בו, זו ההגדרה שלי בסיסית..

נצן : "והצלחה בקרמבו? איך את מגדירה או מודדת?"

נועה : "זה נורא משתנה לי, אני מציבה לעצמי יעדים במהלך השנה וזה משתלם לגמרי".

נצן : "ומה היעד עכשיו?"

נועה : "לגבש את הסניף שכולם. יש נורא ריחוק בין השכבות בגלל שהתחיל כל הנושא של פעילות לפי שכבות ושנה שעברה הצלחתי קצת להתמקד בקטע הזה וחשוב לי בתור רכזת כזה לאחד את כולם. שאני הגעתי נורא אהבתי שילד בכיתה יב' וילד בכיתה ח' יכולים למצוא איזשהו נושא שיחה משותף. שזה משהו

שבבית ספר או במסגרות נוספות- לא היה בו. אז כן חשוב לי שיהיה את האחדות הזאת- זה היעד המרכזי שאני.."

נצן: "ואיך תדעי שהיעד התגשם?"

נועה: "ואוו.אם..לא יודעת"

נצן: "את לא חייבת לענות".

נועה: "אם אני אוכל אולי לחלק בסוף השנה את הסניף נגיד לעבוד בקבוצות קטנות, וכולם יהיו כזה, טוב, לא משנה לי עם מי, אני בסדר עם כולם, כיף לי עם כולם, זה נראה לי.."

נצן: "הגדרת גם את היעד וגם את הכלי מדידה..מדהים..ויש לך תכנית שנתית".

נועה: "משהו כזה".

אמיר: "אני אשמח להוסיף שזה באמת מדהים איך ש..שאני מכיר ויש לי חברים מיב' בקרמבו, שזה דבר שאני גם אף פעם לא חשבתי שאני אוכל באמת להשיג את זה וזה גם גרם לי יותר לנסות בבית ספר".

נצן: :הנה משהו שהוא אמר, שלמדת בקרמבו ואתה מנסה אותו בבית ספר. מה אתה יותר מנסה?"

אמיר: "אממ.יש לנו, יש לנו מגמת תיאטרון בבית ספר ואני הייתי גם בקדם התיאטרון ואז חלקנו את חדר התיאטרון עם מגמת י', יא', וב- יב'. ולארבעתנו היה מופע סיום, אז אני הייתי בטוח שמה שיקרה זה כאוס תמידי ואנשים פשוט יצרחו אחד על השני ופחדתי מזה מאוד אבל, לא האמת, שהיינו בהרמוניה ממש טובה והצלחנו לעבוד על זה כך שלכל אחד יהיה זמן מספיק. אם קבוצה הייתה צריכה יותר זמן-עשינו את זה ואני הכרתי כמה אנשים מיב' שלא חשבתי בחיים שאני אצליח ממש להיות כזה חבר שלהם".

מישהו אחר: "אני חושב שגם את הקטע של איחוד מכל השכבות בקרמבו יותר מבית ספר, למרות שבקרמבו אתה מכיר הרבה ילדים בשכבות יא', יב' ובבית ספר אני פחות מיישם את זה. אז יש את החברים שכבת גיל שלך, אתה לא יכול(מדבר לא ברור) להיות עם יוד בתניקים זה באמת מוזר, אם אתה מכיר אותם עוד מהסניף זה הגיוני אבל זה..פשוט מוזר"

מישהי: "זה משתנה, יש לי חברה מאוד טובה שהיא איתי בבית הספר והכרתי אותה דרך קרמבו והיא שכבה מעליי ובהתחלה הייתי מסתובבת הרבה איתה לבד ועם חברים מהכיתה שלי לבד, באיזשהו שלב עשיתי את החיבור".

אמיר: "זו הייתה הכוונה שלי, חברים לא מקרמבו קשה להתחבר עם השכבות הגבוהות.."

מישהי : "הבנתי אותך, הבנתי אותך".

נצן : "המציאות קצת מתנהלת אחרת".

מישהי מהצוות : "כיאילו אם אני מבינה מכוון, בקרמבו יש שתי.. שהגבולות מטשטשים אין שכבות כולם ביחד".

אמיר : "ואז לדעתי בבית ספר, שהגבולות לא מטשטשים, ושאין גבולות זה קצת מציק ואז אתה מנסה לטשטש את הגבולות שוב".

נצן : "והנה הצלחת".

אמיר : "מממ".

נצן : "אתה חושב שהיית יכול להצליח לעשות את זה בבית הספר אם לא היית יודע שזה אפשרי כבר?"

אמיר : "כן לגמרי, אולי לא באותה קלות".

נצן : "אוקיי, אז זה נתן לך איזה.."

אמיר : "אני חושב שזה עזר לי, אבל מצד שני האנשים האלה, אני לא חושב שהייתי מצליח להכיר אותם, כי אחת מהן אני חושב, כיאילו ילדה אחת הכרתי לפני קרמבו ומשמה הכרתי אבל לא היה לי ממש את האומץ להגיד משהו, כאילו היי אולי כאילו נשב בהפסקות ביחד זה בסדר..אממ..אז לא היה לי את האומץ להגיד את זה לפני קרמבו והייתי נגיד לדעתי מצליח שנה הבאה"

נצן : "מאי רצייתי לשאול אותך משהו, למרות שדיברנו על הצלחה, ואני רוצה לחזור רגע למיומנויות כי את רבת ניסיון ואת רואה כבר גם איך קרמבו השפיע עלייך בצבא בעצם. את יכולה לספר לנו על זה משהו? תתני שיעור לחברים".

מאי : "קודם כל גם במסגרת הצבא אני המשכתי אז להגיע לפעולות וזה כרגיל".

נצן : "אנחנו מדברים על דברים שלמדתם בקרמבו ואתם משתמשים בחיי היום יום, אז אני לא אשאל אותך על בית ספר כי זה היה מזמן. אבל אני רוצה לשאול אם יש דברים שנגיד את מרגישה שבצבא, אני לא יודעת, הצלחת לדבר יותר עם אנשים, לייצג את עצמי יותר טוב כי אני כבר ידעתי איך עושים את זה מקרמבו".

מאי : "אז אני באמת חושבת שקרמבו לימדו אותי גם איך באמת לגשת ולדבר עם אנשים, כן? אני לא הצבתי לעצמי איזה שהם מטרות כלשהן בצבא. קודם כל כן, אני התגייסתי בהתנדבות, כאילו הייתי חיילת מתנדבת, ואני פשוט רציתי לתרום מעצמי למדינה, כמה שאפשר. אם עד עכשיו המדינה תרמה לי, אז למה שאני לא אתרום לה בחזרה. אני לא בדיוק יודעת איך להסביר את זה אבל קרמבו זה פשוט אממ..אני חושבת, אני חושבת שאני כל כך בתוך התנועה הזאת, שזה פשוט חלק מהיום יום שלי ובלי לשים לב אני פשוט פועלת על פי הזכרונות שלה ועל פי, לא יודעת, כל מה שהיא לימדה אותי".

נצן : "יש לך איזה דוגמא לתת לי על לא יודעת, על סיטואציה שנגיד קרתה לך בצבא ויכולת להתמודד בה ואז אחרי זה חשבת, ואו, זה משהו שלמדתי על זה בקרמבו".

מאי : "אממ.."

נצן : "לא חייב בצבא"

מאי : "כן, אני חושבת שזה דיבור עם אנשים זה איך לדבר מול הבן אדם שמולך, קרמבו גם ממש, קרמבו ביגרה אותי, קרמבו גרמה לי להתבגר יותר, כי בכל זאת אני התחלתי בתור נערה צעירה וזהו כיאילו וזה מה שקרמבו לימדו אותי. אני פשוט כל כך בתנועה הזאת שכזה אני לא שמה לב".

נצן : "קשה לך לבודד".

מאי : "בדיוק..אין לי איזה שהם מקרים ספציפיים או דברים ספציפיים שנתקלתי בהם ביום-יום. אני פשוט חיה את קרמבו, אני פשוט פועלת קרמבו נתנו לי כלים, אבל הא..אבל הא..אין לי, אם אני מגיעה לסיטואציה מסוימת אני לא עוצרת וחושבת, זה הכלי שקרמבו נתנו לי,,רגע בואו נשתמש בזה, פשוט, זה ממשיך פשוט, זה זורם, זה כל כך חיבור בתוך זה שאני לא שמה לב, זה חלק מהאישיות שלי".

נצן : "טוב נראה לי שנסיים בזה. תודה לכולם".

מישהי אחרת : "תודה לכם, אני נותנת לכם רגע למלא את השאלונים".

12.3 נספח ב' – תמלול קבוצה מס' 3

ניצן : "נתחיל בסבב הראשון, אני אשמח שכל אחד יאמר איך קוראים לו, בן כמה הוא, באיזה סניף הוא פעיל, כמה שנים הוא בקרמבו ובאיזה תפקיד".

עדי: "אני עדי, אני בן 12 עוד שניה יש לי בר מצווה, אני כבר 6 שנים בקרמבו ואני חטניק מסניף אופקים.

עדי הבת: "אני עדי הבת, אני בת 14 וחצי, אני שנתיים בקרמבו בתור חונכת, עולה לכיתה ט' בסניף אשדוד.

נורית: "אני גם אציג את עצמי, אני נורית, נעים מאד אני 10 שנים בקרמבו, אני גרה בקיבוץ רוחמה, זה בדרום, קרוב לעדי ועדי, ואני מנהלת את כל תחום ההדרכה המשלבת בתנועה."

נטע: "אני נטע, אני בת 17 וחצי, אההה בת 18, שנתיים בקרמבו בתור חונכת בסניף חדרה.

ניצן: אחרי נטע?"

נורית: "רון תציג את עצמך"

רון: "אני רון וייסבלום, בן 18 וחצי, כבר שנה בקרמבו, אני צריך גם לומר איך הייתה השנה?"

ניצן: "תכף נשאל על איך הייתה השנה רק תגיד באיזה סניף אתה ובאיזה תפקיד"

רון: "סניף כפר סבא, חונך.

מירב: ואני מירב, מנחה מקצועית של התנועה, בעצם חלק מהמטה, ואני שומעת ומסתובבת בכל הארץ, אני גרה באזור של בנימינה.

יעל: "אני יעל, אני בת 16 ואני מסניף באר שבע, והתפקיד שלי בקרמבו זה נקרא חונכת גלובלית, כאילו שאני יכולה להצטרף לחונכים אחרים, אין לי חניך קבוע, הגעתי לפני כמה חודשים בסוף השנה אני הגעתי אחרי פסח. 3: 20

מישהו: אמר חונכת גלובלית, לא התכוונת חונכת על?

נורית: "זה אותו שם, יש סניפים שקוראים לזה גלובאלי ויש שקוראים לזה חונך על.

מישהו: אצלנו קוראים לזה חונך על

מישהו: גם אצלנו

ניצן: יש עוד מישהו שיצא לו להיות חונך על, או חונך גלובאלי?

מישהו: יצא לי במהלך כמה חודשים, עד שהביאו לי מישהי קבועה.

ניצן: אוקי, ואיך זה היה? ומה יותר כיף? 3: 58

מישהי : אהה יותר כיף זה להיות עם חניכה קבועה, כי אתה מכיר את הבנדאם ויש לך יותר חוויות.

ניצן : זו הייתה חוויה יותר מתאימה?

מישהי : כן.

מישהי 2 : אני גם חושבת שיותר כיף להיות חונכת ולא חונכת על, והשנה אני הייתי כמה כמה פעמים כשהחניך שלא לא בא גם על חניכים אחרים, כך היה כיף אתם אבל אני חושבת שיותר כיף בתור חונכת קבועה שיש לה חניך קבוע, כאילו זה באמת כמו שאמרת, חוויה שאני לוקחת ממנה המון, להכיר אותו לאט לאט ולהתחבר אחד לשני, זה גם סוג של כמו קרמבו כזה כי קרמבו זה תהליך זה להתחבר כזה. 5: 20

ניצן : אוקי, אז השאלה הראשונה שאני אשמח ככה אם תענו עליה היא למה באתם לקרמבו? או למה באתם לקרמבו שהצטרפתם, או למה נשאתם בקרמבו לאחר שהצטרפתם? נגיד עדי אמר שהוא התחיל בגיל מאד צעיר וממקום אחד בקרמבו והיום אתה במקום אחר.

יעל : "אז אני באתי לקרמבו כדי ללמוד לקבל את האחר, וללמוד להכיר דברים חדשים שלא הכרתי או עשיתי בחיים שלי, וגם כדי להכיר חברים חדשים ולהינות פעילויות כאילו, דברים שיעסיקו אותי ביום יום.

ניצן : אוקי, ומה את מרגישה שנגיד את באמת מעט זמן אבל מה השתנה בכמה חודשים האלה? מה למדת?

יעל : שבאמת למדתי לקבל את האחר ופיתחתי חברויות וכאלה.

ניצן : את מרגישה שאת מכירה יותר ילדים ויודעת להתחבר?

יעל : כן.

ניצן : רון למה באת לקרמבו? או למה אתה נשאר בקרמבו?

רון : אני באתי לקרמבו משתי סיבות, אחת כדי לעזור למי ששונה ממני ובד"כ פחות נוהגים לקבל אותו, וסיבה שניה גם ליותר חברים ואני ממש מרגיש שהסיבה הראשונה אני ממלא אותה והיא עושה לי טוב, עדיין לא ממש מרגיש שהכרתי חברים.

ניצן : עוד לא, כמה זמן שנה?

רון : כן

ניצן : ומבחינת לעזור לאחרים את זה אתה מרגיש שכן למדת?

רון : כן.

ניצן : יש לך מחשבה למה? למה זה דווקא כן הצליח וזה פחות הצליח?

רון : זה משהו שאני יותר, כאילו יותר חזק בו, בלעזור.

ניצן : ובקשרי חברות עם אחרים? זה משהו שהוא קשה לך גם בבית ספר?

רון : כן פחות חזק

ניצן : אתה מרגיש שהדברים בקרמבו הם קצת אחרים אבל? איך אתה יכול לפתח למצוא חברים

ביום יום בבי"ס לעומת איך שזה בקרמבו?

רון : 8:40 - לא שומעת מה עונה- אחכ שיחה על המזגן וקור

ניצן : בסדר גמור. נטע, למה באת לקרמבו? 9:10

נטע : אהההמ, למה באתי? כאילו למה הצטרפתי?

ניצן : למה הצטרפת ולמה נשארתי, למה את ממשיכה לבוא?

נטע : אני מנסה לחשוב מאיפה להתחיל להסביר את זה, בחיים שלי אהההם, כי גם בסיפור שיש לי כי רוב החיים שלי, אני יש לי צרכים מיוחדים ורוב השנים אני למדתי בבי"ס רגיל וכאילו רוב השנים אני לא כל כך, לא תמיד הרגשתי שייכת וכל הזמן הרגשתי בחיים שלי שתמיד היה לי כסף, בבי"ס הרגיל לא היה לי כסף, ולא היה לכולם סבלנות או קשב לקבל את האחר, בכלל היה לי קשה שם. על קרמבו שמעתי מתחילת שנה שעברה ובאמת מדהים לבוא, באמת מדהים לבוא, אני הלכתי לנסות היה לי כסף פשוט לא יכולתי לעזוב והיה לי כסף ופתאום הרגשתי שייכת ושלא כל החיים שלי מסובכים ומאד קשה לה, ושגם באמת סוף סוף יש מקום כזה שגם כולם מתייחסים לכולם וכולם שווים, כאילו רוב השנים בחינוך רגיל ולא כולם התייחסו אלי כמו שצריך ויפה אבל שאני באה לקרמבו אני מרגישה כסף, כאילו זה הבית שלי.

ניצן : את מרגישה שיש הבדל גדול בין קרמבו לבית הספר? 12:00

נטע : עכשיו בביס גם, הביס הוא אחר לא בית ספר רגיל, סוף סוף אני בבית ספר שרציתי לבוא, אני

עברתי לדמוקרטי בחדרה, הוא 30 שנה קיים הרבה שנים, זה דמוקרטי הראשון בארץ וממש כסף שם.

ניצן : ושם את מרגישה שמקבלים אותך יפה?

נטע : כן, שם לומדים גם דברים לחיים, לא רק לומדים כמו בבית ספר רגיל מלמדים דברים לחיים

ולמדתי שם הרבה דברים לחיים שלא ידעתי בעבר.

ניצן : אוקי, עדי הבת? 13:00

עדי : אני באתי קודם כל לעזור לאנשים, כי בפעם הראשונה שעזרתי זה הרגיש לי מוזר, אבל אחרי כמה זמן הרגשתי שייכת, ונשארתי בכנפיים של קרמבו כי אני מרגישה שם הכי טוב שאני יכולה להרגיש לא משנה באיזה מקום כלשהו שאני אהיה אני ארגיש טוב עם עצמי שם כי אני עוזרת ועושה, לא כל הזמן נשארת במקום. זה עוזר לי להתקדם, וגם מבחינה חברתית.

כמעט יותר מ6 שנים אפילו יותר, כמעט שבע שנים ורק השנה התחלתי ל#### אז זה עוזר מאוד מהבחינה החברתית.

ניצן : ויש לך עכשיו יותר חברים?

עדי : כן גם בכנפיים של קרמבו וגם בבית ספר. ככל שאני מסתכלת על זה יותר אנשים רוצים לבוא.

ניצן : באיזה ביי"ס את לומדת?

עדי : אני לומדת במקיף ח' זה ביס רגיל. אבל באתי בעיקרון לעזור ולהיתפתח מבחינות אחרות, אבל בעיקר לעזור.

ניצן : אוקי, ועדי הבן?

עדי : אני התחלתי בגיל יותר קטן, כשהלכתי לקרמבו בתור חוג אחרי ביה"ס ומאד נהנתי אז המשכתי והמשכתי לבוא, ואני שמח שעשיתי את זה.

ניצן : ומה עשית השנה בתור חצניק?

עדי : אההה האמת שאני מרגיש שלא עשיתי כל כך הרבה, כאילו לא עשיתי את כל מה שיכולתי לעשות

ניצן : ומה יכולת לעשות?

עדי : כאילו לבוא יותר לפעולות ולא רק לבוא לזה של החצניקים, והחלטתי שהשנה אני הולך לעשות את זה, להיות יותר רציני.

עדי הבת : רציתי להוסיף משהו שלא אמרתי : שאני הכרתי לפני ששמעתי על זה בהתחלה בשנה הראשונה שלי לפני שעשו את ה... שבאו כמה מהסניף שלי והסבירו מה זה קרמבו ושמעתי על זה משניים מהבית ספר שלי ושניהם היו בקרמבו ושניהם עם תסמונת דאון, והיו בסניף כשהצטרפתי. אחד מהם הוא

לצערי עזב ואחד מהם היה צריך לעבור לבית ספר אחר מכל מיני סיבות ובהחלט לעזוב את הסניף, פשוט כי היה לו כיף עם הבית ספר ולא בתור חניך.

ניצן: דרך אגב מישהו מכס ולך לעוד תנועת נוער? 17:05

עדי: בסניפים יש ילדים עם צרכים מיוחדים ככה ששמעתי על זה משני ילדים עם צרכים מיוחדים.

מירב: רציתי לשאול את עדי אם אפשר, אמרת שהתחלת לבוא לקרמבו בתור חוג של אחרי הצהריים,

ועכשיו בתור מה אתה בא?

עדי: אני בקרמבו יותר בכיוון של חונך או חצניק

מירב: אז אם זה לא חוג אז מה זה בשבילך?

עדי: מקום שכיף לבוא, בלי קשר לחוג או לא חוג אני מאד אוהב את החברה פה.

האמת שאני הולך גם לקבוצה כזו שנקראת בית הגלגלים, זו קבוצה שפעם בחודש נפגשים בשישי

שבת ועושים סוף שבוע בלי ההורים. וגם יש מחנה קיץ בקיץ, הייתי שם לפני שבועיים.

ניצן: מה ההבדל בין בית הגלגלים לקרמבו?

עדי: בעיקר הזמנים של הפעילויות, בכנפיים של קרמבו זה כל שבוע, בית הגלגליים זה סוף שבוע

פעם בחודש.

ניצן: וחוף מהזמנים הרבה ילדים מספרים לי, וגם אתם אמרתם שבקרמבו מרגישים תחושה של

בית ומשפחה, אתה מרגיש את זה גם שם?

עדי: כן

ניצן: ושם זה רק ילדים עם מוגבלויות נכון?

עדי: כן, יש שם גם כל מיני מבוגרים שהם סטודנטים וכל מיני דברים כאלה.

ניצן: ואיזה חוויה מבחינתך ככה לא יודעת אם להגיד יותר לוקחת אבל בתור מישהו שרואה את

שתי החוויות האלה גם תנועת נוער כמו קרמבו שיש בה ילדים מעורבבים מכל מיני סוגים לעומת בית

הגלגלים שזה באמת מיוחד רק לילדים רק עם מוגבלויות, אתה יכול לדבר אולי על השוני בין שתי הקבוצות

שאתה שייך אליהן?

עדי : האמת שאני לא יודע כל כך להגיד עם זה שוני כי בעיקרון יש את אותו קונספט, שזה מקום לילדים עם צרכים מיוחדים שיעשו דברים מיוחדים. אולי בלי כנפיים של קרמבו בית הגלגלים לא היו עושים דברים כאלה מיוחדים.

ניצן : וכל השאר אני מבינה שאתם רק בקרמבו? לא הולכים לצופים או תנועות כאלה... 19: 55

ניצן : השאלה הבאה שלי הרבה מכם דיברתם על זה שאתם עוזרים לילדים אחרים או מישהו שמתווה דרך לילדים אחרים? שעוזר לאחרים

מישהי : זה מרגיש נהדר בוא נשים את זה ככה על השולחן, זה מרגיש באמת נהדר.

ניצן : אוקי, תספרי קצת, תני איזה דוגמא

מישהי : אוקי, איך אני אסביר את זה? המדריכה שאיתי לא הייתה היום ואני כאילו צריכה לדאוג להכל לחניכה שלי, אז הרגשתי טוב שאני עושה את זה, כי לפעמים אני עוזרת לה לצייר או לכתוב. סוף סוף אני עושה משהו שבאמת עושה לי טוב.

ניצן : זה עושה לך טוב אני רואה את החיוך, יש עוד מקומות שבהם את עוזרת לאחרים או את נורא נורא חשובה למישהו אחר?

מישהי : חוץ מלמשפחה לא 21: 00

ניצן בביס או עם חברים שלך?

מישהי : לא, בבית שלי פחות כי בוא נגיד שאני לא מתחברת לילדים שבכיתה.

ניצן : למה את חושבת שבבית קשה להתחבר לילדים שבכיתה?

מישהי : כפי שהיא אמרה גם אני עם צרכים מיוחדים וזה באמת קשה להתחבר אליהם, כאילו אתה בא מעולם כזה שונה של כל מיני דברים והם גם באים מעולם שונה.

ניצן : מה שונה בעולם שלך? איזה כל מיני דברים?

מישהי : כאילו לא יודעת, כולם נשארים בבית ובשעות האלה ישנים או במחשב ואני פה ואני עושה כיף אז כאילו אני לא יודעת איך להסביר את זה, אבל אני אוהבת יותר את קרמבו שזה מרגיש שאתה גם מיוחד אבל אתה גם עוזר וגם תומך.

ניצן : נשמע שזה ממש חשוב לך

מישהי : כן זה ממש חשוב לי.

מישהו 2 : גם כן לחנוך בשבילי זה יותר מנהדר, זה חשוב לי זה כמו מתנה לחיים, זה פרס כזה כאילו זה ממש איך אני אסביר את זה, זה פשוט כמו להגיד תודה זה גם להכיר אנשים חדשים וגם מסגרות. אני לפחות אישית, ככה אני, זה עצמאות שיש עוד אנשים שהם כמוני ושהחיים מסובכים ולא הכי קשה להם בעולם הזה, ואנחנו יכולים ממש לעזור ושאני אוכל להגיד לעצור, להסביר וממש לכוון. 24:00

ניצן : אוקי, מה רצית להגיד ליאל?

ליאל : אני כאילו כשאני עוזרת למישהו שקשה לו או שיש לו בעיה או משהו זה ממש משמח אותי כי אני מרגישה שעשיתי משהו טוב.

ניצן : את מרגישה שאת לומדת מזה דברים כשאת עוזרת למישהו אחר?

ליאל : כן, אני חושבת שכן אני לומדת מה זה עושה לו ומה זה עושה לעצמך.

ניצן : אז מה זה עושה לך? זה נותן לך תחושה טובה?

ליאל : כן,

ניצן : יש עוד דברים שאת יכולה לחשוב עליהם חוץ מתחושה? יש עוד מקומות בחיים שאת עוזרת

לאחרים?

ליאל : פחות, לפעמים אני נגיד עוזרת לאמא שלי לקפל בגדים

ניצן : אבל חוץ מבמשפחה או בקרמבו זה לא משהו שיוצא לך קבוע לעזור לאחרים, את מרגישה

נגיד שיותר פעמים עוזרים לך?

ליאל : לא אני חושבת שאני עוזרת הרבה אבל לא על בסיס קבוע.

ניצן : בקרמבו זה קורה על בסיס קבוע וזה עושה לך טוב?

ליאל : כן.

ניצן : רון אתה רוצה להוסיף משהו? איך זה בשבילך להיות מישהו שעוזר למישהו אחר?

רון : (חושב) לא

ניצן : אולי אתה יכול לספר לנו איזה סיפור או דוגמא על משהו שעשית השנה שעזרת למישהו?

רון : אני לא יודע לחשוב על משהו אחד, בשבילי להיות חונך זה לדעת שכאילו בשבילי זה מרגיש טוב אפילו אם גרמנו לחניך לחייך נגיד בשבילי זה אחד הדברים הכי משמחים 27:00

ניצן : אתה יכול לתת לנו איזה דוגמא למשהו שעשית עם החניך שלך שגרם לו לחייך?

רון : עשיתי אתו סיבוב בחוץ, והוא מתקשר. הוא התחיל לצחק וזה גרם לי למוח כי אתה לא יודע נגיד איך החיים שלו מחוץ לקרמבו איך הוא בבי"ס. זה מרגיש טוב שהוא בא ויש מישהו שמקבל אותו וזה גורם לי רק לרצות להיות חונך טוב יותר בשביל אותו חניך.

ניצן : מקסים, תגיד עדי, למרות שאתה חצניק אתה גם עוזר לאחרים?

עדי : בבית אני משתדל לעזור כמה שאני יכול, ונגיד בביס נגיד עם חברים צריכים עזרה עם הלימוד או שהם לא מבינים את החומר אני משתדל לעזור ומסביר להם.

ניצן : אתה יודע להסביר טוב לחברים?

עדי : כן בערך.

ניצן : יפה, זה הרבה ובקרמבו יוצא לך להרגיש שאתה עוזר לאחרים?

עדי : את האמת שלא, אבל יש לי הרגשה טובה שאני נמצא עם האנשים פה עם האנשים של קרמבו שעובדים וחונכים ואני יודע שהם מוכנים לעזור לכולם. 29:05

ניצן : זאת אומרת שאתה יודע שיעזרו לך אם תצטרך?

עדי : כן

ניצן : ובביס אתה גם מרגיש בטוח שאם יקרה משהו אז שיעזרו לך ?

עדי : את האמת שכן. לא יודע למה אבל לא חוויתי כל כך קושי בכיתה.

ניצן : איפה אתה לומד?

עדי : מבואות הנגב?

מירב : גם יש שיבוצים לשנה הבאה כבר?

מישהי : לא נראה לי עוד אין שיבוצים. אחרי המחנה נראה לי.

מישהי 2 : בד"כ השיבוצים באים אחרי שעושים לנו הכשרות עם פתיחת השנה.

ניצן : השאלה הבאה, אני רוצה לבקש מכם להתייחס לאיך זה משפיע בעיניכם על הפעילות בתנועה זה שיש אנשים כל כך שונים ומגוונים, עם צרכים מיוחדים או בלי צרכים מיוחדים? מהי ההשפעה שבקרמבו יש ילדים כל כך מגוונים? בבי"ס אתם לא פוגשים ילדים מסוגים כל כך שונים באותה כיתה? בד"כ זה לא ככה 05: 31

נטע : טוב הבי"ס שלי שונה הוא דמוקרטי זה לא ככה. כל שיעור זה בחדר אחר, זה לא כיתות זה חדרים ויש לזה מספרים, וגם אין צלולים. הבי"ס שלי שונה גם.

ניצן : ויש בבי"ס ילדים מגוונים כמו בקרמבו?

נטע : כן, יש ילדים מגוונים נגיד אני, יש כיתות תקשורת שזה לילדים עם אוטיזם.

ניצן : בבי"ס הדמוקרטי? יש שתי כיתות מיוחדות?

נטע : כן, יש שתי כיתות תקשורת שזה לילדים עם אוטיזם, ויש עוד כמה ילדים שהם עם צרכים מיוחדים, יכול להיות שיש גם עוד כמה שאני לא מכירה ויודעת. אני לא מכירה את כולם.

ניצן : אבל זה נשמע שונה, כי נשמע שיש בבי"ס שתי כיתות מיוחדות ובקרמבו כל הקבוצות מאד

מאד מעורבות 05: 33

נטע : יש שתיים

ניצן : אז בואי נחזור לקרמבו, איך זה בקרמבו, אולי עדי הבת אולי תתני לנו דוגמא ואז נחזור לנטע?

עדי הבת : אני אשווה את קרמבו לעומת הבי"ס, בבי"ס אני מרגישה מאד שונה אני חשה הרמה שלי בכל מיני מקצועות ולעומת זאת בקרמבו שלא מתייחסים רק לציון אלא בקרמבו שמים איך שאתה באמת, איזה בנדאם אתה, ולדעתי זה הכי חשוב בקרמבו. זה לא משנה איזה מוגבלות או לא מוגבלות. זה שאני ואני בטוחה שעוד כמה במקול מיני קבוצות עם מוגבלות מכל מיני סניפים כן מדריכים או חונכים שכן חונכים ילדים עם אוטיזם, לדעתי זה חשוב כי לעומת תנועות אחרות שאני יודעת מאחותי שלא נותנים להם את האפשרות לעשות את זה, פה נותנים את האפשרות שנחנך ונותנים לנו דרך.

מישהי : אני חושבת שאתה גם נחשף לדברים שאתה לא ראית ביום יום וגם אתה לומד לקבל את השוני של האחר. לומד דברים שאתה לא הכרת בחיים שלך.

ניצן : כמו מה? תני לי דוגמא למשהו שלמדתי? משהו שעשית איזשהי פעולה שזה היה לך חדש,

שאמרת רק בזכות זה שאני בקרמבו הצלחתי לעשות את זה או השתתפתי בפעולה כזו 50: 34

מישהי : שלמדתי לקבל אנשים שהם שונים ממני.

ניצן : כמו מי? מי הבנדאם הזה שקיבלת ולפני זה לא היית מקבלת אותו?

מישהי : לא שלא הייתי מקבלת אותו פשוט למדתי לקבל אותו.

ניצן : תני דוגמא

מישהי : הייתה פה ילדה שהצטלמתי אתה למדתי לקבל אותה.

ניצן : מה למדת?

מישהי : שזה לא משנה מישהו אחר, בסוף זה בנדאם רגיל וזה אותו דבר.

ניצן : ומה למדת על עצמך?

מישהי : אההם למדתי על עצמי, שאני מסוגלת לקבל גם אנשים שהם לא כמוני.

ניצן : מקסים.

מישהו : אני גם הכרתי דברים חדשים בכנפיים של קרמבו, למשל שנה שעברה הכרנו כמה חדשים

שלא ידעתי אליהם בכלל וחניכות שלי.

ניצן : כמו מה?

מישהו : למשל יש חניכה עם בעיה קוגניטיבית עם בעיית תקשורת והיא הסבירה לי, היא גם יודעת

איך להסביר לי כדי שאני אבין, הבנתי שזה עיכוב התפתחותי. השנה הייתה לי חניכה שיש לה תסמונת

ויליאמס שהיא די נדירה, וזהו וגם ראיתי אהססם לא יודעת להגיד אבל הלהקה נו, שכחתי איך קוראים

לה, שלוח יש בזה ילד עם תסמונת דאון. 30: 37

ניצן : אני רוצה לשאול קצת על עוד דברים שלמדתם, הרבה ילדים מספרים שהם למדו בקרמבו כל

מיני דברים על עצמם, גם דברים שהם יכולים לעשות אותם והם אף פעם לא עשו אותם לפני, אני רוצה

שתנסו לספר לי על משהו קטן שלמדתם בקרמבו והאם הדבר הזה שלמדתם בקרמבו אתם חושבים שאתם

יכולים לעשות אותו במקום אחר, נגיד בבית או בבי"ס? כמו שאורי למדתי לתקשר עם מישהי שפעם לא

ידעתתי איך לדבר עם ילדה כזאתי... 25: 38

מישהי : איך אני אסביר? לפני שהגעתי לקרמבו חשבתי שלא ייתנו לי בחיים לעזור כאילו כמו

לאחרים חוץ מבבית אבל כשאני מגיעה לפה אני מגלה שאני כן יכולה לתקשר עם אנשים שלא הכרתי. אני

פחדתי פעם הראשונה שהכרתי לפה לתקשר עם מישהו אחר שיש לו תסמונת ולא ידעתי איך לעשות את זה,

אחרי שהסבירו לנו מזה והכינו אותנו שיש דברים כאלה לימדו אותנו איך לדבר אתם, ואני נפתחת ואני מבינה שצריך לדבר אתם כמו בנדאם רגיל. זה נורא קשה שאני מרגישה שנאי יכולה לדבר עם החניכה שלי על כל דבר והיא תבין אותי.

ניצן : אז זה משהו שגם את למדת?

מישהי : למדתי איך לקבל את האחר.

ניצן : ולמדת גם לקבל יותר את עצמך?

מישהי : כן, הרבה יותר.

מישהי 2 : יש לי משהו גם להגיד שלמדתי על עצמי, פעם לא הייתי מכל המקובלות האלה בחברה, כאילו ככה לפחות הרגשתי, וכשהגעתי לפה כולם היו נחמדים איתי והרגשתי שממש טוב לי פה, זה מה שלמדתי על עצמי. לדעת שאני באמת רצויה ובאמת אוהבים אותי, ורק אני צריכה להאמין בעצמי ולנסות לפתח חברויות וליצור קשרים.

ניצן : והצלחת לפתח חברויות וליצור קשרים?

מישהי 2 : כן

ניצן : זה משהו פחות הולך לך במקומות אחרים? שבזכות זה שאת בקרמבו את מצליחה גם לשנות משהו בסביבה שהיא לא קרמבו? משהו שלמדת כאן את יכולה לעשות אותו גם בכיתה או בבי"ס? 35: 40

מישהי 2 : האמת שיש לי כמה חברות מסוימות אני לא מאלה שיש להם אלף חברים אבל פה ממש הרגשתי שיש לי מלא חברים ואני רצויה ואני מתקשרת אז כולם פה ממש עזרו לי.

ניצן : עדי מה אתה מרגיש? או לומד?

עדי : אני מרגיש שאני לומד על כל מיני אנשים בעולם הזה, לומד על סוגים של מוגבלויות ומה זה בעצם אומר ובסה"כ זה גם בנדאם אולי יש לו קצת בעיות אבל זה עדיין בנדאם.

ניצן : ואתה לומד גם מה לעשות עם זה, נגיד עכשיו יקרה איז מקרה שיהיה ילד שקשה לו לעלות מדרגות וישבצו את הכיתה שלו נגיד בקומה שניה וזה גם לא פייר אבל יגידו אח"כ נשים אותו בקומה ראשונה אבל כל החברים שלו לכיתה יכעסו ששמו אותם בקומה הראשונה ולא שניה כי כל השכבה בקומה שניה. אתה חושב שתוכל לעשות עם זה משהו? לנסות להסביר להם? 00: 42

עדי : אני יכול לנסות להסביר הם לא צריכים לכעוס הוא לא באמת רוצה, אם הוא היה יכול הוא היה מוותר על זה אבל אין מה לעשות הוא לא תמיד יכול, כל אחד והמתנות שלו.

רון : אני אתחיל מהשאלה הקודמת, אני דווקא ממש ממש אוהב את הגיוון פה וזה באותו זמן גם מאתגר אותי ללמוד זאת אומרת להתחבר לכל מיני, שכל אחד בא ממקום שונה ואני עדיין מנסה ללמוד את זה ואני מנסה להבין את השפה המיוחדת של כל דבר. באותו זמן גם אני מרגיש כמה שעדיין אני לא יודע איך להבין איך זה מחוץ לקרמבו אבל אני עדיין מנסה ללמוד איך לשים ילדים. יודעם מה אני אדבר על מה שאני מרגיש שדווקא ממש התחלתי ללמוד פה, זה להיות סבלני לאנשים ולא להיכנע, כאילו לנסות הרבה יותר להבין דברים שאני לא מבין, קרמבו עושה אותי יותר אוורירי. 35: 44

מישהי : גם אני רציתי להגיד שמאז שהצטרפתי הרגשתי שזה עזר לי וגם אני יותר חברותית, היו לי בעיות חברתיות ואין לי הרבה חברות.

ניצן : ובקרמבו יש לך חברות? יש חברות מהסניף שאתם נפגשות מחוץ לפעולות?

מישהי : אין לי הרבה חברות שאני נפגשת אתם אבל כן בסניף שלי אני מכירה אנשים, אין לי בעיה לדבר וכל זה, אני מעבר להכל אני אוהבת לדבר עם חברות שלי, גם כשאני עצבנית או עצובה.

מירב : את מגיעה לסניף פעם בשבוע או פעמיים?

מישהי : פעם בשבוע, כן השנה זה היה פעם בשבוע. אני בקבוצות שכבי"ג, זה אחרי הפעילות. אנחנו זה אחרי שהפעולות חניכים מסתיימות.

נורית : ואיך את מרגישה שם? בפעולות שכבג? 00: 46

מישהי : גם כן כיף, לפעמים אני זוכרת כמה פעמים עשו סוג שאני פחות אוהבת ואני לא אוהבת אישית...

נורית : כמו מה?

מישהי : שואה וכאלה, אני מאד רגישה, כשיש משהו עצוב קשה לי להוציא את זה מהראש ולקח לי הרבה זמן.

ניצן : עוד התייחסויות דווקא על חברים, אני כן רוצה לשמוע אם יש לכם יותר חברים בזכות קרמבו? אם אתם נפגשים עם יותר חברים בסוף שבוע?

מישהי : אני לפעמים נפגשת כאילו פתאום עם חברה, בטעות כאילו, זה קורה הרבה בטעות.

זה אומר שאתה לא מתכוון לפגוש אף אחד ופתאום בקניון פגשתי מישהו מהסניף.

מישהי 2 : אני הייתי אמורה ללכת למסיבת יומולדת של ילדה מהסניף, זה בסוף לא הסתדר לי אבל

הייתי אמורה להיות במפגש. 47: 45

ניצן : חוץ מהילדה הזאת יש עוד חברות שהם חברות מהסניף ואתן נפגשות גם אחר הצהריים בלי

קשר?

מישהי : לא את זה עוד לא, אבל יש מפגשים כאלו מתוכננים שהצוות מתכנן שאנחנו הולכים לפארק

הפעמון ואוכלים שם, אז כאילו גם נפגשים אחרי הפעולה עצמה.

מישהי : לנו יוצא לדבר עם בנות מהסניף שעות בטלפון, יש לי המון שיחות עם חברות מהסניף.

ניצן : השאלה הבאה דורשת קצת יצירתיות, אני רוצה שתדמינו אם החיים שלכם היה ספר,

שמספר את כל הסיפור מהרגע שנולדתם ועד היום ובתוך הספר הזה יש פרק אחד שמתאר את ההשתתפות

שלכם בקרמבו או את התקופה שלכם בקרמבו, מה שאני רוצה לבקש מכם זה שתבחרו שם לפרק הזה, קצת

קשה....

מישהי : שינוי חיי.

מישהו : שינוי חיי החברתיים

ניצן : עדי הבן?

עדי : קרמבו זה טעים והוא מצמיח כנפיים אולי?

ניצן : אוקי, תסביר. מה הקשר של זה לחוויה שלך בקרמבו?

עדי : אני חושב על זה שנגיד קרמבו זה דבר מאד עדין נגיד, שכאילו שמבינים שהוא עדין ושעוטפים

אותו צריך לעשות את זה בזהירות, ככה אני מרגיש גם שדי עושים בכנפיים של קרמבו. שיודעים איך לעזור

לי אם אני צריך.

מישהו : לי יש, סוג של נותנים לי כנפיים.

ניצן : שזה אומר? מה זה אומר שנותנים לך כנפיים?

מישהו : תומכים בי, עוזרים לי להאמין בעצמי כאילו.

ניצן : זה עובד? אתה מרגיש שאתה יותר מאמין בעצמך בזכות קרמבו?

עדי : כן

ניצן : אתה יכול לתת לי דוגמא? במשהו שלא האמנת בעצמך ובזכות קרמבו אתה יודע שאתה יכול?

50: 30

עדי : כאילו באמת הקטע הזה של סטנדאפ, שכאילו בעצם התחלתי לעשות סטנדאפ בזכות זה שהציעו לי בעצם ללכת לעשות מופע חימום לקיציס בכנפיים של קרמבו. בהתחלה לא הייתי בטוח וגם לא ידעתי כל כך מזה סטנדאפ.

ניצן : אוקי, במיוחד כשאתה יושב, יש לי חבר שהוא בכיסא גלגלים והוא עושה סטנדאפ אז הוא קורא לזה סיט דאון (sit down)

עדי : בתקופה הזו עוד יכולתי ללכת אז כאילו... כשאמא שלי שאלה אותי אם אני יודע מה זה סטנדאפ אמרתי לה אמא אני יודע זה לקום

צחוק ברקע 51: 00

ניצן : אז למדת מזה סטנדאפ ואז?

עדי : אז עשיתי את הסטנדאפ הזה של קרמבו שחיממתי את קיציס והאמת שמאד נהנתי מזה ומאז המשכתי עם זה עם הקטע של בדיחות וסטנדאפ.

ניצן : ממש תפסת מקום שאתה יכול להביא את עצמך.

עדי : כן, חשוב שהרבה מאיתנו לא כל כך יכולים לעשות שום דבר חוץ מלצחוק על זה.

51: 45

ניצן : זה אחלה מיומנות לדעת לצחוק על זה, אתה אומר שלמדת אותה בזכות קרמבו?

עדי : כן.

יעל : אני חשבתי על קרמבו מעיפה אנשים גבוהה לשחקים. חשתי על זה כי קרמבו באמת עוזר לאנשים פה ומעלה אותם למעלה ומלמד אותם דברים על החיים שהם צריכים להתמודד אתם גם כשהם רואים דברים מבחוץ. והוא מפתח קשרים חברתיים וזה כאילו חשבתי על השם הזה כי הוא מעיף אנשים למעלה, הוא עוזר להם ומרים אותם

ניצן : אבל אם לא נדבר על אנשים אלא נדבר על יעל, אז היית קוראת לזה קרמבו מעיף את יעל גבוהה לשמים? זו כותרת מתאימה?

יעל: כן, זה עזר לי במלא מובנים אז כן.

מישהו: קרמבו נותן כנפיים

ניצן: בוא ננסה למצוא שם שהוא בלי המילה קרמבו, רון יש לך רעיון לשם בפרק בספר? יכול להיות

גם משפט לא חייב להיות קצר 30: 53

רון: יש לי: זוג או כנפיים, כי אני מרגיש שאני מנסה כאילו כמה שיותר לעזור לחניך שלי וגם

לחניכים אחרים אם מתאפשר ואני מאד פותח את הבנדאם יותר וגם כשאני מנסה לעבור שינויים חבתיים

אז זה כאילו שאני מנסה לתת גם כנפיים גם לי וגם לו. בינתיים אני מנסה בשנה הזאתי

ניצן: אצה מרגיש שאתה בנסיון? שאתה עוד עובד על זה?

רון: אני מרגיש שאני עושה את זה לאט, שזה תהליך.

ניצן: אז נתנו שמות. הדבר האחרון, אתם צריכים ללכת ב12, נכון? אז אנחנו נעשה סבב הכי קצר

שאני אשמח שתגידו מה זה הצלחה בשבילכם ומה זה הצלחה בקרמבו?

יעל: להתחיל?

ניצן: מה זה הצלחה בחיים בכלל? ואיך אם יודעים שהצחתם? ומה זה הצלחה בקרמבו. ויעל ביקשה

להתחיל...20: 55

יעל: הצלחה בחיים זה קודם כל להיות בריא אני חושבת ואחרי זה מגיעים הדברים שאחרי זה,

להצליח בלימודים בשבילי זה הצלחה בחיים, לפתח חברויות להיות חברותי לדעת לדבר עם אנשים. והצלחה

בקרמבו אני חושבת שפשוט שאני רואה שאני מצליחה אני פשוט מתחברת לעולם השונה, לעולם שאני לא

מכירה בחיי היום יום שלי, אז זה ממש בשבילי אומר להצליח בקרמבו.

ניצן: אוקי להצליח להתחבר למישהו שהוא שונה ממך. רון?

רון: הצלחה בקרמבו בשבילי זה לקבל את השונה והצלחה בחיים זה בשבילי זה להספיק להשיג

מטרות שהצבתי לעצמי, בשבילי זה כאילו להיות יותר קצת יותר ##### 40: 56

וגם להתקדם.

ניצן: יפה, חלומות.

מישהי: הצלחה בחיים אההם בשבילי זה להצליח קודם כל, נכון שלא להישאר אתה. אבל אני

חושבת מבחינתי חשוב בחיים בשביל הצלחה זה שאתה תצליח להשיג את היעדים שלך של מה שאתה רוצה

להצליח בחיים. אני למשל רוצה להצליח למצוא מבחינה חברתית. שמאד קשה לי. והצלחה בקרמבו זה מבחינתי שאני מצליחה כל פעם שאני עם החניך שלי להעביר פעולה ושהוא זורם איתי וכיף לו איתי ולי כיף שהוא מבין אותי ואני מבינה אותו ושאיני מתחברת אליו. ושאיני חוזרת הביתה אחרי הפעולה בערב כזה עם מצב רוח טוב, זה מבחינתי הצלחה של הכנפיים של קרמבו.

מישהו: נתחיל מהצלחה בקרמבו, זה ישמע לכם נדוש אבל אצלי הצלחה בקרמבו זה שאני רואה את החניכה שלי חוזרת עם חיוך על הפנים כאשר אני מחזירה אותה להורים שלה. הצלחה בחיים זה אצלי הצלחה בלימודים. שמוקירים לי תודה.

ניצן: עדי אחרון חביב.

עדי: אני חושב שהצלחה בחיים אני חושב שזה בצד החברתי, אצלי בוא נגיד מבחינת הסטנדאפ שאני מספר בדיחה ואנשים נקרעים מצחוק אז אני מרגיש שאני עשיתי את שלי. ומבחינת קרמבו נגיד זה להסתדר עם החניכים ולהצליח לשלב את קרמבו בחיים למרות שיש ביי"ס ומבחנים וכל מיני כאלה זה באמת ממש כל הכבוד למי שהצליח.

ניצן: ההתמדה כאיל?

עדי: כן.

ניצן: טוב אני אגיד תודה לכולם! יש לנו איזה טופס קטן שאני אשמח שתמלאו כדי שיהיו לנו את כל הפרטים, ותהנו במחנה, שמחתי לפגוש אתכם.

12.4 נספח ג' – תמלול קבוצה מס' 4

ניצן: "נתחיל בסבב אני אשמח שכל אחד יגיד שם, בני כמה אתם, מאיפה אתם, מאיזה סניף, כמה זמן אתם בקרמבו ואיפה אתם לומדים.

עמית: אני עמית אני מסניף הרצליה, אני 3 שנים בתנועה אני לומדת בחינוך יחיד לא יודעת עם משנה השם של הביי"ס או לא, להגיד עוד משהו?

ניצן: תפקיד וכיתה?

עמית: אני מדריכת חונכויות ועולה לכיתה י"א.

ארי: קוראים לי ארי אני מסניף רעננה, עולה לכיתה י"ב אההה אני בסניף השנה הולך להיות רכז שכב"ג, אני אנה שלישיית בתנועה.

עידו: אני עידו מפתח תקווה לומדת בחינוך רגיל, חונך, עולה לגיתה ט' עכשיו אני מתחיל שנה שלישיית בקרמבו.

שיר: אני שר עולה לכיתה י עכשיו אני מתחילה את השנה הרביעית שלי בקרמבו והשנה אני אהיה מדריכה של כיתה ו', לומדת בחינוך רגיל. אני מסניף כפר סבא.

ניצן: ואף אחד לא מכיר אף אחד עד כה? מעניין

מעין: אני מעין מסניף קיצי אני עולה לכיתה י"א ומתחילה את השנה החמישית בקרמבו ואני מדריכת חונכויות.

ניצן: אז באמת אף אחד לא מכיר אף אחד וכולם חדשים, מעניין. דורלי תציגי את עצמך. 2: 10

דורלי: אני דורלי, אני אחראית על האגף המקצועי בכנפיים של קרמבו, מהמטה, מכירה את קרמבו המון המון שנים, אבל כבוגרת תנועת נוער אני בוגרת תנועת הצופים.

ניצן: וכמה שנים את בקרמבו?

דורלי: בקרמבו בגלגול הזה אני ממש חדשה, אני 4 חודשים בארגון בתנועה.

ניצן: מרגש יפה. אז באמת גם מפגש מגניב לכולנו ואני נורא שמחה שיש אפשרויות להכיר גם בתוך הפגישות האלה ילדים וחברה מסניפים אחרים.

השאלה הראשונה שלי היא אליכם למה אתם כאן? למה באתם לקרמבו למה אתם ממשיכים ללכת לקרמבו? שבתוך כל אחד מזה לכל אחד יש את הסיבות שלו. מעין רוצה להתחיל? 3: 05

מעין: אני בקרמבו כי שמעתי על זה כשעליתי לכיתה ג' מאחות של חברה, ואז תמיד אני וחברה שלי כאילו ישר התחלנו לדבר על זה שאנחנו ממש רוצות, התלהבנו מכל הדבר, כאילו התנועה ואז בעצם גם כאילו היינו מכירות חניכים מהסניף מגיל קטן ואני ידעתי שאני רוצה להיות שם.

ניצן: איך הכרת את החניכים מהסניף?

מעין: יש לנו ישוב מאד קטן, אז כאילו רואים את החניך בבריכה או רואים אותם בכל מקום.

ניצן: מאיזה ישוב את?

מעין: צור יגאל.

ניצן : ונכנסת בגיל?

מעין : אההם נכנסתי נראה לי במתי שמתחילים כיתה ח'. ישר כאילו בהתחלה כשעשו את

הפרזנטציה הראשונה ואז התחילו את ח"צ .

ניצן : אוקי, ולמה נשארתי מאז שנכנסת?

מעין : כי יש שם אחלה אנשים, המקום היחיד שבאמת רואים את כל הדתיים והחילונים, ילדים

שמגיעים לא מהישוב שלנו, שבאים ממקומות אחרים ובאמת זה כיף ושונה מכל תנועת נוער אחרת שאני מכירה.

ניצן : היית בתנועת נוער אחרת? 4: 30

מעין : הייתי בצופים, יש לנו שני שבטים ביישוב. אז הייתי שם ופחות התחברתי לזה, וכאילו יש

כל מיני קבוצות שם אבל זה פחות היה כיף כמו להיות בסניף של קרמבו.

ניצן : אוקי, תודה. שיר?

שיר : הצטרפתי לא, קודם כל שמעתי על קרמבו בכיתה ד' ואבא שלי הכיר את התנועה קצת,

ובסוף כיתה ו' החלטתי שאני רוצה יותר, ואז נכנסתי ישר בכיתה ז' לפרוייקט ח"צ ואז בכיתה ח' חנכתי

וגם השנה חנכתי, ועכשיו אני אהיה מדריכה שנה הבאה. אהההה ונשארתי בקרמבו קודם כל בגלל שאני

כבר מכירה את האנשים וזה כיף, ויש לי הרבה חברים שם. וגם בגלל שאני מאד מאד מתחברת לערכים של התנועה בכללי.

ניצן : לאיזה ערכים בעיקר?

שיר : הכל, כל הערכים של השוויון אהבה חברות. אההה זה כאילו דברים שמאד חשובים לי. מה

אני רוצה עוד להגיד?

ניצן : בסדר גמור, נראה לי שתיארת את הכל. עידו? 6: 00

עידו : אההה שמעתי על קרמבו בתחילת כיתה ז' המורה שלי הייתה לה תלמידה שהייתה שם והיא

הזמינה אותה לעשות לנו פרזנטציה על זה ופשוט היה כיף שם עם חברים וכזה.

ניצן : אוקי.

מישהו : בתחילת כיתה י' עשו יום הצגה של פרוייקט מחויבות אישית, לקחו אותנו לאולם של

בי"ס בעיר והסבירו לנו על כל מיני מקומות שאפשר למלות בהם את השעות, לי כבר היה משהו. הסתובבנו

בין הדוכנים וחבר שלי הלך לדוכן של קרמבו הלכתי לעמוד לידו ופגשתי שם מישהו שאני מכיר מבני עקיבא וקצת דיברנו קצת הסבירו, היה מישהו נחמד אז חשבנו שנלך. הגענו ביחד לפעולה הראשונה, הוא לא המשיך אני המשכתי. נורא משך אותי העניין הזה של פתאום לפגוש כל מיני אנשים שאין לי מסגרת איתם, זה אנשים שגרים בית לידי אבל אני לא פוגש אותם, אין לי אף מסגרת שמפגישה אותי עם חילונים או עם נוצרים שזה גם יש לנו כמה בסניף. שזה נורא מרתק לומדים כאילו על כמה אתה לא מכיר את האנשים שגרים מולך, וגם כי אני מרגיש, קודם כל תחושות משמעות, כאילו מה שאני עושה חשוב. וגם אני לומד מלא אני באמת נהייה בן אדם יותר טוב בגלל מה שאני עובר פה ורואה פה.

ניצן : מדהים, תודה. 8:00

מישהי : אההסס מאז הגן היה איתי כאילו ילד עם אוטיזם, כאילו מהגן עד התיכון, היינו חברים ממש טובים אז כשהגענו לכיתה א' שזה בערך הכיתה שחניכים יכולים להצטרף אז אמא שלו חשבה על זה וההורים שלנו היו חברים מאד טובים אז היא גם דיברה על זה ושמעתי ממנה ומאבא שלי על התנועה. וגם תמיד שהיינו באיקאה אבא שלי היה תורם לקרמבו, יש לי דברים שאבא שלי קיבל עוד אפילו מלפני שהצטרפתי לתנועה. זה תמיד היה לי בראש כאילו להצטרף לתנועה, הייתי בהרבה תנועות אחרות הרבה תנועות נוער אחרות שניסיתי ואף פעם לא באמת היה לי כסף, גם בהרבה טיולים נגיד או מחנות קיץ של תנועות אחרות הלכתי באמצע כי לא נהנתי ופתאום כאן אני לא רוצה לעזוב וממש כיד לי זה לא קרה לי אף פעם לפני. ואני גם היה לי מאד חשוב הקטע של שילוב צרכים מיוחדים בחברה, זה משהו שאני ממש מקווה שיקרה עוד כאילו בעוד מקומות חוץ מקרמבו. אני נשארת בעיקר כי אני נהנית ממש וגם כסף לי עם החניכים וכסף לי עם חברים וצרכים מיוחדים וכאילו הדבר שאני הכי מחכה לו כל שבוע זה להגיע לסניף ושהחניכים וכאילו באים ומחבקים ושכיף להם בפעולה, זה ממש ממלא אותי לראות שהם שמחים ופתאום יש להם מסגרת שהם שמחים וכסף להם בהם לא מרגישים שונים כל כך.

ניצן : אוקי, אבל מה עם החבר מכיתה א' ? אבל הוא המשיך?

מישהי : הוא לא המשיך, אבל ...

ניצן : אבל הוא בעצם נכנס כחניך בכיתה א'?

מישהי : כן

ניצן : ואת מתי הצטרפת?

מישהי : אני הצטרפתי בכיתה ט, רציתי לפני אבל הייתי בתנועת נוער אחרת ולקח לי זמן לשכנע את ההורים שלי לעזוב אותה ולהצטרף לתנועת נוער אחרת, אבל אני נורא שמחה שעשיתי את זה. 10:10.

ניצן : אוקי, מישהו הולך לעוד תנועת נוער? ארי אמרת משהו על זה...

ארי : אני עכשיו מסיים תפקיד של שנתיים בבני עקיבא , זה לא מתאפשר כי זה יוצא לנו על ימים שונים. זה הגיל שמסיימים בו בבני עקיבא.

ניצן : אז אתה נשאר בקרמבו?

ארי : כן.

ניצן : למה אתם רוצים שילדים אחרים יהיו בקרמבו דרך אגב? במשפט או שניים.

מישהו : חברים.

ארי : הסביבה מאד מקבלת, כאילו אפשר לעשות... המון פחדו בלילה או סתם באמצע הוא אומר מישהו יכול להשאיר את הדלת של השירותים פתוחה כי אני מפחד מהחושך, והתגובה הייתה אוקי, אני לא חושב שבאף מקום אחר התגובה הייתה סבבה. במקומות אחרים יצחקו או משהו, לא יחשבו שילד בכיתה י יכול לפחד מהחושך. פשוט הגיבו אוקי, זה נראה מאד הגיוני פה בקרמבו אבל לא בכל מקום זה ככה.

ניצן : עוד? חברים, סביבה, למה עוד ילדים באים לקרמבו?

מישהי : האמת שזה גם ילדים שרוצים את השינוי הזה ומבינים שזה לא בסדר שלא מקבלים צרכים מיוחדים בחברה. אחת הדרכים היא בקרמבו ולהפיץ את המסר שצרכים מיוחדים זה לא משהו שצריך להיבהל ממנו הם כמונו רק מתקשים בחלק מהדברים. כולנו בני אדם ללא ממש הבדל.

ניצן : את פוגשת אנשים שיש להם סטיגמה ודעות קדומות על ילדים עם צרכים מיוחדים? איפה?

מישהי : אני פוגשת, בב"ס ברחוב בהרבה מקומות ציבוריים. יש לי חברות שאנחנו הולכות והן לא בקרמבו וכשראינו מישהו עם צרכים מיוחדים ברחוב היא נבהלה ולא רצתה אפילו לעבור לידו, היא זיעזעה אותי כי אין כל כך הרבה הבדל. אני רואה את זה הרבה.

מישהו : כיף להיות עם החניכים, החניכה שלי באה וכאילו רוצה לראות אותי, זה ממש כיף.

ניצן : ספר עליה קצת, בת כמה היא?

מישהו : היא בת 11 עולה לכיתה ה' קוראים לה גאיה, אהההם

ניצן : איזה עבודה אתה עושה אתה בתור חונך?

מישהו : בעיקר הקטע שהיא מאד דינאמית, היא צריך לענות מיד על כל הזה. אני פשוט עוזר לה
אני כמה שיותר קשוב עליה, כמה שיותר מדבר אתה מנסה לעזור לה כמה שאני יכול. ממש כיף לי אתה.
מישהי : אני חושבת שאנשים נשארים בקרמבו בכללי בגלל כל האווירה הזו של הכל פה אפשרי,
כאילו יכולים, מה שמשמח אותי זה לבוא למסיבה ולראות מלא אנשים רוקדים מסביב לחניכה בכיסא
גלגלים, וזה בסדר, זה אמור להיות ככה. זה משהו שבהרבה מקומות לא מקבלים ככה בצורה פתוחה. זה
העניין הזה של לפתוח חדשות בכל פינה ושהכל יכול לקרות.

ניצן : איזה הפתעות למשל את פוגשת? 14: 40

מישהי : מקרים שממש חמודים נגיד חזרתי לסניף אריאל כי הם היו צריכים קצת חונכים ופגשתי
חניך שהוא ממש ממש מתוק והתחברתי אליו בדקה, כאילו זה מדהים להתחבר לבני אדם בכללי זה לוקח
זמן ואיתו אני והחונכת שאיתי התחברנו בקליק.

ניצן : ומה לדעתך אפשר את הקליק הזה?

מישהי : כל האווירה הזו של הפתיחות של הקבלה כי דברים שהם, אין את זה הרבה במקומות
אחרים,, נגיד בבי"ס אני לא חושבת שיש את זה בצורה כמו פה. כן יש מידה של קבלה אבל לא כמו פה. זה
אובר אבל בקטע טוב.

ניצן : רוצה להוסיף משהו? כי רק התחלת נכון...

מישהי 2 : כי בסביבה הזו של קרמבו כאילו אתה בא דבר ראשון לפחות בהתחלה אתה בא כי כזה
כאילו חבר מביא חבר כזה. בהתחלה זה או בשביל לפגוש חברים כי אתה רוצה להרגיש שייך למשהו או
שאתה רוצה לבוא עם חברים כדי שיהיה לך כיף ולהעביר אתם עוד זמן. ואז כשאתה רואה כזה בקרמבו
שזה לא אמור להיות ככה בקבוצות כמו בצופים שזה הכל קבוצות קבוצות ומי שחבר שלך אתה נמצא אתו
ומי שלא יש להם קבוצה משלהם. בקרמבו כולם יחד כולם שווים ומקבלים את כולם. עושים שטויות עם
כולם ולא דווקא רק עם חברים שאתה מכיר ואתה אתם כל הזמן אז זה מאד שונה. וגם נגיד שיש לך חניך
אז פתאום אתה מבין מה זה לראות מישהו שכל כך שמח לראות אותך גם אם זה פעם אחת בשבוע כי נגיד
החניכה שלי לא הבנתי עד כמה אני מעריכה את זה שהיא שמחה לראות אותי עד שהיא עברה נגיד עכשיו
ניתוח והיא בגבס ברגליים ואז כאילו באנו לראות אותה ואנחנו מכירים אותה אז אנחנו יודעים מה היא
אוהבת, והיא בשניה שמחה וצחקה וכאילו חייכה, זה אחד הדברים המדהימים לראות כי כשבאנו
בהתחלה היא הייתה שקטה ולא זרמה אתנו תוך שניה היא שמחה וצחקה. 17: 20

ניצן : מקסים. כמה אתם בקשר עם חברים מקרמבו גם כאלה עם צרכים מיוחדים וגם כאלה לא מחוץ לפעילות בתנועה מחוץ למפגש שאתם מגיעים ביום של הפעילות ביום שהוא מגיע?

מישהי : אני בקשר מאד טוב, אני יכולה לומר שאת החברים הכי טובים שלי מצאתי בקרמבו, מי שמגיע ונשאר בקרמבו זה אנשים איכותיים שאכפת להם מהסביבה זה אנשים טובים שבאמת רוצים להיות במקום הזה ולא אכפת להם רק מעצמם, אכפת להם מהסביבה ומעוד אנשים. אני בקשר ממש טוב עם חברים שלי גם עם צרכים מיוחדים וגם בלי, אני יכולה להיפגש אתם כל יום. ויש לי חברה נגיד שעם החניך שלה היא בקשר ממש טוב, כאילו המשפחות שלהם גם בקשר טוב והם עושים ארוחות ביחד וטסו לחול ביחד כזה קשר שהוא ממש טוב, אני לא חושבת שיכול להיות כזה במקום אחר. 18: 30.

ניצן : עוד? , עידו אתה בקשר עם חברים גם מחוץ לתנועה או שזה בעיקר...

עידו : לא בטח שאני בקשר.

ניצן : יש גם ילדים מהכיתה שלך בקרמבו?

עידו : כן יש גם ילדים מהכיתה.

ניצן : וואלה הבאת חברה?

עידו : זה ממש כיף, כן כאילו אני שמח שהכרתי אותם. \.

ניצן : תרצו להוסיף משהו? לגבי החניכה שעברה ניתוח, יצא לך לפגוש אותה בחופש?

מישהי : פחות יצא לי להיפגש עם החניכים. יש לנו כמה חניכים ספציפיים שנגיד מסתובבים אז יוצא לראות אותם בסופר אבל פחות יוצא לי לדבר אתם מחוץ לסניף כי גם אני מאד עסוקה וגם הם מאד עסוקים אני מניחה. אז חוץ מכמה חניכים שאני יודעת שמסתובבים הרבה בישוב אז לא יוצא לי לראות אותם אבל עם חברים זה חברים אז מדברים או נפגשים אתם מידי פעם אבל לא יודעת זה שונה.

ניצן : אוקי. טוב השאלה הבאה מתייחסת קצת לדברים שאתם לומדים בקרמבו ואיך אתם משתמשים בהם ביום יום. יש דברים שאתם חושבים שלמדתם בגלל הפעילות בגלל הערכים בגלל שחוויה שעברתם בקרמבו ואתם משתמשים בה גם בבי"ס עם משפחה עם חברים שלכם? איזה דברים אתם לוקחים ביום יום? אתם מוזמנים להדגים מסיפורים נגיד היה לי קטע עם מישהו היה ככה וככה... 20: 45.

מישהו : לי היה בשנה הראשונה שלי העבירו אותי לחניך שנחשב מאד קשה, לא מדבר לא מתקשר בעיקר אוכל הכל ומסתובב לעצמו. לא ידעתי איך לגשת אליו, איך להבין מה הוא רוצה מה בא לו ומה לא בא לו. כל השנה שהייתה לי אתו גרמה לי להבין מה החשיבות של תהליך, איך באמת אני יכול לראות,

התחלנו ברמה שאני לא יודע מה הוא רוצה ומה אני רוצה ובאמת בסוף אני מרגיש שאני יכול להבין אותו. וגם ברמה של כמה מישהו יכול להפתיע אותך, פתאום הוא משלים לך ורה משיר שתמיד שרים, מבסוט עד השמיים אתה לא מבין איך שתי מילים שהוא אמר יכולות כל כך להרים אותך.

ניצן : אז למדת מזה גם על היכולת שלך וגם על...

מישהו : למדתי מזה כמה אני לא יודע שאפשר עוד ללמד ואפשר עוד להפתיע אותי, כמה הדברים הקטנים האלה יכולים לעשות כל כך טוב.

מישהי : לי יש משהו, נגיד כשלוקחים את המילה אוטיסט והופכים אותה לקללה, שזה לא מה שאמור להיות זה בכלל לא קללה. אני תמיד מתקנת ילדים בכיתה שלי שאומרים אוטיסט או מפגר וחברים שלא יאמצו את זה, זה לא קללה, זה מעצבן אותי, אני מתקנת ומסבירה. אנשים שסביבי כבר יודעים לא להגיד את המילים האלה כקללה כי זה משהו שמאד פוגע. אם מישהו אחר שמע מישהו אומר יא אוטיסט זה יכול לפגוע בו. וזה דברים שלא בהכרח חושבים עליהם עד הסוף תמיד. אנשים סביבי לא משתמשים בזה, זה מאד חשוב לי. 23: 05

מישהו : אני לומד איך לגשת ולהיות עם אנשים שקצת יותר קשה להם להיפתח בפניך. וגם בכללי כל הסביבה של קרמבו גורמת לך לקבל את כל האנשים הרבה יותר. אני עכשיו למדתי להיפתח לאנשים הרבה יותר מאז שאני בתנועה. זה ממש...

ניצן : מה עזר לך בזה? בללמוד להיפתח?

מישהו : שדברים שהייתי מתביש שאני אפילו לא יודע ממה שבכללי שזה כאילו מקבלים תמיד, תמיד יקבלו ולמדתי לקבל ככה אנשים ולהיפתח.

ניצן : אוקי, אתם פוגשים ילדים עם צרכים מיוחדים בבי"ס?

מישהי : כן, יש לי בכיתה כבר 10 שנים ילד שיש לו אוטיזם, וגם היה לי הרבה בשכבה. בנוסף לזה הוא פעם העביר הרצאה סוג של, לכיתה כזה על איך זה שונה מהמציאות שאנחנו חושבים ואיך הוא נגיד תופס את המציאות, מסתכל על החיים שלו. משהו כזה... שזה קצת שונה והוא הראה לנו גם סרטון שעשו בחול שמסביר ממש טוב לפי דעתו בדיוק מה שהוא חווה. היו לנו גם עוד ילדים לא רק עם אוטיזם גם עם דברים אחרים, נגיד אחד שממש קשה לו עם רעש וקורה לו שהוא נכנס לעולם אחר, והוא הסביר לנו גם על זה, דברים מעניינים והם משולבים סבבה עם החברה שלנו.

ניצן : מתייחסים אליהם יפה בבי"ס?

מישהי: כן מתייחסים אליהם רגיל יש כמובן ילדים שקשה להם קצת עם זה אז הם פחות מתחברים אבל יש כמובן את כל החבים שלהם שהם נמצאים אתם בהפסקות והכל כרגיל, זה לא שונה לא עושים את ההבדל הזה. 25: 45

ניצן: אוקי, באיזה ביי"ס?

מישהי: ביס ירקון. זה מועצה אזורית של שרון או משהו כזה. אז כאילו יש את השיתוף הזה ניצן: איך זה בבתי ספר של האחרים? יש ילדים עם צרכים מיוחדים? הם בכיתה מיוחדת? הם אתכם בכיתה? מתייחסים אליהם או לא?

מישהי: לי אין ממש ילדים עם צרכים מיוחדים, יש כאלה שכאילו שעל הספקטרום האוטיסטי ניצן: שזה לא נקרא צרכים מיוחדים?

מישהי: זה צורך מיוחד, אבל אני פשוט אומרת שהביי"ס שלנו הוא לא משלב ברמה של שיתוק מוחין או אוטיזם שממש רואים אותו או שהוא ממש משפיע על החיים של אותו ילד אלא בעיקר כאלה שהם ברמה גבוהה על הספקטרום שכן מידי פעם קורה להם שהם מתפרצים או קורה להם שהם מתנהגים קצת שונה לא ברמה שרואים את זה. כן יש לנו בעיר ביי"ס לילדים עם צרכים מיוחדים, ביי"ס אופק שהרבה פעמים לוקחים אותנו כמחויבות אישית או סתם לבקר שם ולעבור פעילות עם הילדים האלה שנמצאים שם. אני בגלל שאני יודעת שפת סימנים אז הרבה פעמים באתי להופיע שם בטקסים שלהם או סתם לעזור להם. אז כאילו בביי"ס שלנו אין אבל כן מראים לנו את זה על ביי"ס אחר וכן גורמים לנו להשתלב אתם. 27: 30

ניצן: וכשאת באה לביי"ס כזה את שואלת את עצמך למה ילדים האלה לומדים שם ולא איתנו בביי"ס? או שזה לא שאלה שעולה?

מישהי: זה לא ברור לי אני חושבת שחלק מהם כן צריכים ויכולים להיות אתנו בביי"ס. יש חלק שלא יכולים, אני חושבת שאם מישהו אומר כולם יכולים להיות בביי"ס רגיל, זו אמירה מאד יפה אבל אני לא חושבת שלצערי באמת יכולה לקרות כי לא כולנו באותה רמה. זה כמו מגמות לא מגמות שיש נגיד הקבצות, לא כולם באותה רמה אז אם כולנו נלמד באותו ביי"ס לא כל כך נסתדר.

ניצן: אבל בקרמבו זה כן אפשרי? כל הילדים מכל הרמות ביחד? 28: 00

מישהי: כן כי זה לא כמו ביי"ס גם בקרמבו אנחנו לומדים שם ערכים וכאלה אבל אנחנו לא באים לשיעור, ואין לנו מבחנים בקרמבו. קרמבו זה כיף זה פעולות שאנחנו עוברים, גם בקרמבו לכל אחד יש מי

שינגיש לו, נגיד אצלנו לילד שהיה איתי בכיתה ויש לו אוטיזם אז כן הייתה לו סייעת אבל תחשבי שזה פחות קונבנציונלי נגיד שתהייה סיעת לכל ילד בביס, לא לכולם יש את האופציה הזו. בקרמבו יותר מתאפשר.

ניצן: זה נשמע לכם הגיוני שבקרמבו לכל ילד יש סייעת שיודעת לעבוד אתו ולתווך לו את הפעולה גם בבי"ס אולי יכולה להיות סייעת כזו שתשב אתו ותנגיש לו את השיעור ואז ילדים שאנחנו לא חושבים שיכולים להיות בבי"ס אתנו גם יוכלו?

מישהו: יש גם כיתות תקשורת שיש בהם שתי סייעות

ניצן: אני מדברת על כיתות רגילות, שמה שאתם מייצרים בקרמבו ההכלה המדהימה הזו וזה שאתם מאפשרים לילדים מכל כך הרבה סוגים להשתתף בפעולה, שזה לא שיעור ואין מבחנים ואין הישגים אבל אתם חושבים שיש משהו שאפשר לקחת מזה ולהעביר לסביבה של ביס רגיל בלי כיתות מיוחדות? מה בתני הספר יכולים ללמוד מקרמבו?

מישהו: ברור שאפשר, אבל הבי"ס לא הוא יצטרך לעשות הרבה מאמץ בשביל לדאוג שזה יקרה, ואני מבין כל בי"ס שיגיד שזה יותר מידי בשבילנו. גם להתמודד עם ילדים שהם בלי צרכים מיוחדים זה לא הכי פשוט בעולם גם ילדים "רגילים" עושים מספיק בעיות ולא בטוח שכל זה תלוי בצוות בסגל במי יש שם שמבין ומי שם שיש לו איזה התמחות שיכול לעזור, לא כל בי"ס יכול לאפשר לעצמו. חלק באמת זה פשוט זה מסבך זה מקשה. אפשר לעשות את זה אבל השאלה, זה לא תהייה יוזמה פשוטה.

ניצן: עוד מחשבות? משהו שבתני הספר יכולים ללמוד מקרמבו? אולי בעקבות דברים שאתם

למדתם, סיפרתם על כל מיני דברים שלמדתם בקרמבו. 31:00

מישהו: הם יכולים ללמוד הרבה דברים מקרמבו נגיד להביא מישהי שתעזור לילדים שיש להם קשיים, לא קשור עם יש להם מוגבלות של על הספקטרום או משהו כזה, גם לכאלה שסתם קשה להם זה יכול לעזור במלא. גם הרגע הזה שלפחות בפעולה אצלנו עושים רגע של תיווך, הבנת מה דיברנו עכשיו? הבי"ס יכול לממש את כל הדברים האלה את כל העזרים הנלווים ואת כל הדברים שמביאים בנוסף כדי להבין את ההסברים של המדריך אז אותו דבר גם יכול לעשות המורים יכולים להביא את הכמה דקות האלה ולא לרוץ ישר בחומר ואז יהיה אפשר להכניס הרבה יותר בכיתה, ולא רק ילדים שנחשבים רגילים אלא גם ילדים עם לקויות הרבה יותר קשות ממה שמביאים עכשיו. זה יכול לעזור להם, אולי הם יצטרכו סייעת שמבינה מה הקשיים שלהם כדי לעזור להם ולענות על הקשיים אבל גם המורים יכולים לעזור בזה, לא רק הסייעת.

ניצן : אוקי, אנחנו נעביר את המסר למשרד החינוך. משימה אחרת, קצת חשיבה יצירתית. אם נאמר שכל החיים שלכם מהרגע שנולדתם ועד היום זה ספר שמספר את החיים שלכם. ובתוך הספר יש פרק אחד שקשור לחיים שלי עם קרמבו מהרגע שהצטרפתי לקרמבו ועד היום. מה יהיה שם הפרק בספר? קחו לכם כמה דקות לחשוב על זה, אתם יכולים להציע שם ארוך שם קצר משפט דימוי מה שבא לכם...

מישהי : פתיחה לעולם האחר

ניצן : אוקי תסבירי 15: 33

מישהי : כי זה עולם שעד שאתה לא בא לקרמבו ורואה מה קורה שם וכאילו רואה גם מהצד מה עושים שם שזה שונה מהיום יום אתה לא מבין כמה שכל שאר החיים שלך מחוץ לקרמבו זה ממש שונה לחלוטין וזה כמו דבר אחר. ילדים בב"ס מדברים לא כמו שמדברים בקרמבו, נגיד באמת מקללים יותר או עושים או צוחקים על ילדים ולפעמים גם יכולים להיות מאד רעים ואז פתאום נכנסים לעולם אחר, עולם שמבינים שלא צריך לצחוק על מישהו אפשר להיקשר אליו בדרכים אחרות גם אם אתה מרגיש שזה לא הכי אתה אתה עדיין יש לך שייכות אליו ולו אין את הצורך הזה, אההה אני צוחק עליך כדי להרגיש יותר טוב ממך. זה כמו לפעמים יש סיטואציות שזה קצת כמו בועה כזו של עולם אחר, לא משהו שאתה מכיר תמיד.

ניצן : וכשאתה פוסע פנימה לתוך העולם האחר, כשאתה יוצא ממנו אתה יוצא אחר? או שיש

ילדים שבקרמבו מתנהגים ככה ובב"ס יתנהגו אחרת?

מישהי : יש ילדים כאלה, אני מכירה ילדים שיכולים לעשות את השינוי הקיצוני הזה של להיות

בקרמבו אחלה ואז שניה אחרי זה עם חברים אחרים הם משתנים ב180 מעלות, הופכים להיות בנדאם

אחר. אבל יש כאלה שלוקחים מקרמבו דברים גם לעולם השני.

ניצן : עוד כותרת? פרק לספר?

מישהו : אני בחרתי לקרוא לזה כוחו של הלמה לא.

פעם ראשונה שהגעתי זה היה כזה : למה ללכת? כי למה לא?, כשהייתי בפעולה הראשונה וחשבתי

אם להישאר, למה לא? ושנתנו לי חניך אז גם אמרתי כי למה לא? ושנתנו לי תפקיד, כי למה לא? ובכלל כל

העניין הזה של שילוב בחברה למה לא? אני חושב שזה מאד גישה שעוזרת בחיים בכלל לא משנה מאיפה

אתה מגיע, למה לעשות משהו כי למה לא? אם זה לא יכול לפגוע בי אם זה רק יכול לעזור למה לא? וזה

מאד מייצג את כל התהליך שלי עם קרמבו שהוא הביא להרבה יותר ממה שיכלתי לחשוב בהתחלה. בסופו

של דבר זה התחיל כי פשוט למה לא?

ניצן : אז מה לדעתך הסיבות של אלה שכן אומרים לא? שהיו מציעים לך את כל מה שהציעו לך

והיו אומרים לא? למה אתה חושב שאנשים אלרים אומרים לא

מישהו : אני לא צריך לחשובה אני מדבר עם אנשים אחרים עם חברים שלי ואני מזמין אותם

לבוא וחלקם אומרים לי שאני לא אוהב את הקטע הזה של הצרכים המיוחדים, אני אומר מה זאת אומרת

לא אוהב? הכרת פעם מישהו יותר מלראות אותו ברחוב? ברור שלא ורוב הזמן אני לא מצליח לשכנע

אותם אבל הרבה אנשים לא מכירים את זה. אבל אני נורא מסכים עם השם הזה של כניסה לעולם של

אחר כי פתאום כשאתה נכנס אתה רואה הרבה דברים שלא ראית. אבל מי שלא נכנס הוא לא מכיר הוא

לא יודע ואני לא יודע כמה אתה יכול להאשים מישהו על זה, אומנם אני מאד רוצה שכמה שיותר אנשים

ינסו גם מעבר למה שמכירים אבל אין מה לעשות לאנשים קשה להיכנס למה שהם לא מכירים ונראה

להם שונה וקשה.

מישהו : אני חושבת שצריך הרבה אומץ כדי לפתוח את הדלת הזו לעולם אחר, ולהגיע בכלל

לקרמבו, אומנם זה נשמע כנפיים של קרמבו זה תנועת נוער וזה כיף והכל אבל אחרי הכל אנחנו חונכים

וזה ילד עם צרכים מיוחדים ולי לפחות וגם לחברים שלי היו הרבה מאד חששות כשהתחלנו לחנוך. ומה

עם החניך לא יאהב? ומה אם לא נצליח להנגיש לו את הפעולה? ולא נצליח להתחבר? זה לא משהו שהוא

כל כך קל. כן צריך אומץ, רמה כלשהי כדי לעשות את זה. אני חושבת שהרבה פעמים אנשים מפחדים ממה

שהם לא מכירים ואם הם לא פגשו ילדים עם צרכים מיוחדים.

ניצן : אוקי, אז מה תהייה הכותרת לפרק הזה?

מישהו : אני חושבת שהכותרת שלי תהייה שונה היא תהייה חיים טובים יותר, אני שמה לב שמאז

שנכנסתי לקרמבו החיים שלי השתפרו הכרתי אשים שאני באמת מחוברת אליהם ויש לי יותר תחומי עניין

ודברים משותפים אתם והרבה פעמים לבוא לקרמבו ולבוא לפעולות זה הדבר שאני הכי מחכה לו בשבוע.

לראות את החניכים זה דבר שעוזר לי לעבור את השבוע. ואם יש לי תקופות קשות שאין לי כוח לעשות

דברים ומעצבנים אותי אני תמיד יודעת שיש אם מי לדבר ויש את החברים מהסניף לדבר אתם, ושעוד

כמה ימים תהייה פעולה כאילו עוד כמה ימים ויהיה בסדר ויהיה כיף, זה משהו שממש מחזיק אותי זה

משהו ששיפר לי את החיים.

ניצן : מקסים. עידו? שיר רצית קודם?

שיר : אני קראתי לפרק המימד האחר כי באמת כמו שכולם אמרו הרבה הרבה יותר כיף לבוא

לפעולה ולראות את כולם שמחים מחייכים וצוחקים. זה לא כל הזמן ככה יש הרבה עליות ומורדות אבל

בסה"כ כולנו באנו ליהנות להרגיש שייכים ולהיות שייכים. כל פעם שאני נכנסת לפעולה אני מרגישה

כאילו אני בדיסנילנד. זה חלק מאד גדול מהחיים שלי אני מרגישה שזה באמת באמת שינה אותי, לפני שהצטרפתי לתנועה לא היה לי את המפגש הזה של צרכים מיוחדים או לאו בהכרח צרכים מיוחדים עכשיו יש לי חברות דתיות שלא היה לי מפגש אתן מקודם. מה שרוב האנשים לא מבינים זה שלהיות שונה זה הנורמה וזה שיש לי חברים שעכשיו אני בתנועה ואני נמצאת עם כל מיני סוגים של אנשים זה לא אומר שזה שונה, מבחינתי זה הדבר הכי נורמאלי לעשות זה לפתוח את העיניים ולהסתכל על כל העולם ולא לחיות בבועה מושלמת אלא להסתכל החוצה ולראות את העולם האמיתי.

ניצן : אוקי, מעולה. טוב ואחרון חביב... 41: 05

מישהו : אני מרגיש שזה באמת חינוך מיוחד אבל בשבילי, זה נותן לי כלים ללמוד דברים שביה"ס לא מלמד. נותן לי דברים מעבר ללדעת להדריך. וזה נותן לי באמת כלים להיות בנדאם טוב יותר.

ניצן : מגניב אהבתי, אחלה שם. כמה זמן יש לנו? 15 דק? יש לנו מעט זמן זה מעולה. אהההם אנחנו נעשה סבב שאלות שאני רוצה לשאול קצת על איך הקשר? דיברנו קצת על חברויות אבל איך הקשר בין הפעילים בכל סניף? מבחינת מבנה חונכים חניכים, מי בקשר עם מי, מי פחות נמצא בקשר קצת אולי גם על ההדרכה שאתם מקבלים, קיבלתם או אולי חסרה לכם לגבי גם פעילויות וגם התפקידים שאתם מבצעים. 43: 20

זו שאלה של נורית והיא לא פה להסביר אותה אבל ננסה לעשות את זה במקומה...יש כל מיני הכשרות שאתם עוברים ויש גם קשר מול האנשים האלה וקשר שלכם בין המדריכים בין הקבוצות השונות ואני רוצה שקצת תפרקו את זה ולתת לי דוגמאות איך זה קורה ואיזה דברים עבדו טוב בהדרכות שלכם, האם זה עזר לכם להיות בקשר יותר טוב עם חניכים שלכם?

מישהו : אני מקווה שהבנתי נכון, מה שלי נורא עזר זה לסמוך על תחושת הבטן. בהתחלה לא היה לי פשוט להבין מה החניך רוצה כי הוא לא אומר, ובשלב מסויים אמרתי לעצמי אם אתה חושב שמהו קורה לך על זה מקסימום לא יצא, אם אתה חושב שהוא צמא תביא לו מים מקסימום לא ירצה, כאילו לנסות ללכת אם מה שמרגיש לך נכון, ולי זה עבד ממש טוב עם החניך שלי זה גם אח"כ בפעולות חונכים ובפעולות שכבות, גם כשיש משהו שרציתי להגיד אם זה הרגיש לי נכון פשוט אמרתי.

ניצן : אבל מבחינת העבודה עם החניך הזה יש מישהו שהדריך אותך או שהלכת על תחושת בטן

וראית שזה עובד?

מישהו : אני עד היום לא עברתי הכשרה חוץ מזה שבפעולות הראשונות מסבירים כל מיני דברים

על איך מתמודדים עם כל מיני קשיים שעולים אבל לא עברתי אף הכשרה מאד משמעותית לגבי איך מתמודדים עם צרכים שונים או קשיים שונים והרוב זה ניסיון אישי.

ניצן : מהניסיון האישי שלמדת זה משהו שיכולת להעביר לעוד חונכים? שעובדים בעיקר עם ילדים

שהם לא וורבליים? יכולת ללמד ממה שלמדת בעצמך?

מישהו : אני חושב שכן ואני מרגיש שהניסיון הזה מאד שימושי וכן היה עוזר לי מה שאני יודע

בסוף שנה בתחילת שנה וכן, זהו.

ניצן : היית מציע לשנה הבאה להתחיל את השנה עם איזשהי סדנא שהחונכים יביאו מהלמידה

שלהם במהלך השנה? או שהחניך הזה אתה ממשיך להיות החונך שלו או שהוא עובר למישהו אחר?

מישהו : אני כבר שנה לא חונך אותו, כשהעברתי אותו בתחילת שנה זה מבוסס על מה שאני

והחונכים אומרים וגם על מה שהצוות עצמו אומר. אני בגלל שידעתי שהחניך לא פשוט הלכתי ודיברתי אתם ושאלתי אם הם מעדיפים שאני אסתכל יותר ושהם יכולים לפנות אלי. ושאלו עושה משהו שהם לא יודעים איך להתמודד אתו, להגיד להם טיפים שהיו לי שימושיים בתחילת שנה. אבל אני חושב שמה שחשוב בסופו של דבר זה שאמרתי להם שלא ירגישו מחוייבים לזה, שאם להם מרגיש משהו יותר נכון שילכו על זה. קשר זה תלוי אנשים, שילכו על מה שהם מרגישים כי זה מה שיעבוד להם.

ניצן : אוקי, מעולה עוד דוגמאות?

מישהו : אצלנו בתחילת שנה יש הכשרות ועוברים כמה פעולות של נגיד מה זה בכלל צרכים

מיוחדים ואיך להתמודד אתם, מה זה חונך בכלל ומה צריך לעשות, עוברים הרבה הכשרות כאלה ואז יש פעולה שנקראת חשיפת שיבוצים שמספרים לחונכים מי החניך שלהם, אצלנו עושים את זה בצורה כזו כיפית, אצלנו השנה שהייתי חלק מצוות מוביל עשינו את זה כמו בערב סרט כזה שעשינו סרטון על כל חניך שממש מסביר עליו ועל מה הוא אוהב ועל הצורך המיוחד שלו וכלים להתמודד אתו, כמובן מספרים של ההורים ושל החונכים שהיו אתו שיוכלו לדבר אתם ולשאול על איך הוא ואיך היה שנה שעברה, אני חושבת שזה מאד עזר גם לי וגם לחונכים שהיו. כאילו לדעת שיש מי שיעזור גם מבחינת חונכים וגם מבחינת מדריכים של הקבוצות. נתנו לנו הרבה מידע על החניך, אמרו לנו מה הוא אוהב ואיך להרגיע אותו.

ניצן : מקסים, אז תעשו את זה כמסורת? 49:00

מישהו : זה ממש עזר, אני חושבת שזה ממש היה טוב

ניצן : מגניב לאללה, אתם אוהבים את הרעיון? הייתן עושות אותו אצלכם בסניף?

מישהי : את האמת שכן

ניצן : אבל יש דברים אחרים שאתם יכולים לספר אליהם מבחינת איך עובר המידע? איך הקשר

בינכם חונכים מדריכים צוות?

מישהי : כשאני התחלתי לחנוך היה מין מכתבים כאלה עם מספרים של ההורים קצת הסבר על

החניך ממה שהצוות יודע להגיד. ודי מצאתי את הדרך שלי עם החניך שלי. בהתחלה ניסינו מלא מלא דברים ניסינו לראות מה באמת הוא אוהב וברגע שגילינו נצמדנו לזה כי זה משהו שעושה אותו שמח והוא אוהב לעשות בפעולות.

ניצן : מה זה היה?

מישהי : הוא היה מאד מאד דינאמי אז לפני הפעולה שמחכים אז הוא היה משתעמם אז ניסינו כל מיני משחקים והוא לא רצה לשחק אף משחק ואז אנחנו באולם מחכים לפעולה אז הוא פשוט התחיל לרוץ באולם ואנחנו הבנו שהוא צריך להוציא קצת מרץ כדי שהוא יהיה רגוע ויוכל להינות אז שמנו לו טיימר ומדדנו כמה זמן לוקח לו לרוץ מקיר אחד הלוך וחזור וכל פעם הוא שיפר את התוצאה וממש נהנה מזה. מצאנו משהו שהוא אוהב ונצמדנו אליו. אבל כשהיה לו חונכים אחרים הם כנראה ימצאו דברים אחרים שהוא אוהב לעשות. בכל חונכות יש את הדבר שמייחד אותם אני לא חושבת שממש צריך להגיד תעשו את זה ואת זה אתו, אלא לתת להם למצוא את הדרך שלהם כי זה עובד הכי טוב.

ניצן : רוצה להוסיף?

מישהי : אצלנו לפני שממש נכנסים לסניף יש את הדבר הזה של חצ כאילו יש אעת השנה שאתה מכיר דרך קרמבו ולא בא ישר לסניף עפ החניכים קודם אתה קצת לומד על הערכים של התנועה קצת לומד איך להשתלב בסניף ואיך להיות להתנהג בסניף. ואז שם קיבלנו גם את הכלים עד להדרכה לחונכות בפעם הראשונה וזה די מה שעזר לפחות בהתחלה.

ניצן : זו שנה חשובה בעינייך?

מישהי : כן לפי דעתי יש שם הרבה דברים שאנשים שלא היו בחצ לא מבינים אותם בקרמבו.

ניצן : כמו מה למשל?

מישהי : למשל שאיך שבאים בפעם הראשונה להיות עם חניך אז אצלנו למדנו קודם על הערכים

ולא באנו מאפס, ולאט לאט שילבו אותנו עם צוותים, שתי חונכים וחניך ובהתחלה היינו אתם רק

במוראליים ואחרי זה עברנו אתם פעולה שלמה ובמחנה קיץ נגיד שזה הפעם הראשונה שאתה בכלל מגיע למצב שאתה חונך חניך אז הביאו גם כרטיסים שמסבירים לנו על כל חניך מה הצרכים שלו, מה הוא אוהב, בן כמה הוא כאלה דברים כלליים שחשוב שנדע. ואז לפני שמגיע בעצם שאתה חונך את החניך בפעם הראשונה אתה גם מכיר אותו לפני כי באים לבית שלהם ועוברים אתם פעולת בית פעולת הכרה כציוות ואז זה עושה את המעבר הזה לחונכות הרבה יותר קל. כאילו אתה מכיר את הסביבה והכל יהיה טוב ואולי זה מלחיץ בהתחלה אבל לאט לאט אתה לומד להכיר אותו ויודע מה הוא אוהב לעשות או לא אוהב לעשות ונכון לעשות.

ניצן : אתם בקשר גם עם ההורים של החניכים?

מישהי : כן

ניצן : ואיזה סוג של מידע עובר בקשר הזה? אתם מעדכנים מה עשיתם איזה פעילות או שהם

יכולים לבקש משהו? זה קשר שהוא לשני כיוונים?

מישהו : אצלי בעיקר בפעולות אני מעדכן את אמא שלו בהרבה דברים בגלל שקיבלתי אותה בתחילת שנה, כשהייתי בחצ' בכיתה ז' אני הייתי עם החניכה ראיתי אותה והיא ראתה אותי וכאלה וממש ציפיתי לקבל אותה ואמרו לי שהיא לא נכנסת כמעט בכלל לפעולות וניסיתי להכניס אותה כמה שיותר וכשהיא כן הייתה נכנסת אפילו לא לפעולה שלמה הייתי מעדכן את אמא שלה שהיא נכנסה או הייתה במוראליים שהיא תדע. ולמדתי איך כאילו להיות עם החונכת שאיתי למדנו לעשות איתה מה שהיא אוהבת. 56: 10

ניצן : גם אחרים בקשר עם הורים?

מישהי : אצלנו הקשר הוא משני הצדדים, אנחנו גם מעדכנים את ההורים באיך עברה הפעילות וגם הם הרבה פעמים מעדכנים אותנו בין אם היה לילד יום רע או טוב, או הורים שכותבים שהיה לו התקף אתמול ושנדע להיזהר על דברים. הקשר ממש דו צדדי וזה חשוב שאנחנו נדע כדי לדעת איך לעבור את הפעולה ומה לעשות.

ניצן : ואיך זה להיות בקשר עם הורים של ילדים אחרים? אין בזה איזה מימד של מה פתאום אני מתכתב עם אמא של או אבא של? יש בזה משהו שהוא מוזר או שזה זורם לגמרי או שלפעמים זה לא כל כך נוח? 56: 50

מישהי : זה מפחיד ומרגש באותו זמן, זה מחויבות גדולה זה גם בפעם הראשונה שאנחנו במפגש אתה ואם ההורים זה קצת מפחיד כי אתה תוהה מה הם יחשבו עלייך בכלל, אבל ההורים לא נמצאים

בסניף אלא רק באירועים אז מה אמורים לעשות כשמדברים אתם? אבל יש הורים שבשניה מתחברים אליהם ומדברים אתם על הכל ועל החניך ויש הורים שקצת יותר רחוקים מלהתקרב אבל עדיין יש קשר אתם. אצלנו יש גם מחברת שכותבים עליה כל פעולה איך עבר על החניך ומה עשינו בכלל. כותבים מה היה התרגשנו לא השתתפנו אם היינו מלא בחוץ או הצלחנו לעשות משהו חדש היום ואז כזה מעדכנים שמה את ההורים והם גם מקבלים את המחברת שתישאר אצלם וגם במשך השנה הם רואים מה עשינו וגם רואים לפעמים לפי הכתב אם החניך בעצמו כותב או עושה ציור ולפעמים רק המדריך כותב, גם אם יש קושי או משהו כזה.

מישהו: אצלנו שמת לי לב שיש שני סוגים של הורים, הורים שנוטים למתוח ביקורת אוהבים להתלונם על כל מיני דברים תשלומים והרשמות ויש את הסוג השני שהם כל כך מבסוטים על קרמבו שלא משנה להם מה יקרה, הם שמחים על כל דבר. הם יבואו וירקדו עם הילד במחנה קיץ, ההורים מהסוג הראשון אתה מרגיש כאילו אתה עושה להם טובה אבל עם הסוג השני אין בעיה כי אתה יודע שכולם יוצאים שמחים מהסיפור. אז אין לי בעיה עם הקשר כי הכל באווירה טובה והכל רק באיך אפשר לעזור ואיך אפשר להיות יותר טוב ולהתכונן ומה אתה צריך לדעת. כשהכל באווירה כל כך טובה הכל זורם והכל כל כך טוב.

ניצן: יש לך השערה מה גורם לשוני הזה בין הורים?

מישהו: לא יודע אבל אני מבסוט על כל הורה שבא בטוב.

ניצן: אוקי נעשה סבב אחרון שקשור לאיך אתם מגדירים הצלחה, זו השאלה הראשונה איך אתם

מגדירים הצלחה בכלל החיים ואיך אתם מגדירים הצלחה בקרמבו?

מישהו: אהההם הצלחה בכללי זה נראה לי משהו שאתה יוצא ממנו שמח לא משנה אם אתה עכשיו נכשלת במבחן וקיבלת בו ציון גרוע זה יכול להיות הצלחה אם קיבלת ציון שמספק אותך, נגיד לעומת 0 קיבלת 50 זה עדיין הצלחה כי אתה מופתע מזה. משהו שמשמח אותך מהרבה בחינות יש הצלחתי לעשות היום משהו חדש שלא עשיתי לפני, וכאילו לא נכשלתי בו אבל כאילו גם הצלחה זה כמו להחליק על הקרח גם אם נפלת עדיין הצלחת להיות על הקרח, זה משהו שמשמח אותך ביחס לכל אדם זה שונה, כאילו אתה מרגיש מזה סיפוק כלשהו שעשית משהו מיוחד. הצלחה בקרמבו זה בערך אותו דבר רק שזה לא כמו להצליח במבחן כזה שיש קיבלתי יותר ממה שהצלחתי, זה יכול לבוא מכל דבר קטן. נגיד בד"כ החניכה שלי מציירת ואוהבת להשתמש במלא טושים ומלא דברים אבל היום היא כאילו תלתה על עצמה ועשתה משהו מיוחד שכאילו הביא הצלחה מסוג אחר, היא הצליחה לעשות משהו שהיא לא עושה כל יום היא עשתה אותו טיפה שונה וזה מדהים.

ניצן : ואיך את תדעי שהצלחת בקרמבו?

מישהי : לראות את החניכה שלי מחייכת וזה לא משנה באיזה צורה אם היא מחייכת כנראה שהצלחתי לעשות משהו טוב. גם אם היא עשתה את זה בעצמה לי זה מראה שהצלחתי להגיע למקום טוב, היא לא בוכה או רוצה לצאת כי היא עצבנית על משהו היא פשוט שמחה.

עידו : הצלחה בכללי זה שהצבתי לעצמי יעד כלשהו והצלחתי להגיע אליו או שניסיתי להגיע אליו כמה שאני יכול ולדעת שעשיתי כל מה שיכולתי בשביל להשיג את המטרה הזו גם אם בסופו של דבר לא הצלחתי. הצלחה מבחינתי בקרמבו זה להשיג שתי מטרות שכל פעם שחניכה שלי שמחה, וקופצת אז זה מצב של הצלחה. זה הכי כיף בעולם ומטרה שניה זה שבסופו של דבר נצליח כסניף, ואני מקווה שננסה להשיג את זה.

ניצן : בהצלחה.

מישהו : מבחינתי הצלחה בחיים זה בהסתכלות על אתמול ולהגיד היום אני יותר טוב, היום הצלחתי יותר משהו שאתמול לא הצלחתי לעשות ברמה כלשהי היום אני הצלחתי יותר טוב ממה שהייתי אתמול. הצלחה בקרמבו זה לעזור לאחרים להיות יותר טובים ממה שהם היו אתמול. אם יש לי תרומה הכי קטנה לא משנה אם זה חניך, חונך, מדריך רכזת סניף או רכז בוגר, אם אני יודע שעשיתי משהו הכי קטן שעזר למישהו להיות יותר טוב ממה שהוא היה אתמול מבחינתי זה הצלחה. 1:05:30

מישהי : מבחינתי הצלחה בחיים והצלחה בקרמבו זה אותו דבר, זה פשוט להצליח לעשות משהו שזה יכול להיות הכי קטן או הכי גדול בין אם זה בכלל לגשת למבחן או להיכנס לפעולה או אפילו לא להיכנס לפעולה אלא לעשות מורל אחד או לצייר או להשתתף המתודה אחת זה מבחינתי הצלחה, זה ללכת הביתה ולהגיד שהפעולה עברה בהצלחה והצלחתי לעשות משהו.

ניצן : אחרונה חביבה

מישהי : מבחינתי הצלחה זה כשאני יוצאת בזמן מבחן ואני מרגישה שהלך לי טוב ואני מרגישה מרוצה. זה יותר לבוא עם הראש פתוח ולראות מה יוצא מכל העניין הזה ואני גם משקפת את זה גם לקרמבו. נגיד הצלחה בקרמבו מבחינתי זה אם החניך שלי נהנה היום ואם הוא חיד, אם הוא צייר לאמא שלו ואם הוא רוצה לחזור שבוע הבא זה הצלחה.

ניצן : יש למישהו משהו להוסיף או לשאול?

דורלי : אני רציתי לשאול כל החונכות הזו בקו, שני חונכים וחניך איך אתם מסתדרים בינכם איך אתם תופסים? שני החונכים מול החניך?

מישהו : יש מין אחוות לוחמים כזה שמבינים מה עובר אחד על השני ובאים למטרה אחת.

ניצן : איך מחלקים נגיד תפקידים?

מישהו : בד"כ לא מחלקים אלא עושים את הדברים ביחד.

דורלי : זה בחירה שלכם עם מי לחנוך?

מישהו : את האמת שלא, אני חונכת עם מישהי שעכשיו סיימה י"ב ואני הייתי בכיתה ח' זה

מישהי שיותר בוגרת יותר מנוסה ויכולה גם לעזור לי.

ניצן : יצא לכם לעבוד עם חונכים עם צרכים מיוחדים?

מישהו : את האמת שכן, יש לנו חונך שאיתנו שהוא משולב, הוא לא מגיע הרבה כשהוא מגיע הוא

איתנו ואנחנו בשלושה על חניך אחד. אבל בד"כ זה שנינו.

ניצן : מי עוד עובד עם חונכים עם צרכים מיוחדים?

מישהו : יש לנו קבוצת חניכים שהיא ברמה קוגניטיבית יחסית גבוהה שקוראים לזה שווים, יש

שם אחד ששם שכבר אנחנו חצי שנה אומרים שהיא הולכת לחנוך חניך קבוע ואנחנו מאד מתרגשים

לראות איך זה יצא.

ניצן : עוד חונכויות עם חונכים עם רכים מיוחדים?

מיהי : יש אצלנו גם, אני חושבת שרק ציוות אחד אני לא בטוחה עם שניים אבל יש לנו מישהו

שבהתחלה הוא בא כחניך ואז ישר אחרי שבוע אמרו טוב אתה לא חניך אתה יכול מעבר לזה ופשוט ישר

השנה יתנו לו לחנוך. הוא רק הגיע לתנועה השנה והוא ישר הצטרף וכמו גדול לחנוך עם מישהו והחיבור

של כל הציוות יחד אני יודעת שהוא ממש סבבה לא שונה מכל ציוות אחר, כן יש קטעים שצריך לראות לא

יודעת שהכל בסדר כי לפעמים יש קצת יותר קשיים אבל בתכלס כמו כל ציוות אחר, גם קשורים אחד

לשני ונותנים ומשתתפים כמו כל השאר ואין הבדל הוא פשוט כמו חונך רגיל.

ניצן : טוב נראה לי שסיימנו, תודה לכולם תמשיכו להינות מהמחנה.

דורלי : מאד ריגשתם אותי באופן אישי אני אומרת לכם.

12.5 נספח ה' – תמלול קבוצה מס' 5

ניצן : הסבב הראשון שנעשה כמובן להכיר אחד את השניה אני אשמח שכל אחד יגיד את השם בן או בת כמה, מאיזה סניף כמה שנים בקרמבו ובאיזה תפקיד, ומי שלא זוכר את כל מה שאמרתי אז אנחנו נזכיר.

דניאל : אני דניאל רכזת תקשורת בסניף רעננה בת 17 וחצי, עולה לכיתה י"א מה היה עוד? אני לומדת בבית מדרש ווסט, ומתחילה את השנה הרביעית בקרמבו.

ניצן : מה עשית לפני שהיית רכזת תקשורת?

דניאל : הייתי חצי שנה חונכת בחצי שנה הראשונה שלי ואז פשוט נכנסתי לתחום הזה, הייתי צוות תקשורת ועכשיו אני רכזת.

ליאור : אני ליאור בת 17 לומדת בבית ספר מון ואני חונכת. 1:00

ניצן : אוקי, כמה שנים בקרמבו?

ליאור : שנתיים

ניצן : באיזה סניף?

ליאור : ראשלי"צ מערב

ניצן : אההה אוקי, ולפני שהיית חונכת ?

ליאור : ישר נכנסתי לחונכת.

ניצן : מדהים, אוקי.

גיל : אני גיל אני בת 17 לומדת בבית ספר רון ואני גם מראשון מערב ואני מדריכה קבוצת קרמבוגרת, אני כבר שנתיים בקרמבו.

ניצן : ומהתחלה היית מדריכה?

גיל : לפני זה הייתי חונכת, וצוות תקשורת.

ניצן : אוקי...

שקד : אני בן 16 בדיוק לפני שבוע ושלוש עשרה הייתי חייב להגיד את זה...איזה עוד שאלות היו?

2: 10

ניצן : מאיזה סניף?, כמה זמן אתה בקרמבו ובאיזה תפקיד?

שקד : סניף לוד אני חצי שנה בקרמבו מדריך ד'. לפני זה הייתי חונך גלובאלי זה נקרא. 2: 30

ניצן : או חונך על זה נקרא גם, למדתי

מישהו : זה דרך לייפות את זה.

ניצן : אוקי, אנחנו נדבר על זה...

איתי : אני איתי בן 16 מנס ציונה, ומה עוד?

ניצן : כמה זמן בקרמבו באיזה תפקיד?

תהל : אני עוד חודש אהיה שנתיים, אני הדרכתי כיתות ה' הייתי גלובלי, חנכתי ועכשיו אני חוזר

להיות חונך.

ניצן? ו?

אהוד : אהוד בן עוד מעט 16, סניף נס ציונה מדריך ה'

ניצן : כמה זן בקרמבו?

אהוד : אהה שנה וחצי

ניצן : ולפני שהיית מדריך?

אהוד : הייתי סוג של גלובלי.

מישהו : אתה לא בן 16? מפחיד!

ניצן : למה זה מפחיד?

מישהו : כי הוא נראה הרבה יותר גדול, לקראת 17.

אהוד : זה עוד חודש...

ניצן זה נורא חשוב לך היומולדת והתאריך לידה

מישהו : זה פשוט מלחיץ אותי שיש מישהו שנראה יותר ממני אני מכיר איזה בן 14 שנראה יותר מבוגר ממני אז זה מלחיץ אותי כל פעם שאני פוגש אוֹפוּ.

ניצן : למה כי זה משבש לך את השכל?

מישהו : זה משבש לי את זה שאני נראה בוגר

ניצן : איך זה להיראות בוגר?

מישהו : זה לא נראה עלי אבל בכל זאת...

ניצן אז השאלה הראשונה היא למה אתם בקרמבו? למה באתם לקרמבו למה אתם נשארים בקרמבו? מה יש כאן שמביא אותכם? אפשר לענות בסבב ואפשר שמי שרוצה... דניאל רוצה להתחיל?
דניאל : אצלי זה סיפור מעניין וארוך אבל נקצרר אותו, היה את העניין של החשש לסגירה ואז יצאנו כל הצוותי תקשורת בארץ שנה שעברה במה שנקרא מחאה שקטה של פוסטים וזה עורר ברשתות החברתיות של הסניפים והאישיים שלנו ואז גם העברנו את זה לסניפים אההם ושנה שעברה מה שבועם הצליח בתפקיד שהיה לי רכז אומנם אבל זה היה נקרא רכז שקט, כלומר שאני כצוות הכינו אותי להיות צוות השנה, אני בעצם העברתי את זה לסניף וגיבשתי וארגנתי את זה, הוצאנו איזה מעל 100 פוסטים ברמה, גם ההורים השתתפו וזה היה ממש יפה. אני כתבתי את הפוסט שלי והוא יצא ממש יפה.

ניצן : אז תשלחי לי את הפוסט אח"כ?

דניאל : את יכולה לראות את זה באינסטגרם ובפייסבוק

ניצן : אני אחפש בפייסבוק

דניאל : וכתבתי את כל התהליך וזה באמת לקח לי כל הלילה לחשוב מה אני מכניסה בתוך פוסט אינטרנטי ופשוט כתבתי שעברתי תהליך שלא יכולתי לעבור אם לא הייתי בקרמבו. היום אני יודעת להגיד את זה.

ניצן : אוקי ומה התהליך הזה?

דניאל : אהה לראות את עצמי ולראות אחרים, להבין שגם עם יש לי מגבלה מסוימת אני לא צריכה להסתיר את זה, לא צריך להסתיר שיש קושי מסויים ולקח לי הרבה זמן להבין את זה.. 39: 6

ניצן אוקי ולפני זה היית מסתירה?

דניאל : כן הרבה זה גם תהליך ארוך של עבודה בצוות ולראות את התמונה הכללית.

ניצן : אז זאת הסיבה שאת נשארתי

דניאל : כן... ההצטרפות שלי זה בכלל סיפור, האמת שזה בא מאמא שלי היא הכריחה אותי ללכת לפעולת חשיפה ועד הרגע האחרון נלחמתי אתה ואמרתי לה שאני לא הולכת והיא פשוט באה לקחה אותי ביד ואמרה לי אין, זה היה לה חשוב שאני אעבור את התהליך הזה והיום אני מבסוטה.

ליאור : טוב אז אהההה חברה שלי הייתה חונכת בקרמבו כאילו היא חנכה והיא סיפרה לי קצת וזה ונרא עניין אותי אז התחלתי לחקור ולראות ואז הגעתי ליצור קשר ואז הגעתי ליום חשיפה וזהו

ניצן : ומאז את שם?

ליאור : כן

ניצן : מה משאיר אותך שם? 8:00

ליאור : זה שכיף לי לבוא לפעילויות ואני נהינת כמו שדניאל אמרה אני כאילו עוברים תהליך ומתפתחים והכל.

ניצן : אוקי, מעולה.

גיל : האמת שאני לבד כאילו החלטתי לבוא רציתי מאד בהתחלה קצת היססתי ואז אמרתי שאני הולכת על זה ושאיין לי מה להפסיד וכאילו בהתחלה נכנסתי והיה ממש מדהים והזדמנות באמת לתת ולקבל הרבה, לתת ממני ולא שאני אקבל. וזהו והיום מאד אהבתי, בהתחלה הייתי חונכת ואז ביקשתי להיות מדריכה, ממש רציתי.

ניצן : מדהים איך זה היה להיות חונכת?

גיל : לי זה היה מאד מאד טוב כאילו הכרתי יותר את קרמבו ויותר הבנתי ואז כבר הייתי מדריכה היה לי יותר קל וממש טוב וכיף

ניצן : שקד אני מחזירה אותך למה הגעת ולמה אתה נשר בקרמבו?

שקד : הכל התחיל בפיצה. אני צוחק, מישהי שאני מכיר אמרה שאם מביאים מישהו לקרמבו אז היא מקבלת מגש פיצה.

מישהי : אהה עשו לכם מבצע כזה של חבר מביא חבר?

שקד : כן, בסוף לא קיבלנו את זה (צחוקים ברקע) אבל נשארתי. כאילו קיבלנו בסוף שנה בפעולת סיום הביאו פיצות, תכלס נשארתי כי אני מרגיש שזה בית בשבילי ששם אני יכול להתבטא כמו שאני.

וכמו שאומרים מוצאים מקום ומשמעות זה נתן לי הסבר, תמיד חשבתי שאני שונה ואני לא יכול להיות כמו כולם והנה אני מדריך ד'. כל הערכים מגיעים אלי גם החזון וגם הערכים. 10: 30

ניצן : במה חשבת שאתה שונה?

שקד : לא יודע חשבתי כזה שאני אוטיסט ואני לא יכול לעשות הרבה דברים, אבל הנה אני מגיע לקרמבו והופ אני יכול לעשות את זה וגם רוצה לעשות.

ניצן : מה אתה לא יכול לעשות נגיד במקומות אחרים?

שקד : לפני שבאתי לקרמבו אמרתי לעצמי מה להדריך? מה העברתי גם חוג הארי פוטר אבל זה לא קשור זה אחרי שבאתי לקרמבו. עכשיו אני אומר אם יגידו לי להעביר חוג ואני לא הייתי בקרמבו הייתי אומר שאין מצב אני לא מסוגל אני לא אצליח. ובאתי לקרמבו אמרו לי על החוג והנה אני הצלחתי.

ניצן : מדהים, יש מישהו שעשה חוג מבוכים ודרקונים וזה גם היה להיט

שקד : לקחתי משם רעיונות לחוג הארי פוטר

ניצן : איפה היה החוג?

שקד : בבית של המורה הקודמת שלי עשיתי את זה לילדים שלה.

ניצן : מדהים איזה יוזמה כל הכבוד. איתי, מתי איך הכרת ולמה אתה נשאר?

איתי : אני רציתי להצטרף הרבה לפני שהצטרפתי אבל אני בנדאם שדוחה דברים, זה האופי שלי אני תמיד דוחה דברים. בתחילת כיתה י' אמרו לנו שאנחנו צריכים לעשות שעות מחויבות אישית אתם צריכים לעשות את זה איפשהו ואתם צריכים להתחיל להירשם, לבגרות. אז הייתי צריך איזשהי מחויבות ורציתי את קרמבו לפני אז זה פשוט נתן לי את הדרייב לעשות את זה. נכנסתי עם חבר מאד טוב שלי שעזר לי להשתלב בהתחלה, הוא היה בסניף מאז שיכל מכיתה ז'. בסוף אגב זה לא השישים שעות שלי אני בזכות זה גם הצטרפתי לפרלמנט שהצטרפתי לעוד דברים אני חושב שבסופו של דבר זה נתן לי את האומץ להבין גם אם אני שונה

מישהו : סליחה על ההפרעה אבל מה זה שונה? כולנו שונים מה זה שונה

ניצן : תכף גם אתה אמרת שהוא שונה

איתי : אז אני אוסיף, יש לי תסמונת אספרגר שזה תסמונת בקצה הכי מתפקד של הספקטרום

האוטיסטי

מישהו : זה הכל נכלל ביחד זה כבר לא אספרגר ואוטיזם

איתי : כן אז אובחנתי השנה, אובחנתי בגיל 15 וחצי זה משהו שמאד מייחד אספרגר כי אין לו

יותר מידי מודעות והחלטתי שאני רוצה לשנות את זה

ניצן : את מה? 14: 30

איתי : את זה שאין יותר מידי מודעות לאספרגר, התחלתי להעביר הרצאות בהתחלה לכיתה שלי

ואחרי זה ביקשתי להעביר לשכבה ולעוד כיתות בב"ס ואחרי זה קיבלתי אפילו הצעה להעביר בעירייה

ניצן : באיזה ב"ס אתה?

איתי : בבן גוריון, זה ב"ס רגיל, אהההם אפילו קיבלתי הצעה להעביר מול ראש העיר והכל זה

עדיין לא יצא לפעול, העברתי את זה בשכבה שלי בקרמבו ובפרלמנט, צברתי ביטחון והבנתי שגם אם אני

שונה אפשר לקחת את זה למקום טוב ולרומם את זה. בפרלמנט עשינו סרטו הסבר שאהוד צילם וערך.

שבסוף קצת לא השיג את מה שקיוונו כי היה קצת כשלים טכניים אבל בסופו של דבר אחרי איזה 4

חודשים הצליח להגיע ל1500 צפיות ביוטיוב באינסטגרם ובפייסבוק. זה איזשהו הצלחה שלי כי אני

העליתי את הרעיון אני כתבתי את התסריט, אני בחרתי את האנשים אני גייסתי את האנשים אני דאגתי

שהם יבואו אני עשיתי את הכל

ניצן : עבדת ע זה נורא קשה? אני רוצה גם את הסרטון

איתי : , זה היה יום ארוך. הסרטו קצת לא נראה טוב אבל אשלח לך. עבדתי על זה נורא קשה כי

היה לי חשוב שיצא באותו יום אני זוכר שבאותו יום מסמסים לי ב 16: 00 כזה איתי חסר את וחסר את זה

וזה צריך לצאת מקסימום ב23: 59 כי הרעיון היה שזה יצא ביום של האספרגר הבינלאומי, והיה באותו

היום הרבה לחץ, זה היה ביום של פעולת חונכים והייתי חייב להיות בזמן בקרמבו ותוך כדי לתפוס את

האוטובוס ולהתארגן

ניצן : יפה מאד כל הכבוד! זה אחלה סיבה בשביל להישאר. אני רוצה לשאול, כשנכנסת לקרמבו

לא ידעת שיש לך אספרגר?

איתי : כשנכנסתי זה היה כשהיה תהליכים לקראת האבחון אבל לא היה את האבחון כתוב ידעתי

שאני הולך להתאבחן לאספרגר אבל עדיין לא אובחנתי אובחנתי קצת אחרי, זה היה בראש אבל זה לא

היה רשמי. אחרי זה אמא שלי נתנה לי לקרוא את הספר שהיא בזכותו חשבה שיש לי אספרגר

ניצן : איזה ספר?

איתי : פרוייקט רוזי, זה היה לי מאד קשה לקרוא אותו

ניצן : אני מתארת לעצמי, אני אתן לך כמה המלצות אחרות. טוב אנחנו חייבים לעבור לאהוד

שיספר לנו גם למה ומתי הגעת ולמה אתה נשאר 10: 18:

אהוד : אההה הגעתי ברקע של הצקות בבי"ס של אפס חברים היועצת שלי הציעה לי לבוא, לא

ממש שמעתי על התנועה וברגע שהגעתי ראיתי שהכל שונה שם שזה לא כמו בבי"ס שאני מגיע וכבר

מסתכלים עלי מוזר ופשוט לא יודע זה היה מיוחד והרגשתי שפתאום נהיו לי חברים פתאום עשיתי

שינויים, כל החיים שלי השתנו **ואם לא הייתי בקרמבו יכול להיות שלא הייתי היום.**

ניצן : נשמע לא קל 55: 18:

מישהו : קרמבו בסופו של דבר עוזר לאנשים להשתנות עוזר להתמודד.

מישהי :

ניצן : מה מרגיש שונה?

אני זוכרת שהצטרפתי בח' הסניף היה עם אותה כמות אנשים אבל ממש הצטרפו אנשים חדשים

זה כאילו אותו מבנה אבל הכל מרגיש אחרת כאילו המודל השתנה.

ניצן : מה מרגיש אחרת? מה זה מודל שהשתנה? שפעם לא

מישהי : יש את המודל הישן שזה כזה אחר יותר, המודל הישן זה שאין חלוקה לשכב"צ שכב"ג,

לא היה שכב"צ, לא היה ד-ו לא היה ז היה רק מח' עד י"ב כל ח-י"ב היו יכולים להיות צוות מנהל מוביל

חונכים, הכל היה יותר פשוט ועכשיו שזה רשמי כזה כאילו מנסים להפוך אותנו לתנועת נוער רשמית וזה

מצליח כי מקבלים הכרה באום מקבלים תקציבים.

ניצן : ואיך זה המודל החדש?

מישהי : אז מרגיש כזה שונה, גם מחנה קודם הרגיש יותר בקליל ואני כאילו עם יותר אחריות

ניצן : תסבירי לי על המודל החדש?

מישהי : המודל מתחלק לשכבג שכבצ, שכבה צעירה ושכבה בוגרת שזה שונה בין סניף לסניף,

אצלנו ברעננה זה כיתה ד-ז שכבג זה מח'-י"ב.

מישהו : אני יודע על סניפים שד-ו, ז-ח' וכיתות ט-י"ב

ניצן : שכיתות ז-ח זה חצניקים?

מישהי : לא 15: 21

מישהו" ז-ח זה כבר לא, יש מודל של סניף גדול ויש מודל של סניף בינוני ויש מודל של סניף קטן.

מישהי : זה באמת נראה קצת שונה בין אחד לאחד אבל בגדול כיתות ז הם חצניקים.

מישהו : לנו זה היה אנחנו היינו פיילוט ואני הייתי המדריך הראשון בתנועה שמדריך ה בסניף נס

ציונה. אבל הייתי במסע אביב הראשון שכיתות ג-ו יצאו, בכלל זה היה המסע אביב הראשון של התנועה.

מישהי : זו הכוונה שהכל שונה כזה, גם פתאום מכניסים את המסע אביב שזה היה לא לדבר על

זה, שני מסלולים וזה היה בלאגן שלא ידעו לארגן את זה בלוגיסטיקה. לא משנה שערערנו למטה ומלא

דברים אבל הכל שונה כזה, בגלל שאנחנו בתקופה של צמיחה אז לא כל התחומים במטה משתנים גם

בשטח וגם אני מרגישה את זה שונה. 10: 23

ניצן : שמהו באווירה משתנה?

מישהי : כן משהו באווירה, אצלי לפחות בסניף כל דבר משתנה, אצלי בסניף מעורבים דתיים

וחילוניים. 25: 23

ניצן : אתמול פגשתי את ארי

מישהי : ארי הוא בנדאם מדהים בעיני בכלל כל המוביל שלי מדהים, הם מקבלים אותי, בסניף

מקבלים אותי.

ניצן : 00: 24

מישהי : תחום התקשורת השנה לפחות אצלי בסניף הולך לגדול בכלל, זה מחזור 5 של הרכזים

והצוותים כלומר זה תחום די חדש הוא משנת 2014. אז התחום הזה הוא כל הזמן משתנה הוא גדל כל

הזמן הוא תחום נורא דינאמי.

ניצן : מי עוד מתעסק בתחום התקשורת?

מישהי : אני קצת.

ניצן : גם בצוות תקשורת?

מישהי : כן

ניצן : אז תכף תספרי לנו אני רוצה שתגידי לנו גם מהניסיון שלך

מישהי : אני עברתי אני בעצם כבר 3 וחצי שנים בתחום כולל הריכוז שלי ומקבלים אותי כאילו

זה נורא זה נורא

ניצן : מי זה הם?

מישהי : הם זה המוביל, זה הכוזה תקשורת לא במוביל אלא במנהל יש לנו קישור למוביל ואנחנו יכולים לשבת שם במידת הצורך לעדכן ולהתעדכן. זה הרבה להילחם על המקום ולהגיד שיראו אותי גם אני פה אני רואה אתכם תראו אותי גם 25:00

ניצן : למה את חושבת שזה ככה? שאת צריכה להתעקש?

מישהי : כל הרכוזה מתעקשים אנחנו מדברים על זה מלא זה כבר מעוס אנחנו כל סמינר שנה שעברה זה היה נורא היה לנו שיחות לילה על זה זה היה באמת, כאילו כולם יודעים שתקשורת חייב להיות במוביל

נורית : אני רוצה רגע רק להבין, זה רק תקשורת את מרגישה את המתח הזה של להיכנס למוביל או שזה כל הצוות המוביל נלחם על המקום שלו

מישהי : לא אני מרגישה את זה אלי ועוד רכזים, אנחנו תחום נורא מדבר אנחנו מדברים על זה ועושים שת"פים בין הסניפים אני יכולה להגיד ששנה שעברה עשיתי איזה 4 שתפים שזה שיא לא היה כמות כזו, עשינו אנחנו הולכים אחד לשני במסדרי כנפיים בפעווח חשיפה מצלמים אחד אצל השני, מחלקה כזו משפחתית כזו אנחנו גם מרגישים חופשי לדבר. נניח אם יש לי עכשיו בעיה עם הצוות המוביל או נתקעת סתם אני מרגישה בנוח להיעזר כי זה תחום משפחתי בגלל לא בגלל אלא בזכות איך שהוא בנוי.

ניצן : אוקי, אני רוצה שניה שגיל תגיד לנו איך היה להיות בתקשורת אצלכם? 26:50

גיל : כאילו אני הרגשתי פחות אני פחות לא יודעת פחות התחברתי לתפקיד הרגשתי שפשוט אני יכולה לתת יותר בהדרכה וכאילו המון לא אהבתי להתנסות אבל כזה בתוך מה שראיתי זה היה טוב לתקופה מסויימת וכתבתי כל מיני דברים גם לאינסטגרם וזה היה מעניין וטוב.

ניצן : הרגשתי שאת משפיעה שם?

גיל : לא כי אני פחות התחברתי לתפקיד בגלל שהייתי כזה באמצע בין דברים אחרים ובהדרכה הרגשתי שאני ממש נותנת.

ניצן : מעולה אז אני רוצה שנדבר קצת על התפקידים שלכם ואיך אתם מרגישים עם התפקידים

שלכן

מישהי : אני מרגישה ממש טוב זה שאני אומרת שזה דיסוננס זה כי זה ההתחלה אנחנו רק בראשון לאוגוסט באמת כל הרכזים המוביל ואני נכנסנו לתפקיד אז זה כאילו בניה של משהו אבל אחרי שדיברתי אתם ובאמת ישבנו לשיחה אז כאילו פחות מרגיש לי את זה עכשיו זה ההתחלה וכל רכז מרגיש את זה. כשיש את הדיסוננס הזה כשאומרים שתקשורת בחוץ ואתה יכול להצטרף לישיבות צוות זה יוצר איזשהו משהו שמרגיש קצת אווטסידר שזה כל הזמן להגיד ולעדכן ולעבוד מול אנשים, וזה בסדר אבל אני מרגישה שצריך לעדכן

ניצן : אני מבינה שזה מורכב בשבילך ומקווה שזה ישתנה

מישהי : התפקיד לא מורכב ממש לא

נורית : לא התפקיד הקשר

ניצן : נמשיך, ליאור תספרי לנו על התפקיד שלך ואני רוצה שתתייחסו גם למה למדת, דיברתם על זה נורא יפה, אני רוצה שליאור תדבר ובאמת מה למדת מהתפקיד איזה מיומנויות אם יש דברים שאת מיישמת אותם לא רק בקרמבו?

ליאור : טוב אז אני התחנכתי במשך שנתיים בשתי הפעמים למדתי, בשתי הפעמים הצלחתי

למדתי כאילו להיות יותר חופשיה וזה מאד עזר לי כאילו

ניצן : להיות יותר חופשיה מה זה אומר בשבילך? את יכולה לתת לי דוגמא?

ליאור : נגיד לומר את מה שאני חושבת, וזה נוצר לי כאילו אני מפתחת יותר זהו.

ניצן : חנכת עם עוד חונך?

ליאור : חונכות

ניצן : עם עוד שתי חונכות?

ליאור : בפעם הראשונה חנכתי עם שותפות לא כאילו בכל שנה שותפה אחת הייתה.

ניצן : אוקי, ומי היו החניכות, באיזה גיל מה היה מאתגר בלעבוד אתן? 31:00

ליאור : אההה אחד בן 13 בערך ואחד בן 19. וכאילו את האמת שזה היה לי כאילו זה היה כזה יותר בהתחלה גם זה היה למידה איך לגשת והם לא היו כל כך מאתגרים הם היו דווקא יחסית קלים, היה לי מזל

ניצן : לך היה קל לעבוד אתם. מה את מרגישה שלימדת אותם, או שלמדת מהם בחונכות? 32: 30

ליאור : שיותר להיות חופשיה וזה

ניצן : להיות מי שאת

ליאור : כן

מישהי : נראה לי שכולם מבינים באיזשהו שלב שזה בסדר ליפול.

ניצן : מה אתם חושבים על זה?

מישהו : אני חושב שקרמבו בסופו שלך יכול להרים אותך תמיד גם אם אתה מרגיש לא קשור 5

דקות אחרי זה אתה תרגיש הכי טוב בעולם.

מישהי אני כל כך מבינה אותך.

מישהו : אני יכול להגיד שבאופן אישי מאד התלבטתי אם להגיע למחנה אני

ניצן : למה התלבטת? 33: 15

מישהו : היה לי כל מיני סיפורים אישיים שלא ידעתי איך יקבלו אותי איך יכילו אותי פה

ניצן : זה פעם ראשונה? אמרת שלפני היית בצופים, תספר לי קצת על הצופים ואיך זה

מישהו : בצופים אני יכול להגיד שהייתי כמו החניך שעם המון גאווה סניפית וגאווה תנועתית, הכי

צהוב בערך, זה היה בדי-וי שזה בכלל ילדים אנרגטיים

ניצן : באיזה שבט היית?

מישהו : הייתי בשבט סהר בנס ציונה אז עוד לא היה איתן, הם הקימו עוד שבט. ואני זוכר שהיינו

שבט מאד מאד גדול ואני זוכר שהיה נורא כיף היו הרבה פעילויות. ההבדל הכי גדול שפה לא עושים יותר

מידי עבודות של מחנאות, אני מאד אוהב מחנאות אני מטייל עם ההורים שלי מגיל 0 מגיל 3 עשיתי

מסלולים של 13 קילומטר ברגל, בגולן שזה קשה אז אני רגיל למחנאות ואוהב את זה אז

ניצן : אבל תחזור למה התלבטת, היה לך כל מיני קשיים אישיים ואז מה?

מישהו : ואז, מישהי מהמטה שאני אפילו לא יודע מה התפקיד שלה התקשרה אלי אחרי שהרכזת הבוגרת לא יכלה לדבר איתי כי היא הייתה במשמרת, זה היה ביום ראשון יום לפני המחנה קיץ ואז חצי שעה, 9 שעות לפני שאני צריך להחליט אם אני מגיע לסניף אלרי אריזות והכל או לא. והיא שכנעה אותי והיא אמרה שיהיה לי את המקום וגם אם החברים שלי לא יהיו שם אני אוכל להכיר אנשים חדשים ולהיפתח לאנשים אחרים. חששתי שלא יהיה לי עם מי להיות.

נורית : אתה זוכר מי זאת הייתה?

מישהו : שקד (רכזת שילוב)

מישהו אחר : היא בהריון היא חלק מהסניף שלי

ניצן : בוא לא נעבור לשקד רגע, נחזור למחנה קיץ

מישהי : אני זוכרת שההורים שלי גרושים והייתי אצל אבא שלי לפני המחנה וממש אני זוכרת שפחדתי, לא שלא ישנתי בחוץ לפני ולא שאני לא מכירה את האנשים ואת השטח, חששתי כי זה אחרת, זה לא כי יש סיבה. אני לא זוכרת למה אבל זה הגיע למצב שנכנסתי להתקפי חרדה ובסוף יצאתי

ניצן : ויצאת בסוף ואיך זה היה? זה היה לפני כמה שנים?

מישהי : זה היה שנה שעברה

ניצן : והשנה איך היה?

מישהי : כלום כי כבר ידעתי איך הכל איך החדרים נראים ואיך הכל בנוי. כל פעם לפני שאני באה למקום חדש חשוב לי להכיר איך המקום וואללה אני אומרת פשוט השנה בגלל שיש לי את כל האחריות לא הדברים האישיים והאריזות אלא כרכזת תקשורת וכרכזת בסניף אז זה פחות הלחיץ אותי. 37: 50

ניצן : אני רוצה לשמוע את אהוד על התפקיד

אהוד : אני מדריך ה' שנה שעברה הדרכתני ד, בעצם המשכתי עם הקבוצה שלי וזה פשוט בגלל שזה היה פיילוט היה מלא דברים השנה התחילה מאוחר כי היה בעיה עם סניף ומלא דברים לא היו לנו כמעט חניכים, היה הרבה פחות ממה שציפינו, וכל מי שהיה בהתחלה עזב וכולם התחלפו אבל לא הפסקתי להינות מהתפקיד הזה כמעט אף פעם כי לא יודע פשוט נהינתי

ניצן : אוקי, מה אהבת?

אהוד : לא יודע אהבתי להדריך אותם הם היו כאלה מקסימים

ניצן : מה אהבת? אהבת את הילדים? אהבת את זה שאתה מדריך? להדריך את החניכים להעביר

פעולות?

אהוד : את הילדים בעיקר, אני גם באתי להדרכה כדי להעביר מסר, שאני רוצה להעביר את המסר

של בריונות וכל מה שעברתי הלאה

ניצן : ואתה מצליח להעביר?

אהוד : השנה לא הצלחתי אבל שנה הבאה נעבוד על זה יותר.

מישהו : יש חניכים, אני יכול להגיד שאגב הדרכת את אחותו היא עולה לכיתה ו', זה היה קצת

מביך לפעמים?

ניצן : למה כי אתם חברים טובים?

מישהו : כן כי גם כשבאתי אליו הביתה לישבץ היא שם פעם אחת לא נשארתי זה היה ביום של

הגמר של הישרדות. זה היה ישבץ סיכום, ולראות אותה זה קצת מביך וגם הוא סיפר לי כמה פעמים על

אחותו ואז לפעמים הוא שכח שאני מכיר אותה אבל אני יכול להגיד שבאמת יש חניכה שאני מאד מאד

נקשרתי אליה וגם בסוף שנה כתבנו ברכות אחד לשני, לחניכים ולמדריכים והיא בדיוק הייתה צריכה

ללכת, אז כתבתי לה מהר מהר ברכה קצרה ואת הטלפון שלי היא סימסה לי שהייתה לה שנה מאד מאד

כיפית ושאני מדריך מושלם ושעזרתי לה המון ושהיא מאד נהנתה

מישהי : זה הכי כיף

מישהו : זה היה יותר מזה, זה היה ביום שאמרו לי שלא התקבלתי להדריך אותם שנה הבאה והם

לא ידעו מזה

ניצן : מה זה אומר שלא התקבלת?

מישהו : זה אומר שהיה כמה אנשים שניסו להיכנס לאותו תפקיד ולא בחרו אותי מישהו : כי נתנו

לישהו אחר הזדמנות 35: 41

מישהו : אוקי, אני פשוט יכול לחפור על זה 5 שעות ואגב אתמול הייתה לי שיחה על זה עם אהוד

של להפסיק לדבר על זה

ניצן : על מה על זה שלא התקבלת

מישהו : הבטיחו לי מקום בצוות, באיזשהו שלב אמרו לי שלא התקבלת וזה התפוצץ לי בפנים זה התפוצץ לי בפעולה האחרונה, אני הגעתי לפעולה האחרונה שאני יודע עם האכזבה שאני לא ממשיד תאם שנה הבאה ואני לא אהיה בצוות מנהל. והשיחה עם החניכה כל כך עזרה לי ומילאה אותי בהרבה אנרגיות. הייתי כל כך בהיי שהדבר הראשון שרציתי לעשות זה לשלוח את זה לרכות ולהגיד לה שאולי את לא קיבלת אותי אבל יש כאלה שכן.

ניצן : זה פגע בך?

מישו : כן זה פגע בי שהבטיחו, אגב זה לא הרכות שהבטיחה זה הרכות הבוגרת. חשבתי שיש בנינו קשר טוב סיפרתי לה הרבה דברים אישיים מעבר והיה לנו לילה לבן שהייתה לנו שיחת נפש במשך שעה משלוש וחצי עד ארבע והיה נורא נורא כיף ואז פשוט זה התפוצץ לי בפנים. ואגב חניכה שלי פה.

מישהי : מה זאת אומרת פה?

מישהו : אחותה בחונכויות אז היא פה בתור של אחות של מישהי מחונכויות, אז יוצא לי לפגוש אותה בתור אחות של אבל יוצא לי לפגוש אותה פה.

נורית : שתיהן חניכות בקרמבו היא בחונכויות והיא עולה לז'.

מישהי : אני יכולה להתחבר לדברים שלך ולהגיד שזה אחד הדברים היותר ממלאים לקבל את ההודעות האלה של תודה שאת חמודה ותודה שאת מבינה ומקבלת את החפירות שלי, זה באמת רק לשבת כל אחד בתפקידו בצוות המנהל והמוביל

מישהו : אפילו בחניכה

ניצן : אני רגע רוצה לתת זמן לשקד לספר על התפקיד שלו 44: 45

שקד : גיל קודם

גיל : לי ההדרכה הייתה מאד מאד טובה הרגשתי שאני ממש עוברת דרך שכאילו תהליכים וזה נתן לי להרגיש כמו שאפשר וגם היה לי מאד מאד כיף וזהו.

ניצן : מה את חושבת שהדברים שלמדת בהדרכה והיום את עושה את זה בזכות זה?

גיל : למדתי לעמוד מול קהל ואולי לעבוד מלחץ ולדבר

ניצן : בהתחלה היית מאד בלחץ לדבר מול קהל?

גיל: כן, הגעתי באמצע שנה וחדשה שהגיע זה היה כזה לא יודעת. אבל לאט לאט השתפרתי וממשיך להתגמש.

ניצן: היום אם יתנו לך לדבר מול ילדים שאת לא מכירה תרגישי יותר בנוח?

גיל: יהיה לי יותר קל, בהתחלה יותר קשה אבל יהיה לי יותר קל.

ניצן: בעיקר המקום של לבטא את עצמך

גיל: כן

ניצן: את מרגישה שיש דברים שלמדת מתוך ההתנסות שלך בקרמבו שאת עושה אותם אחרת

בבי"ס או בבית?

גיל: בעיקר להבין שלא תמיד יוצאים דברים כמו שרציתי ואיך לפתור בעיות טכניות מהר

ניצן: תני לי דוגמא לבעיה טכנית שפתרת מהר

גיל: גיד שהמחשב לא עובד אז לדבר עם מישהי שתבוא לראות ולעזור, או לצייר נגיד דברים כאלו

שכאילו לעזור את הדברים

ניצן: : מדהים, טוב שקד, מה

שקד: אין ללי מושג לא הייתי בזה עד עכשיו כי לא היה את זה

ניצן: אז היית חונך גלובאלי ועכשיו אתה מדריך ד'

שקד: כן קבוצה גדולה. רוב הזמן לא היו לי חניכים משלי כי כולם תפוסים. לפני המסדר עבדתי

בלי הפסקה הייתי הכי צהוב ואז קצת נרגעתי עם הצהיבות ואז אמרו לי אתה חונך גלובאלי והסבירו לי

מה זה וכל פעם חיכיתי שיהיה מישהו פנוי ולא היה לי כזה,

מישהו: יכולת להצטרף לחניכים אחרים 10: 48

שקד: לא הכל היה תפוס גם אם היה חור לקחו חונך גלובלי אחר

מישהו: יכולת להצטרף למישהו אחר גם אם אין חור

שקד: לא אצלנו, זה סניף קטן. אם זה קטן אין אף אחד שפנוי

ניצן: אוקי והשנה פעם ראשונה הולכים להיכנס ד'-ו'

שקד: כן בגלל זה אני ביקשתי מהם טיפים, אז אין לי מושג.

ניצן : אתם קרובים לנס ציונה, תעשו שיתוף. 50: 48

שקד : אז זה קצת מלחיץ אותי

ניצן : אבל מה נגיד

שקד : אחרי חודש וחצי שהייתי אמרו לי שתהייה לי חניכה ובסוף לא הייתה וזה הביא אותי

להיות מדריך ד

ניצן : אוקי, אבל מה עשית בחצי שנה הזאת שהיה לך משמעותי?

שקד : חצי שנה מה שהיה משמעותי לדעתי בשנה הזו זה שהיה חניך שהייתי אתו פעם אחת וכל

פעם שהוא היה בחוץ הוא אמר אפשר את שקד? הוא בן 13/14 זה שימח אותי תמיד למרות שאף פעם לא

הייתי אתו וקשה להיות אתו אחרי פעם אחת שהייתי אתו הבנתי כמה זה קשה

נורית : למה זה קשה?

שקד : כי הוא גדול ויכול לצעוק פתאום דברים לא יפים והוא גדול כזה, זה קצת מלחיץ ואני קצת

מרחם על החונך שלו, היה קשה אתו. זה היה נעים לי בלב שהוא מבקש אותי אבל עצוב לי שאין לי מישהו

משלי שכל הזמן אני אתו באופן קבוע ויש לי מישהו בטוח.

ניצן : מה אתה מרגיש שלמדת על עצמך על התנועה בחצי שנה הזו? אתה הולך להיות מדריך אז

בטוח למדת..

שקד : שלמדתי על עצמי אמרתי כבר קודם, על התנועה למדתי שנותנים סיכוי לכל אחד

ניצן : לפני זה היית באיזה תנועת נוער?

שקד : כן בצופים איזה שנה זה היה פעם ראשונה שהייתה קבוצת צמיד, כאילו זה הקבוצה של

המיוחדים, של בעלי הצרכים המיוחדים לא אמרתי מוגבלים בכוונה למרות שנראה לי שהם קוראים לזה

ככה.

נורית : למה את מחייכת גיל?

גיל : לא כי גם אני הייתי בצופים לא הייתי בצמיד כאילו הייתי בכיתה ד והשתלבנו בקבוצה של

השבט של המושב שלנו וגם בכיתה ואצלנו צמיד היו חברה עם מוגבלות שכלית קשה וכשהגעתי לקרמבו

אז זה עזר להתמודד

מישהו : אצלנו זה היה פעם ראשונה שהיה צמיד וזה היה זוועה, שם הרגשתי שונה כולם ברמות

תפקוד מאד נמוכות שאני מודה בזה ואני הייתי בתפקוד הכי גבוהה זה היה לי קשה ממש הם הפרידו אותנו לפעילויות שונות, ראיתי אותם בחוץ בחדר סגור כזה את כל השאר לא יודע איך זה נקרא, היה לי נוראי שם! ואז באתי לקרמבו ואני מרגיש כמו כולם.

מישהו : קרמבו יש את היכולת באמת לשלב את כל הדברים, את כל המודל הזה לכדי פועל כלומר

שנניח גם אם עכשיו יש צוות מנהל שמנהל את הסניף וגם מוביל וגם חניכים, כאילו כל המערך הזה זה בעצם כשרואים סניף בראיה הכללית זה אחד. כלומר גם אם אני צוות מנהל ואני אצטרך לחנוך אין סיבה שאני לא אעשה את זה אם צריך. זה נורא מחבר אני יכולה להגיד שיש לי חניכים שאני אחראית עליהם מבחינת תקשורת וכל הבחינות האלה של להגן עליהם מבחינת אישורי חשיפה וכל הדברים שבתחומי האחריות שלי אבל כרכות אני מתחילה לראות את התמונה הכללית שיש חניכים שרוצים אותי שזוכרים אותי. שאני באה עם מצלמה וזוכרים אותי ורוצים תמונה. זה לא שיש חלוקה נניח כמו בצופים שאני שומעת מחברות שלי וגם הייתי שם שנה שיש חלוקה לגדודים ולכל מיני דברים כאלה ופה זה אחד.

מישהו : כל שכבה והעניבה שלה וכל גדוד

ניצן : זה דווקא משפט חשוב מה הכוונה בזה? אבל לא לדבר במקביל כי לא נצליח לשמוע כלום

בהקלטה

מישהו : כאילו עכשיו יש מישהו עם עניבה שהוא יותר משלך

ניצן : אההה בקטע שבצופים לכל שכבה יש עניבה. יש המון סממנים חיצוניים של ההיררכיה

בצופים, אני מנסה להבין מכם, שבצופים זה מאד בחוץ ולעומת זאת בקרמבו למרות שיש צוות מוביל מנהל תקשורת חניכים חונכים שכבצ שכבג אתם מרגישים שיש מבנה הרבה יותר גמיש ושאפשר לנוע בין הדברים ושכולם 54:00

מישהו : זה שהוא בצוות מוביל ואני נגיד חונך זה לא שאני אבוא עכשיו ואדבר אתו על כל דבר וגם

הוא ישתף אותי, זה לא כזה בקרמבו זה לא. הייתי תקופה ממש קצרה בצופים וסבלתי אבל לא דיברתי אם אף אחד בשכבות בוגרות אבל בקרמבו אין אחד בסניף כמעט שלא דיברתי אתו.

מישהו : אני יכול להגיד שמי שעזר לי בסופו של דבר הוא דיבר עם חניכות של אהוד הוא דיבר עם

חניכות שלי, יש איזשהו טיפה דיסטנס שאני לא אספר להם דברים כי הם בכיתה ו/ והם במקום שונה בחיים. אבל אני יכול לפרוק דברים עם מישהי שעולה לטי' שקטנה ממני בשנתיים ולא להרגיש מוזר. אם צריך פתאום חונך אז גם צוות מנהל חוץ ואני יכול להגיד שאני ליוויתי הסעה לפני כשחנכתי עוד ואז היה

חסר המון פעמים מלווה הסעה ולא פעם ולא פעמיים ולא שלוש ולא ארבע בערך אחת לשתי פעולות

ליוויתי הסעה. 56: 05

מישהי: רגע אבל איך זה הגיוני?

ניצן: אנחנו לא נכנסים עכשיו לזה, אני רוצה רגע כי אנחנו חייבים לסיים ואני רוצה לעשות סבב

אחרון של שאלה, השאלה היצירתית האהובה עלינו והשאלה הולכת ככה: תדמינו שהחיים שלכם

נכתבים עכשיו בספר שמתאר את החיים שלכם מהיום שנולדתם ועד היום

מישהי: שונאת את השאלות האלה

ניצן: את לא חייבת לענות. בתוך הספר יש פרק שמספר על קרמבו, מה שאני רוצה לבקש מכם זה

לתת כותרת לפרק, מה יהיה שם הפרק שמתאר את החלק של קרמבו?

מישהו: אני חייב להגיד משהו אני עובד על פרויקט כזה ממה דומה, אני כותב סדרה על החיים

שלי וההצטרפות שלי לקרמבו שמגיעה באמצע. אני חושב שהייתי קורא לפרק הזה, אני לא יכול לתת לו

שם אבל אני חושב שאני יכול להגיד שזה הפרק ששינה את הכל שהפך הכל ליותר חיובי כאילו ושבזכות

הפרק הזה אני נושם, אני חי נקודה. אין יכול להיות שאם לא היה לי עכשיו קרמבו, אם היועצת לא הייתה

מציעה לי לבוא לקרמבו יכול להיות שהייתי נשאר אותו דבר יכול להיות שהייתי באיזה מוסד אפילו.

ניצן: מדהים, תודה

מישהו: אז אני יכול להגיד שהייתי חניך מאד מאד טוב בצופים ולא יצאתי מרצוני אבל זה לא

קשור אבל בסופו של דבר בצופים גם אם הרגשתי מאד שייך לקבוצה באיזשהו שלב יש את המלחמות

מוראליים וזה מאד מפולג בין הקבוצות, יש פילוג מאד גדול בצופים זה ברור אתה פה אני פה אין מעבר,

ובקרמבו אין את זה. גם אם הרגשתי מאד שייך בצופים ובסופו של דבר קרמבו הצילו אותי. בזכות קרמבו

אני מרגיש שייך. אני מרגיש שיש לי חברים שאני יכול לשתף אותם על הכל

ניצן: אם תסכם את זה במשפט או בבכמה מילים?

מישהו: אני חושב ההצלה של החיים שלי. אני חושב שקרמבו גרם לי להבין כמה שאני יכול וכמה

שאני שווה ואפילו מגיע לי לחיות אפילו ברמה הזאת שמגיע לי לחיות ומגיע לי שיהיה לי חברים ומגיע לי

שיהיה לי אופציה להתקבל לעבודה והרבה מעבר לזה כי זה משהו שלא תמיד קיבלתי מהבית, אני יכול

להגיד שאבא שלי מאד מאד לא מאמין בי ומגביל אותי. ובסופו של דבר אני מרגיש שבקרמבו יש את הבית

שלא מקבלים אותי ולא מכירים אותי והם יכולים לצחוק עלי ולרדת עלי שיש לי אספרגר ולא בכוונה אבל

הם יכולים מאד מאד להעליב אותי ובקרמבו אני מרגיש שלא יתנהגו אלי ככה אף פעם, זה קרה פעם אחת

אבל לא בדיוק, אבל בסופו של דבר בקרמבו בניגוד לכל שאר המסגרות האחרות יקבלו אותי כמו שאני אז אני יכול להגיד שאם לא התקבלתי להדרכה זה רוב הסיכויים לא בגלל שיש לי אספרגר, זה משהו שאני לא יכול להגיד שבצופים אספרגר מגביל אותי, לא היו נותנים לי ראיון. בצבא נותנים לי פטור אוטומטית, אני צריך להילחם כדי לשרת

מישהי: גם לקץ נותנים

ניצן: אנחנו אולי נעשה על זה מפגש שלם. אבל אני רוצה לעבור לכותרת של שקד. 1:00

שקד: קודם כל שם הספר יהיה עוגת שכבות, ואז השם של הפרק יהיה שכבה בטעם קרמבו

ניצן: אהבתי ממש אהבתי, אתה רוצה להסביר או שזה סגור מבחינתך?

שקד: זה חלק בחיים שלי שזה השם.

ניצן: דניאל יש לך שם?

דניאל: אני לא אגיד שם אבל אני רק אגיד שקרמבו זה הקרש הצלה שלי, כשהגעתי הייתי באמצע השבר הייתי במשבר אישי מאד גדול בתוך המשפחה ובחיים שלי וזה נתן לי את המקום של גם זה וגם עוד פרויקט שהשתתפתי בו נתן לי את המקום שמאמינים בי ואני יכולה להצליח והיום אני יודעת שאני יכולה להוביל עובדה שקיבלו אותי לרכזת תחום ושהובלתי הרבה יוזמות. גם בדיבור מול קהל וגם במשהו שמאתגר אותי. אני בנדאם שמחפש את זה אני בכיתת נחשון אם אתם מכירים את המסלול, אז כאילו אני מחפשת כל הזמן אתגרים וזה משהו שמאד מושך אותי האתגר הזה של לקחת עוד משהו ולצלוח אותו, וגם אם זה קשה ונניח שאני צריכה להתעקש כמו שאמרתי שדיברתי עם הצוות המוביל והם הבינו אז למדתי מזה ואני כל הזמן לומדת גם במיומנויות הטכניות נגיד של פוטושופ ותוכנות עריכה נוספות שהם מטרופות.

ניצן: גיל יש לך רעיון לכותרת?

גיל: אני חושבת שזה משהו שאני אוהבת להכיר, לעשות משהו אחר ומיוחד.

ניצן: כי זה בעיקר ההתנסות? העניין הזה?

גיל: סיפוק

ניצן: "אוקי, וליאור?"

ליאור: פתיחות והתפתחות ותהליך

ניצן : רוצה להגיד על זה כמה מילים? מרגישה שכבר סיפרת:

ליאור : כן

ניצן : תודה לכולם מאד מאד שמחתי להכיר אותכם אני מניחה שאולי ניפגש בסניף נס ציונה ואני

מקווה מאד שהבת שלי תצטרף לסניף

12.6 נספח ו' - דוח תצפית פעולה מתן אוחנה 'כנפיים של קרמבו', סניף יפו

במהלך שנת הלימודים 2019-2020 עשיתי את התנסותי בשטח בתנועת הנוער "כנפיים של קרמבו"

כחלק מתואר בחינוך וחברה בקריה האקדמית אונו. בכל יום שלישי השתתפתי בפעילות של התנועה

בסניף יפו - תל אביב בין השעות 20:00-16:00. תפקידי היה כללי, הייתי עוזר ומסייע במה שהיה נדרש

ובאיזה קבוצה שהיה נדרש באותו שבוע לאור הפעילות, כמו החונכים והצורך.

סניף יפו הינו סניף צעיר, כבן 3 שנים סה"כ ומאתגר עקב שילוב אוכלוסיות שונות ממעמד סוציו-

אקונומי, תרבותי ואתני שונה, סניף המשלב יהודים וערבי יחד. יש לומר שסניף זה דומה במבנה הארגוני

שלו ליתר סניפי כנפיים של קרבו בארץ, זאת נאמר לי ממספר גורמים עקב צעירותו של הסניף ומורכבותו.

להלן דוח תצפיות אותו ביצעתי במהלך פעולה שבועית שגרתית אשר בה לא השתתפתי כחונך או

עוזר אלא כמתצפת. את התצית נדרשתי לתעד כחלק מהקורס המלווה להתנסות המעשית. תאריך

התצפית הינו ה-11 לפברואר 2020. כמו בכל יום שלישי הגעתי לפעולה ממקום עבודתי, החנתי את הרכב

בחניון 'גלי צה"ל' הסמוך והגעתי אל הסניף.

תחילת פעולה :

16:00 – בשעה זאת נכחו במתקן הסניף שהוא אולם הספורט של בית הספר הדמוקרטי ביפו שני

מדריכים שהגיעו מוקדם יחסית ושלושת בני השרות שהם הצוות המוביל של הסניף, אידיית מנהלת הסניף,

אחראית החונכויות ואחרי תיעוד. החברה דיברנו בינם לבין עצמם ובירכו אותי לשלום. רכזות השכב"ג

והשכב"צ אשר מובילות את הפועלות עדיין לא הגיעו, שניהם תלמידות כיתה י"ב.

הפעולה מתחילה כשעה לפני שהחניכים עצמם מגיעים, החניכים בעלי הצרכים המיוחדים

והשכב"צ - שכבה צעירה. זאת כדי להתכונן לפעולה, לשלוח מדריכים לאיסוף של ההסעה ולדבר על תוכן

הפעולה.

20:16 – אידית קוראת לכולם לבוא למרכז אולם הספורט. הפעולה התחילה ב כ-20 דקות עיקוב בגלל איחורים של מדריכים. הפעולה התחילה עם מספר דברי פתיחה של מנהלת הסניף, אידית, ניתן היה לראות שלא כולם קשובים לדבריה, מדריכים מדברים בינם לבין עצמם, אידית לא העירה להם או תפסה את האירוע כמעין יישור קו לפני תחילת הפעולה. ניתן היה להבחין שאידית נמנעת מלדבר מול קהל ומעדיפה שאירוע פתיחת הפעולה וגיבוש הצוות יעבור מהר. אידית נתנה לאחראים השונים לדבר ולספר מה יקרה היום בפעולה. התבצעה מעין חלוקת אחראיות לפעולה, מי עולה על ההסעה, מי חונך את מי הפעולה ורכוזות השכבות הסבירו על מטרת הפעולה. אירוע פתיחת הפעולה נעשה בעלפה והאחראים השונים לא החזיקו מחברות או דברים כתובים.

נוכח היה בפעולה "חוליאן", חוליאן הוא מנהל אזור תל אביב של התנועה, חוליאן במהלך השנה הגיע כל שבועיים והיה נוכח בפעילויות ובמהלכם חנך את אידית, עזר לה ודיבר עם מדריכים. יש לומר שמההתרשמות שלי מחוליאן מדובר בבחור רציני, מקצועי בעבודת חינוך ובעל מוטיבציה גבוהה בעבודתו בתנועה. חוליאן הינו עובד בתשלום וגדל בתנועת הנוער כנפיים של קרמבו מנעוריו, עשה שרות לאומי בתנועה וקיום עובד בה.

חוליאן התערב פעם בדבריה של אידית ובפעם בדבריה של רכזת השכב"ג, בפעם הראשונה ניסה לעזור לאידית ליצור הקשבה מצד המדריכים בדברי פתיחת הפעולה שלה, אירוע די חשוב שמצריך את הקשבת כולם לקיום פעולה מוצלחת עבור החניכים ויישור קו ארגוני. בפעם השנייה כאשר התערב בדיה של רכזת השכב"ג ביקש חוליאן חידוד על מטרת הפעולה שלא הייתה ברורה לו אל מול הפעילות בהתלוותה אליה. הפעולה עצמה התמקדה במעגל והעברת כדור מאחד לשני ולומר במה חברים עוזרים לכל חניך בחיים כאשר הכדור מגיע אליו. לדבריו של חוליאן אולי אפשר לשפר את הפעולה עצמה כי חלק מהחניכים אינם בעלי יכולת קוגניטיבית להביע תובנות ומחשבות עמוקות כאלה. אחראית הפעולה הסכימה ואמרה שיחשבו על הנושא עד תחילת הפעולה וישפרו אותו. ניתן היה לראות אי שביעות רצון על פניו מאיכות ורמת הפעולה עצמה של השכב"ג ומכך שהוא מצפה מבעלי התפקידים בסניף ליותר השקעה.

במהלך הפעולה דיברתי איתו ושאלתי את דעתו בגלל חריגות המקרה בו מנהל אזור שואל על הפעולה בפני מנהלת הסניף ובעלי התפקידים כמעין עקיפת סמכות. חוליאן כמובן לא עשה זאת בצורת ביטול אלא התעניינות ופתיחת חשיבה על הפעולה. לדבריו מולי הוא לא היה מרוצה מהפעולה עצמה ומהמטרה שלה. רכזת השכב"ג שהייתה אחרית על הפעולה לדעתו לא לקחה את הפעולה הזאת ברצינות ובנוסף פעולה כזאת לא מתאימה לכל החניכים בעלי הצרכים המיוחדים שנמצאים בסניף. חוליאן הדגיש את זה שאי אפשר להגיע לפעולה ככה וזה לא מקצועי וחבל שהוא צריך להתערב בפרטים של בעלי תפקידים בסניף.

50:16-20:16 – בעלי התפקידים השונים בסניף התחילו לעבוד ולהתכונן לקראת תחילת בפעולה.

ניתן היה לראות שאין הרבה מה לעשות לקראת הפעולה עבור רוב החונכים והם מעבירים את הזמן בשיחות אחד עם השני, פלאפון, התעדכנות ומשחקים. תמר, הרכזת של השכבה הצעירה שכב"צ נראת הייתה עובדת בנמרצות לקראת הפעולה שלה. תמר הכינה מספר משחקים עם אביזרים שונים שהביאה מהבית עבור החניכים שלה ומטרת הפעולה שלה הייתה "ערבות הדדית". ניתן היה לראות שיש הערכה לתמר כמדריכה ושהיא לוקחת את תפקידה ברצינות הן מצד אידיית והן מצד חוליאן. התרשמותי הייתה שתמר תופסת את הקבוצה שבאחריותה, יודעת להניע אותם ומשקיעה עבורם בפעילויות השונות.

50:16 - נקראו כל הנוכחים לשער לקבל את החניכים בעלי הצרכים המיוחדים המגיעים עם ההסעה. אירוע שחלק מהחניכים והמדריכים ללא הצרכים המיוחדים מתרגשים לקראתו חלק לא. מספר חניכים מהשכבה הצעירה שהגיעו קצת לפני שאלו האם הם חייבים לבוא לשער לקבל את פניהם של יתר החניכים ועל כך נענו בחיוב שעליהם לבוא עם כולם. החניכים ירדו מההסעה ואליהם התלוו החונכים שלהם.

10:17 – נקראו כל החניכים והמדריכים של הסניף אל רחבת מגרש הכדורגל מחוץ לאולם עבור "מורלים". מורלים" הינם אירוע בפתחה ובסיום של רוב הפעולות שבו החניכים שרים שירים שמטרתם לעלות את המורל לפעולה או המורל בסיום. השירים עצמם חלקם מדברים על תנועת קרמבו וחלקם אינם בעלי משמעות כלל אלא מעלים את ההווי והמורל בקבוצה.

ניתן לראות שהחניכים ברובם והמדריכים נהנים מאירוע זה. המדריכים עצמם מובילים אותו בשירה ובאנרגיות המופעלות להתחיל את השירים אבל החניכים ברובם משתפים פעולה, צוחקים ונהנים. אירוע זה הינו האירוע הראשון בפעולה בו רואים בעלי צרכים מיוחדים לצד חונכיהם ללא צרכים מיוחדים מבצעים אותה פעולה בשילוב מלאה. בכל פעם וגם הבאה היה לי כיף ומרגש לראות את האירוע הזה מתרחש כאיש חינוך.

30:17 – עם סיום המורלים יוצאים שני הקבוצות של הסניף אל הפעולות שלהם. החניכים בעלי הצרכים מיוחדים הולכים עם החונכים שלהם אל קבוצת השכב"ג שמתאספת באולם הספורט ואל השכב"צ שמתאספת בכיתת לימוד מחוץ לאולם הספורט. בפעולה זאת בשכב"צ נכחו כשני חניכים בעלי צרכים מיוחדים שבעלי תפקוד גבוהה אשר לא נדרשים לחונך ו כ-4 חניכים ללא צרכים מיוחדים. בשכב"ג נכחו כ-5 חניכים בעלי צרכים מיוחדים בתפקודים שונים אשר בין תפקוד נמוך לתפקוד בינוני.

(קבוצת השכב"ג מורכבת מחניכים בעלי צרכים מיוחדים והחונכים שלהם. בנוסף ישנם מספר מצומצם ביותר של חניכים בשכב"ג שהם לא חונכים עקב חוסר בגרות או אי מוכנות לתפקיד, כ-2-3 בכל פעולה. מתצפיתי בפעולה זאת ופעולות קודמות גם כן חניכים אלו מתפקדים כחונכים גם אם רשמית אין זה התפקיד שלהם, הם באינטראקציה עם חבריהם החונכים ואינם מהווים קבוצה של חניכים בפני עצמה שיש לבעלי הצרכים המיוחדים יכולת להשתלב איתה. כך שהתחושה שהשכב"ג מורכב מחניכים בעלי צרכים מיוחדים וחונכים. דבר ששם את המחשבה על שילוב והכלה בקרמבו בסימן שאלה עקב כך שהשכב"ג הינה קבוצת בעלי צרכים מיוחדים והחונכים שלהם. אין כאן שילוב והכלה בין שווים אלא בין בעלי צרכים מיוחדים אל בעלי תפקידים בתנועה).

שני הקבוצות נמצאות במרחק של כ-30 מטר אחד מהשני כך שהצלחתי לעבור מספר פעמים בין הקבוצות ולתעד את המתרחש.

40:17 – קבוצת השכב"ג התחילה את פעולתה. במעגל ישבו כ-18 אנשים סה"כ. 5 חניכים בעלי צרכים מיוחדים ו-10 חונכים שלהם. הפעולה התחילה עם מספר דברים של רכזת הקבוצה על חברות ותחילת העברת הכדור במעגל. שלושה מתוך חמשת החניכים בעלי הצרכים המיוחדים אינם בעלי יכולת תקשורת מילולית ומכך לא יכלו להשתתף. כאשר ניסו החונכים לדווח בעלי צרכים מיוחדים ללא יכולת שיח כמעין ניסיון תקשורת וחיבור שלהם לפעולה ניתן היה לראות חוסר סבלנות ואיבוד ריכוז מצד יתר בעלי הצרכים המיוחדים. 'אבודי' התחיל לקום מהכיסא ולנסות לקחת את הכדור ממי שדיבר. 'ג'יריאס' התחיל להשמיע קולות וחונכים מסוימים גיחכו, כמובן שהדבר נעשה ברוח טובה ובכבוד אבל הסיטואציה שידרה חוסר רצינות ופרודוקטיביות מהפעולה. מספר חונכים ומספר חניכים סיפרו ודיברו על חברות וכמה דברים טובים וחיוניים נאמרו במעגל שיכלו להתפתח לשיח אבל נבלעו בתחושת חוסר הסבלנות של המשתתפים וחוסר התכנון והמטרה של הפעולה.

במקביל בקבוצת השכב"ג התחילה את הפעולה שלה. תמר הרכזת נתנה לכל ילד מצב חברתי מורכז ושאלה אותו אם היה לו כל יכולת בעולם לעזור איך הוא היה עושה זאת ולמה דווקא כך. הפעילות הובילה לשיחות שלטעמי היו עמוקות וטובות ביחס לתלמידים בכיתה ה'-ו', גילאי 12-13. ניתן היה לראות שתמר הינה דמות חינוכית עבור החניכים ושיש תהליך למידה וחינוך בפעילות.

00:18 – בקבוצת השכב"ג הפעילות נגמרה אחרי כ-15 דקות ומשם שלחה הרכזת את החניכים והחונכים לזמן פנוי. בזמן זה ישבו חלק מהחונכים עם החניכים שלהם וציירו, הדביקו מדבקות ושיחקו בכדור. החונכים הפעילו מוזיקה ברמקולים ונוצר אוירה אינדיבידואלית באולם שכל חניך בעל צרכים מיוחדים וחונך עושים מה שמתחשק להם. כמובן בגדר המותר לעשות ולא בהתפרעות. ניתן היה לחוש שהפעולה מצד רכזת הקבוצה נגמרה והחונכים עצמם כעט נדרשים להעביר את הזמן עם החניכים שלהם.

יש לומר שאף חניך לא נשאר לבד או היה ללא השגחה אך חונך אחד של כל חניך התנתק מהחניך שלו לטובת שיח עם חברים חונכים אחרים, הפעלת מוזיקה, התעסקות בפלאפון, משחק כדור עם חונך אחר ועוד. בשלב זה הבחנתי שמידה מן המתח בפעולה נגמר. חונכים התחילו באינטראקציה אחד עם השני וחניכת בעלי הצרכים המיוחדים נהייתה בעדיפות השנייה.

18: 20 – קבוצת השכב"צ סיימה את הפעולה החינוכית שלה וכעת מתחילה משחקים. גם עבור זה

תמר הרכזת הגיע מוכנה. החניכים ביקשו לשחק "מחבואים" ותמר ציינה שהם תמיד משחקים את זה והיא הכינה משחק אחר עבורם. אחרי משא ומתן לבסוף תמר הגיע להסכמה איתם על משחק שהכינה של 'חמש מקלות' ואחריו מחבואים עד שיקראו לכולם למורל סוף. כולם יצאו מרוצים והחניכים מהנו מאוד מחמש מקלות. 'אדם' החניך ניצח במשחק.

מנקודת מבטי היה זה אירוע חינוכי חשוב עבורכם שבו הם למדו להעריך ולכבד משחק שהכינו להם ולא רק במה שהם רוצים. ניתן היה לראות שיש הרגשה בשכב"צ שהיה פעולה מוצלחת חינוכית וכיפית. שמחתי עבורכם ועבור הפעולה שעברו.

בקבוצת השכב"ג – ניתן היה להרגיש שיש מתיחה של הזמן וחוסר מעש. החניכים בעלי הצרכים

המיוחדים מיצו את זמן הצביעה וההדבקה וחלקם התחילו להתרוץ באולם. 'אבודי' ניסה לטפס על החישוקים של התעמלות הקרקע, דבר שאסור ומסוכן.

18: 30 – התרחש אירוע שבחרתי לתעד ולעלות על הכתב. חניך בעל צרכים מיוחדים ASD בשם

"אבודי". חניך שפעיל ברוב הפעילויות אך סובל ממוגבלות קוגניטיבית ותקשורתית, בנוסף בהתפרצויות כעס עקב אי הבנה תקשורתית. בזמנים המתים שאין פעולה או תוכן נוהג החניך לקחת כדור ספוג ולבעוט אותו מצד אחד של האולם לצד השני. פעמים רבות החונכות שלו כדי ליצור אינטראקציה איתו משחקות איתו משחק בו הם יוצרות שער עם הרגליים שלהם והוא צריך להבקיע. פעמים לא מעטות כאשר אבודי בועט את הכדור הוא פוגע בראשם או בחלקי גופם וגם באנשים אחרים, המשחק לא נראה טוב או חינוכי אבל ישנה הסכמה שעצירתו תגרום לקונפליקט עם אבודי ועד שהדבר לא חמור אפשר לתת לו להתרחש.

בשעה 18: 30 ביקשה אידית מהחונכות שלו שיפסיק עם הבעיטות באולם עקב מספר פגיעות באנשים שהתרחשו בחצי השעה שבו הוא משחק. החונכות לא הצליחו להשתלט עליו ומכך אידית ניסתה לקחת לו את הכדור. אבודי היכה את אידית בפניה ולקח לה את הכדור, יתר החונכים והחניכים הבחינו במתרחש. חוליאן התערב מיד ולקח את הכדור ותפס את אבודי לשיחה.

דעתי האישית כמתבונן מהצד אירוע זה היה נראה כמו אירוע מתגלגל של כדור שלג שהתחיל מהרגל לא נכון של חניך בעל צרכים מיוחדים להעסיק את עצמו כשאינו תוכן לפעולה. כאשר שני החונכות

שלו אינם מוכשרות לחינוך מיוחד ורואות את עבודת במעין שמרטפיות בפעולה. כל זאת הביא למצב בו הוא פוגע באחרים עקב הצורך להפסיק את הרגל זה כאשר הגיע אל הקצה.

כמתבונן מהצד היה אפשר לפרש את המתרחש בפעולה לא בפעולת שילוב והכלה של בעלי צרכים מיוחדים עם חניכים ללא צרכים מיוחדים אלא כפעולה של בעלי צרכים מיוחדים שיושבים ליד חונכים שלהם ומכך אין לבעלי הצרכים המיוחדים עם מי להשתלב ולהתאים את התנהגותם, התנהלותם, הרגליהם והתקשורת שלהם כי יתר הנוכחים בפעולה הינם חונכים או בעלי תקפידים המשרתים אותם.

18: 45 – שני קבוצות הסניף נקראו למגרש הספורט למורל סוף. המדריכים שרו מספר שירים והעלו את המורל. ניתן היה לראות שחוליאן ואידית היו עסוקים בשיחות אחד עם השני על התנהלות הפעולה והסניף כיום פחות מוצלח.

19: 00 – האוטובוס עבור החניכים בעלי הצרכים המיוחדים הגיע לאסוף אותם וכולם ניגשו לשער לוודא שהפעולה מתבצעת כמעין מנהג.

19: 15 – כלל בעלי התפקידים והחונכים מתאספים באולם לשיחת סיכום פעולה. את השיחה מנהלת רכזת החונכויות בת שנת השרות ואידית מנהלת הסניף. עלו מספר נקודות בסיכום אך הם לרוב הגיעו מבעלי התפקידים שהם תלמידי י"ב או בני שנת השרות. נראה שהחונכים פחות מרגישים בנוח לדבר וחלקם הגדול אינו יודע או מורגל לחשוב בחשיבה ביקורתית לאפיין את הנקודות לשיפור או שימור מהפעולה. רוב החונכים מכירים רק את סניף יפו כך שאין ביכולתם להשוות את הנעשה לשם הפקת לקחים. רוב הדברים שקרו בפעולה לא דוברו או עלו על פני השטח במפגש הסיכום. חוליאן שנכח שאל מספר שאלות והאלה דילמות ומחשבות שלו. על דבריו מספר מצומצם של אנשים התייחסו בכלליות וניתן היה לראות שרוב האנשים אינם מבינים על מה מדובר ומה נדרש לשפר.

(הבנתי היא שאין מידה של בגרות ומקצועיות בצוות להבין שנכון ובריא לדבר על הדברים בצורה בונה עבור עתיד הסניף והעבודה בו ואם אין בגרות זאת עדיף להמשיך הלאה).

19: 30 – נגמרה ישיבת הסיכום והחונכים נשארו לדבר, לשחק ולשמוע מוזיקה. בלוז הפעולה עכשיו זה הוא הזמן לפעולה עבור החונכים אך פעולה לא תוכננה הפעם והחברה שוחררו לזמן חופשי.

20: 00 – אחראית המתקנים נעלה את אולם הספורט והשערים השונים של בית הספר והביאה את המפתח לאידית. החונכים נפרדו אחד מהשני לשלום ונגמרה על הפעולה.

12.7 נספח ז' דוח תצפית פעולה- כנפיים של קרמבו סניף, חיפה – אברי וורלי

במסגרת התואר הראשון בחינוך וחברה התבקשנו לעשות התנסות מעשית בארגון שעוסק בחינוך מיוחד. אני שובצתי ב"כנפיים של קרמבו", תנועת נוער לילדים עם ובלי צרכים מיוחדים. מידי שבוע הגעתי לסניף חיפה בימי שלישי להיות חלק מהפעולה השבועית. זמן הפעולה היה כ-4 שעות, במהלך עזרתי וסייעתי לקבוצות ולחונכים, על פי הצורך שהגדירה בכל שבוע רכזת הסניף - שקד. לאחר מספר מפגשים הוחלט כי אכנס באופן קבוע לקבוצת "כוכבים", קבוצת שילוב בה חניכים עם מגוון צרכים מיוחדים בין הגילאים 16-21. בסניף זה משתתפים מידי שבוע כ-80 בני נוער, חלקם בצוות הבוגר, חלקם בצוות הצעיר, חונכים וחניכים.

תצפית א' – 26/1/2020

16:00

הגעתי לסניף לפעולה השבועית. מיד עם כניסתי למתחם, מספר נערים ונערות, מהצוות הבוגר, ניגשו להגיד שלום ודיברו איתי מספר דקות. הם היו מאוד סקרנים ורצו להבין מדוע הגעתי ומי אני. על אף העובדה שבשלב הזה, רובם כבר יודעים מי אני ורגילים לראות אותי בפעולות השבועיות. אך השבוע הרגשתי שהייתה התעניינות יותר מהרגיל, ואני ניצלתי את ההזדמנות לשתף אותם ולספר על התואר שאני עושה ושלב ההתנסות.

לאחר ששוחחנו, נכנסתי לבית הספר לדבר עם שקד, אחראית הסניף. עם כניסתי למבנה, הבחנתי כי בכניסה לבית הספר מצד שמאל מוצבים מספר לוחות עם שמות הקבוצות השונות אליהם מתחלקים החניכים וחונכים. לצד לוחות אלו היה לוח נוסף, עליו הופיע סידור מספרי האוטובוסים ושמות החונכים המשובצים על כל אחד מן האוטובוסים. המשכתי ללכת במסדרון הארוך שלצדדיו כיתות רבות. הכיתה הראשונה היא מרכז העניינים בימי שלישי, בה מתרכז כל הצוות הבוגר טרם הגעת הצוות הצעיר (החונכים) והחניכים. עם כניסתי לכיתה ראיתי את הצוות המוביל והצוות הבוגר מחולקים לקבוצות ועובדים על הדברים האחרונים לקראת הגעת החונכים. נעה ויעל עובדות על סיום הכנות לפעולה שלהן. יאיר והדר מתכוננים להגעת האוטובוסים. ושקד בשיחה עם גלי. אני ממתינה בצד, בשקט לשקד. לאחר כמה דקות שקד מתפנה ואנחנו משוחחות ומנסות להבין יחד כיצד אוכל לעזור בפעולה של היום. החלטנו שאמשיך לעזור לקבוצת הכוכבים, מאחר והם קבוצה מורכבת במיוחד. לעומת שאר הקבוצות שמצוותות לפי גיל, קבוצה הכוכבים הינה קבוצה שמשלבת שישה נערים ונערות בין גילאי 16-21 בעלי מגבלות שונות ובתפקוד נמוך. שקד הרגישה שהנוכחות שלי בכיתה תסייע לנעמה ויערית וכן אוכל לבחון תוך כדי הפעולה כיצד ניתן לפתח ולקדם את הקבוצה. מיד בתום שיחתנו, אכן יצאתי לכיתה הקבועה שלי שם פגשתי את נעמה ויערית.

מלבד נעמה ויערית, בכיתה היו שני חונכים נוספים שהתכוונו לפעולה. יחד כולם סידרו במשך מספר דקות את הכיתה באופן הבא: את כלל השולחנות הצמידו לקירות, במרכז הכיתה עשו מעגל של כיסאות ואת הכיסאות המיותרים העמידו על השולחנות המוצמדים לקיר. בשלב זה יערית יצאה לחפש את הערכה הדינמית. ניתן היה להבין שיערית מעט לחוצה. ערכה זו הייתה חשובה ועיקרה של הפעולה ויערית ידעה כי אם לא תמצא אותה יהיה מאוד קשה להעביר את הפעולה. לאחר מספר דקות חזרה יערית עם חיוך גדול ובידה ערכת הדינמית. בערכה זו ישנם מספר משחקים - קביים, כדור מישוש, קונוסים, מצנח צבעים, קוביית ספוג ועוד. כל אלו משחקים "פיזיים" שמסייעים לחונכים ולחניכים להיות בפעולה. עתה משהכיתה מוכנה, והערכה נמצאה והבחנו שהתחילו להגיע החונכים, יצאנו כולנו לרחבה לקבל את פניהם של החניכים. הרחבה היא מגרש הספורט בכניסה לבית הספר, היות המגרש גדול ויכול להכיל את כלל הקבוצות, הוא מאפשר לחניכים ולחונכים להתכנס כולם, לראות את חבריהם מהקבוצות השונות ולשחק יחד עם שמתחילה הפעילות בקבוצות. בנוסף, לאור העובדה שישנם לא מעט חניכים על כיסאות העובדה שרחבת ההתכנסות היא שטוחה וגדולה, מאפשרת לכלל החניכים לנוע בחופשיות ולהתרוצץ לסני הכניסה לכיתות.

כמו בכל פעולה, גם הפעם פגשנו את החניכים כאשר הם ירדו מההסעות, כאשר כל ההסעות הגיעו התחלנו מעגל מורלים (שירים). החניכים והחונכים התארגנו במעגל בזמן שהצוות הבוגר עמד במרכז והוביל את המורלים, הם שרו את שיר "יאללה מעגל", שמסמן לחניכים שהפעולה עתידה להתחיל.

כששרנו מספר שירי מורל של התנועה, הסתכלתי סביבי והבחנתי בפניהם השמחות והמתרגשות של החניכים והחונכים אשר נראה כי כבר חיכו לתחילת הפעולה השבועית. רב החניכים השתתפו, וחלקם, מח שיכול, אף הצטרפו עם תנועות ידיים או ריקוד. שי, אחד החניכים, רצה מאוד לעזור לצוות הבוגר להוביל את שירת המורלים והצטרף לאמצע המעגל לשיר איתם. מיד אחריו הצטרף חמודי, חונך בוגר ובולט בסניף. חמודי מכיר את כולם, מאוד מעורב במתרחש בסניף וניכר כי חשוב לו שכולם ידעו שהוא מעורב ושהוא לוקח חלק במתרחש.

לאחר מעגל המורלים התפזרנו לכיתות, כל קבוצה לכיתה הקבועה שלה. מכיוון שיש מספר לא קטן של כיסאות גלגלים בדרך כלל נוצר "פקק" בכניסה לבניין, מה שגרם לשאר החניכים לאבד ריכוז וקשב והקשה על החונכים לרכז אותם לכיתות בצורה מסודרת ובמהירות. מאחר ונדמה כי החניכים והחונכים

רגילים במידה מוסימת לאי הסדר הזה, החניכים שהמתינו בתור חזרו למגרש ורעות, אחת החונכות, מיד החלה לשחק איתם "מי מפחד מהדב הגדול", על מנת להעביר את זמן ההמתנה לכיתות בתזוזה. לאחר כמה דקות של שכולם כבר הסתדרו ונכנסו כל אחד לכיתה שלו. סיימנו את המשחק ונכנסנו גם אנחנו. בדרכי לכיתה שמת לי לב שרן, שאחד החונכים מקבוצת הכוכבים, נמצא במסדרון עם שקד. היה ברור שיש בעיה כל שהיא אז נגשתי אליהם לראות מה הבעיה והאם אני יכולה לעזור. באותו יום יוסי, החונך הנוסף שתמיד מגיע עם רן, לא הגיע ולא הגיע ולא היה מי שיחליף אותו. רן היה מאוד מודאג ומתוסכל, החניך שלו היה מוכר לצוות והצריך תשומת לב רבה והוא לא ידע איך יסתדר לבד בפעולה. שקד החלה לחפש פתרונות ולאחר מספר דקות חזרה עם ליאור, חונכת מקבוצה אחרת שהחניך שלה לא הגיע ולכן היא הייתה פנויה. ליאור צוותה יחד עם רן, לסייע לו בפעולה. ניכר כי רן נרגע.

17:25

כשנכנסתי לכיתה נעמה ויערית כבר התחילו לנסות לארגן את הקבוצה ולהושיבה במעגל הכיסאות. משימה לא פשוטה בקבוצה ספציפית זו, לאור העובדה שהשנה החליטו לפתוח כיתת "שילוב" המונה 6-7 חניכים בעלי רמות תפקודים שונות אשר עוד לא השתלבו לקבוצות הרגילות בגלל רמת התפקוד הנמוכה. הפעולה השבועית הייתה על רגשות. נעמה ויערית הכינו מספר עמדות בכיתה כשבכל אחת משימה שונה. בקדמת הכיתה הייתה הערכה הדינמית למקרה ואחד החונכים יהיו צריכים הפסקה ותעסוקה אחרת, יותר מפעילה.

שמת לי לב כי יערית ונעמה מתקשות מתחילת הפעולה להצליח לתפוס את הקשב של החניכים. הן הסבירו לחניכים וחונכים שעליהם לעבור בין התחנות ולהשלים את המשימות השונות אך החניכים לא שיתפו פעולה. אופיר, אחד החניכים, לא היה מעוניין בלהשתתף כלל, הוא רק רצה לבנות דברים עם סלסלת הלגו שהייתה מונחת בפינת החדר. אוריה, חניך נוסף, ניסה להתחיל בתחנה הראשונה שבה הוא היה צריך להצביע על אחד מבין תמונות ה"אימוגיי" הרבות שיש, זו שמביעה בצורה הטובה ביותר את "הרגש שהוא חש עכשיו". הוא ישב שם מספר שניות לפני שקם ויצא מהכיתה, וכמובן שהחונך שלו יצא בריצה אחריו. בשלב זה החל הבלאגן. למרות שיערית ונעמה השקיעו הרבה מאוד מחשבה וזמן בפעולה, ההשתתפות הייתה מועטה ונראה כי החניכים לא מתעניינים.

17:45

חלק מהחניכים לא היו מסוגלים להשתתף בתחנות מסיבות ריכוז ואחרים בגלל מגבלות אחרות, מה שהוביל למצב של "טיילת" בכיתה, כניסה ויציאה של חניכים וחונכים, ולמעשה לחוסר השתתפות בפעילויות השונות בכיתה.

18:10

אחד החניכים יצא בריצה מהכיתה, ואחריו החונכים שלו. הם רדפו אחריו לאורך המסדרון עד למגרש בחוץ. לאחר כמה דקות הוא נכנס שוב בריצה לכיתה והקיא בקדמת הכיתה. החונכים היו בהלם ולא כל כך ידעו מה לעשות, כמו כן גם נעמה ויערית היו ללא מילים. הם ניסו להרחיק את החניכים מהמקום אבל החניך שהקיא התיישב באמצע הקיא והחל לשחק בזה. בשלב זה כל הנוכחים בכיתה החלו להילחץ והחל בלאגן בלתי נשלט. לאחר מספר דקות חונך נוסף מהצוות הבוגר נכנס וניסה לנקות, בזמן זה החונכים הצליחו להוציא את החניך להחליף בגדים. כל החוויה הזו והמראות היו מאוד לא נעימים לשאר הנמצאים בכיתה, הרגשתי את חוסר השקט שנוצר אצל החניכים והחונכים. גם לאחר מכן, כשהחניך הוצא מהכיתה ועל אף העובדה שניקו את הכיתה, הריח החזק עדיין נשאר בכיתה והן החניכים והן החונכים התקשו להישאר להמשיך את הפעולה.

18:50

בסוף הפעולה נעמה ויערית היו מותשות, מבואסות ומתוסכלות מאוד מהדרך בה התנהלה הפעולה. הן קראו לשקד ובזמן שכולם התאספו לסיים את הפעולה עם מעגל מורלים בחוץ, הן ישבו עם לשקד וסיפרו לה על כל מה שהתרחש והחוויה האישית שלהן בשעות האחרונות שעברו. אני המשכתי עם שאר החונכים וחניכים למעגל המורלים.

19:10

לאחר מספר שירי מורל החלו להגיע האוטובוסים. היה קושי למצוא מספיק חונכים מהצוות בוגר שיסייעו בתהליך הפיזור החניכים לאוטובוסים הנכונים וכן לליווי הנסיעות עצמן. שקד יצאה והתחילה לחפש מי יכול לעלות על שתי ההסעות שהיו חסרות בהן מלווה. בעיה זו חוזרת על עצמה לא פעם מאחר והחונכים בסיום הפעולה מותשים ועייפים ורוצים לחזור הביתה ולא ללוות את האוטובוסים, מה שיאריך את המסע שלהם הביתה בשעה. לבסוף שני מהחונכים הסכימו ללוות כל אחד מההסעות.

19:30

כמדי סוף יום פעילות, התכנסה ישיבת הצוות. כולם התיישבו במעגל הסיכום. רעות הובילה את הדיון והתחילה עם שיחה על חוסר הרצון להתנדב ללוות את ההסעות והסבירה שאם המצב ימשיך כך הם

יצטרכו להתחיל להציב "עובדות בשטח" וכל אחד יצטרך בתורו ללוות הסעה אחרת. לאחר מכן היא המשיכה עם כמה שאלות מנחות להבין איך היה לחונכים וצוות בפעולה. החונכים שיתפו בהצלחות ובקשיים. חלקם לא היו מרוכזים ודיברו ביניהם ולא התעניינו בדיון. נעמה שיתפה את הקבוצה בקשיים של הפעולה שלה והתסכול שהיא הרגישה. הצוות הבוגר ניסו לעודד אותה והזכירו לה שלפעמים יש ימים לא פשוטים אבל ללמוד מהקשיים ולהיות מוכנה לפעולה הבאה.

לאחר שהסתיים מעגל הסיכום היה לי חשוב לדבר עם שקד על הפעולה וההתנהלות עם הקבוצה. סיפרתי לה שהרגשתי שנעמה ויערית מאוד מתוסכלות ואפילו אמרו לי שהן לא יודעות איך הן ימשיכו כך לאורך כל השנה. הרי זו לא הייתה הפעולה הראשונה שבה מתרחשים מצבי קיצון ושורר בלאגן בקבוצה שלנו, אף הייתה תחושה כי המצב הולך ומדרדר מפעולה לפעולה.

סיכמתי עם שקד שבשבועות הבאים היא תגיע לפעולות וכן נחשב יחד כיצד ניתן לסייע לחונכי הקבוצה כך שהם לא יחושו כל כך הרבה תסכול וכן יוכלו להרגיש סיפוק. כמו כן סיכמנו שברמת החניכים נחשוב כיצד ניתן להתאים להם את הפעילויות בצורה יותר טובה כך שכל אחד יוכל להגיע להצלחה ברמה שלו ולפי היכולות הספציפיות שלו.

20:00

הסתיים יום ההתנסות. חזרנו לכיתות לסדר את הציוד שנשאר, את הערכה הדינמית וכן סידרנו את הכיתה, הכיסאות והשולחנות ושאר הלכלוך שנותר. בסיום אספנו את התיקים שלנו וכל אחד יצא לדרכו.

תצפית ב' – 09/02/2020

16:00

כשהגעתי השומר כבר היה בשער ושקד וחלק מהצוות הבוגר היו בכניסה לרחבה. נגשתי אליהם ודברנו מספר דקות על מה שלום כולם ואיך עבר השבוע, הצוות הבוגר שיתף אותי שהם מרגישים כי התקופה לחוצה עבורם, לאור העובדה שהם מתוכננים לבגרויות ויחד חשבנו על איך הם יכולים לנסות להתכונן ולשלב את הפעילות. כמה דקות לתוך השיחה, לפתע הגיע אחד מבוגרי הסניף לבקר וניכר היה כי כולם התרגשו לראותו ולשמוע על כך שהוא מתגייס בקרוב ולאן. אחיו הקטן חניך בסניף והיה מאוד נרגש וגאה שאחיו הגדול הגיע איתו באותו היום. מקרה זה שחונך הוא אח למעשה של חניך הוא אינו מקרה נדיר, שמת לב בשהות שלי בחודשים האחרונים, כי רבים מהחונכים בצוות הבוגר וצעיר הם למעשה אח או

אחות של מישהו עם מוגבלות או קושי מסוים. כמו כן, הבחנתי בכך שגם חלק מהצוות הם נערים ונערות עם קשיים פיזיים או חברתיים.

16:15

כשנכנסתי לבית הספר, כמו כל שבוע השלטים היום ממוקמים ליד הכניסה כך שכל חונך יוכל לראות מי החניך שלו לפעולה ואם נעשו שינויים בשיבוצים מהשבוע הקודם. נכנסתי לכיתה ההכנות, שם פגשתי את נעמה, שנראתה לחוצה. הבנתי כי היא לא הספיקה לסיים את כלל ההכנות לפעולה היום, אז מיד התגייסתי לעזרתי ושבנו וגזרנו צורות מבריסטול שהיינו צריכות לפעילות. לאחר מכן ניגשנו לכיתה והתחלנו לסדר. בשונה מדרך כלל, הפעם סידרנו את הכיתה אחרת ולא במעגל כיסאות, יצרנו עשינו פינות עבודה שונות שיתאימו לפעילות. נעמה החליטה שצריך למצוא דרך לעזור לחניכים לעבור בין התחנות ועל כן החליטה להדביק את דף המשימות על הדלת, כך שכל אחד יוכל לראות ולעשות את מה שהוא רוצה בזמן שהם רוצים.

בזמן שעזרתי לה לסדר היא סיפרה לי שהיא מרגישה שהיא לא מסוגלת להמשיך עם הקבוצה. היא חשה שהיא אינה שולטת בפעולה ומאוד מתוסכלת ועל אף העובדה שהיא ממש משקיעה במציאת פעולה ופעילויות שיתאימו לכל החניכים ולשלב ההתקדמות שלהם, זה מאוד קשה ומורכב בגלל רמות התקשורת והריכוז השונות של כל אחד. בנוסף, היא שיתפה אותי שמאז שיערית פרשה מהקבוצה היא מרגישה שהיא לא מקבלת את העזרה והתמיכה שהיא זקוקה לה מהצוות הבוגר. ניסיתי למצוא יחד איתה פתרונות ולחשוב על דרכים שאני יכולה לעזור ולהקל עליה.

17:00

החניכים התחילו להגיע ואנחנו סיימנו את סידור הכיתה והלכנו לפגוש אותם ברחבה. החניכים שהגיעו באופן עצמאי הגיעו בסה"כ בזמן אך ההסעות התעכבו בחצי שעה. לא היה ברור האם העיכוב נובע בגלל בעיה שנוצרה עם החניכים או בגלל חברת ההסעות. שקד ניסתה לברר ואנחנו המתנו ושיחקנו עם הילדים ברחבה.

17:30

כשכולם הגיעו התחלנו את מעגל המורלים. כמו בכל שבוע התחלנו עם השיר "יאללה מעגל" והמשיכנו לשיר ולהפעיל את החניכים דרך השירים השונים, ובשילוב ריקודים או תנועות ידיים. המורל היה גבוה ונדמה היה כי כולם מחכים להתחיל את הפעולות. רעות ביקשה להודיע מספר הודעות לפני שכולם

מתפזרים לכיתות, היא עדכנה את כולם ששבוע הבא יהיה קבוצת מבקרים מברזיל שיגיעו לראות את הסניף.

כל זוג חונכים הובילו את החניכים שלהם לכיתה. בכיתה ה"כוכבים" זה תמיד לוקח קצת יותר זמן משאר הקבוצות מכיוון שהחניכים אוהבים להסתובב ומתקשים להיות מרוכזים, לשבת ולהתחיל פעולה מסודרת. נעמה התחילה בלהסביר שהיא החליטה לעשות דברים קצת אחרת הפעם. היא סידרה חמש תחנות בכיתה וביקשה שהחונכים ישתדלו להגיע לכל תחנה יחד עם החניך שלהם. היא המשיכה והסבירה שיש כמה תחנות יותר פעילות, המשלבות תנועה כמו למשל תחנת הערכה הדינמית ובנוסף ישנן תחנות יותר "רגועות" כמו למשל תחנה של זיכרון, קישוט כוכב עם מדבקות וטושים ותחנת ציור בה יש שני ציורים מקבילים והחניך צריך לבחור את מה שהוא מעדיף. לאחר ההסבר היה חשוב לנעמה שטרם הפיזור לתחנות, נעשה משהו קבוצתי יחד, היא הוציאה את המצנח וביקשה שכל חניך יתפוס פינה והחונכים יתמכו ויעזרו איפה שיש צורך. לאחר שכולם תפסו היא זרקה כדור לאמצע וככה במשך מספר דקות שיחקו כולם כקבוצה עם המצנח וכדור. עבורי זה היה רגע מאוד מרגש, בגלל הדינמיקה של הקבוצה, זו הייתה הפעם הראשונה שכל ששת החניכים השתתפו בו זמנית באותה ההפעלה. ראו את האושר על הפנים של נעמה ושאר החונכים בהצלחה כל כך גדולה.

18:00

כשכולם התחילו לעבור בתחנות היה שיתוף פעולה מאוד יפה. למרות שה"טיילת" מהכיתה והחוצה המשיכה, כל אחד מהחונכים כן התנסה בכל תחנה מספר דקות. אוהד, אחד החניכים שעל הספקטרום ובתפקוד נמוך, הגיע לתחנת משחק הזיכרון והתיישב. הוא התחיל להפוך את חלקי המשחק וישב שם חדור מטרה עד שהצליח למצוא את כל התואמים. זה היה רגע מרגש עבור כולנו. אוהד נמצא הרבה שנים בכנפיים של קרמבו וזה היה רגע מכונן, מאחר שאנו איננו יכולים לתקשר איתו בדיבור, נעמה והחונכים לא ידעו שהוא מסוגל להבין את המטרה או להצליח לגמרי לבדו. זה בהחלט היה רגע שנעמה חיכתה לו. התחנה של הערכה הדינמית היתה ללא ספק הכי מוצלחת ומרתקת עבור החניכים אבל היה שיתוף פעולה גם בתחנות האחרות וכל אחד קישט כוכב שהוא לקח בסיום הפעולה הביתה.

זו היתה הפעולה הכי מוצלח של הקבוצה מאז תחילת השנה. נעמה הצליחה להבין מה הצרכים שלהם ואיך הוציאה את הפעולה לפועל בצורה הכי נכונה לקבוצה. כשכולם התחילו לצאת מהכיתה בסוף הפעולה ניגשתי לנעמה לשמוע איך היא הרגישה לגבי הפעולה. היא היתה מופתעת לטובה והתרגשה שלמרות הרגשת התסכול שעמה הגיעה בתחילת היום, הייתה פעולה מאוד מוצלחת. בזמן ששוחחנו, שקד נכנסה

והצטרפה לשיחה, היא שמעה מהחונכים שהיה מוצלח ודברנו יחד כולנו על איך אפשר להמשיך כך בשבועות הבאים.

19:00

בשלב זה של הערב התחיל לרדת גשם סוער אז הינו חייבים לעשות את סיכום הפעילות והמורלים באחת הכיתות. היה מאוד מורכב להכניס את כל החניכים וחונכים לכיתה אחת וזה יצר בלגן דיי גדול. אחד המדריכים הבוגרים החל לשיר את המורלים וכולם הצטרפו אליו, ולמרות שהיה צפוף היה שיתוף פעולה והמורלים שימחו וריגשו את החניכים לפני היציאה הביתה. לאחר כמה דקות התחילו להגיע ההסעות, אני יצאתי לעזור לעלות את החניכים על ההסעות שלהם. היה מאוד קשה בגלל הסערה ונאלצנו להוציא אותם אחד אחד עם מטריה מה שגרם לעיכובים ולכך שהנהגים היו עצבניים ופחות נעימים. הצוות הבוגר עשה את מיטב יכולתו לעלות את החניכים הכי מהר שאפשר לכלל הסעה.

19:30

סיכמנו את היום עם מעגל של הצוות הבוגר וצעיר. החונכים סיפרו על איך היה עם החניכים ודברנו על הקשיים הקיימים בימי גשם וחשבנו יחד על דרכים לייעל ולשפר את ההתנהלות לפעם הבאה. כשרעות שאלה אם מישהו רוצה לשתף את הקבוצה ולספר כיצד עברה הפעולה שלו, נעמה סיפרה על אוהד וניכר כי כולם התרגשו. רעות המשיכה וחיוקה את כולם בכך שאמרה שתמיד כיף ומשמח לשמוע שמצליחים לעבור איזה שהוא מכשול או שלב עם אחד החונכים והזכירה לכולם להמשיך ולתמוך בהם ולשתף את ההצלחות.

19:50

רגע לפני שיצאתי פגשתי את שקד וסיפרתי לה על התחושות של נעמה, על כך שהיא מרגישה שהיא מאוד לבד עם הקבוצה הכי מורכבת בסניף והיא רוצה שמישהו מהצוות הבוגר יצטרף אליה. שקד הסבירה לי שהיא מבינה אבל כרגע לצערה אין מישהו לצוות לה. הסכמנו שהייתה פעולה ממש טובה ונעמה עושה עבודה ממש טוב והם ימשיכו לחפש פיתרון אך בינתיים זה שאני מסייעת לנעמה זה הסיוע היחיד שניתן לתת לה והוא בינתיים נותן מענה.